

Cyprus Mental Health
Institute

ISSN 1302-7840
E-ISSN 2667-8225

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol/ Cilt 6. Issue/Sayı:3, September 2024

- The Mediating Role of Positive Affect in the Relationship between a Sense of Meaning and Life Satisfaction in Individuals with Severe Visual Impairment
Ağır Görme Bozukluğu Olan Bireylerde Anlam Duygusu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Pozitif Duygulanımın Aracı Rolü
- An Examination of the Relationship between Peer Relationships, Attachment Styles, and Alcohol and Cigarette Use in Adolescents: Sample of Famagusta
Ergenlerde, Akran İlişkileri ve Bağlanma Stilleri ile Alkol-Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mağusa Örneklemi
- Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample
Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri ve Psikolojik Manipülasyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirmesi: İstanbul Örneklemi
- Teachers' Mental Health: A Mixed-Method Study on Spirituality, Well-Being, and Distress in the Workplace
Öğretmenlerin Ruh Sağlığı: İşyerinde Maneviyat, İyi Oluş ve Sıkıntı Üzerine Karma Yöntemli Bir Çalışma
- Reliability and Validity of Turkish Version of the COVID-19 Stressors Scale
COVID-19 Stresörler Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması
- Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers
Sağlıkta Şiddet: Youtube İzleyicilerinin Duyguları Üzerinden Bir Analiz
- The Mediator Role of Experiential Avoidance in the Relationship between Perceived Stress and Somatic Symptoms
Algılanan Stres ve Somatik Semptomlar Arasındaki İlişkide Deneyimsel Kaçınmanın Aracı Rolü
- The New Environmental Factor of Depression, Anxiety and Stress: Excessive Social Network Loading
Depresyon, Anksiyete ve Stresin Yeni Çevresel Faktörü: Aşırı Sosyal Ağ Yüklenmesi
- Systematic Review on Borderline Personality Disorder and Dialectical Behavior Therapy
Sınırda Kişilik Bozukluğu ve Diyalektik Davranış Terapisi Üzerine Sistematik Derleme
- Treatment of Problematic Pornography Use: A Systematic Review
Sorunlu Pornografi Kullanımının Tedavisi: Sistematik Gözden Geçirme
- A New Perspective on Animal-Human Relationship: Traditional Review on Veterinary Social Work
Hayvan - İnsan İlişisine Yeni Bir Bakış: Veteriner Sosyal Hizmeti Üzerine Geleneksel Derleme

Bağımlılık Tedavisinde *YENİ UMUT*

Pembe Köşk Psikiyatri Hastanesi

Değirmen Sokak, No: 7 Karşıyaka / Girne / KKTC

Tel: (+90)548 883 83 07 - E-mail: info@pembekoskhastanesi.com - www.pembekoskhastanesi.com

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol.6, Issue 3, September 2024 / Cilt.6, Sayı:3, Eylül 2024

QUARTERLY / ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANIR

EDITORIAL IN CHIEF / YAYIN YÖNETMENİ

Prof. Dr. Mehmet Çakıcı

DEPUTY EDITORS / YAYIN YÖNETMENİ YARDIMCILARI

Prof. Dr. Kültegin Ögel

Prof. Dr. Tamer Aker

Assoc. Prof. Dr. Zihniye Okray

EDITORIAL ADVISORY BOARD / YAYIN DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Peter R. Martin, Nashville / ABD

Prof. Dr. Ebru Çakıcı, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Nesrin Dilbaz, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Jair C. Soares, Houston / ABD

Prof. Dr. Orhan Doğan, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Vlada Pishchic, Rostov / Rusya

Prof. Dr. Saba Abacı, New York/USA

Prof. Dr. Antonio Prunas, Milan / Italy

Prof. Dr. Fatmagül Cırhınlioğlu, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Figen Karadağ, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Lut Tamam, Adana / Turkey

Prof. Dr. Özlem Kararırmak, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Alim Kaya, Famagusta / Cyprus

Prof. Dr. Münevver Yalçınkaya, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Oğuz Polat, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof. Dr. Rabia Bilici, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof. Dr. İbrahim Taymur, Bursa / Turkey

Assoc.Prof.Dr. İrem Erdem Atak, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Elif Mutlu, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Ülgen H. Okyayuz, Nicosia / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. Aylin Özbek, İzmir / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Merih Altıntaş, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr.Tayfun Doğan, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Bahar Baştuğ, Ankara / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Sibel Dinçytirek, Famagusta / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. İpek Sönmez, Nicosia / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. Utku Beyazıt, Antalya / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Sultan Okumuşoğlu, Lefke / Cyprus

Asst.Prof.Dr.Besedova Petra, Hradec Kralove/Czech Republic

Asst.Prof.Dr. Kuzeymen Balıkcı, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Deniz Ergün, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ezgi Ulu, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Meryem Karaaziz, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr.Fusun Gökkaya, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr.Aslı Niyazi, Kalkanlı / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Hande Çelikay Söyler, İzmir / Turkey

Asst.Prof.Dr. Asuman Bolkan, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ayhan Çakıcı Eş, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Zafer Bekiroğulları, Londra / İngiltere

Asst.Prof.Dr. Başak Bağlama, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Linda Fraim, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Çiğdem Dürüst, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ömer Gökel, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Güley Bilgi Abatay, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Şenel Çıtak, Ordu / Turkey

Asst.Prof.Dr. Pınar Dursun, Afyon / Turkey

Dr. Bingül Subaşı, Nicosia / Cyprus

Dr. Damla Alkan, Nicosia / Cyprus

Dr. Gloria Manyeruke, Harare / Zimbabwe

Dr. Fatoş Özeylem, Mağusa / Cyprus

Dr. Nurlaila Effendy, Mandala / Indonesia

Dr. Zümrüt Gedik, İzmir / Turkey

Dr. Oğuzhan Kılınçel, İstanbul / Turkey

Dr. Enes Sargedik, Düzce / Turkey

Dr. Gülçin Karadeniz, İstanbul / Turkey

Dil Editörü / Language Editor: MSc.Zuhal Koreli

Dış İlişkiler Editörü / Foreign Relations Editor: MSc. Atakan Taşkiran

İstatistik Editörü / Statistics Editor: Assist Prof. Ayhan Çakıcı Eş

Web Editörü / Web Editor: MSc.Nur Şeyda Peker

Owner / Sahibi: Ebru Çakıcı

Broadcast Manager / Sorumlu Yazı İşleri Md.: Mehmet Eş

Press / Baskı : Kıbrıs Haberatör Basın Yayın

Number: +90 542 855 33 93

E-mail: ktpndergisi@gmail.com

Web Page /Web Sitesi: http://www.ktpndergisi.com/

©Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is published by Cyprus Mental Health Institute

Emerging Sources Citation Index (ESCI), Scopus, International Committee Of Medical Journal Editors (ICMJE), EBSCOhost, Orcid, Open Access, Creative Commons, Cite Factor, Scientific Indexing Services (SIS), Researchbıb, Directory Of Research Journal Indexing (DRJI), Eurasian Scientific Journal Index (ESJI), Dergipark, Turkish Psychiatry Index, Turkish Medline, Idealline, İntihal.Net, International Scientific Indexing (ISI), Index Copernicus, Journal Factor (JF), Google Scholar, Crossref, Asos Index, Systematic Impact Factor (SIF), OCLC Worldcat, Safetylit, Europub, Advanced Sciences Index, Rootindexing, Cosmos, Scilit, Sherpa Romeo, Turkish Citation Index, J- Gate, Internet Archive, Isnad, Infobase Index, APA PsycInfo, Cabells Journalytics

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

CONTENTS / İÇİNDEKİLER**EDITORIAL / EDITÖRDEN**

Editorial Mehmet Çakıcı 203

ORIGINAL ARTICLES / ARAŞTIRMALAR

The Mediating Role of Positive Affect in the Relationship between a Sense of Meaning and Life Satisfaction in Individuals with Severe Visual Impairment

Ağır Görme Bozukluğu Olan Bireylerde Anlam Duygusu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Pozitif Duygulanımın Aracı Rolü

Alper Ateş, Pınar Dursun-Karlı, Ahu Altınel 204

An Examination of the Relationship between Peer Relationships, Attachment Styles, and Alcohol and Cigarette Use in Adolescents: Sample of Famagusta

Ergenlerde, Akran İlişkileri ve Bağlanma Stilleri ile Alkol-Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mağusa Örnekleme

Elife Kılbaş Dolu, Sertan Kağan 213

Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample

Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri ve Psikolojik Manipülasyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirmesi: İstanbul Örnekleme

Gülçin Şenyuva, M. Fatih Yavuz 223

Teachers' Mental Health: A Mixed-Method Study on Spirituality, Well-Being, and Distress in the Workplace

Öğretmenlerin Ruh Sağlığı: İşyerinde Maneviyat, İyi Oluş ve Sıkıntı Üzerine Karma Yöntemli Bir Çalışma

Rahmat Aziz 232

Reliability and Validity of Turkish Version of the COVID-19 Stressors Scale

COVID-19 Stresörler Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

Burcu Arkan, Aylin Bostanlı, Murat Bektas 240

Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers

Sağlıkta Şiddet: Youtube İzleyicilerinin Duyguları Üzerinden Bir Analiz

Özlem Duğan 249

The Mediator Role of Experiential Avoidance in the Relationship between Perceived Stress and Somatic Symptoms

Algılanan Stres ve Somatik Semptomlar Arasındaki İlişkide Deneyimsel Kaçınmanın Aracı Rolü

Erinç Erbildim, Gabriel E. Nweke 255

The New Environmental Factor of Depression, Anxiety and Stress: Excessive Social Network Loading

Depresyon, Anksiyete ve Stresin Yeni Çevresel Faktörü: Aşırı Sosyal Ağ Yüklenmesi

Mete Kazaz, Nihal Acar 262

REVIEWS ARTICLES / DERLEMELER

Systematic Review on Borderline Personality Disorder and Dialectical Behavior Therapy

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu ve Diyalektik Davranış Terapisi Üzerine Sistemik Derleme

Filiz Rado, Meryem Karaaziz 269

Treatment of Problematic Pornography Use: A Systematic Review

Sorunlu Pornografi Kullanımının Tedavisi: Sistemik Gözden Geçirme

Nadire Gülçin Yıldız, Harun İsmail İncekara, Enver Ulaş 278

A New Perspective on Animal-Human Relationship: Traditional Review on Veterinary Social Work

Hayvan - İnsan İlişisine Yeni Bir Bakış: Veteriner Sosyal Hizmeti Üzerine Geleneksel Derleme

Seda Topgül, Emre Kol, Okan Beytaş 285

INSTRUCTION FOR AUTHORS/ YAZARLARA BİLGİLER 291

EDITORIAL / EDİTÖRDEN**Mehmet Çakıcı****Değerli Okuyucular,**

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi olarak 2024 yılının Eylül sayısını yayınlamış olmaktan büyük gurur ve mutluluk duyuyoruz. Dünyada savaş ve çatışmalar giderek artması yanında ekonomik sorunlarda büyümektedir. Savaşlar ve çatışmalar nedeniyle insanlar hayatını kaybediyor ve geride pek çok acılar bırakıyor. Tüm bu acılar geride kalıcı travmalar bırakarak geri dönüşümsüz sonuçlar bırakıyor. Yaşanan tüm bu olaylar ruhsal problemlerin giderek daha da yaygın hale gelmesine yol açıyor. İnsanlık dramları her gün biraz daha büyüyor. Devletler insanların daha refah bir halde yaşayacağı kaynaklara yönelik ekonomik önlemler alacağına kaynaklar silahlara daha yoğunlukla ayrılıyor. Dünya ekonomik krizlerle de yoğunlukla bu dönemde mücadele ediyor. Ekonomik sorunların giderek artması insanları daha fazla ruhsal sorunlarla uğraşmasına yol açıyor. Tüm bu sonuçlar ruh sağlığı sorunlarının da daha çok artmasına neden oluyor. Biz ruh sağlığı uzmanlarına da insanların ruhsal sorunlarını çözülmesine yönelik ciddi sorumluluk yüklüyor. Bizler de bilim insanı sorumluluğu ile en üst düzeyde bilgi ve donanımla insanlara yardım etmeye devam edeceğiz. Bilgi donanımımızı ve tedavi olanaklarımızı artırmaya devam etmeliyiz. Kaliteli ve iyi eğitilmiş ruh sağlığı uzmanlarını da yetiştirmeye çalışmalıyız. Ruh sağlığı alanındaki bilimsel çalışmalara artırmaya devam etmeliyiz. Dergimiz de ruh sağlığı alanındaki bilimsel gelişmeye katkı sağlamaya devam edecektir. Dergimiz kendi yerel bölgesi olan Kıbrıs'ta psikiyatri ve psikoloji alanındaki en geniş ağa sahip indekslerde ilk sırada olması bizim için gurur kaynağıdır. Scimago'da 9 Türk psikiyatri dergisinden biri olması ve Klinik Psikoloji'de ise iki dergiden biri olması dergimizin önemini ortaya koymaktadır. Dergimizin SCOPUS ve Web of Science listelerinde bulunması yanında Tr Dizin içerisinde de yer alma temennimizi de hedef olarak koymuş bulunmaktayız. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin Eylül 2024 sayısının yayınlanmasında tüm katkı koyan herkese teşekkür ederiz.

Dear Readers,

As the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, we are proud and happy to have published the September 2024 issue. In addition to the increasing number of wars and conflicts in the world, economic problems are also growing. People are losing their lives due to wars and conflicts and leaving behind a lot of pain. All these pains leave behind permanent traumas and irreversible results. All these events are causing mental problems to become more and more widespread. Human tragedies are growing a little more every day. Instead of taking economic measures for resources that will enable people to live in a more prosperous state, resources are being allocated more and more for weapons. The world is also struggling with economic crises in this period. The increasing economic problems are causing people to deal with more mental problems. All these results are causing mental health problems to increase. We also impose a serious responsibility on mental health specialists to solve people's mental problems. We will continue to help people with the highest level of knowledge and equipment with the responsibility of scientists. We should continue to increase our knowledge and treatment opportunities. We should also try to train quality and well-educated mental health specialists. We should continue to increase scientific studies in the field of mental health. Our journal will continue to contribute to scientific developments in the field of mental health. It is a source of pride for us that our journal is ranked first in the indexes with the widest network in the field of psychiatry and psychology in its local region, Cyprus. Being one of the 9 Turkish psychiatry journals in Scimago and one of the two journals in Clinical Psychology demonstrates the importance of our journal. In addition to being listed in SCOPUS and Web of Science, we have set our goal to be included in Tr Index. We would like to thank everyone who contributed to the publication of the September 2024 issue of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology.

¹Prof. Dr., Cyprus Science University, Economics, Administrative and Social Sciences Faculty, Department of Psychology, Kyrenia, TRN Cyprus, Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-7043-183X>

Address of correspondence/Yazışma adresi: Dr. Fazıl Küçük Street, 80, Cyprus Science University, Economics, Administrative and Social Sciences Faculty, Department of Psychology, Kyrenia, TRN Cyprus. **E-mail:** editör.ktpp@gmail.com

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Mediating Role of Positive Affect in the Relationship between a Sense of Meaning and Life Satisfaction in Individuals with Severe Visual Impairment

Ağır Görme Bozukluğu Olan Bireylerde Anlam Duygusu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Pozitif Duygulanımın Aracı Rolü

Alper Ateş¹ Pınar Dursun-Karslı² Ahu Altınel³

Abstract:

Visual impairment (VI), a severe reduction in visual sensitivity, is an important public health problem with significant economic and social burdens. VI has been linked to poorer well-being and mental health markers due to activity loss, functional declines, and social isolation. Increasing meaningfulness and positive mood states are critical reservoirs in maintaining well-being. Nevertheless, there are inconsistent findings on the association between the presence of meaning and positive affect, and very limited studies have existed in the context of VI. To fulfill this gap, in this study, we first aimed to examine the relationships among meaning in life dimensions, life satisfaction, and positive and negative affect, and secondly to find out the mediator role of positive affect in the relationship between life satisfaction and the presence of meaning. Thus, 388 individuals with VI (120 female and 268 male) with a mean age of 35.92 ($SD = 11.40$) participated in this study. The Meaning in Life Questionnaire, the Positive and Negative Affect Schedule, and the Satisfaction with Life Scale were administered to all the participants. The mediation test analysis demonstrated that positive affect partially mediated the relationship between a sense of meaning and life satisfaction. This finding suggests that individuals with IV experiencing a sense of meaning are more likely to feel positive, which, in turn, become more satisfied with their lives. Positive affect accounted for 87.4% of the total relation between the presence of meaning and life satisfaction (Frazier et al., 2004). Thus, clinicians can focus on increasing meaning sources in life that would create positive moods to increase life satisfaction in individuals with VI.

Keywords: Visual impairment, well-being, subjective well-being, presence of meaning, positive affect.

*This study includes a partial master thesis of the last author supervised by the first author. The research was not supported by any funding source. Authors have no conflict of interest.

¹Assoc. Prof., Selçuk University, Department of Tourism Guidance, Tourism Faculty, Konya, Türkiye, alpera@selcuk.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-4347-7306

²Assoc. Prof., Afyon Kocatepe University, Department of Psychology, Art & Science Faculty, Afyonkarahisar, Türkiye, pdursun@aku.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-1451-0998

³BSc, Selçuk University, Department of Tourism Guidance, Tourism Faculty, Konya, Türkiye, ahualtinel@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0002-1108-3337

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Assoc. Prof., Afyon Kocatepe University, Art & Science Faculty, Department of Psychology, 03200, Afyonkarahisar, Türkiye. Email: pdursun@aku.edu.tr dursun.pinar@gmail.com Orcid ID: 0000-0002-1451-0998

Date of Received/Geliş Tarihi: 25.05.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 17.07.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 18.07.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Ateş A., Dursun-Karslı P. & Altınel A. (2024). The Mediating Role of Positive Affect in the Relationship between a Sense of Meaning and Life Satisfaction in Individuals with Severe Visual Impairment. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 204-212

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpdgerisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Görme duyarlılığında ciddi bir azalma olan görme bozukluğu (GB), önemli ekonomik ve sosyal maliyetleri olan önemli bir halk sağlığı sorunudur. GB, aktivite kaybı, işlevsel düşüşler ve sosyal izolasyon nedeniyle daha zayıf iyi oluş ve zihinsel sağlık belirteçleri ile ilişkilendirilmiştir. Artan anlamlılık ve olumlu duygudurumları, iyi oluşun sürdürülmesinde kritik kaynaklardır. Bununla birlikte, anlamın varlığı ile olumlu duygulanım arasındaki ilişkiye dair tutarsız bulgular vardır ve GB bağlamında çok sınırlı çalışmalar mevcuttur. Bu boşluğu doldurmak için, bu çalışmada ilk olarak yaşam boyutlarında anlam, yaşam doyumu ve olumlu ve olumsuz duygulanım arasındaki ilişkileri incelemek, ikinci olarak da yaşam doyumu ile anlamın varlığı arasındaki ilişkide olumlu duygulanımın aracı rolünü ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Böylece, bu çalışmaya, yaş ortalaması 35.92 (SD = 11.40) ile 388 görme bozukluğu (120 kadın ve 268 erkek) olan birey katılmıştır. Tüm katılımcılara, Yaşamda Anlam Anketi, Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Aracılık testi analizi, pozitif duygulanımın anlam duygusu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiğini göstermiştir. Bu bulgu, anlam duygusu yaşayan GB'li bireylerin olumlu hissetme olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve bunun da yaşamlarından daha memnun olduklarını göstermektedir. Olumlu duygulanım, anlamın varlığı ile yaşam doyumu arasındaki toplam ilişkinin %87.4'ünü açıklamıştır (Frazier vd., 2004). Böylece klinisyenler, GB'li bireylerde yaşam doyumunu artırmak için olumlu duygulanım yaratacak yaşamdaki anlam kaynaklarını artırmaya odaklanabilirler.

Anahtar Kelimeler: Görme bozukluğu, iyi oluş, öznel iyi oluş, anlamın varlığı, pozitif duygulanım.

Introduction

Visual impairment (VI) can be briefly defined as a reduction in visual sensitivity that can not be corrected by standard medical treatment, including eyeglasses or lenses. The prevalence of VI has been increasing dramatically due to aging populations (Pezzullo et al., 2018), and recently, ophthalmologic disability accounts for 8.4% of the total disability in the Turkish population (Kıvanç et al., 2016). Primary diseases causing VI, such as congenital or progressive glaucoma, optic nerve diseases, congenital anomalies, cataracts, diabetic retinopathy, and age-related macular degeneration are still much beyond geographic, and socio-demographic conditions (Garcia et al., 2017; van der Aa et al., 2015). VI can lead to irreversible outcomes on people's psychological, educational, interpersonal, and occupational performances (see Frank et al., 2019). Thus, the VI condition profoundly disrupts the quality of life, mental health and well-being in adulthood, which deserves attention for research.

Meaning in life is essential to well-being and mental health (Martela et al., 2018). A sense of meaning refers to having a coherent understanding of people about themselves, the world, harmony, and a personalized mission to succeed (Steger et al., 2006). Recently, along with positive psychology, it conceptually includes two separate dimensions: (1) the presence of meaning and (2) the search for meaning (Steger et al., 2006). The presence of meaning is linked to greater scores on well-being and mental health indicators, including positive affect, hope, optimism, and life satisfaction (Dezutter et al., 2013; Dunn & O'Brien, 2009; Steger et al., 2006; Steger & Kashdan, 2007). On the other hand, the search for meaning or lack of meaning is associated with poorer well-being and mental health markers such as depression, anxiety, traumatic reactions, suicidality, addictions, and less marriage satisfaction (Kleftaras & Psarra, 2012; Öcalan et al., 2024; Park, 2016; Shek et al., 2022; Steger et al., 2009; Venuleo et al., 2020). Research has also shown that individuals with higher meanings in life tend to use more adaptive coping mechanisms (Martos et al., 2010; Miao et al., 2017;

Shiah et al., 2015), which also increases their medical adherence and health behaviors (Homan & Boyatzis, 2010; Steger et al., 2015). Thus, a sense of meaning provides a good resource for maintaining resilience and mental health (Shek et al., 2022). People often build their meaning systems on family and close friends, various religious or spiritual systems, opportunities for personal growth, or some hedonistic/materialistic habits to improve their well-being (Alparslan et al., 2021; Lambert et al., 2010; Schnell, 2009). Very limited qualitative Turkish studies with VI samples have confirmed the importance of meaning in increasing well-being, indicating spending meaningful leisure time, such as in recreational facilities (Gürkan et al., 2021), and self-expanding opportunities, including using library resources (Kazak, 2008) and participating in religious ceremonies (Bucuka, 2021). Hence, one of our goals in this study is to assess the frequency of meaning resources used by individuals with VI.

Subjective well-being (SWB) comprises a tripartite formulation that indicates individual differences in emotional (presence of positive affect; lack of negative affect) and cognitive evaluations (life satisfaction) of one's life (Diener et al., 2018). Life satisfaction and positive affect with a lack of negative affect are relatively robust and distinct predictors of functioning, happiness, and mental health (Diener et al., 2013, 2018). Life satisfaction (LS) refers to how individuals are satisfied with their general life based on their judgments (Diener et al., 2018). Positive affect (PA) refers to various positive mood states such as joy, enthusiasm, excitement, and interest. The frequency and intensity of positive experiences are closely tied to meaningfulness, happiness, life satisfaction, and health-related outcomes such as longevity, a greater immune system, and a lower baseline of cortisol (Diener et al., 2018; Pressman et al., 2019). On the other hand, negative affect (NA), such as hostility, anxiety, and anger play a more critical role in identifying and maintaining psychiatric symptoms (Stanton & Watson, 2014).

A vast of research has demonstrated that VI is consistently linked to poorer mental health, and well-being markers, including loneliness, internet and smartphone addictions, low social support, high-level depression and anxiety, suicidal ideations (Cosh et al., 2021; Frank et al., 2019; Parravano et al., 2021; Park, 2021; Smedema & McKenzie, 2010; van der Aa et al., 2015). Moreover, profound vision loss due to progressive diseases could have a traumatic impact on many adolescents' lives (Garcia et al., 2017), in addition to ordinary developmental transition problems in adolescence (Karsli, 2015). Similarly, Liu et al. (2016) found that older adults with VI reported lower SWB, and the VI condition substantially decreases individuals' well-being and sense of meaning in their lives (Rafaely et al., 2018).

All studies above have supported that individuals with VI are more prone to develop psychiatric problems such as depression, and anxiety due to decreased participation, social isolation and functional declines. Thus, building a meaningful life and increasing the positive mood states of individuals with VI can indicate a protective psychological resource to provide a better adjustment to the difficulties individuals with VI. Nevertheless, there is a gap in the literature on the role of meaning with SWB components in VI context; thus, our first aim is to examine the associations among meaning in life dimensions (presence and search for meaning), positive and negative affect, and life satisfaction in individuals with VI. Secondly, to our knowledge, no study has examined the mediational relation of positive affect with the presence of meaning in the account of life satisfaction in the VI context, at least in the Turkish sample. Very few research with normal populations have revealed inconsistent findings on whether positive mood states predispose individuals to experience more meaningfulness (Hicks et al., 2012) or the opposite, suggesting the presence of meaning increases the sensitivity to experience positive affectivity (Martela et al., 2018). Thus, we secondly aim to examine the possible mediator role of positive affect in the relationship between life satisfaction and the presence of meaning in life in VI sample. We hope that this study will help identify risk groups and make proper adjustments for individuals with VI.

Method

Participants and Procedure

Following the STROBE guideline (Cuschieri, 2019), we recruited 391 participants with VI selected with a nonprobability method using purposive sampling who met two inclusion criteria: (a) older than 18 years, and (b) having a lifelong visual impairment proved with disability health board records taken from the hospitals with ophthalmologic functional disability rate based on

World Health Organization (WHO) criteria. Through a set of questions, we excluded participants who were younger than 18 years old, illiterate, or diagnosed with a neurocognitive and psychotic condition and other sensory impairments such as hearing loss so as not to influence the judgments. Under a different project, some participants were initially recruited during plane trips or visits to Konya, Ankara, and İstanbul airports. The current participants were recruited through snowball sampling gathered in family health centers between April 2023 and December 2023. One of the authors conducted semi-structured face-to-face or telephone interviews with the participants to administer the scales. Informed consent was obtained from all participants by reading the form aloud and guiding them to sign it face-to-face or via email. Ethics approval was obtained from the Human Research Committee of Selcuk University, Konya, Türkiye (Protocol No. 2022-226563), and the research followed the tenets of the Declaration of Helsinki.

For the sample size detection, power analysis calculations for correlational studies indicated that 134 participants were sufficient to measure significance (with power of .95, and an effect size of 0.3 with 95.0% confidence interval) (Faul et al., 2007). We reached 391 participants, and out of 391 participants, we discarded three outlier cases. Thus, the statistical analysis sample consisted of 388 participants with VI (120 women and 268 men). The response ratio exceeded our expectations, supporting that the present study includes adequate sample size (see Faul et al., 2007).

The mean age of the participants was 35.92 ($SD = 11.40$), ranging from 18 to 66 years old. As illustrated in Table 1, most participants were male (69.1%; $N = 268$), approximately half of the participants were married (47.8%, $N = 186$), 34.4% of the participants were graduated from elementary/middle school ($N = 134$), and 29.0% ($N = 113$) were high school degree holders. Approximately half of the participants were working full time as an employee (52.6%, $N = 204$), 16.3% were unemployed ($N = 64$), and 14.7% were retired ($N = 57$). Regarding income level, 47.2% ($N = 183$) of the participants earned moderately, 36.6% ($N = 142$) around minimum wage, and most of the participants lived in an urban (49.2%, $N = 191$) or a middle-sized city (45.6%, $N = 177$). In terms of VI status, 168 (43.3%) participants were severely sighted, 120 (30.9%) had become blind by conditions/diseases, 69 (17.8%) were congenitally blind, and 8% ($N = 31$) had unexplained/other causes. Regarding the question of the most valued meaning sources in life was that 48.2% of the participants ($N = 187$) answered their families and close relationships, and 30.4% ($N = 118$) stated their belief system (religion and spiritual activities).

Table 1. Socio-demographic characteristics of the participants

	N	%
Gender		
Female	120	30.8
Male	268	68.9
Marital status		
Married	186	47.8
Single	149	38.3
Divorced/widowed	53	13.6
Educational Status		
Elementary+Middle School	134	34.4
High school	113	29.0
Some/Community college	60	15.4
Undergraduate	62	15.4
Graduate	19	4.9
Occupational Status		
Employee	204	52.6
Employer	63	16.2
Retired	57	14.7
Unemployed	64	16.5
Family Income		
Below minimum wage	32	8.2
Equal/Around Minimum wage	142	36.6
Moderate wage	183	47.2
Above moderate wage	31	8.0
Current Residence		
Urban/Metropol	191	49.2
Middle size City	177	45.6
Rural/Village/Town	20	5.2
Visual Impairment Status		
Congenital Blindness	69	17.8
Blindness by condition	120	30.9
Severe sighted	168	43.3
Unexplained Causes	31	8.0
Meaning Resources in Their Lives		
Family and Close Relations	187	48.2
Belief System, Religion/Spiritualism	118	30.4
Self-development opportunities (Learning new things etc.)	58	14.9
Hedonistic activities (Playing games & lottery etc.)	25	6.4

Data Collection Tools

Socio-demographic Information Form

A self-constructed form was included to obtain socio-demographic characteristics of the participants including, gender, age, marital, educational and occupational status, and VI status with the most valued meaning resource in their lives.

The Meaning in Life Questionnaire (MLQ)

The MLQ is a questionnaire to measure the degree to which people think that their lives have meaning (presence of meaning) and the degree to which people seek meaning (search for meaning) developed by Steger et al. (2006). It includes 10-item that were rated on a scale of 1 (*absolutely untrue*) to 7 (*absolutely true*). The Cronbach's alpha coefficients were calculated as .86 for MLQ-P and .87 for MLQ-S (Steger et al., 2006). The MLQ scores have displayed good psychometric properties in various studies (García-Alandete et al., 2023; Pezirkianidis et al., 2016). The Turkish adaptation of the MLQ was conducted by Dursun (2012), indicating that Cronbach's alpha values were .83 for MLQ-P and .87 for MLQ-S. In this study, Cronbach's alpha coefficients were found to be .91 for MLQ-P and .93 for MLQ-S.

Subjective Well-being (SWB)

SWB was assessed using two scales: the Satisfaction with Life Scale (SWLS) (Diener et al., 1985) and the Positive and Negative Affect Schedule (PANAS) (Watson et al., 1988). The SWLS assesses the total life satisfaction score and includes 5 items, the values of which are evaluated on a 7-point scale (1 = *strongly disagree*, 7 = *strongly agree*). The scale's internal consistency was reported as .87 (Diener et al., 1985). The SWLS is demonstrated to be a valid and reliable scale (Diener et al., 2013; Pavot & Diener, 2008). Turkish adaptation shows good reliability coefficients reporting as .89 (Köker, 1991). PANAS consists of two 10-item mood adjectives with a 5-point Likert type (1 = *very slightly/not at all*, 5 = *extremely*) to measure the degree of PA and NA. Internal consistency reliability values were calculated as .88 and .87 for PA and NA, respectively (Watson et al., 1988). The PANAS has shown evidence of good reliability and validity in different studies (Carvalho et al. 2013; Terraciano, 2003). Turkish adaptation was performed by Gençöz (2000), indicating the Cronbach alpha values as .83 for PA and .86 for NA. In the present study, Cronbach's alpha coefficients were calculated to be .94 for SWLS and .93 for PA, and .95 for NA.

Data Analysis

Descriptive statistics for categorical variables, and Pearson product moment analysis were calculated to examine the associations of the variables. Due to determination of the indirect effect of positive affect on the relationship between life satisfaction and presence of meaning, a series of multiple regression analyses were run with a mediation model strategy developed by Baron and Kenny (1986) and see Kenny et al., (2003) following with Sobel's significance test (1982). According to Baron and Kenny (1986) and Kenny et al. (2003) four conditions must be obtained to test for mediation. First, there must be a significant relationship between a predictor/independent variable (presence of meaning) and a predicted/dependent variable (life satisfaction). Second, there must be a significant relationship between the predictor variable (presence of meaning) and the mediating variable (positive affect). Third, there must be a significant relationship between a mediator (positive affect) and a predicted variable (life satisfaction), and finally, the strength of the relationship between a predictor (presence of meaning) and a predicted variable (life satisfaction) decreases significantly or no longer significant when a proposed mediator (positive affect) enters the model. Multiple regression standardized beta weights were used to summarize the direct effect of meaningfulness and indirect effects of the mediator (positive affect) on life satisfaction. G*Power software was used to detect sample size (Faul et al., 2007) and all statistical analyses were conducted using SPSS for Windows (Version 22).

Results

Descriptive Analysis and Zero-order Correlations

Prior to statistical analyses, scores on all scales were examined for the data screening procedure (Tabachnick & Fidell, 2007), with assumptions required for multiple regression, including normality, multicollinearity, and outliers resulting in satisfaction (Osborne & Waters, 2002). Pearson product-moment correlations were calculated among life satisfaction, positive affect, negative affect, presence of meaning, and search for meaning scores in all participants (see Table 2). As expected, life satisfaction was significantly and positively correlated with positive affect ($r = .68, p < .001$, Cohen's $d = 1.89$) and presence of meaning ($r = .62, p < .001$, Cohen's $d = 1.61$). Conversely, life satisfaction was significantly and negatively associated with negative affect ($r = -.22, p < .001$, Cohen's $d = 0.47$) and search for meaning ($r = -.26, p < .001$, Cohen's $d = 0.55$). Based on Cohen's d (1992) criteria, all the bivariate correlation coefficients range from medium to large effect sizes.

Table 2. Correlation matrix and descriptive data of the variables

Measures	1	2	3	4	5
1. Life Satisfaction (LS)	1	.68**	-.22**	.62**	-.26**
2. Positive Affect (PA)		1	-.54**	.59**	-.58**
3. Negative Affect (NA)			1	-.17**	.45**
4. Presence of Meaning (MLQ-P)				1	-.35**
5. Search for Meaning (MLQ-S)					1
<i>M</i>	15.96	35.12	24.19	21.24	19.65
<i>SD</i>	3.60	9.46	10.21	9.11	7.31
<i>N</i>	388	388	388	388	388

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Test of Mediation

We used a series of multiple regression analyses to investigate whether positive affect mediated the relation between the presence of meaning and life satisfaction. We first tested that the conditions for mediation were met (Baron & Kenny, 1986; Kenny et al., 2003). As revealed in Table 3, satisfying the first requirement, presence of meaning was significantly related to life satisfaction ($\beta = .62, p < .001$). Satisfying the second requirement, positive affect was also related to presence of meaning in life ($\beta = .59, p < .001$). Satisfying the third requirement, positive affect was related to life satisfaction in a multiple regression analysis ($\beta = .68, p > .001$). For the fourth requirement, a final hierarchical multiple regression analysis was performed to investigate whether positive affect significantly reduced the relationship between presence of meaning and life satisfaction. In this analysis, life satisfaction was regressed on presence of meaning (entered in step 1) and positive affect (entered in step 2). Regarding the fourth requirement of mediation, presence of meaning was still significantly associated with life satisfaction ($\beta = .32, p > .001$) when positive affect was added to the model. Nevertheless, the beta values (β) representing the strength of the relationship between a

sense of meaning and life satisfaction diminished from .62 to .32.

This refers to a reduction suggesting that positive affect did not mediate fully the relationship between presence of meaning and life satisfaction, as determined by a statistical test guided by Baron and Kenny (1986) and Kenny et al. (2003) that estimates the degree of change in β after a potential mediator variable is controlled. However, we conducted a Sobel significance test to detect whether positive affect partially mediates the relationship between the presence of meaning and life satisfaction. The Sobel test was significant (Sobel test statistic $z = 8.99, p = 0.0001$), indicating that positive affect explained at least part of the relationship. In other words, positive affectivity partially mediated the association between a sense of meaning and life satisfaction. Lastly, following guidelines reported by Frazier et al. (2004), we computed that 87.4% of the total effect was mediated by positive affect. This ratio was obtained by multiplying the unstandardized regression coefficient of the relationship between the presence of meaning and positive affect ($b = .61$) by the value of the association between positive affect and life satisfaction ($b = .18$), then dividing by the coefficient of the relation between the presence of meaning and life satisfaction ($b = .13$) (see Frazier et al., 2004).

Table 3. Summary of Series of Regression Analyses: Positive affect as a Mediator of the Relation Between Presence of Meaning and Life Satisfaction

Steps	Predictors	Predicted Variables	b (SE)	β	t	p	R ²	F (1,386)
1	Presence of meaning	Life satisfaction	.24(.02)	.62	15.37	.0001***	.38	236.24
2	Presence of meaning	Positive affect	.61(.04)	.59	14.30	.0001***	.35	204.50
3	Positive affect	Life satisfaction	.26(.01)	.68	18.34	.0001***	.46	336.35
4	Presence of meaning		.24(.02)	.62	15.37	.0001***	.38	236.24
	Presence of meaning	Life satisfaction	.13(.02)	.32	7.64	.0001***		
	Positive affect		.18(.01)	.49	11.39	.0001***	.54	222.42

* p < .01, ** p < .001, *** p < .0001

Note: Predictor/Independent variable: Presence of meaning; predicted/dependent variable: Life satisfaction; Mediator: Positive affect

Discussion

In the current study, we first examined the associations among meaning in life dimensions (presence and search for meaning), positive and negative affect, and life satisfaction. Secondly, we attempted to find out a possible mediator role of positive affect in the relationship between a sense of meaning and life satisfaction in individuals with VI. Nevertheless, before discussing the main findings, it is worth briefly mentioning the participants' socio-demographic characteristics, including the meaning sources in their lives. Consistent with earlier Turkish studies, in our VI sample, only half of the participants were married and had elementary/secondary school diplomas with moderate wage, and blindness by condition (diabetic

retinopathy, and glaucoma) was more common than congenital blindness (Küçük et al., 2019), and the frequency of severe VI was greater than blindness (Kıvanç et al., 2016). Regarding the meaning sources, as parallel with previous research (Alparslan et al., 2021; Lambert et al., 2010; Schnell, 2009), the participants in the current study reported that their most valued meaning source was firstly their family and close friends; secondly, religious/spiritual experiences; thirdly, participating in self-developmental facilities, including learning new things and traveling to new places; and finally, hedonistic activities such as playing games, lottery, watching fun videos.

In terms of main findings, as expected, all the study variables -the presence and search for meaning, positive and negative affect, and life satisfaction- were moderately correlated with each other. This finding is also consistent with earlier research (Dezutter et al., 2013; Dunn & O'Brien, 2009; Glaw et al., 2017; Shek et al., 2022; Steger et al., 2006; 2009; Steger & Kashdan, 2007). The mediation analysis revealed that positive affect partially mediated the relationship between meaningfulness and life satisfaction, which suggests that our participants with a higher sense of meaning in their lives might experience greater life satisfaction because they derive positive affect from having a sense of meaning in their lives. This finding supports the previous studies that meaningful activities increase the likelihood of experiencing positive mood states (Martela et al., 2018; Miao et al., 2017) rather than positive moods facilitate the judgments of meaningfulness (Hicks et al., 2012; King et al., 2006).

The mediation finding points out the importance of a sense of meaning in life as a psychological reservoir that predisposes individuals to feel more positive in the VI context, leading to more life satisfaction. For instance, a Turkish study revealed that having a career has more valuable functions beyond earning money, providing a sense of inclusion, self-efficacy, security, and attachment to the society in which individuals with VI live (Özçatal & Aşın, 2022). Additionally, living independently with social support facilitates feeling more meaningful in life, which increases well-being in people with VI (Ağztemiz et al., 2021). Accordingly, the present study confirmed that the most valued meaningful resources were family and close friends, religious activities, self-growth facilities such as traveling independently, and lastly, engaging leisure time with playful activities, respectively. If these meaning-making sources were provided to these individuals, they would be more likely to feel more positive, such as enthusiastic, alert, attentive, and excited, increasing their life satisfaction in the long run. Thus, this study confirmed that having a meaningful life as a psychological resource may increase sensitivity to experience more positive feelings that increase life satisfaction and total well-being. Focusing on providing a meaningful life and enhancing positive mood states among individuals with VI are essential in promoting life satisfaction and maintaining mental health and should be part of rehabilitation practices.

The current study includes some limitations that should be addressed in future research. First, the research sample was relatively homogenous regarding the female/male ratio; most were male. Second, this is a cross-sectional study with non-probability sampling; optimal progress in well-being research can be achieved with longitudinal designs. Third, conceptually, VI is not a single or homogeneous entity; even though we asked the participants whether they had congenital or acquired vision loss based on their hospital health reports, we failed to collect more medical records such as the diagnosis, onset age, severity, and prognosis. Finally, our sample included a wide range of ages between 18-66; future studies can employ narrower sample characteristics, such as children or the elderly, to assess the vision-threatening conditions more clearly. Future studies can also focus on

the buffer effects of traumatic responses such as growth, and resilience in coping with adversities in VI condition.

Conclusion

To conclude, in this study, we aimed to investigate the associations among meaning in life dimensions (presence of meaning and search for meaning), life satisfaction, positive and negative affect. Secondly, we examined the mediator role of positive affect in the relationship between a sense of meaning and life satisfaction since very few studies have been encountered in the VI context. The mediation test displayed that positive affect partially mediated the relationship between meaning and life satisfaction, indicating that people involved with meaningful activities are more likely to be satisfied if they have experienced more positive affect with their meaningful engagements.

Implications and Recommendations

The present study can add an essential dimension to the meaning research within the context of VI by indicating that positive affect should occur in people with VI after constructing a general sense of meaning to obtain more satisfied lives. This study also reconfirmed that family, close friends, and religious activities are the most meaningful activities people with VI utilize. Hence, as a part of the rehabilitation process, clinicians can screen and monitor the meaningfulness in individuals with VI and suggest these meaning-making methods to increase positive affectivity to maintain life satisfaction. The finding that meaningfulness works better with positive affect can be enrolled for planning public health policies and public awareness of VI, declaring that the outcomes of VI are reversible and preventable.

Declarations

Ethics Committee Approval

Ethical approval was obtained from the Human Research Committee of Selçuk University, Konya, Türkiye (03.02.2022 with Protocol No. 226563). Prior to their participation, all participants were provided with and approved informed consent forms.

Consent for Publication

Not applicable

Availability for Data and Materials

Not applicable

Competing Interests

The author declares that no competing interests in this manuscript.

Funding

Not applicable.

Authors' Contributions

A.Ateş and AA carried out the proposal of the main idea of the research, AA contributed to the collection of data. AAteş and PDK performed the analyses and made contributions to interpretation of the findings. AAteş and PDK made a great contribution to writing the introduction and discussion section of the article. All authors have read and approved the final version of the article.

References

- Ağzitemiz, F., Kasap, E. Z., & Alkar, Ö. Y. (2021). Perceived Social Support and Psychological Well-being among Visually Impaired Individuals: A Qualitative Study [Görme Engelli Bireylerde Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik İyi Oluş Üzerine Nitel Bir Çalışma]. *Nesne Journal of Psychology*, 9(20), 274-289.
- Alparslan, A. M., Yastioğlu, S., Taş, M. A., & Özmen, M. (2022). Yaşamın-İşin Anlam Kaynakları ve İyi Oluş İlişkisi Üzerine Bir Araştırma.[A research on the relationship between sources of meaningful life work and well-being] *Süleyman Demirel University visionary journal*, 13(33), 14-33. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.947733>
- Bucuka, Y. (2021). Hâfiz as a Social Source for the Visually Impaired People [Görme Engelliler İçin Toplumsal Bir Kaynak Olarak Hâfizlik]. *Cumhuriyet Theology Journal*, 25(2), 619-639.
- Carvalho, H. W. D., Andreoli, S. B., Lara, D. R., Patrick, C. J., Quintana, M. I., Bressan, R. A., ... & Jorge, M. R. (2013). Structural validity and reliability of the Positive and Negative Affect Schedule (PANAS): evidence from a large Brazilian community sample. *Revista Brasileira de Psiquiatria*, 35(2), 169-172. <https://doi.org/10.1590/1516-4446-2012-0957>
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(2), 155-159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Cosh, S., Carrière, I., Daien, V., Tzourio, C., Delcourt, C., & Helmer, C. (2019). Sensory loss and suicide ideation in older adults: findings from the Three-City cohort study. *International Psychogeriatrics*, 31(1), 139-145. <https://doi.org/10.1017/S104161021800056X>
- Cuschieri, S. (2019). The STROBE guidelines. *Saudi journal of anaesthesia*, 13(Suppl 1), S31. https://doi.org/10.4103/sja.SJA_543_18
- Dezutter, J., Casalin, S., Wachholtz, A., Luyckx, K., Hekking, J., & Vandewiele, W. (2013). Meaning in life: An important factor for the psychological well-being of chronically ill patients? *Rehabilitation psychology*, 58(4), 334-341. <https://doi.org/10.1037/a0034393>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49 (1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., Inglehart, R., & Tay, L. (2013). Theory and validity of life satisfaction scales. *Social indicators research*, 112, 497-527. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0076-y>
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature human behaviour*, 2(4), 253-260. <https://doi.org/10.1038/s41562-018-0307-6>
- Dunn, M. G., & O'Brien, K. M. (2009). Psychological health and meaning in life: Stress, social support, and religious coping in Latina/Latino immigrants. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 31(2), 204-227. <https://doi.org/10.1177/0739986309334799>
- Dursun P. (2012). *The role of meaning in life, optimism, hope and coping styles in subjective wellbeing*. (Unpublished Dissertation). Middle East Technical University, Social Sciences Institute, Ankara, Türkiye.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods*, 39(2), 175-191. <https://doi.org/10.3758/BF03193146>
- Frank, C. R., Xiang, X., Stagg, B. C., & Ehrlich, J. R. (2019). Longitudinal associations of self-reported vision impairment with symptoms of anxiety and depression among older adults in the United States. *JAMA ophthalmology*, 137(7), 793-800. <https://doi.org/10.1001/jamaophthol.2019.1085>
- Frazier, P. A., Tix, A. P., & Barron, K. E. (2004). Testing Moderator and Mediator Effects in Counseling Psychology Research. *Journal of Counseling Psychology*, 51(1), 115-134. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.51.1.115>
- García-Alandete, J., Pére, S., Lorca-Alamar, F., Guillén, V., & Marco, J. H. (2023). Psychometric properties of the meaning in life questionnaire in Spanish people diagnosed with borderline personality disorders. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-3412217/v1>
- Garcia, G. A., Khoshnevis, M., Gale, J., Frousiakis, S. E., Hwang, T. J., Poincenot, L., ... & Sadun, A. A. (2017). Profound vision loss impairs psychological well-being in young and middle-aged individuals. *Clinical Ophthalmology*, 417-427. <https://doi.org/10.2147/OPHT.S113414>
- Glaw, X., Kable, A., Hazelton, M., & Inder, K. (2017). Meaning in life and meaning of life in mental health care: An integrative literature review. *Issues in mental health nursing*, 38(3), 243-252. <https://doi.org/10.1080/01612840.2016.1253804>
- Gürkan, R. K., Koçak, F., & Başar, A. (2021). Investigation on the Relationship Between the Leisure Satisfaction and Psychological Well-being in Disabled Athletes [Engelli sporcularda psikolojik iyi oluş ve serbest zaman doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi] *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 7(2), 73-83. <https://doi.org/10.18826/useeabd.890800>
- Hicks, J. A., Trent, J., Davis, W. E., & King, L. A. (2012). Positive affect, meaning in life, and future time perspective: An application of socioemotional selectivity theory. *Psychology and Aging*, 27(1), 181-189. <https://doi.org/10.1037/a0023965>
- Homan, K. J., & Boyatzis, C. J. (2010). Religiosity, sense of meaning, and health behavior in older adults. *The International journal for the psychology of religion*, 20(3), 173-186. <https://doi.org/10.1080/10508619.2010.481225>
- Karsli, T. A. (2015). Relation among meta-cognition level, decision making, problem solving and locus of control in a Turkish adolescent population. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 205, 35-42.
- Kazak, M. (2008). Latest developments in Turkey in librarianship section example. [Görme engellilere yönelik kütüphanecilik hizmetlerinde Türkiye'deki son gelişmeler: Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi görme engelliler bölümü örneği]. *Journal of Turkish Librarianship*, 22(2), 216-221.
- Kenny, D. A., Korchmaros, J. D., & Bolger, N. (2003). Lower level mediation in multilevel models. *Psychological methods*, 8(2), 115-128.
- Kıvanç, S. A., Akova-Budak, B., Olcaşü, O. O., & Çevik, S. G. (2016). Sociodemographic status of severely disabled and visually impaired elderly people in Turkey. *Arquivos Brasileiros de Oftalmologia*, 79, 24-29. <https://doi.org/10.5935/0004-2749.20160008>
- King, L. A., Hicks, J. A., Krull, J. L., & Del Gaiso, A. K. (2006). Positive affect and the experience of meaning in life. *Journal of personality and social psychology*, 90(1), 179-196. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.1.179>
- Kleifaras, G., & Psarra, E. (2012). Meaning in life, psychological well-being and depressive symptomatology: A comparative study. *Psychology*, 3(04), 337-345. <https://doi.org/10.4236/psych.2012.34048>
- Kucuk, E., Zor, K. R., & Yılmaz, U. (2019). Causes of blindness and moderate to severe visual impairment in Nigde, Central Anatolia, Turkey. *Erciyes medical journal*, 41(4), <https://doi.org/10.420-424.10.14744/etd.2019.66199>

- Lambert, N. M., Stillman, T. F., Baumeister, R. F., Fincham, F. D., Hicks, J. A., & Graham, S. M. (2010). Family as a salient source of meaning in young adulthood. *The journal of positive psychology, 5*(5), 367-376. <https://doi.org/10.1080/17439760.2010.516616>
- Liu, Z., Wu, D., Huang, J., Qian, D., Chen, F., Xu, J., ... & Wang, X. (2016). Visual impairment, but not hearing impairment, is independently associated with lower subjective well-being among individuals over 95 years of age: A population-based study. *Archives of gerontology and geriatrics, 62*, 30-35. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2015.10.011>
- Martela, F., Ryan, R. M., & Steger, M. F. (2018). Meaningfulness as satisfaction of autonomy, competence, relatedness, and beneficence: Comparing the four satisfactions and positive affect as predictors of meaning in life. *Journal of happiness studies, 19*, 1261-1282. <https://doi.org/10.1177/0264619614528343>
- Martos, T., Thege, B. K., & Steger, M. F. (2010). It's not only what you hold, it's how you hold it: Dimensions of religiosity and meaning in life. *Personality and individual differences, 49*(8), 863-868. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.07.017>
- Miao, M., Zheng, L., & Gan, Y. (2017). Meaning in life promotes proactive coping via positive affect: A daily diary study. *Journal of Happiness Studies, 18*, 1683-1696. <https://doi.org/10.1007/s10902-016-9791-4>
- Osborne, J. W., & Waters, E. (2002). Four assumptions of multiple regression that researchers should always test. *Practical assessment, research, and evaluation, 8*(1), 2. <https://doi.org/10.7275/r222-hv23>
- Öcalan, D., Ceylantekin, Y., Karşlı, T. A., & Dursun-Karşlı, P. (2024). Psychosocial adaptation, marital satisfaction and meaning in life between women with high and low-risk pregnancies. *Current Psychology, 43*(1), 15-27. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-05407-1>
- Özçatal, E. Ö., & Aşın U. (2022). The Meaning and Functions of Work for the Visually Disabled Labor: A Qualitative Research [Görme Engelli İşgücü Açısından Çalışmanın Anlamı ve İşlevleri: Nitel Bir Araştırma]. *Çankırı Karatekin University Journal of the Faculty of Economics & Administrative Sciences, 12*(3), 75-105.
- Park, C. L. (2016). Meaning making in the context of disasters. *Journal of clinical psychology, 72*(12), 1234-1246. <https://doi.org/10.1002/jclp.22270>
- Park, E. Y. (2021). Relation between the degree of use of smartphones and negative emotions in people with visual impairment. *Frontiers in Psychology, 12*, 653796. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.653796>
- Parravano, M., Petri, D., Maurutto, E., Lucenteforte, E., Menchini, F., Lanzetta, P., ... & Virgili, G. (2021). Association between visual impairment and depression in patients attending eye clinics: a meta-analysis. *JAMA ophthalmology, 139*(7), 753-761. <https://doi.org/10.1001/jamaophthalmol.2021.1557>
- Pavot, W., & Diener, E. (2008). The satisfaction with life scale and the emerging construct of life satisfaction. *The journal of positive psychology, 3*(2), 137-152. <https://doi.org/10.1080/17439760701756946>
- Pezirkianidis, C., Galanakis, M., Karakasidou, I., & Stalikas, A. (2016). Validation of the meaning in life questionnaire (MLQ) in a Greek sample. *Psychology, 7*(13), 1518-1530. <https://doi.org/10.4236/psych.2016.713148>
- Pezzullo, L., Streatfeild, J., Simkiss, P., & Shickle, D. (2018). The economic impact of sight loss and blindness in the UK adult population. *BMC health services research, 18*, 1-13. <https://doi.org/10.1186/s12913-018-2836-0>
- Pressman, S. D., Jenkins, B. N., & Moskowitz, J. T. (2019). Positive affect and health: What do we know and where next should we go?. *Annual review of psychology, 70*(1), 627-650. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-102955>
- Rafaely, L., Carmel, S., & Bachner, Y. G. (2018). Subjective well-being of visually impaired older adults living in the community. *Aging & Mental Health, 22*(9), 1229-1236. <https://doi.org/10.1080/13607863.2017.1341469>
- Schnell, T. (2009). The Sources of Meaning and Meaning in Life Questionnaire (SoMe): Relations to demographics and well-being. *The Journal of Positive Psychology, 4*(6), 483-499. <https://doi.org/10.1080/17439760903271074>
- Shek, D. T. L., Chai, W., & Tan, L. (2022). The relationship between anxiety and depression under the pandemic: The role of life meaning. *Frontiers in psychology, 7535*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1059330>
- Shiah, Y. J., Chang, F., Chiang, S. K., Lin, I. M., & Tam, W. C. C. (2015). Religion and health: Anxiety, religiosity, meaning of life and mental health. *Journal of religion and health, 54*(1), 35-45. <https://doi.org/10.1007/s10943-013-9781-3>
- Smedema, S. M., & McKenzie, A. R. (2010). The relationship among frequency and type of internet use, perceived social support, and sense of well-being in individuals with visual impairments. *Disability and rehabilitation, 32*(4), 317-325. <https://doi.org/10.3109/09638280903095908>
- Sobel, M. E. (1982). Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological Methodology, 13*, 290-312.
- Stanton, K., & Watson, D. (2014). Positive and negative affective dysfunction in psychopathology. *Social and Personality Psychology Compass, 8*(9), 555-567. <https://doi.org/10.1111/spc3.12132>
- Steger, M. F., Fitch-Martin, A. R., Donnelly, J., & Rickard, K. M. (2015). Meaning in life and health: Proactive health orientation links meaning in life to health variables among American undergraduates. *Journal of Happiness Studies, 16*, 583-597.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of counseling psychology, 53*(1), 80-93. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.1.80>
- Steger, M. F., & Kashdan, T. B. (2007). Stability and specificity of meaning in life and life satisfaction over one year. *Journal of Happiness Studies, 8*, 161-179. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9011-8>
- Steger, M. F., Mann, J. R., Michels, P., & Cooper, T. C. (2009). Meaning in life, anxiety, depression, and general health among smoking cessation patients. *Journal of psychosomatic research, 67*(4), 353-358. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2009.02.006>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Terraciano, A., McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (2003). Factorial and construct validity of the Italian Positive and Negative Affect Schedule (PANAS). *European Journal of Psychological Assessment, 19*(2), 131-141. <https://doi.org/10.1027/1015-5759.19.2.131>
- van der Aa, H. P., Comijs, H. C., Penninx, B. W., van Rens, G. H., & van Nispen, R. M. (2015). Major depressive and anxiety disorders in visually impaired older adults. *Investigative ophthalmology & visual science, 56*(2), 849-854. <https://doi.org/10.1167/iov.14-15848>
- Venuleo, C., Salvatore, G., Ruggieri, R. A., Marinaci, T., Cozzolino, M., & Salvatore, S. (2020). Steps towards a unified theory of psychopathology: The Phase Space of Meaning model. *Clinical Neuropsychiatry, 17*(4), 236-252. <https://doi.org/10.36131/cnfioritieditore20200405>
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scale. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 1063-1070. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.6.1063>

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

An Examination of the Relationship between Peer Relationships, Attachment Styles, and Alcohol and Cigarette Use in Adolescents: Sample of Famagusta

Ergenlerde, Akran İlişkileri ve Bağlanma Stilleri ile Alkol-Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mağusa Örnekleme

Elife Kılbaş Dolu¹ Sertan Kağan²

Abstract:

Experimenting with and using addictive substances such as alcohol and cigarettes corresponds to the adolescence period and can negatively affect the adolescent's life in many ways. In order to help prevent these undesired harmful habits before they starts, risk factors need to be determined. This study examined the relationship between peer relationships and attachment styles as well as alcohol and cigarette use in adolescents. The sample of the research consists of 446 high grade students attending the 9th, 10th, 11th and 12th grades of high school, 242 of whom are female and 204 of whom are male. Information was collected from the participants using the Personal Information Form, Peer Relations Scale and Attachment Styles Scale as data collection tools. In the study, the relational screening model was used to examine the relationship between relevant variables. According to the results of the analysis, the alcohol use level of the students attending the 10th and 11th grades was higher than that of the students attending the 9th and 12th grades and the level of alcohol use of students with high family income was found to be also higher. Yet, their peer relationship levels were found to vary depending on their alcohol use status and it has been observed that students who use alcohol have higher levels of togetherness, closeness, protection and help than those who do not use alcohol. Secure attachment level, which is one of the sub-dimensions of attachment styles, significantly negatively predicts cigarette and alcohol use and reduces these uses. In summary, it has been found that the use of addictive substances such as alcohol and cigarettes is mostly associated with adolescence. In this context, it is recommended that such studies be repeated with larger and more comprehensive samples, that programs be developed to prevent the problem before it starts, and that cooperation between schools and stakeholders be increased.

Keywords: Adolescent, Peer Relationships, Attachment Styles, Alcohol, Smoking.

^{*}This study was presented as a paper on November 18, 2023, at the 24th International Congress on Psychological Counseling and Guidance.

¹MSc., Eastern Mediterranean University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, Famagusta TRNC Cyprus, elifdolu66@gmail.com, Orcid: 0009-0006-2155-1516

²Assoc. Prof. Dr., Eastern Mediterranean University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, Famagusta TRNC Cyprus, sertan.kagan@emu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-0931-3647

Author's note: This study is derived from the master's thesis prepared by the first author under the supervision of the second and third authors.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Elife Kılbaş Dolu, Eastern Mediterranean University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, Famagusta TRNC, Mersin 10 Türkiye, Email: elifdolu66@gmail.com, Tel: 0533-864-0846, Orcid: 0009-0006-2155-1516

Date of Received/Geliş Tarihi: 14.04.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 02.08.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 02.08.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Dolu, E. K. & Kağan, S. (2024). An Examination of the Relationship between Peer Relationships, Attachment Styles, and Alcohol and Cigarette Use in Adolescents: Sample of Famagusta. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 213-222

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Alkol sigara gibi bağımlılık yapıcı maddelerin denemesi ve kullanımı ergenlik dönemine tekabül etmektedir ve ergenin yaşamını birçok yönden olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bu istenmeyen zararlı alışkanlıkların başlamadan önlenmesine yardım sağlayabilmek için risk faktörlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada ergenlerde akran ilişkileri ve bağlanma stilleri ile alkol sigara kullanımı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini lise 9, 10, 11 ve 12. sınıflara devam eden 242'si kız, 204'ü erkek 446 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılardan veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Akran İlişkileri Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılarak bilgi toplanmıştır. Çalışmada, ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre, 10. ve 11. sınıflara devam eden öğrencilerde alkol kullanımı 9. ve 12. Sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğu, aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin alkol kullanımının daha yüksek olduğu görülmüştür. Alkol kullanma durumlarına göre akran ilişki düzeylerinin farklılaştığı ve alkol kullanan öğrencilerin birliktelik, yakınlık, koruma, yardım düzeylerinin kullanmayanlara göre yüksek olduğu görülmüştür. Bağlanma stillerinin alt boyutlarından olan güvenli bağlanma düzeyinin sigara ve alkol kullanımını önemli şekilde negatif yönde tahmin ettiği ve bu kullanımı azalttığı tespit edilmiştir. Özetle alkol ve sigara gibi bağımlılık yapıcı bu maddelerin kullanımının daha çok ergenlik dönemiyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda bu tür çalışmaların daha geniş ve daha kapsamlı örneklerle tekrarlanması, sorunun başlamadan önlenmesi yönünde programlarının geliştirilmesi okul ve paydaşlarının iş birliğinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Akran İlişkileri, Bağlanma Stilleri, Alkol, Sigara.

Giriş

Günümüzde evrensel bir sorun olan alkol ve sigara kullanımı, kişinin hayatını birçok yönde olumsuz anlamda etkileyerek bağımlılığa neden olmaktadır. Bağımlılık yapıcı bu maddelerin kullanımının başlı başına verdiği zararın yanı sıra diğer yasal olmayan maddelere geçişte kolaylaştırıcı bir rol oynadığı bildirilmektedir (Öz ve Alkevi, 2018; de la Torre-Luque, Ozeylem, & Essau, 2021; Erdamar ve Kurupınar, 2014). Ergenlik, döneme özgü yaşantılar içeren çocukluktan erişkinliğe uzanan fiziksel, biyolojik, sosyal ve psikolojik değişikliklerin etkisi ile ortaya çıkan gelişimsel kriz yaşama ve riskli davranışlarda bulunma potansiyelinin yüksek olduğu bir süreçtir (Aslan, Aktaş, ve Akgür, 2023). Bu riskli davranışlardan biri olan madde kullanımının Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nde ergenlik dönemindeki yaygınlığına dikkat çeken sınırlı sayıda çalışmaya bakıldığında, 1996 – 2011 yılları arasında öğrencilerin yaşam boyu tütün kullanım oranı %26,8-47,2, alkol kullanım oranı %75,6-85,9 arasında bulunmuştur (Çakıcı ve ark., 2017). 2015-2019 yılını kapsayan KKTC'de 11. sınıf öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada elde edilen veriler, 1996 – 2011 yıllarında yapılan araştırma sonucu ile karşılaştırılmış ve sigara kullanım oranı yükselirken alkol kullanım oranının düştüğü bildirilmiştir (Çakıcı ve ark., 2019). Alkol ve Uyuşturucu Kullanımına Yönelik Avrupa Okul Anketi Projesi (ESPAD), (2020) araştırmalarında ilk kez erken dönemde madde denendiğini ortaya koymuştur. 18 yaş ve altı lise öğrencilerinde alkol ve sigaranın aşırı kullanımı ile gelişen bağımlılık ve diğer maddelerin kullanımı, üzerinde durulması gerekli olan önemli sosyal bir sorun olmaktadır (Taylan ve Genç, 2017). Bu bağlamda önleme çalışmalarında ergenlerin önemli bir noktada yer aldığı görülmektedir (Çakıcı ve ark., 2014).

Ergenin maddeye başlama ve devam etme sürecinde akran ilişkisinin oldukça güçlü bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Akkuş ve ark., 2017; Li ve ark., 2017; Yaman, 2021). Bir diğeri ile kurulan yakın ilişki, hayatın

her aşamasında büyük bir etkiye sahip olmakla birlikte ergenlik döneminde daha önemli ve kritik bir hale gelmektedir (Marcia, 1980). Bu durumda akranlarla kurulan ilişkilerin niteliği, bireyi istendik ve olumlu yönde işlevsel davranışlara yönlendirebileceği gibi yaşadığı zorlukların ve problemlerin de eşlik etmesiyle birlikte kişiyi istenmeyen davranış ve alışkanlıklara da yönlendirebilmektedir (Ateşpolat ve Yıldız Bıçakçı, 2020). Bu dönemde birtakım ilişkisel değişiklikler yaşayan ergenin, akran grubu tarafından kabul görme arzusunun yanında merak ve özentî duygusunun da madde kullanımında en yaygın nedenler arasında gösterildiği bildirilmiştir (Erincik, Çelikay Söyler, ve Gürbüz, 2022). Bu durumun en önemli sebebi bireyin akran grubu içerisinde madde kullanan bir arkadaşının bulunmasıdır (Şeker ve Yılmaz Irmak, 2020). Madde kullanımı ile ilgili çalışmalarda bu faktörler ele alınırken bağlanma stilleri de aynı yönde incelenen değişkenlerden biridir.

Bağlanma, bakım verenle çocuk arasında kurulan duygusal yönden devamlılığı olan bir bağıdır (Aydoğdu ve Olcaç Çam, 2013). Literatürde bağlanma ilişkisi ve niteliği bireyin yaşamına yön veren; onun duygu, düşünce ve davranışının yanında diğerleri ile kurulacak ilişkilerinde de bir belirleyici olabileceği şeklinde değerlendirilmektedir (Berber Çelik, 2018). Erken çocuklukta kurulan bağlanma ilişkisini inceleyerek kuramını oluşturan ve bu alanda öncü olan John Bowlby ve Kanadalı psikolog Mary Ainsworth'ün (1978) araştırmalarında ergenler ile yetişkinlikte bağlanma biçimlerini incelemişlerdir (Gül, 2023). Bartholomew ve Horowitz'in (1991) araştırmaları ile bağlanma kavramını geliştirerek, güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olarak dörtlü bağlanma modeli tanımlamıştır (Yazıcı Çelebi, 2017). Bowlby, kuramında çocuğun psikolojik olarak sağlıklı olması için bakım verenle kurulan ilişkinin güvenli olmasının önemini vurgular (Türk ve Karaaziz, 2020). Dengeli ve kaliteli olan bağlanma ilişkisi çocuk için keşif anında güvenli bir üs, stres ve

tehlike anında korunaklı bir sığınak görevi görmektedir. Aksi takdirde çocuk korunmak için alternatif yollar ve çareler arayacaktır. Güvensiz bağlanma ile ilişkili olan bu durum, başta bağımlılık olmakla beraber birçok olumsuz durum ve davranışa etken olabilmektedir (Sümer, Oruçlular, ve Çapar, 2015). Yapılan çalışmalarda güvensiz bağlanan bireylerde stres yaşama durumlarında maddeye yönelme olasılığının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Yıldız, Çiftçi, ve Yalçın, 2020). Alkol, sigara gibi bağımlılık yapıcı maddelerin veya diğer yasaklı maddelerin kullanımını bir bağlanma bozukluğu olarak ele alan çalışmalar bulunmaktadır (Bülbül ve Odacı, 2018).

Sümer, Oruçlular ve Çapar (2015), bağlanma ve bağımlılığı kuramsal çerçevede ele alan derleme çalışmasında; güvenli bağlanma ilişkisi ile gelişen olumlu tutum ve davranışlar, bağımlılığa karşı koruyucu bir etken olurken güvensiz bağlanmanın ise bağımlılıkta risk faktörü oluşturacağı bulunmuştur. Ayrıca korkulu ve kaçınan bağlanmada ise, madde kullanımının daha yaygın olduğuna işaret edilmiştir.

Tüm bunlar dikkate alındığında bu çalışmada ergenlerde akran ilişkileri ve bağlanma stilleri ile alkol/sigara kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ergenlik döneminde madde kullanımı üzerine kritik bir katkı sağlamayı hedefleyerek; risk grubunda olan ergenlerde bağımlılık yapıcı maddelerin kullanım oranlarını tespit etmeyi, farklı değişkenlerle (cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim düzeyleri, aile gelirleri, sigara/alkol bilgilendirme etkinliklerine katılımları vb.) etken faktörleri belirlemeyi, sorunun boyutunu görmeyi ve buna yönelik çalışmalarla önleme politikaları sunulması konusunda destek olmayı amaçlamıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Ergenlik döneminde alkol sigara kullanımı gibi bağımlılık yapıcı maddelerin kullanım davranışı ile ilişkili olabileceği varsayılan değişkenlerin ele alındığı bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini KKTC Mağusa ilinde 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında bir devlet lisesinde öğrenim gören 1200 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini lise 9. 10. 11 ve 12. Sınıf düzeylerinde, %54.26'sı (n = 242) kadın, %45.74'ü (n = 204) erkek toplam 446 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırma Süreci ve Etik

Araştırmanın başlatılması ve sürdürülebilmesi için Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) tarafından 03.01.2023 tarihinde ve ETK00-2023-0023 sayılı "129" nolu karar ile etik onay alınmıştır.

Araştırma ve ölçeklerin uygulanması için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan (MEB) gerekli izinler alınarak, uygulamanın yapılacağı okul müdürü ile görüşülmüştür. Öğrenci veli onamları alınarak, anket uygulaması esnasında katılımcılara araştırmanın amacı ve gönüllülük esasına dayalı olduğu anlatılmış, gönüllü olur onamları alınmıştır. Ayrıca katılımcılara gizlilik ilkesi detaylıca anlatılmış, okul idaresi ve ebeveynlere herhangi bir bilgi verilmeyeceğinin güvencesi verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu form, literatürde benzer çalışmalar incelenerek ve uzman görüşüne başvurulmuş hazırlanmıştır. Form, öğrencilerin sınıfı, yaş, cinsiyet, ebeveynlerinin çalışma durumu, eğitim durumu, aile tipi, katılımcıların alkol sigara kullanım durumlarına ilişkin soruları içeren toplam 40 maddeden oluşmaktadır.

Akran İlişkileri Ölçeği (AİÖ)

Çocuklar ve ergenlerde yakın arkadaşların ilişki niteliğini değerlendirmeyi amaçlayan taslak maddeler, Bukowski ve arkadaşları (1994) tarafından ölçeğe çevrilmiştir. AİÖ'nin Türkçeye uyarlanması çalışması ile psikometri özellikleri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara bağlı olarak ölçeğin geçerliliği; 22 maddelik ve beş alt boyutlu ölçme aracı modeline uygulanan doğrulayıcı faktör analizine göre uyum iyiliği indeksleri değerlerinin yeterli olduğu görülmektedir (S-Bx2/sd = 669.12/199, p = .00, RMSEA = .063, CFI = .97, GFI = .88, NNFI = .96). Ölçeğin güvenilirlik çalışmasına göre ise iç tutarlık katsayıları ve alt boyutları .66 ile .86 arasında değişmektedir. Ölçeğin geneline göre ise iç tutarlık katsayısı .85 olduğu bulunmuştur (Erkan Atik ve ark., 2014).

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBSÖ)

Bu ölçme aracı; güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız bağlanma stili alt boyutları ile literatürde öne çıkmaktadır. Aynı zamanda ölçekte ters madde bulunmamakla beraber, ölçeğin Cohen Kappa uyuma ölçümü değeri 87 ve içerik geçerliği ise 72'dir. Bu bağlamda ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda ise kaçınan, güvenli ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri için belirlenen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları da .80, .69 ve .71 değerlerinde bulunmuştur. Ölçek 18 madde ve üç boyut altında tutarlı olarak 5'li likert şeklinde ayarlanmıştır (Erzen, 2016).

Veri Analizi

Araştırmada toplanan anketlerin Statistical Package for Social Sciences (SPSS 25,0) programı ile analizi yapılmıştır. Anketlerdeki verilerin analizinde ikili gruplarda farklılıkların ortalamasının karşılaştırılmasında "t" testi, ikiden fazla olan gruplarda farklılıklarının olup olmadığının tespiti için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Matematiksel olarak farklı bulunan durumlarda ise bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının test edilmesinde ise hipotez testlerinden parametrik test uygulanmıştır. Veriler normal dağılıma uygundur. Bu uygunluk Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlenmiştir. Bağımlı değişken olan alkol sigara kullanım durumlarının karşılaştırılmasında ise "k" kare testi kullanılmıştır. Alkol sigara kullanımına etki eden değişkenlerin yordayıcılığının tespiti için lojistik regresyon analizinden yararlanılmıştır. Sonuçlar bulgular kısmında verilmiştir.

Bulgular**Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Sigara Kullanma Durumlarının Karşılaştırılması**

	Kullanan		Kullanmayan		X²	P
	N	%	N	%		
Sınıf						
9. sınıf	34	25,76	98	74,24	2,722	0,436
10. sınıf	33	30,28	76	69,72		
11. sınıf	54	33,75	106	66,25		
12. sınıf	16	35,56	29	64,44		
Cinsiyet						
Kız	71	29,34	171	70,66	0,473	0,492
Erkek	66	32,35	138	67,65		
Anne eğitim düzeyi						
İlkokul ve altı	31	34,07	60	65,93	0,878	0,831
Ortaokul	18	27,27	48	72,73		
Lise	59	30,73	133	69,27		
Üniversite ve üzeri	29	29,90	68	70,10		
Baba eğitim düzeyi						
İlkokul ve altı	30	41,67	42	58,33	7,636	0,054
Ortaokul	19	21,84	68	78,16		
Lise	52	29,38	125	70,62		
Üniversite ve üzeri	36	32,73	74	67,27		
Aile tipi						
Çekirdek aile	102	30,09	237	69,91	7,307	0,026*
Geniş aile	13	22,03	46	77,97		
Parçalanmış aile	22	45,83	26	54,17		
Aile gelir durumu						
Düşük ve orta	55	35,71	99	64,29	3,003	0,223
İyi	63	27,39	167	72,61		
Yüksek	19	30,65	43	69,35		
Sigara bilgilendirme etkinliklerine katılım						
Katılan	82	28,67	204	71,33	1,568	0,210
Katılmayan	55	34,38	105	65,63		
Sigara ve alkol konusyla ilgili eğitim alma						
Alan	77	27,80	200	72,20	2,928	0,087
Almayan	60	35,50	109	64,50		

* $p < 0,05$ (Ki kare testi)

Tablo 1’de katılımcıların sigaraya başlama ve deneme yaşı en düşük 11-12 en yüksek 15-16 yaş ve üstü olduğu bildirilmiştir. %30,72’sinin sigara içtiği, bunların %30’unun sosyal çevre ve arkadaş grubu, %22,86’sinin aile sorunları ve yalnızlık, %18,57’sinin merak, %18,57’sinin keyif ve zevk, %5,71’inin okul sorunları ve

stres, %4,29’unun büyümek gibi nedenlerle sigaraya başladığı belirlenmiştir. Aile tipi değişkenine göre, sigara kullanım durumları istatistiksel olarak farklılaşmaktadır ($p < 0,05$). Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin sigara kullanım oranı çekirdek ve geniş aileye sahip öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Alkol Kullanma Durumlarının Karşılaştırılması

	Alkol Kullanımı				X ²	P
	Kullanan		Kullanmayan			
	N	%	N	%		
Sınıf						
9. sınıf	64	48,48	68	51,52	18,163	0,000*
10. sınıf	72	66,06	37	33,94		
11. sınıf	111	69,38	49	30,63		
12. sınıf	21	46,67	24	53,33		
Cinsiyet						
Kız	148	61,16	94	38,84	0,251	0,616
Erkek	120	58,82	84	41,18		
Anne eğitim düzeyi						
İlkokul ve altı	37	40,66	54	59,34	23,216	0,000*
Ortaokul	35	53,03	31	46,97		
Lise	128	66,67	64	33,33		
Üniversite ve üzeri	68	70,10	29	29,90		
Baba eğitim düzeyi						
İlkokul ve altı	37	51,39	35	48,61	5,560	0,135
Ortaokul	47	54,02	40	45,98		
Lise	114	64,41	63	35,59		
Üniversite ve üzeri	70	63,64	40	36,36		
Aile tipi						
Çekirdek aile	195	57,52	144	42,48	5,551	0,062
Geniş aile	37	62,71	22	37,29		
Parçalanmış aile	36	75,00	12	25,00		
Aile gelir durumu						
Düşük ve orta	81	52,60	73	47,40	7,899	0,019*
İyi	142	61,74	88	38,26		
Yüksek	45	72,58	17	27,42		
Alkol bilgilendirme etkinliklerine katılım						
Katılan	164	57,34	122	42,66	2,509	0,113
Katılmayan	104	65,00	56	35,00		
Sigara ve alkol konusuyla ilgili eğitim alma						
Alan	174	62,82	103	37,18	2,265	0,132
Almayan	94	55,62	75	44,38		

* $p < 0,05$ (Ki kare testi)

Tablo 2’de öğrencilerin %60,09’unun alkol kullandığı ve bunların %51,87’sinin merak, %11,94’ünün arkadaş etkisi, %13,81’inin sıkıntı gidermek, %9,33’ünün büyüme nedeniyle alkol kullandığı belirtilmiştir. Alkol kullanımının sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür ($p < 0,05$). 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin alkol kullanım oranının 9. ve 12. sınıf öğrencilerden fazla olduğu saptanmıştır. Anne eğitim durumuna göre, annesi

üniversite ve üzerinde eğitime sahip ergenlerin alkol kullanımının, anne eğitim düzeyi düşük olan ergenlerden daha fazla olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Aile gelir düzeyi ile alkol kullanımı arasında önemli fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Aile geliri yüksek olan öğrencilerde alkol kullanımı, düşük ve orta gelirli öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin (ÜBSÖ) ve (AİÖ) Ölçek Puanlarının Sigara Kullanım Durumlarına Göre Karşılaştırmaları.

	Sigara kullanımı	N	$\bar{x}$	S	T	P
ÜBSÖ-Güvenli bağlanma	Kullanan	137	17,54	3,79	-2,589	0,010*
	Kullanmayan	309	18,53	3,72		
ÜBSÖ-Kaçınan bağlanma	Kullanan	137	19,32	7,42	1,746	0,081
	Kullanmayan	309	18,21	5,57		
ÜBSÖ-Kaygılı-Kararsız bağlanma	Kullanan	137	18,19	4,82	2,715	0,007*
	Kullanmayan	309	16,88	4,65		
AİÖ-Birliktelik	Kullanan	137	14,17	3,41	0,644	0,520
	Kullanmayan	309	13,94	3,43		
AİÖ-Çatışma	Kullanan	137	14,47	4,43	-0,784	0,433
	Kullanmayan	309	14,80	3,99		
AİÖ-Yardım	Kullanan	137	22,07	4,02	-0,230	0,818
	Kullanmayan	309	22,17	3,84		
AİÖ-Koruma	Kullanan	137	16,19	3,75	0,411	0,681
	Kullanmayan	309	16,04	3,50		
AİÖ-Yakınlık	Kullanan	137	20,00	4,40	-0,057	0,954
	Kullanmayan	309	20,03	4,40		

* $p < 0,05$ (t testi)

Tablo 3’de sigara kullanan öğrencilerin güvenli bağlanma faktöründen aldıkları puanlar, sigara kullanmayan öğrencilerden düşüktür. Sigara kullanan öğrencilerin Kaygılı-Kararsız bağlanma faktöründen aldıkları puanlar

ise sigara kullanmayan öğrencilerden fazladır. Öğrencilerin sigara kullanımı ile AİÖ puanlarının arasında fark yoktur ($p > 0,05$).

Tablo 4. Öğrencilerin (ÜBSÖ) ve (AİÖ) Ölçek Puanlarının Alkol Kullanım Durumlarına Göre Karşılaştırmaları.

	Alkollü içecek kullanımı	N	$\bar{x}$	S	T	P
ÜBSÖ-Güvenli bağlanma	Kullanan	268	18,05	3,86	-1,241	0,215
	Kullanmayan	178	18,50	3,60		
ÜBSÖ-Kaçınan bağlanma	Kullanan	268	18,44	5,86	-0,464	0,643
	Kullanmayan	178	18,72	6,72		
ÜBSÖ-Kaygılı-Kararsız bağlanma	Kullanan	268	17,54	5,09	1,397	0,163
	Kullanmayan	178	16,90	4,12		
AİÖ-Birliktelik	Kullanan	268	14,52	3,36	3,935	0,000*
	Kullanmayan	178	13,24	3,37		
AİÖ-Çatışma	Kullanan	268	14,72	4,20	0,167	0,868
	Kullanmayan	178	14,66	4,02		
AİÖ-Yardım	Kullanan	268	22,71	3,58	3,890	0,000*
	Kullanmayan	178	21,27	4,19		
AİÖ-Koruma	Kullanan	268	16,57	3,46	3,568	0,000*
	Kullanmayan	178	15,35	3,63		
AİÖ-Yakınlık	Kullanan	268	20,45	4,27	2,571	0,010*
	Kullanmayan	178	19,37	4,52		

* $p < 0,05$ (t testi)

Tablo 4’de öğrencilerin alkol kullanım durumları ile ÜBSÖ alt boyutlarına göre istatistiksel açıdan önemli farklar olmadığı görülürken ($p > 0,25$), AİÖ’nin Birliktelik, Yardım, Koruma ve Yakınlık faktörleri puanları arasında

farklar olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Alkol kullanan öğrencilerin bu faktörlerinden aldıkları puanlar, alkol kullanmayanlara göre fazladır. AİÖ-Çatışma faktörü puanları arasında ise fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 5. Öğrencilerin (ÜBSÖ) ve (AİÖ) Ölçek Puanlarının Sigara Kullanma Durumlarını Yordayıcılığı.

	B	Std. Hata	P	Beklenen(β) (Olasılık Oranı)	95,0% G.A. Alt	Üst
ÜBSÖ-Güvenli bağlanma	-0,059	0,029	0,041*	0,943	0,891	0,997
ÜBSÖ-Kaçınan bağlanma	0,015	0,017	0,396	1,015	0,981	1,050
ÜBSÖ-Kaygılı-Kararsız bağlanma	0,046	0,024	0,055	1,047	0,999	1,098
AİÖ-Birliktelik	0,025	0,037	0,494	1,026	0,954	1,103
AİÖ-Çatışma	-0,008	0,026	0,770	0,992	0,944	1,044
AİÖ-Yardım	-0,009	0,037	0,806	0,991	0,921	1,066
AİÖ-Koruma	0,038	0,045	0,402	1,038	0,951	1,134
AİÖ-Yakınlık	-0,015	0,034	0,666	0,986	0,923	1,053

* $p < 0,05$ (Lojistik regresyon analizi)

Tablo 5’de ÜBSÖ’nin Güvenli bağlanma faktörünün öğrencilerin sigara kullanma durumlarını istatistiksel açıdan önemli olarak negatif yönde yordadığı belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre Güvenli bağlanma

faktöründen aldıkları puanların 1 birim artması bu riski %5,7 azaltmaktadır. AİÖ puanlarının sigara kullanma durumlarını istatistiksel açıdan önemli şekilde yordamamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 6. Öğrencilerin (ÜBSÖ) ve (AİÖ) Ölçek Puanlarının Alkol Kullanma Durumlarını Yordayıcılığı

	B	Std. Hata	P	Beklenen(β) (Olasılık Oranı)	95,0% G.A. Alt	Üst
ÜBSÖ-Güvenli bağlanma	-0,081	0,026	0,002*	0,922	0,877	0,970
ÜBSÖ-Kaçınan bağlanma	-0,023	0,016	0,170	0,978	0,947	1,010
ÜBSÖ-Kaygılı-Kararsız bağlanma	0,019	0,021	0,364	1,019	0,979	1,061
AİÖ-Birliktelik	0,063	0,035	0,071	1,065	0,995	1,140
AİÖ-Çatışma	-0,001	0,023	0,951	0,999	0,955	1,044
AİÖ-Yardım	0,041	0,034	0,222	1,042	0,976	1,113
AİÖ-Koruma	0,049	0,042	0,249	1,050	0,966	1,141
AİÖ-Yakınlık	-0,027	0,032	0,411	0,974	0,914	1,038

* $p < 0,05$ (Lojistik regresyon analizi)

Tablo 6’da öğrencilerin ÜBSÖ-Güvenli bağlanma faktörünün alkol kullanma durumlarını istatistiksel açıdan önemli ve negatif yordayıcısı olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Güvenli bağlanma faktöründen alınan puanların 1 birim artması alkol kullanım riskini %7,8 azaltmaktadır. Öğrencilerin AİÖ puanlarının alkol kullanım durumlarını istatistiksel olarak yordamamaktadır ($p > 0,05$).

Tartışma

Akran ilişkileri ve bağlanma stilleri ile alkol sigara kullanımı arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada öncelikli olarak öğrencilerin sosyo-demografik değişkenlere göre sigara kullanım durumları incelenmiş ve öğrencilerin %30,72’sinin bir kez bile olsa sigara kullandığı belirlenmiştir. Çakıcı ve ark., (2017) yaptıkları araştırmanın bulgusu, bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Öğrencilerin cinsiyet, baba eğitimleri, aile tipi ve alkol/sigara bilgilendirme etkinliklerine katılımları ile sigara kullanımında istatistiksel açıdan önemli farklar ortaya koyarken, alkol kullanımında fark gözlenmemiştir. Chimwamurombe (2011), araştırmasında alkol ve sigara kullanımına ilişkin eğitim alınmış olsa dahi bunun etken rol oynamadığını saptayarak farklı bir sonuç ortaya koymuştur.

Bu çalışmada parçalanmış ailede büyüyen öğrencilerin sigara içme oranı, çekirdek ve geniş ailede büyüyen öğrencilerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Genç ve ark., (2017) yaptıkları araştırma ile bu sonucu desteklemektedir. Bu durum çatışmalı, gergin ve sorunlu

bir aile ortamında yaşamaya maruz kalan çocuğun psikolojik sorunlarını giderme amaçlı madde kullanımına yönelebilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Mevcut çalışmada sigara kullanımı ve deneme yaşı en düşük 11-12, en yüksek 15-16 yaş ve üstü olduğu bulunmuştur. Literatürde bu sonuçları destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır (Çakıcı ve ark., 2017; Öztürk ve ark., 2015). Ancak Karatay ve Kubilay (2004) sigara kullanım yaşının 11 ve altı olduğunu belirten çalışması ile farklı bir sonuç ortaya koymuştur.

Öğrencilerin alkol kullanım düzeyleri demografik özelliklerine göre irdelendiğinde %60,09’unun alkol kullandığı ve bu kullanımda en büyük etkenin merak ve arkadaş etkisi olduğu tespit edilmiştir. Can (2007) tarafından ortaokul öğrencileriyle, Karatay ve Kubilay (2004) tarafından ise lise öğrencileri ile yapılan çalışmalarda en büyük etkenin ‘merak’ duygusu olduğu bildirilmiştir. Erdemar ve Kurupınar (2014), bağımlılık yapıcı madde kullanımında en büyük etkenin ‘arkadaş’ etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmalar mevcut çalışmadaki sonuçlarla tutarlılık göstermektedir. Yapılan araştırmaya göre lise öğrencileri arasında alkol kullanımının daha yüksek olduğu görülmüştür. Güler ve ark. (2009) çalışmasında, lise öğrencileri arasında alkol kullanım oranının daha düşük olduğunu bildirerek farklı bir sonuç ortaya koymuştur. Öz ve Alkevlı (2018) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %44,2’sinin alkol kullanımına lise yıllarında başladıklarını bildirmiştir. Alaçam ve ark. (2015)

öğrencilerde alkol sigara kullanımının benzer şekilde arttığını belirtmişlerdir. Çalışma sonuçları, mevcut çalışma ile karşılaştırıldığında zamanla sigara kullanımı azalırken alkol kullanımında artışın olması, lise çağı ergenlerinde alkol kullanımı için riskin yüksek olduğunu bize göstermektedir.

Alkol kullanımının öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılaştığı bulunmuştur. 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin alkol kullanım oranlarının, 9. ve 12. sınıf öğrencilerden fazla olduğu görülmüştür. Erdemir ve Kurupınar (2014), Bülbül ve Odacı (2018) mevcut sonuçla tutarlı olarak lise çağı ergenlerinde sınıf düzeyinin madde kullanımıyla anlamlı farkını ortaya koymuşlardır. Mevcut çalışmada alkol kullanımının sınıf düzeyine göre farklılaşması, 10. ve 11. sınıf öğrencilerinde akran ilişkilerinin daha yoğun yaşandığı bir dönemde olmaları ile ilişkili olabileceği öngörülmektedir.

Araştırmada yüksek gelirli ailesi olan öğrencilerde alkol kullanımını, orta ve düşük gelirli aileye sahip öğrencilerden yüksek olduğu ve aynı zamanda anne eğitim durumuna göre de farklılaştığı görülmüştür. Literatürde her iki sonucu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Yıldız, 2009; Ögel ve ark., 2001; Karayağız Muslu ve Aygün, 2017). Akkuş ve ark. (2017) yaptıkları araştırmada sosyoekonomik (SED) düzeye göre alkol-sigara kullanımının farklılaştığını, alkol kullanımının SED’i yüksek öğrencilerde daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Özmen ve Kubanç (2013) yapmış oldukları çalışmada madde kullanan çocukların ailelerinin SED’i düşük ve ebeveynlerin alt eğitim düzeyinde olduğu bulgusu ile farklı bir sonuç ortaya koymuşlardır. Bu sonuç, alım gücünün ve çeşitli olanakların sunulması, yüksek gelirin bu davranışların artmasına imkân sağlaması ve ayrıca hoşgörülü, izin verici ebeveynlerin varlığıyla da açıklanabilir (Şeker ve Yılmaz Irmak, 2020).

Çalışmada, sigara kullanan öğrencilerin güvenli bağlanma düzeyleri, sigara kullanmayan öğrencilerden düşük bulunmuştur. Sigara kullanan öğrencilerin kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri sigara kullanmayan öğrencilerden fazla olduğu saptanırken; kaçınan bağlanma düzeylerinde fark bulunamamıştır. Wise ve ark. (2017) yaptıkları çalışmada korkulu/kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile sigara kullanımı arasında ilişki olduğunu, sigara kullanmayan katılımcılarda güvenli bağlanma stillerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kinley ve Reyno (2013) yapmış oldukları çalışmada kaçınma ve kaygılı bağlanma stili olan bireylerin stres altında olduklarında sigara kullanımını arttırdıklarını ortaya koymuşlardır. Her iki çalışma da güvenli bağlanmanın, madde kullanımında koruyucu bir faktör olduğunu ortaya koyarak bu sonucu desteklemektedir.

Katılımcıların sigara kullanım durumlarının akran ilişkilerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Literatürde sigara kullanımında akran ilişkilerinin etken olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Talu ve Gümüş, 2020; Satan, 2011).

Bağlanma stilleri alt boyutlarının alkol kullanımında fark oluşturmadığı saptanmıştır. Literatürde bazı çalışmalar alkol kullanımının bağlanma stiline etkilendiğini bildirerek farklı bir sonuç ortaya koymuştur (Akhan Ulaş, 2014; Iglesias ve ark., 2014; Bülbül ve Odacı, 2018; Cömert ve Ögel, 2014). Bu çalışmada saptanan ilgili sonucun, katılımcıların demografik özelliklerinin benzer olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Akran ilişki düzeylerinin alkol kullanma durumlarına göre incelendiğinde farklılaştığı görülmüştür. Alkol kullanan öğrencilerin AİÖ’nin birliktelik, yardım, koruma ve yakınlık düzeylerinin alkol kullanmayan öğrencilere göre fazla olduğu görülmektedir. Şeker ve Yılmaz Irmak (2020) ve Yalman (2019) araştırmalarıyla bu sonucu desteklemektedir.

Akran ilişkilerinin alt boyutu olan çatışma düzeyinde ise öğrencilerin alkol kullanımına fark yaratmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin ÜBSÖ’nin alt boyutu olan güvenli bağlanma puanı, alkol ve sigara kullanımını istatistiksel verilere göre önemli ve negatif yönde yordamaktadır. Kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma düzeylerinin hem alkol hem de sigara kullanma durumlarını önemli düzeyde yordamadığı tespit edilmiştir. Yıldız, Çiftçi, ve Yalçın, (2020) yapmış oldukları çalışmada ergenlerde madde kullanımının, en sık kaçınan-kayıtsız tip olan güvensiz bağlanma stilinde %48 oranıyla bulunduğu belirterek farklı bir sonuç ortaya koymuşlardır. Literatüre bakıldığında, Nakhoul ve ark., (2020), Erincik ve ark., (2022) bu çalışmayla tutarlı şekilde araştırmalarında güvenli bağlanma stilleri ile madde kullanımı arasında negatif yönde ilişki olduğunu bildirmişlerdir. Hayre ve ark., (2019), Coffman ve Swank (2021), yaptıkları çalışmada güvensiz bağlanmanın psikolojik kötü muamele ile alkol sigara kullanımını arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda olumlu bağlanma stillerine sahip bireylerin sağlıklı baş etme yöntemlerinin daha gelişmiş olabileceği düşünülebilir.

Öğrencilerin akran ilişki düzeylerinin alkol ve sigara kullanımını yordamadığı bulunmuştur. Bu çalışmanın aksine yapılan bazı araştırmalar akran ilişkilerinin sigara kullanımını pozitif yönde yordadığını ortaya koymaktadır (McVicar ve Polanski, 2014; Erdemir ve ark., 2006).

Sonuç ve Öneriler

Değerlendirilen bulgular göre, “Kimler daha çok alkol ve sigara gibi bağımlılık yapıcı maddeleri kullanım davranışı gösterir?” sorusu; ekonomik düzeyi yüksek ailede yetişen, anne eğitim düzeyi yüksek olan, parçalanmış aileye sahip olan, arkadaş ilişkilerinde birliktelik, yardım, koruma ve yakınlık düzeyleri yüksek olanlar şeklinde cevaplanabilir. Bu sonuçlara göre, akran ilişkileri arttıkça alkol kullanımının da arttığı sonucu ortaya konmuştur. Chimwamurombe (2011) araştırmasında akran ilişkilerinin ve baskısının, alkol kullanımında etken olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada ergenler tarafından sigara, alkol, uyuşturucu ve benzeri maddelerin kullanımının olumsuz etkileri bilinmesine karşın kullanılmaya devam edilme sebebinin bilgi eksikliğinden değil ergenlerin akran ilişkilerinden kaynaklandığı sonucu yapılan bulgular ile paralellik göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin alkol kullanımındaki önemli nedeni merak olarak tespit edilirken, alkol kullanımının sigara kullanımına göre çoğunlukta olduğu saptanmıştır.

Diğer önemli bir sonuç, alkol-sigara gibi bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımının en güçlü ve negatif yönde yordayıcısı güvenli bağlanma ilişkisi olmuştur. Buna benzer olarak Akhan (2014), hemşirelik öğrencilerinin katılımıyla yaptığı çalışmasında bağlanma stiline, alkol ve sigara kullanımı gibi alışkanlıkları etkilediğini ifade etmiştir. Bağlanma stillerinin madde kullanımı ile bağımlılığın gelişimindeki önemli faktörlerden biri olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu tür araştırmalar farklı

dönemlerde ve farklı yaş grupları ile boylamsal olarak yapılması önerilmektedir. Söz konusu ergenlerin akran ilişkileri de göz önüne alınarak riskli durumlarda okul, ergen ve ailesini de içine alan çeşitli araçlarla (görüşme, sportif faaliyet, tiyatro etkinlikleri ve müzik, kitap vb.) müdahale çalışmalarında bulunulması etkili olabilir. Bu müdahale çalışmalarında akran ilişkilerinde ebeveynlerin daha etkin rol almalarının sağlanması, ebeveyn eğitimleriyle ergen ve anne-baba ilişkisinin güçlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

Beyannameleler

Araştırmamıza başlamadan ilk olarak Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından tarih 03.01.2023 ve 2022/129 sayılı toplantısında etik onay alınmıştır.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

EKD çalışmanın tasarımını oluşturmuş ve veri toplama aşamasını yürütmüştür. SK verileri analiz etmiş ve yorumlamıştır. EKD makalenin taslağını oluşturmuş ve revizyonunu üstlenmiştir. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

- Akhan Ulaş, L. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerinin belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(3), 191-196.
- Akkuş, D., Karaca, A., Konuk Şener, D., & Ankaralı, H. (2017). Lise Öğrencileri Arasında Sigara ve Alkol Kullanma Sıklığı ve Etkileyen Faktörler. *Anadolu Klinikler*, 22(1), 36-45.
- Alaçam, H., Korkmaz, A., Muharrem, E. F., Şengül, C. B., & Şengül, C. (2015). Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinde alkol ve sigara bağımlılığı taraması. *Pamukkale Tıp Dergisi*(2), 82-87.
- Aslan, R., Aktaş, A., & Akgür, S. A. (2023). Çocuk ve Ergenlerde Madde Kullanımı ve Adli Toksikolojik Analizler. *Bağımlılık Dergisi*, 24(1), 93-103.
- Ateşpolat, Y., & Yıldız Bıçakcı, M. (2020). Ergenlerin Akran İlişkisi ve Akran Zorbalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 1-13.
- Aydoğdu, H., & Olcay Çam, M. (2013). Madde Kullanım Bozukluğu Olan ve Olmayan Ergenlerin Bağlanma Stilleri, Anne Baba Tutumları ve Sosyal Destek Algıları Yönünden Karşılaştırılması. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 4(3), 137-144.
- Berber Çelik, Ç. (2018). Bağlanma Stilleri, Psikolojik İyi Oluş ve Sosyal Güvende Hissetme: Aralarındaki İlişki Ne? *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 27-40.
- Bülbül, K., & Odacı, H. (2018). Lise öğrencilerinde umutsuzluk, bağlanma stili ve aile yapısının madde kullanma eğilimini yordama gücü. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 21, 360-369.
- Can, M. Ş. (2007). *İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinde Görülen "Madde Bağımlılığı" Alışkanlığı (Sakarya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Chimwamurombe, M. (2011). *The influence of peer pressure on adolescent misbehaviour in schools*. Doctoral Dissertation, University of the Western Cape, Cape Town.
- Coffman, E., & Swank, J. (2021). Attachment Styles and the Family Systems of Individuals Affected by Substance Abuse. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 29(1), 102-108. doi:10.1177/1066480720934487
- Cömert, I. T., & Ögel, K. (2014). Madde Kullanan Ergenlerin Bağlanma Stilleri. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 1(1), 9-40.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Karaaziz, M., Tutar, N., & Eş, A. (2014). KKTC'de Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri. *Bağımlılık Dergisi*, 15(4), 159-166.
- Çakıcı, M., Ergün, D., Çakıcı, E., & Onur, Ç. (2017). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde lise öğrencileri arasında psikoaktif madde kullanım yaygınlığı ve risk etkenleri, 1996-2015. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 428-437.
- Çakıcı, M., Ergün, D., Eş, A., Toprak, A., & Özer, H. (2019). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti lise öğrencilerinde psikoaktif madde kullanımının yaygınlığı ve risk etkenleri, 1996-2019. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 38-41.
- de la Torre-Luque, A., Ozeylem, F., & Essau, C. (2021). Prevalence of addictive behaviours among adolescents from 73 low-and middle-income countries. *Addictive Behaviors Reports*, 14, 1-7. doi:10.1016/j.abrep.2021.100387
- Erdem, G., Eke, C., Ögel, K., & Taner, S. (2006). Lise Öğrencilerinde Arkadaş Özellikleri ve Madde Kullanımı. *Bağımlılık Dergisi*, 7(3), 111-116.
- Erdem, G., & Kurupınar, A. (2014). Ortaöğretim Öğrencilerinde Görülen Madde Bağımlılığı Alışkanlığı ve Yaygınlığı: Bartın İli Örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 65-84.
- Erincik, A., Çelikay Söyler, H., & Gürbüz, A. N. (2022). Dokuzuncu Sınıf Lise Öğrencilerinde Madde Kullanımının Duygu Düzenleme ve Bağlanma Stilleri ile İlişkinin İncelenmesi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(12), 1747-1764.
- Erkan Atik, Z., Çok, F., Esen Çoban, A., Doğan, T., & Güney Karaman, N. (2014). Akran İlişkileri Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 433-446.
- Erzen, E. (2016). Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1-21.
- ESPAD Group. (2020). *ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. Publications Office of the European Union. Luxembourg: EMCDDA Joint Publications.
- Genç, Y., Taylan, H. H., Adıgüzel, Y., & Kutlu, İ. (2017). Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Şiddet Eğilimlerine Etkisi: Antalya Liseleri Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(2), 409-423.
- Gül, K. N. (2023). Bağımlılık, Bağlanma ve Öfke Kapsamında Bir Olgu Sunumu. *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanitie*, 8(23), 237-246.
- Güler, N., Güler, G., Ulusoy, H., & Bekar, M. (2009). Lise öğrencileri arasında sigara, alkol kullanımı ve intihar düşüncesi sıklığı. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*(31), 340-345.

- Hayre, R. S., Goulter, N., & Moretti, M. M. (2019). Maltreatment, attachment, and substance use in adolescence: Direct and indirect pathways. *Addictive Behaviors*, 90, 196-203.
- Iglesias, E. B., Fernandez del Rio, E., Calafat, A., & Fernandez-Hermida, J. R. (2014). Attachment and substance use in adolescence: A review of conceptual and methodological aspects. *Adicciones*, 26(1), 77-86.
- Karatay, G., & Kubilay, G. (2004). Sosyoekonomik Düzeyi Farklı İki Lisede Madde Kullanma Durumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1(2), 57-70.
- Karayağız Muslu, G., & Aygün, Ö. (2017). Ergenlerin Riskli Sağlık Davranışlarının ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 242-250.
- Kinley, J., & Reyno, S. (2013). Attachment style changes following intensive short-term group psychotherapy. *International Journal of Group Psychotherapy*, 63(1), 53-75.
- Li, J. J., Cho, S. B., Salvatore, J. E., Edenberg, H. J., Agrawal, A., Chorlian, D. B., . . . Dick, D. M. (2017). The Impact of Peer Substance Use and Polygenic Risk on Trajectories of Heavy Episodic Drinking Across Adolescence and Emerging Adulthood. *Alcohol Clinical and Experimental Research*, 41(1), 65-75.
- Marcia, J. (1980). Identity in Adolescence. J. E. Marcia içinde, *Handbook of Adolescent Psychology* (s. 159-187). New York: Wiley and Sons.
- McVicar, D., & Polanski, A. (2014). Peer effects in UK adolescent substance use: never mind the classmates? *Oxford Bull Econ Stat.*, 76(4), 589-604.
- Nakhoul, L., Obeid, S., Sacre, H., Haddad, C., Soufia, M., Hallit, R., . . . Hallit, S. (2020). Attachment style and addictions (alcohol, cigarette, waterpipe and internet) among Lebanese adolescents: a national study. *BMC Psychology*, 8(33), 1-10. doi:10.1186/s40359-020-00404-6
- Ögel, K., Tamar, D., Evren, C. & Çakmak, D. (2001). Lise Gençleri Arasında Sigara, Alkol ve Madde Kullanım Yaygınlığı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 47-52.
- Öz, B., & Alkeveli, A. (2018). Öğrencilerin Madde Kullanımı ve Bağımlılığında Etkili Olan Faktörlere Bakışının Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi: Çukurova Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(39), 29-43.
- Özmen, F. & Kubanç, Y. (2013). Liselerde Madde Bağımlılığı - Mevcut Durum ve Önerilere İlişkin Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin Bakış Açılı. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 357-382.
- Öztürk, Y. E., Kırloğlu, M., & Kıracı, R. (2015). Alkol ve Madde Bağımlılığında Risk Faktörleri. *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 18(2), 97-118.
- Satan, A. (2011). Ergenlerde Akran Baskısı, Benlik Saygısı ve Alkol Kullanımı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(34), 183-194.
- Sümer, N., Oruçular, Y., & Çapar, T. (2015). Bağlanma ve Bağımlılık: Kuramsal Çerçeve ve Derleme Çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 16(4), 192-209.
- Şeker, E., & Yılmaz Irmak, T. (2020). Ergenlerde Risk Alma Davranışları: Akran ve Aile İlişkileri ile Problem Çözme Becerisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(46), 104-121.
- Talu, E., & Gümüş, G. (2020). Ergenlerde Akran Baskısı ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 390-403.
- Taylan, H. H., & Genç, Y. (2017). Liselerde Sigara, Alkol ve Uyuşturucu/Uçucu/Uyarıcı Madde Kullanım Eğilimleri: Kocaeli Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 180-199.
- Türk, M. E., & Karaaziz, M. (2020). Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımının Bağlanma Stilleri, Akran İlişkileri ve Kişilik Bozuklukları İle İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3(5), 97-112.
- Wise, M. H., Weierbach, F., Cao, Y., & Phillips, K. (2017). Tobacco Use and Attachment Style in Appalachia. *Issues Ment Health Nurs.*, 38(7), 562-569.
- Yalman, E. (2019). Ebeveyn ve Akran İlişkilerinin Genç Kızlarda Madde Kullanımına Etkisi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 372-391.
- Yaman, Ö. M. (2021). *Türkiye'de Gençlik ve Bağımlılık: Bibliyometrik ve Tematik Bir Araştırma (1910-2020)*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Yazıcı Çelebi, G. (2017). Ergenlerde Sosyal Kaygı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastanotu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1729-1736.
- Yıldız, D., Çiftçi, A., & Yalçın, Ö. (2020). Bir ÇEMATEM kliniğinde yatan ergen hastalarda madde kullanım eğilimleri, psikososyal travmalar, psikiyatrik komorbiditeler ve cinsiyet farklılıkları. *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*(33), 190-202.
- Yıldız, E. (2009). *İzmir Liselerinde Sigara, Alkol, Madde Kullanım Yaygınlığı, Hazırlayıcı ve Koruyucu Faktörler*. Doktora Tezi, İzmir.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample

Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri ve Psikolojik Manipülasyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirmesi: İstanbul Örnekleme

Gülçin Şenyuva¹ M. Fatih Yavuz²

Abstract:

The personality and behavior of an individual, as a social being, determine how they are perceived within society. It is an undeniable fact that the dark triad personality traits, known as the dark side of personality, have been present in society in recent years. This study aims to evaluate the manipulation skills in interpersonal relationships of individuals with dark triad personality traits. The sample group of the study consists of 1003 individuals residing in Istanbul. Participants were administered self-report measures online, including the "Demographic Information Form," the "Dark Triad Personality Scale," and the "Interpersonal Manipulation Scale." Correlation analysis and independent t-tests were used to analyze the data. A significant difference was found in the mean total scores on the Dark Triad Personality Scale based on the gender of the participants. Additionally, a significant difference was found in the mean scores on the Victim Selection subscale of the Interpersonal Manipulation Scale based on the gender of the participants. A moderately significant positive relationship was found between dark triad personality scores and manipulation, aggressive manipulation, emotional manipulation, victim selection, self-concealment, and strategy scores in interpersonal relationships. The results of the study suggest that manipulative skills may contribute to the development of dark triad personality traits. Conducting studies with different sample groups is expected to contribute to the literature.

Keywords: Dark Triad, Narcissism, Psychopathy, Machiavellianism, Psychological manipulation, Gaslighting.

¹Assistant Professor, Haliç University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Istanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0001-9917-1405

²Professor, Yeni Yüzyıl University, Faculty of Medicine, Department of Internal Medicine, Division of Forensic Medicine, Istanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0001-8331-8783

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Assistant Professor, Haliç University, Department of Psychology, 5th Levent Neighborhood, 15 Temmuz Şehitler Street, No: 14/12, 34600 Eyüpsultan/İSTANBUL, gulcinsenyuva82@gmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 19.03.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 19.08.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 24.08.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Şenyuva, G. & Yavuz, M. F. (2024). Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 223-231

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Sosyal bir varlık olan bireyin, toplum içinde nasıl bir insan olduğunu kişilik ve davranış tarzları belirlemektedir. Son yıllarda literatüre girmiş olan kişiliğin karanlık tarafı olarak bilinen karanlık üçlü (dark triad) kişilik özelliklerinin toplum içinde var olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışmada; karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, İstanbul ilinde ikamet eden 1003 kişi oluşturmaktadır. Katılımcılara online ortamda öz bildirimine dayalı “Demografik Bilgi Formu”, “Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği” ile “İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizinde korelasyon analizi ve bağımsız t testi kullanılmıştır. . Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Katılımcıların karanlık üçlü kişilik puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon, saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji puanları arasında orta etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında manipülatif becerilerin karanlık üçlü kişilik gelişimine katkı sağlayabileceği bulunmuştur. Farklı örneklem gruplarında çalışmalar yapılarak alan yazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karanlık üçlü, Narsisizm, Psikopati, Makyavelizm, Psikolojik manipülasyon, Gaslighting.

Giriş

Kişilik ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkardığı davranışlara yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Son dönemlerde bu alanda yapılan çalışmalarda “kişiliğin karanlık yönü” olarak ifade edilen ve Paulhus ve Williams (2002) tarafından literatüre kazandırılan “karanlık üçlü” kavramı dikkat çekmektedir. Karanlık üçlü kavramı subklinik narsisizm, makyavelizm ve subklinik psikopati kavramlarını içermektedir (Paulhus, Williams, 2002). Çalışmalarda bu üç kişilik yapısının dürtüsellik (Jonason ve Tost, 2010), manipülasyon (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Paulhus ve Williams, 2002), davranışsal saldırganlık (Jones ve Paulhus, 2010) ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Karanlık üçlü; içten olmayan davranışların sergilendiği, vicdansızlık, empati eksikliği gibi duyguların yaşandığı, kendi çıkarları doğrultusunda diğer insanları kullanma –manipüle etme- halinde olan ve toplum içerisinde sürekli kabul görmeyen kişilik yönlerini ifade etmektedir (Vonk ve ark., 2015).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinden subklinik narsisizm kavramı, kendine hayranlık, kendine hak verme, davranışsal büyüklük (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Paulhus, 2001) ve kişilerarası sömürü ve manipülasyon (McDonald ve ark., 2012) ile karakterizedir. Subklinik narsisizm, Sedikides ve Gregg (2008) tarafından empati eksikliği ve başkalarının ihtiyaçlarına ilgi duyma, üstünlük duygularının varlığı ve bu nedenle, daha çok ilgi ve hayranlık tercihi olarak kavramsallaştırılmıştır (Sedikides ve Gregg, 2008). Benzer şekilde, Emmons (1987) subklinik narsisistleri manipülatif kişilerarası eğilimlere sahip benmerkezci kendini geliştiren bireyler olarak tanımlamıştır (Emmons, 1987). Narsisist bireylerin, kendilerine hayranlık duyduklarında ve kendi başarılarını hayal ettiklerinde aşırı derecede kibirli ve kendilerinden başka insanları önemsemedikleri için diğer insanlara karşı empati kuramadıkları düşünülmektedir (Ferne ve ark., 2016). Bir başka deyişle subklinik narsisizm, gerçekçi olmayan olumlu bir kişisel görüş, hak sahibi olma duyguları ve başkalarına saygısızlık ile karakterizedir (Campbell ve Miller, 2011).

Diğer bir kavram olan subklinik psikopatinin, temel özelliklerinin manipülasyon ve çekicilik (O’Toole ve ark., 2008), duygusuzluk (Herve, Ling ve Hare, 2000),

saldırganlık (Blair ve ark., 2008), dürtüsellik, antisosyal özellikler ve kontrol eksikliği (Hare, 1991) olduğu kabul edilmektedir. Psikopatik özellikleri yüksek olan bireyler, suçluluk, utanç ve genel empati duygularını düşük seviyelerde yaşamaktadır. Ayrıca saldırganlık ve şiddete daha fazla eğilim gösterirler (Blair ve ark., 2008). İki faktörlü psikopati modeli (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Hare, 1991; Harpur ve ark., 1989) psikopatinin iki kategoriye ayrılabilirliğini önermektedir. Faktör 1, psikopatinin kişilerarası ve duygusal bileşenlerini karakterize ederken, Faktör 2 sosyal ve davranışsal sapmayı karakterize etmektedir (Hicks ve Patrick, 2006). Faktör 1 birincil psikopati olarak bilinir ve duygusuzluk, aldatma, olumsuz duygusal ve düşük empati seviyeleri ile karakterizedir. İkinci faktör, psikopatinin reaktif faktörüdür ve saldırgan, antisosyal ve dürtüsel davranışla karakterizedir (Hicks ve Patrick, 2006). Özetle subklinik psikopati, yüksek dürtüsellik ve pervasız antisosyal davranış, heyecan arayışı yanısıra düşük empati ve kaygı ile ilişkilidir (Hare, 1996).

Son kavram olan makyavelcilik, Niccolo Machiavelli’nin (1469-1527) yazılarına dayanan bir terimdir. The Prince (1961) kitabında, Machiavelli, siyasette ve toplumda iktidarın başarısını ve başarılı bir siyasi hükümdarın ideal niteliklerini ifade etmektedir ve bu nedenle Makyavelizm terimi, duygusuz, manipülatif ve aldatıcı kişilik özelliklerini kapsamaktadır (Kessler ve ark., 2010). Furnham ve arkadaşlarına (2013) göre, makyavelizm alaycı bir dünya görüşüne sahip, ahlaki değerlerle ilgilenmeyen ve başarıya ulaşmak için kişilerarası manipülasyonun gerekliliğine inanan kişileri tarif etmektedir (Furnham, Richard ve Paulhus, 2013). Makyaveller, eylemlerinin duygusal sonuçlarıyla ilgilenmek yerine hedeflerine ulaşmak için pratik sonuçları dikkate alarak karar verme eğilimindedirler (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015). Makyavelizm, başkalarının hesaplanmış manipülasyonunun yanı sıra kişilerarası bağlantı eksikliği (Jonason ve Webster, 2012) ve empati eksikliği (Jonason, Lyons, Bethell ve ark, 2013) ile karakterizedir. Makyaveller tarafından kullanılan yaygın manipülatif ve sömürücü taktikler arasında, aldatma, iltifat, çekici ve duygusal tarafsızlık görülmektedir (Christie ve Geis, 1970). Makyavellerin soğuk veya alaycı bir bakış açısına

sahip oldukları (Christie ve Gess, 1970) ve yüksek kişisel çıkarları nedeniyle kişilerarası ilişkilerde kaygıdan yoksun oldukları belirtilmektedir (Jakobwitz ve Egan, 2006).

Literatürde Türkçe karşılığı tam olarak olmayan ‘gaslight yani psikolojik manipülasyon bir kişiyi psikolojik yollarla kendi akıl sağlığını sorgulaması için manipüle etmek olarak tariflenmektedir (Lighter James, 2016). Son yıllarda giderek dikkat çeken gaslighting belirli bir tür gizli suistimaldir (McGregor ve McGregor, 2014; Dorpat, 1996). Gaslighting, kimliğe bağlı bir kötüye kullanım biçimi olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. En basit şekliyle gaslight kişinin gerçeklik algılarıyla oynayarak, zihniyle gerçek dünya arasında bir zorlanmaya sebep olacak şekilde ciddi ve şiddetli psikolojik baskı altına almaktır (Thomas, 2018; Repke ve ark., 2017). Psikolojik manipülasyon, aldatıcı, yetersiz ve taciz edici stratejiler kullanarak başkalarının algısını veya davranışlarını değiştirmeyi amaçlayan bir sosyal etki türü olarak tanımlanmıştır (Braiker, 2004). Psikolojik manipülasyonda, kişi diğer kişiyi duygusal baskı altına alıp, hareket alanını sınırlandırmaktadır (Nagler ve ark., 2014). Bu tür duygusal ve psikolojik istismar hakkında bugüne kadar çok az araştırma bulunmaktadır.

Literatürde kişilik özellikleri ile gaslighting davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sayısı oldukça azdır. Yapılan çalışmalarda yüksek duygusal işlem hassasiyeti, engelleyici kaygı ve nevrozklığı, gaslighting uygulayanın (gaslighter) psikotizm ile, maruz kalanın (gaslightee) ise disinhibisyon ile ilişkisine odaklanıldığı görülmektedir (Miano, 2021). Ertürk ve Arıkan (2022) tarafından yapılan bir çalışmada sınır (borderline) kişilik örgütlenmesi ile kontrol ve gaslighting arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri ile ilişkisini inceleyerek bu konudaki literatüre katkı sağlamaktır. Çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri ile ilişkisi araştırılmıştır. Bu nedenle, bu çalışmada test edilen araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

Karanlık Üçlü Kişilik özellikleri ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın örnekleme basit rastgele ve kartopu örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Çalışmada veriler çevrim içi olarak toplanmıştır. Örnekleme hesaplamak amacıyla aşağıdaki formül kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018):

$$n = \frac{N \cdot Z \cdot \sigma}{(N-1) \cdot d}$$

Formülde N: Evren birim sayısı, n: Örneklem büyüklüğü; P: Evrendeki X’in gözlenme oranı, Q (1-P): X’in gözlenmeme oranı; Z α : α = 0.05, 0.01, 0.001 için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri; d= Örneklem hatası; σ = Evren standart sapmasını göstermektedir. Formülde değerler yerine konulduğunda 11 milyon kişilik evren için standart sapmanın karesi 225, Z değeri 1,96, d hata değeri 1 alındığında örneklem sayısı olarak minimum 441 sayısı elde edilmektedir.

Çalışmada kullanılan kişisel veri formu ve ölçekler Google Anketler ortamına aktarılmıştır. Çalışma örnekleme sosyal platformlar aracılığı ile ulaşılmış olup çalışma yerleri çevrim içi olarak elde edilmiştir. Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan kişisel veri formu ile öz bildirime dayalı Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme yaşları 18-65 arasında değişen 720 kadın ve 283 erkek olmak üzere toplam 1003 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS v.21 ile istatistik analize tabi tutulmuştur. Kullanılan testlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi p<.05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından araştırmanın uygulanması için onay alınmıştır (Karar No: 61351342-/2019-459, Tarih: 24/10/2019). Ölçeklerin başlangıcında etik açıdan gizlilik ilkesinin önemi, araştırmanın yöntemi ve amacı katılımcılara açıklanarak bunları yazılı olarak içeren “Aydınlatılmış Onam Formu” verilmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü olmaları dahilinde araştırmaya dahil edilmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Veri Formu: Çalışmadaki katılımcıların demografik-kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla oluşturulmuş, araştırmacı tarafından hazırlanan 20 maddelik bir ankettir. Örnekleme oluşturan katılımcılarla ilgili olarak, yaş, cinsiyet, ekonomik durum, eğitim durumu, medeni durum gibi bilgilere ulaşılması planlanarak hazırlanmıştır.

Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği (KÜÖ): Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye standardize edilmesi ve geçerlilik güvenilirlik çalışması Özsoy ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır. Toplamda 27 maddeden oluşan ölçek 5’li likert tipi olup, makyavelizm, narsisizm ve psikopati alt boyutlarından oluşmakta; her bir alt boyut dokuz madde ile ölçülmektedir. Ölçeğin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında ölçek toplam puanı, makyavelizm alt boyutu, narsisizm alt boyutu ve psikopati alt boyutu için elde edilen cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,781; 0,769; 0,619 ve 0,582 olarak hesaplanmıştır.

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği (İİMÖ): Yılmaz (2018) tarafından geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan duygusal manipülasyonu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olan, 39 maddelik, 5’li likert tipi bir ölçektir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan çalışmada, saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve stratejiler olmak üzere beş alt boyutu belirlenmiştir. Ölçekten alınabilen en düşük puan 39; en yüksek puan 195’dir. Ölçeğin saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji

olmak üzere 5 alt boyutu vardır. Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında saldırgan manipülasyon boyutu, duygusal manipülasyon boyutu, kurban seçimi boyutu, kendini gizleme boyutu, strateji kullanma boyutu ve ölçek geneli için elde edilen cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,953; 0,917; 0,940; 0,927; 0,919 ve 0,892'dir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan ölçeğin iç tutarlılığının ve iki yarı test güvenilirliğinin yüksek olduğu gösterilmiştir (Yılmaz, 2018). Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında toplam puan, saldırgan manipülasyon alt boyutu, duygusal manipülasyon alt boyutu, kurban seçimi alt boyutu, kendini gizleme alt boyutu, strateji alt boyutu için hesaplanan cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,955; 0,768; 0,898; 0,736; 0,824 ve 0,887 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların yaş ortalaması 31,42 (ss=9,921), erkeklerin yaş ortalaması 34,05 (ss=11,219) olup, örneklemin tamamının yaş ortalaması 32,16 (ss=10,366) olarak hesaplanmıştır.

Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği için normallik testlerinin sonuçları incelendiğinde Komogorov-Smirnov için normallik varsayımının karşılanmadığı bulunmuştur. Diğer yandan çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olup olmadığı değerlendirildiğinde ölçeklerden alınan toplam puan ve alt ölçeklerden alınan puanların normallik varsayımını karşıladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bu ölçekle yapılan analizler parametrik testler kullanılarak yürütülmüştür (Tablo-1).

Tablo 1. Karanlık Üçlü Kişilik ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçekleri İçin Normallik Testi Bulguları

	N	Puan Aralığı	ORT	SS	Skewness	Kurtosis	K-S's p
KÜÖ	1003	33-118	69.31	12.392	.324	.060	.000
KÜÖ-M	1003	9-45	24.67	6.628	.137	-.020	.001
KÜÖ-N	1003	9-45	26.08	5.216	.163	.324	.000
KÜÖ-P	1003	9-44	18.55	4.985	.702	.956	.000
İİMO	1003	39-195	90.43	31.488	.577	.101	.000
İİMO-SM	1003	5-25	10.26	4.364	.935	.546	.000
İİMO-DM	1003	10-50	20.35	9.039	1.009	.544	.000
İİMO-KS	1003	6-30	14.85	5.116	.291	-.256	.000
İİMO-KG	1003	9-45	23.42	8.275	.163	-.581	.000
İİMO-S	1003	9-45	21.47	8.721	.440	-.564	.000

*Skewness-Kurtosis ± 2 normal dağılım yok (George ve Mallery, 2010) ** $p > .05$ Kolmogorov-Smirnov normal dağılım.

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; **KÜÖ-M:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği, **KÜÖ-N:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği, **KÜÖ-P:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği **İİMO:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt boyutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların tamamının yaş ortalaması $\mu=32,16$ bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre yaş ortalamaları incelendiğinde, araştırmaya katılan erkeklerin yaş ortalamaları ($\mu=34,05$) kadınların yaş ortalamalarından ($\mu=31,42$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($t=-3,457$; $p=.001$).

Katılımcıların çalışma durumları incelendiğinde %64,6'sının bir işte çalışıyor oldukları, %32,8'nin çalışmıyor, %2,6'sının ise emekli oldukları belirlenmiştir. Çalışma durumlarının cinsiyetlere dağılımları incelendiğinde, erkeklerin çalışma oranlarının (%75,3) kadınların çalışma oranlarından (%60,4) anlamlı düzeyde yüksek olduğu [$p=.000$], emeklilik durumları bakımından kadınlar (%2,6) ve erkekler (%2,5) arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, %34,2'sinin lise ve altı düzeyde, %37,4'ünün üniversite düzeyinde ve %28,4'ünün yüksek lisans düzeyinde eğitimlerinin bulunduğu belirlenmiştir. Eğitim durumlarının cinsiyetlere dağılımları incelendiğinde, erkekler ve kadınlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$\chi^2(2)=5.783$; $p=.056$]. Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, %58'inin bekar, %34,4'ünün evli, %6,6'sının boşanmış ve %1'inin dul olduğu belirlenmiştir. Medeni durumun cinsiyetlere

dağılımları incelendiğinde, bekar kadınların oranlarının (%60,8) bekar erkeklerle oranla (%50,9) anlamlı düzeyde yüksek; evli erkeklerin oranlarının (%43,1) evli kadınlara oranla (%31) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(3)=14.319$; $p=.003$]. Boşanmış olma durumu bakımından kadınların (%6,9) ve erkeklerin (%5,7) birbirine denk oldukları, diğer yandan dul olma durumu bakımından kadınların (%1,3) ve erkeklerin (%0,4) birbirine denk oldukları gözlenmiştir. Katılımcıların %36,9'unun psikiyatrik sorunla doktora başvurdukları belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikiyatrik sorunla doktora başvurma durumları incelendiğinde, kadınların (%41) erkeklerden (%26,5) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur [$\chi^2(1)=18.272$; $p=.000$]. Katılımcıların %34,7'sinin psikiyatrik ilaç kullanımının olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikiyatrik ilaç kullanma durumları incelendiğinde, kadınların (%39,4) erkeklerden (%22,6) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(1)=25.395$; $p=.000$]. Katılımcıların %45,3'ünün psikolog/psikoterapi aldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikolog/psikoterapi alma durumları incelendiğinde, kadınların (%52,4) erkeklerden (%27,2) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(1)=51.875$; $p=.000$] (Tablo-2).

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine göre demografik özelliklerine ve psikiyatrik öykülerine ilişkin frekans dağılımları, yüzdelere ve Pearson ki-kare analizi bulguları

Değişken	Değişken kategorisi	Kadın		Erkek		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%		
Çalışma Durumu	Evet, çalışıyor	435	60.4	213	75.3	648	64.6	20.306	.000*
	Hayır çalışmıyor	266	36.9	63	22.3	329	32.8		
	Emekli	19	2.6	7	2.5	26	2.6		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Eğitim Durumu	Lise ve altı	231	32.1	112	39.6	343	34.2	5.783	.056
	Üniversite	273	37.9	102	36.0	375	37.4		
	Yüksek Lisans	216	30.0	69	24.4	285	28.4		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Medeni Durum	Bekar	438	60.8	144	50.9	582	58.0	14.319	.003*
	Evli	223	31.0	122	43.1	345	34.4		
	Boşanmış	50	6.9	16	5.7	66	6.6		
	Dul	9	1.3	1	0.4	10	1.0		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikiyatrik sorun ile doktora başvurma	Evet	295	41.0	75	26.5	370	36.9	18.272	.000*
	Hayır	425	59.0	208	73.5	633	63.1		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikiyatrik ilaç kullanma	Evet	284	39.4	64	22.6	348	34.7	25.395	.000*
	Hayır	436	60.6	219	77.4	655	65.3		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikolog/psikoterapi alma	Evet	377	52.4	77	27.2	454	45.3	51.875	.000*
	Hayır	343	47.6	206	72.8	549	54.7		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		

*p<.05

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları

	Cinsiyet	N	μ	SS	t	p
KÜÖ	Kadın	720	68.06	11.960	-5.143	.000*
	Erkek	283	72.48	12.919		
KÜÖ-M	Kadın	720	24.16	6.454	-3.956	.000*
	Erkek	283	25.99	6.891		
KÜÖ-N	Kadın	720	25.87	5.168	-2.110	.035*
	Erkek	283	26.64	5.304		
KÜÖ-P	Kadın	720	18.04	4.804	-5.269	.000*
	Erkek	283	19.86	5.204		

*p<.05

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; KÜÖ-M: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği, KÜÖ-N: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği, KÜÖ-P: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarına bakıldığında erkeklerin karanlık üçlü toplam puan ortalamalarının ($\mu=72.48$) kadınlara göre ($\mu=68.06$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. ($t=-5.143$; $p=.000$). Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü

Kişilik Ölçeği Makyavelizm alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-3.956$; $p=.000$). Erkeklerin Makyavelizm ortalamaları ($\mu=25.99$) kadınlardan ($\mu=24.16$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.110$; $p=.035$). Erkeklerin Narsisizm ortalamaları ($\mu=26.64$) kadınlardan ($\mu=25.87$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-5.269$; $p=.000$). Erkeklerin Psikopati ortalamaları ($\mu=19.86$) kadınlardan ($\mu=18.04$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları

	Cinsiyet	N	μ	SS	t	p
İİMO	Kadın	720	89.40	30.930	-1.656	.098
	Erkek	283	93.05	32.773		
İİMO-SM	Kadın	720	10.13	4.283	-1.511	.131
	Erkek	283	10.59	4.553		
İİMO-DM	Kadın	720	20.12	8.918	-1.270	.204
	Erkek	283	20.93	9.331		
İİMO-KS	Kadın	720	14.57	5.130	-2.824	.005*
	Erkek	283	15.58	5.019		
İİMO-KG	Kadın	720	23.37	8.066	-.325	.745
	Erkek	283	23.56	8.799		
İİMO-S	Kadın	720	21.10	8.472	-2.047	.041*
	Erkek	283	22.40	9.274		

* $p<.05$

İİMO: İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt bryutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.824$; $p=.005$). Erkeklerin İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeği ortalamaları ($\mu=15.58$) kadınlardan ($\mu=14.57$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-4).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Strateji alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.047$; $p=.041$). Erkeklerin strateji ortalamaları ($\mu=22.40$) kadınlardan ($\mu=21.10$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği ve diğer alt ölçeklerinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo-4).

Tablo 5. Katılımcıların Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki Pearson korelasyon analizi bulguları

	KÜÖ	KÜÖ-M	KÜÖ-N	KÜÖ-P
İİMO	.421**	.383**	.199**	.330**
İİMO-SM	.357**	.246**	.193**	.359**
İİMO-DM	.302**	.279**	.121**	.253**
İİMO-KS	.356**	.319**	.157**	.296**
İİMO-KG	.393**	.404**	.165**	.268**
İİMO-S	.455**	.400**	.263**	.325**

* $p<.05$; ** $p<.01$

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; **KÜÖ-M:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği; **KÜÖ-N:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği; **KÜÖ-P:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği **İİMO:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt bryutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların karanlık üçlü kişilik puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.421$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.357$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.302$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.356$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.393$; $p<.01$) ve strateji ($r=.455$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Makyavelizm puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.383$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.319$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.404$; $p<.01$) ve strateji ($r=.400$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde; saldırgan manipülasyon ($r=.246$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.279$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Narsisizm puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.199$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.193$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.121$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.157$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.165$; $p<.01$) ve strateji ($r=.263$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Psikopati puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.330$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.359$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.296$; $p<.01$) ve strateji ($r=.325$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde; duygusal manipülasyon ($r=.253$; $p<.01$) ve kendini gizleme ($r=.268$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo-5).

Tartışma

Modern sosyal kişilik psikolojisi, karakter özelliklerinin önemli yaşam sonuçları üretmek üzere çevreyle etkileşime girdiği önermesi üzerine inşa edilmiştir. Bu önemli etkileşimleri anlamak için bir çerçeve, insanların kişilik özelliklerinin bireyleri kendileri için en uygun ortamları seçmeye, stratejik hedeflere ulaşmak için insanları manipüle etmeye ve diğerlerinden sosyal amaçları ilerleten tepkiler uyandırmaya nasıl yönlendirdiğini detaylandırmaktır. Kişilik araştırmalarında son zamanlardaki bir eğilim, Karanlık Üçlü kişilik özellikleriyle (yani Makyavelizm, narsisizm ve psikopati; Paulhus ve Williams, 2002) ilişkili önemli yaşam sonuçlarına odaklanmak olmuştur. Bu özellikler, kendileriyle sıklıkla ilişkilendirilen "antisosyal" yaşam sonuçları (örn. zorbalık, ırkçılık) nedeniyle genellikle istenmeyen özellikler olarak kabul edilir (Kowalski, 2001) ve araştırmacılar, önemli yaşam sonuçlarını açıklama olasılığı en yüksek olan üç özelliğin benzersiz ve ortak özelliklerini ayırt etmek için önemli çaba harcamışlardır. Araştırmaların doğası gereği kısıtlayıcı bir şekilde klinik olması nedeniyle sınırlıdır. Bu nedenle çalışmamızda klinik olmayan bir örneklemde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri arasındaki ilişkiye odaklandık.

Karanlık Üçlü özellikleri üzerine etkileşimci paradigma ile tutarlı bazı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, araştırmalar kötü niyetli kişilik özelliklerinin başkalarının aktif olarak manipüle edilmesini nasıl kolaylaştırdığını belgelemiştir. İster iş bağlamında (Jonason, Slomski ve Partyka, 2012) ister daha genel bir kişilerarası bağlamda (Jonason ve Webster, 2012) olsun, Karanlık Üçlü özelliklerinin her birinin bireylere farklı manipülasyon taktikleri sağladığı görülmektedir. Alternatif olarak, araştırmalar narsisizm ve psikopati düzeyi yüksek kişilerin romantik partnerlerinden eşlerini terk etmelerine neden olabileceğini (Jonason, Li ve Buss, 2010) ve psikopati düzeyi yüksek kişilerin yüzlerine bakan değerlendiricilerin

amigdalalarını aktive edebileceğini (Gordon ve Platek, 2009) öne sürmektedir. Son olarak, psikopatisi yüksek olanların, eşlerindeki nezaketin önemini küçümseyerek (Jonason ve diğerleri, 2011) kısmen de olsa, dengesiz ilişkiler yaşamak için cinsel ve romantik partnerlerini aktif olarak seçtikleri ve psikopatisi ve Makyavelizmi yüksek olanların sırasıyla oyun oynama (yani eğlenceli) ve pragmatik aşk stilleri olduğu görülmektedir (Jonason ve Kavanagh, 2010).

Aghababaei ve Błachnio (2015) tarafından açıklandığı gibi, psikopati ve narsisizm başlangıçta klinik psikoloji alanından gelmesine rağmen, Karanlık Üçlü'nün üyeleri olarak hasta olmayan bir popülasyonda alt klinik özellikler olarak kabul edilirler (Aghababaei ve Błachnio, 2015). Bu özelliklerin etkilerini anlamak ve analiz etmek, toplumda yer alan bireylerin psikolojik yapısını daha iyi kavramamızı sağlar.

Yaptığımız araştırmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin toplam puanı ve bu özelliklerin tüm alt ölçeklerinden alınan puanların erkeklerde daha yüksek olduğunu belirledik. Bu bulgu, daha önce yapılan araştırmalarda da benzer bir şekilde rapor edilmiştir ve bu durum, literatürle uyumludur (Jonason ve Davis 2018). Jonason ve Davis'in (2018) yapmış oldukları çalışmada, erkeklerin karanlık üçlü özellikler konusunda kadınlardan daha yüksek puan aldığı ve psikopatinin genellikle "eril" bir cinsiyet rolüyle ilişkilendirildiği belirtilmiştir. Aynı çalışmada karanlık üçlü kişilik özelliklerin sınırlı feminenlik ve artırılmış maskülnite ile ilişkili olduğu görülmüştür. Sonuç olarak tüm karanlık üçlü kişilik özelliklerinin cinsiyet farklılıkları, bireysel feminenlik farklılıkları tarafından tamamen aracılık ettiği; bu da narsisizm, psikopati ve Makyavelizm (daha az ölçüde) yüksek olan erkeklerin özellikle düşük feminenlikte olduğunu önermektedir.

Çalışmamızın bir başka önemli bulgusu, erkeklerin İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği'nden kurban seçimi ve strateji puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğudur. Bu bulgu, literatürde de benzer şekilde rapor edilmiştir (Grieve ve Hyde, 2018; Hyde, Grieve, Norris ve Kemp, 2020). Feingold (1994) çalışmasına göre, kadınlar erkeklerden daha uyumlu ve daha sorumludur. Kişilerarası ilişkilerdeki manipülasyon eğilimlerinin erkeklerde daha yüksek olduğu ve bu tür manipülatif davranışların daha sık görülmesinin, kişiliklerin karanlık yönleri ile bağlantılı olduğu belirtilmiştir (Grieve ve Hyde, 2018; Hyde, Grieve, Norris ve Kemp, 2020). Erkekler için partnerler arasındaki rekabette ve türler arası rekabette başarılı olmak, takım halinde yapıldığında özellikle etkili olabilir (Silverman, Choi ve Peters, 2007). Makyavelist ve psikopatik özellik taşıyan bireylerin ilişkilerde sosyal manipülasyon odaklı davranışlar sergileyebilecekleri partner seçimi ile karakterize olabilmektedirler. Kişilik özellikleri, bireylerin belirli çevreleri seçmeleri için yönlendirerek uyarlanabilir şekilde yönlendirebilir. Bu çevresel seçimler, kişi ile durum arasında bir "uyum" sağlayabilir (Buss, 1987). Bu durumda, bireylerin sosyal çevreleri seçme nedenleri stratejik olarak kişilik özellikleri tarafından yönlendirilmiş olabilir. Yapılan farklı bir çalışmada erkeklerin, kadınlardan daha yüksek karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip olduğu ve erkeklerin, kadınlardan daha yüksek testosteron ve kortizol seviyelerine sahip olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada testosteron ve kortizol seviyelerinin ve psikopati ile pozitif; uyumluluk, nevroz ve makyavelizm ile negatif yönlü korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir (South ve ark., 2023).

Çalışmaya katılan katılımcılar arasında, karanlık üçlü kişilik özellikleri ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirledik. Yani, KÜÖ'nün tüm alt boyutları ile İMÖ'nün alt boyutları arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgu, karanlık kişilik özelliklerinin genellikle olumsuz çocukluk deneyimleriyle ilişkili olduğunu belirten literatüre de uygundur (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; Jonason, Zeigler-Hill ve Baldacchino, 2017; Kircaburun, Jonason, Griffiths ve ark., 2019). Bazı araştırmacılar, karanlık kişilik özelliklerinin, belirsiz ve zorlu şartlarda hayatta kalmak ve sorunları çözmek için geliştirilen duruma bağlı bir adaptasyon olduğunu öne sürmüşlerdir (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; McDonald, Donnellan ve Navarrete, 2012). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin gelişiminde çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların etkili olduğu düşünüldüğünde, çocukların bu tür zorlu yaşantılarla başa çıkmak ve yetişkinlik döneminde hayatta kalabilmek için manipülatif beceriler geliştirebileceği öngörülebilir hale gelmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında manipülatif becerilerin karanlık üçlü kişilik gelişimine katkı sağlayabileceği bulunmuştur. Araştırma yapılırken çeşitli sınırlılıklarla karşılaşmıştır. Çalışmada veriler rastgele yani kartopu yöntemi ile toplanmıştır.

Diğer bir sınırlılık ise, alan yazında kişilerarası manipülasyon becerilerine yönelik olarak yapılan çalışmalar genellikle karanlık üçlü kişilik özellikleri bulunan kişilerle yapılmıştır. Karanlık üçlü kişilik özellikleri bulunan kişilerle yapılan çalışmaların genellikle örneklemelerinin üst düzey yöneticilerin olduğu görülmüştür. Ancak şimdiki çalışmada veriler normal popülasyondan toplanmış ve manipülasyon becerileri bu popülasyonda değerlendirilmiştir. Bu çalışma normal grubun içindeki manipülatif özelliği bulunan karanlık üçlü kişilik özelliği olan kişilerin oranını anlamaya yönelmiştir. Bu sonuçlar aslında manipülasyon becerileri ile karanlık üçlü kişilik özellikleriyle diğerlerini yönetebilme ve yönlendirebilme becerisi olanların az sayıda olduğunu

göstermek bakımından sosyal ve adli psikolojiye katkısı olan bir çalışmadır.

Ek Bilgi

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmüş olan "Karanlık Üçlü (Dark Triad) Kişilik Örtüntülerinin Çocukluk Çağı Ökseleyici Yaşantıları Ve Yeniden Mağduriyet (Re-Viktimizasyon) Açısından Değerlendirilmesi-İstanbul Örnekleme" başlıklı Doktora Tez Çalışmasından üretilmiştir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Araştırmanın uygulanması için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından araştırmanın uygulanması için onay alınmıştır (Karar No: 61351342-/ 2019-459, Tarih: 24/10/2019)

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

GŞ ve MFY makalenin yöntem ve tartışma bölümünün, özet ve abstractın yazılmasında büyük katkı sağlamıştır. Aynı zamanda makalenin genel yazımına ve kontrolüne katkı yapmıştır. GŞ araştırma verilerini analiz etmiş ve yorumlamıştır. Aynı zamanda makalenin genel yazımına ve kontrolüne katkı yapmıştır. GŞ makalenin giriş ve tartışma bölümünün yazılmasında büyük katkı sağlamıştır. GŞ veri toplanmasında büyük katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

Arslandaş H, Gültekin B K, Söylemez A ve ark. (2010) Bir üniversite hastanesi psikiyatri polikliniğine ilk kez başvuran hastaların damgalanmayla ilgili inanç, tutum ve davranışları, 11: 11-17.

Bekaroğlu, M. (1995). Çare arama davranışı ve kültür. IV *Anadolu Psikiyatri Günleri*. Bilimsel Çalışmalar, Konya.

Bhugra, D. (1989). Attitudes towards mental illness: a review. *Acta Psychiatr Scand*, 80:1-12. doi: 10.1111/j.1600-0447.1989.tb01293.x.

Blair, R. J., Mitchell, D. G., & Blair, K. S. (2008). *The Psychopath: Emotion and the Brain* (5 ed.). London: Blackwell Publishing.

Braiker, H. B. (2004). Who's Pulling Your Strings ? How to Break The Cycle of Manipulation. ISBN 0-07144672-9. s: 49-53.

Buss, D.M. (1987). Selection, evocation, and manipulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 1214-1221.

Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (25. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Campbell, W. K., and Miller, J. D. (2011). *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorders: Theoretical Approaches, Empirical Findings and Treatments*. Hoboken, NJ: Wiley and Sons.

Christie, R. & Geis, F. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: NY.

Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 11-17. doi:10.1037/0022-3514.52.1.11.

Ertürk, Yaşar - Arkan, Selma, "Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı: Sınır Kişilik Örgütlenmesinde Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, İlişkilerde Manipülasyon ve Flört Şiddeti Bağlamında İncelenmesi, *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 9 (87), September 2022; http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3213.

Dorpat, T. L. (1996). Gaslighting, The Double Whammy, Interrogation, and Other Methods of Covert Control in Psychotherapy & Analysis. Northvale, New Jersey: Jason Aronson, Inc.

Fernic, B. A., Fung, A., Nikčević, A. V. (2016). Different coping strategies amongst individuals with grandiose and vulnerable narcissistic traits. *Journal of Affective Disorders*, 205, 301-305. doi:10.1016/j.jad.2016.08.009.

Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 429-456. doi:10.1037/0033-2909.116.3.429

Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. doi:10.1111/spc3.12018.

Grieve, R., Hyde, J., (2018). The dark side of emotion at work: Emotional manipulation in everyday and work place contexts. *Personality and Individual Differences*, 129, 108-113. doi:10.1016/j.paid.2018.03.025.

- Hare, R. D. (1991). *The Hare Psychopathy Checklist— Revised*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Hare, R. D. (1996). Psychopathy. *Criminal Justice and Behavior*, 23(1), 25–54. doi:10.1177/0093854896023001004.
- Harpur, T. J., Hare, R. D., Hakstian, A. R. (1989). Two-factor conceptualization of psychopathy: Construct validity and assessment implications. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1(1), 6–17. doi:10.1037/1040-3590.1.1.6.
- Hervé, H. F., Ling, Y., Hare, R. D. (2000). Criminal psychopathy and its subtypes. In C. J. Patrick (Ed.), *Handbook of psychopathy*. New York: Guilford Press.
- Hicks, B. M., Patrick, C. J. (2006). Psychopathy and negative emotionality: Analyses of suppressor effects reveal distinct relations with emotional distress, fearfulness, and anger-hostility. *Journal of Abnormal Psychology*, 115(2), 276–287. doi:10.1037/0021-843x.115.2.276.
- Hightower, Erin, “An Exploratory Study of Personality Factors Related to Psychological Abuse and Gaslighting”, (Unpublished Doctoral Dissertation), William James College, Florida, 2017.
- Hyde, J., Grieve, R., Norris, K., Kemp, N. (2020). The dark side of emotional intelligence: The role of gender and the Dark Triad in emotional manipulation at work. *Australian Journal of Psychology*. doi:10.1111/ajpy.12294.
- Jakobwitz, S., Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331–339. doi:10.1016/j.paid.2005.07.006.
- Jonason, P. K., Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 611–615. doi:10.1016/j.paid.2010.05.031.
- Jonason, P. K., Lyons, M., Bethell, E. J., Ross, R. (2013). Different routes to limited empathy in the sexes: Examining the links between the Dark Triad and empathy. *Personality and Individual Differences*, 54(5), 572–576. doi:10.1016/j.paid.2012.11.009.
- Jonason, P. K., Webster, G. D. (2012). A protean approach to social influence: Dark Triad personalities and social influence tactics. *Personality and Individual Differences*, 52(4), 521–526. doi:10.1016/j.paid.2011.11.023.
- Jones, D. N., Paulhus, D. L. (2010). Different Provocations Trigger Aggression in Narcissists and Psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), 12–18. doi:10.1177/1948550609347591.
- Jonason, P. K., Davis, M. D. (2018). A gender role view of the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102–105. doi:10.1016/j.paid.2018.01.004.
- Jonason, P. K., Icho, A., Ireland, K. (2016). Resources, Harshness, and Unpredictability. *Evolutionary Psychology*, 14(1), 147470491562369. doi:10.1177/1474704915623699.
- Jonason, P. K., Zeigler-Hill, V., Baldacchino, J. (2017). Before and after: Personality pathology, childhood conditions, and life history outcomes. *Personality and Individual Differences*, 116, 38–43. doi:10.1016/j.paid.2017.04.027.
- Kessler, S. R., Bandelli, A. C., Spector, P. E., Borman, W. C., Nelson, C. E., Penney, L. M. (2010). Re-Examining Machiavelli: A Three-Dimensional Model of Machiavellianism in the Workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(8), 1868–1896. doi:10.1111/j.1559-1816.2010.00643.x.
- Kircaburun, K., Jonason, P., Griffiths, M. D., Aslanargun, E., Emirtekin, E., Tosuntaş, Ş. B., & Billieux, J. (2019). Childhood Emotional Abuse and Cyberbullying Perpetration: The Role of Dark Personality Traits. *Journal of Interpersonal Violence*, doi:10.1177/0886260519889930.
- Kowalski, R.M. (Ed.) (2001). *Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Leaf, P. J., Bruce, M. L., Tischler, G. L., & Holzer, C. E. (1987). The relationship between demographic factors and attitudes toward mental health services. *Journal of Community Psychology*, 15(2), 275–284. doi:10.1002/15206629(198704)15:2<275::aidjcop2290150216>3.0.co;2-j.
- Lighter James E., çev. "Gaslight." Def. 2. OED. Comp. OED. Oxford English Dictionary, 11 Ocak 2021 tarihinde <https://www.oed.com/view/Entry/255554?rskey=KtmELD&result=2#eid> adresinden erişildi.
- McDonald, M. M., Donnellan, M. B., Navarrete, C. D. (2012). A life history approach to understanding the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 601–605. doi:10.1016/j.paid.2011.12.003.
- McGregor, J., McGregor, T. (2014). The sociopath at the breakfast table: Recognizing and dealing with antisocial and manipulative people. Hunter House, Inc. Alameda, CA.
- Nagler, U. K. J., Reiter, K. J., Furtner, M. R., Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47–52. doi:10.1016/j.paid.2014.01.025.
- O’Toole, M. E., Smith, S. S., & Hare, R. D. (2008). Psychopathy and predatory stalking of public figures. In J. R. Meloy, L. Sheridan, & J. Hoffmann (Eds.), *Stalking, threatening, and attacking public figures: A psychological and behavioral analysis* (pp. 215–243). Oxford University Press. doi:10.1093/med:psych/9780195326383.003.0010.
- Paulhus, D. L. (2001). Normal narcissism: Two minimalist accounts. *Psychological Inquiry*, 12(4), 228–230.
- Paulhus, D. L., Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. doi:10.1016/s0092-6566(02)00505-6.
- Ray, J. J., Ray, J. A. B. (1982). Some Apparent Advantages of Subclinical Psychopathy. *The Journal of Social Psychology*, 117(1), 135–142. doi:10.1080/00224545.1982.9713415.
- Repke, M. A., Conway, L. G., Houck, S. C. (2017). The Strategic Manipulation of Linguistic Complexity: A Test of Two Models of Lying. *Journal of Language and Social Psychology*, 37(1), 74–92. doi:10.1177/0261927x17706943.
- Sedikides, C., Gregg, A. P. (2008). Self-Enhancement: Food for Thought. *Perspectives on Psychological Science*, 3(2), 102–116. doi:10.1111/j.1745-6916.2008.00068.x.
- Silverman, I., Choi, J., and Peters, M. (2007). The hunter-gatherer theory of sex differences in spatial abilities: Data from 40 countries. *Archives of Sexual Behavior*, 36, 261–268.
- South, A.J., Barkus, E., Walter, E.E., Mendonca, C., Thomas, S.J. (2023). Dark Triad personality traits, second-to-fourth digit ratio (2D:4D) and circulating testosterone and cortisol levels, *Biol Psychol*, 2023 Apr;179:108567. doi: 10.1016/j.biopsycho.2023.108567.
- Thomas, L. (2018). Gaslight and gaslighting. *The Lancet Psychiatry*, 5(2), 117–118. doi:10.1016/s2215-0366(18)30024-5.
- Vonk, J., Zeigler-Hill, V., Ewing, D., Mercer, S., Noser, A. E. (2015). Mindreading in the dark: Dark personality features and theory of mind. *Personality and Individual Differences*, 87, 50–54. doi:10.1016/j.paid.2015.07.025.
- Zeigler-Hill, V., Vonk, J. (2015). Dark Personality Features and Emotion Dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 692–704. doi:10.1521/jscp.2015.34.8.692.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Teachers' Mental Health: A Mixed-Method Study on Spirituality, Well-Being, and Distress in the Workplace

Öğretmenlerin Ruh Sağlığı: İşyerinde Maneviyat, İyi Oluş ve Sıkıntı Üzerine Karma Yöntemli Bir Çalışma

Rahmat Aziz¹

Abstract:

The article extends previous research with a dual-model approach to assessing the relationship between teachers' spirituality and mental health in the workplace. Mental health is defined as a high level of psychological well-being and a low level of psychological distress. The mixed methods study surveyed junior and senior high school teachers in East Java, Indonesia. Quantitative data were collected from 117 teachers, while qualitative data were collected from nine teachers. Quantitative data was collected through a spirituality and mental health scale, while qualitative data was collected through interviews. The analysis was performed using statistical analysis and thematic analysis. The results indicated a significant relationship between spirituality and mental health in individuals with a high mental health profile ($R=.450, p<.005$), while the analysis results on other profiles were not significant. The profile of high mental illness ($R=.185, p>.005$), low mental illness ($R=.215, p>.005$), low mental health ($R=.098, p>.005$). The three strategies teachers to develop mental health were being grateful for all gifts, building the meaning of work as a teacher, and being patient in dealing with problems at work. The findings indicate that spirituality has a more significant influence on teachers with good mental health. Educational institutions should develop programs that support teachers' spirituality and psychological well-being holistically.

Keywords: Psychological distress; psychological well-being; spirituality, teachers' mental health.

¹PhD, Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim Malang, Department of Psychology, E-mail: azira@uin-malang.ac.id, ORCID: 0000-0002-1094-0501

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Department of Psychology, Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim Malang Gajayana street 50 Malang, East Java, Indonesia 65144, E-mail: azira@uin-malang.ac.id ORCID: 0000-0002-1094-0501

Date of Received/Geliş Tarihi: 09.02.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 02.08.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 03.08.2024, **Date of Online Publication/Çevirimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Aziz, R. (2024). Teachers' Mental Health: a Mixed-Method Study on Spirituality, Well-Being, and Distress in the Workplace. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 232-239

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu makale, öğretmenlerin maneviyatı ile işyerinde ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için ikili model yaklaşımıyla önceki araştırmaları genişletmektedir. Ruh sağlığı, yüksek düzeyde psikolojik iyi oluş ve düşük düzeyde psikolojik sıkıntı olarak tanımlanmaktadır. Bu karma yöntemli çalışmada, Endonezya'nın Doğu Java bölgesindeki ortaokul ve lise öğretmenleriyle anket yapılmıştır. Nicel veriler 117 öğretmenden, nitel veriler ise dokuz öğretmenden toplanmıştır. Nicel veriler bir maneviyat ve ruh sağlığı ölçeği aracılığıyla toplanırken, nitel veriler görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Sonuçlar, yüksek ruh sağlığı profiline sahip bireylerde maneviyat ve ruh sağlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($R=.450$, $p<.005$), Diğer profillere ilişkin analiz sonuçları ise anlamlı değildir. Yüksek ruhsal hastalık profili ($R=.185$, $p>.005$), düşük ruhsal hastalık ($R=.215$, $p>.005$), düşük ruh sağlığı ($R=.098$, $p>.005$). Öğretmenlerin ruh sağlığını geliştirmeye yönelik üç stratejisi, tüm hediye için minnettar olmak, bir öğretmen olarak işin anlamını inşa etmek ve işteki sorunlarla başa çıkmada sabırlı olmaktır. Bulgular, ruh sağlığı iyi olan öğretmenler üzerinde maneviyatın daha önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Eğitim kurumları, öğretmenlerin maneviyatını ve psikolojik esenliğini bütünsel olarak destekleyen programlar geliştirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik sıkıntı; psikolojik iyi oluş; maneviyat, öğretmenlerin ruh sağlığı.

Introduction

The high workload of teachers in schools has led to low levels of mental health. High levels of psychological distress and low levels of psychological well-being characterize mental health. Some studies show that too much school administrative work takes up teachers' time and attention, leading to burnout (Hayes, 2020). Research on the teacher shows that the prevalence of burnout ranged from 25% to 74%, stress ranged from 8% to 87%, anxiety ranged from 38% to 41%, and depression ranged from 4% to 77% (Mucci et al., 2022). The inability to solve students' problems has burdened teachers. In addition, teachers' low level of financial well-being adds to the complexity of the issues they face (Jeon, 2020; Vertanen-Greis, 2020) This condition undermines the urgency of addressing problems related to teachers' mental health in the workplace.

There are three main trends in research on the influence of spirituality at work on mental health in teachers. First, teachers with a solid spiritual connection tend to experience lower stress levels (Chirico, 2020). Support from spiritual beliefs helps them face challenges better. Second, spirituality can increase the sense of meaning and purpose in the teacher's work. Motivation and job satisfaction increase when they feel connected to a higher purpose (Mahipalan, 2019). Third, through spirituality, teachers can develop better mental health (Ramakrishnan, 2018). This fortitude helps them cope with the pressures and difficulties in teaching tasks. This article elaborates on the three types of research by considering the mental health profile of teachers.

Many factors have affected teachers' mental health in the workplace, both external and internal. In the outer aspect, The research found that the principal's leadership, social relations between teachers, opportunities for career development, and the amount of teacher salaries are external factors that affect mental health (Huang, 2020; Zhang, 2022). Other studies have found that job satisfaction, gratitude, meaningfulness, and teacher spirituality are internal factors affecting mental health (Troesch, 2017; Aziz et al., 2023). This article elaborates on the spiritual aspect as an internal factor influencing teachers' mental health in the workplace.

There are two approaches to understanding mental health. The first approach defines mental health as a single concept. This approach understands an individual's mental health as a healthy or sick condition (Bradbury, 2020; Berry, 2021). In other words, health and illness are two discrete issues. The second approach defines mental health as a dual concept. Healthy and sick are not discrete things but a continuum of conditions (Zhou et al., 2020)(Aziz and Mangestuti, 2023). The second approach allows the emergence of four mental health profiles: healthy and not sick, healthy but sick, unhealthy and not sick, and unhealthy and sick individuals. In other words, this second approach understands mental health as having two positive and negative sides. Mental health based on dual model theory explains continuum conditions (well-being and distress). The presence of one state does not negate another or vice versa.

The concept of 'spiritual health' is problematic because 'spiritual' and 'health' have undergone considerable development and revision in recent years. Classical definitions of spirituality have tended to focus on the religious or soul-related. However, current spirituality studies adopt broader reports integrating all aspects of human life and experience (Schneiders, 1986; Muldoon and King, 1995) There has been a similar broadening in understanding of health and well-being, as the current emphasis in medicine tends to be on the whole person rather than just the treatment of disease. Wellness reflects a sense of well-being derived from a heightened awareness of wholeness and integration of all dimensions of one's being, including the spiritual elements of life.

Several studies have found that many previous researchers have seen a positive influence of spirituality on teachers' mental health. For example, research was conducted on company employees (Sharma, 2020; Badri, 2023). The research was conducted in schools both on students (Smith, 2021) and teachers (Ramakrishnan, 2018). However, these studies focus more on mental health with a single approach. Based on previous research, mental health in this study is a dual model approach for junior and senior high school teachers.

The article examines the influence of spiritual health on teachers' mental health. This study studied mental health based on dual model theory, which makes four mental health profiles. In line with that, the purpose of this study includes the question of how the influence of spiritual health on mental health profiles is high mental health, high mental illness, low mental illness, and low mental health. Qualitative data was used to explain teachers' strategies for developing their mental health based on spiritual health in the workplace.

The hypothesis tested in this study is that spirituality in the workplace affects teachers' mental health. The higher the level of spirituality, the higher their level of mental health, and vice versa. The proposed hypothesis consists of four points, namely:

H₁: Spiritual health affects teachers' mental health in high mental health profiles, spiritual health affects teachers' mental health. A higher level of spiritual health causes a higher level of mental health, and vice versa.

H₂: Spiritual health affects teachers' mental health in a high mental illness profile. A higher level of spiritual health causes a higher level of mental health, and vice versa.

H₃: Spiritual health affects teachers' mental health in low mental illness profiles. The higher the level of spiritual health causes, the higher their mental health, and vice versa.

H₄: Spiritual health affects teachers' mental health in low mental health profiles. The higher the level of spiritual health causes, the higher their mental health, and vice versa.

Materials and Methods

Mixed method research on the influence of spirituality in work on teachers' mental health is a research that combines quantitative and qualitative data. Quantitative data was addressed to measure teachers' levels of mental health (well-being and stress) and spirituality in the workplace. The qualitative data delves deeper into how spirituality influences teachers' perceptions of work and mental health through interviews. A mixed-method approach addresses the limitations of a single study to provide a more comprehensive understanding of the complexity of the influence of spirituality in work on teachers' mental health in the workplace.

This research has three main stages. First, profiling teachers' mental health is based on the theory of dual models of mental health. This profiling process produces four mental health profiles, namely high mental health, high mental illness, low mental illness, and low mental health. Second, examine the effect of workplace spirituality on mental health. Testing was performed four times according to four mental health profiles. The third stage is looking for qualitative data to explain the effect of workplace spirituality on mental health and what strategies teachers use to improve their mental health.

The subjects of the study numbered 117 teachers. They are teachers at three junior high schools and three senior high schools in East Java province. Junior high school teachers totaled 54 teachers, and senior high school teachers counted 63 teachers. The selection of subjects is random.

Before filling in the research data, the subject fills in the willingness to be a research subject. Qualitative data were obtained from nine teachers. The selection of the nine teachers was performed purposively. The criteria used are those who have a profile of high mental health and a high level of spiritual health.

Data was collected through scales and interviews. The two scales used were the brief spiritual and mental health scales. The short scale of spiritual health consisted of ten questions covering the four theoretical domains of spiritual health (others, self, nature, transcendent). Teachers responded using a 5-point Likert-type scale, ranging from 1 (not at all important) to 5 (very important) for each item. The responses to these items could be summed up to give an overall unidimensional score ranging from 10 to 50. Cronbach's alpha coefficients have been estimated, with values greater than 0.8 indicating good internal consistency (Shaver et al., 2020). Mental health scale based on dual model theory to reveal aspects of psychological well-being and psychological distress. Each element has six items. The reliability of this scale shows that the Alpha Cronbach for psychological factors is .886 while for psychological stress is .785 (Aziz and Zamroni, 2020). The interview technique was conducted on three purposively selected teachers. The interview focused on two themes: the teacher's opinion on the importance of spirituality in developing mental health and the teacher's strategy for developing mental health based on spiritual health.

Data analysis is performed using descriptive, inferential, and thematic analyses. A descriptive study was conducted to determine the teachers' mental health profiles. The analysis technique used categorizes mental health into four categories. The step taken is to group aspects of mental health (psychological well-being and psychological distress) into two categories: high and low. High scores are obtained when the subject's score is higher than the group's average score, and low scores are when the subject's score is lower than the group's mean. Inferential analysis was conducted through regression analysis techniques to examine workplace spirituality's influence on mental health. Mental health scores are obtained by summing psychological well-being scores with psychological distress scores (psychological distress data is used as unfavorable data). Regression analysis testing was performed on all four health profiles of teachers. Thematic analysis was performed on qualitative data obtained from purposively selected teachers.

Results

This section describes the results of data analysis containing the profile of research subjects, the results of mental health profiling analysis, a description of spirituality in workplace and teacher mental health, the influence of workplace spirituality on mental health, and teacher's strategy in developing mental health based on spirituality in the workplace.

Profile of the research subject

This section describes the composition of the 117 research subjects regarding gender, job status, certification, age, and work period (Table 1).

Table 1. Profile of the research subjects (N = 117)

Research subject	Study 1 (N=35) Profile HMH		Study 2 (N=40) Profile HMI		Study 3 (N=13) Profile LMI		Study 4 (N=29) Profile LMH	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Gender								
Male	13	11.11	9	7.69	5	4.27	14	11.97
Female	22	18.80	31	26.50	8	6.84	15	12.82
Civil servant								
Yes	11	9.40	15	12.82	2	1.71	7	5.98
No.	24	20.51	25	21.37	11	9.40	22	18.80
Certified								
Yes	23	19.66	27	23.08	7	5.98	19	16.24
No.	12	10.26	13	11.11	6	5.13	10	8.55
Marriage								
Not yet	16	13.68	16	13.68	7	5.98	16	13.68
Marriage	19	16.24	24	20.51	6	5.13	12	10.26
Age								
Less than 30 years	19	16.24	19	16.24	7	5.98	8	6.84
30 to 45 years	10	8.55	9	7.69	4	3.42	13	11.11
More than 45 years	6	5.13	12	10.26	2	1.71	28	23.93
Period of work								
Less than 5 years	14	11.97	16	13.68	7	5.98	14	11.97
5 to 10 years	12	10.26	24	20.51	3	2.56	9	7.69
More than 10 years	9	7.69	0	-	3	2.56	6	5.13

HMH=High mental health, HMI=High mental illness, LMI=Low mental illness, LMH=Low mental health

Table 1 explains that the subjects were primarily female and had the status of non-civil servant teachers, but they had the quality of certified teachers. The marital status is that most of them are married. Most subjects are between 21 and 30 years old, and the service period was less than five years.

Spiritual and teacher’s mental health

This section describes the result of a descriptive analysis of the teachers’ spiritual and mental health. This section displays four descriptive data types: mean, standard deviation, minimum, and maximum score (Table 2. Spiritual health and mental health).

Table 2. Spiritual health and mental health

	Spiritual health				Mental health			
	Mean	SD	Max.	Min	Mean	SD	Max.	Min
High Mental Health	50.22	5.98	41.00	58.00	26.34	2.95	20.00	30.00
High Mental Illness	49.77	6.37	39.00	59.00	25.40	3.94	12.00	30.00
Low Mental Illness	50.61	4.83	42.00	57.00	23.61	3.90	13.00	29.00
Low Mental Health	50.34	5.04	41.00	58.00	25.24	4.09	18.00	30.00
Total	50.14	5.72	39.00	59.00	25.44	3.74	12.00	30.00

Table 2 explains that the highest average of spiritual health is low mental illness, while the lowest average is high mental health. In mental health variables, the highest average is high mental health, while the lowest is low mental health profiles.

Teacher mental health profiling

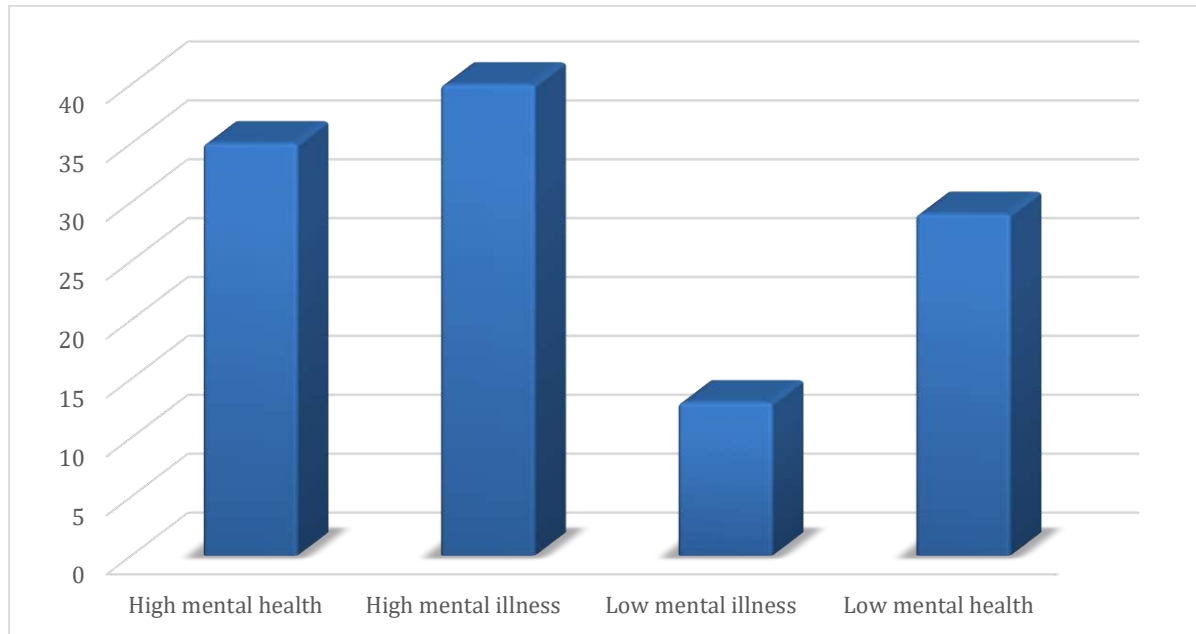
Furthermore, the results of a mental health profiling analysis of 117 teachers found four types of mental health. The four types are high mental health, high mental illness, low mental illness, and low mental health. The results of the analysis are displayed in Table 3.

Table 3. Teachers’ mental health profiling

Profile	N	%	Mental health characteristics	
			Psychological well-being	Psychological distress
High mental health	35	29,9	High	Low
High mental illness	40	34,2	High	High
Low mental illness	13	11,1	Low	Low
Low mental health	29	24,8	Low	High
Total	117	100		

Table 3 explains that the most common mental health profile is high mental illness. They are teachers who have a high level of well-being and also a high level of psychological pressure. The second profile is high mental health. They are ideal teachers because they have a high level of psychological well-being and a low level of

distress. The third profile is low mental health. They are teachers who have problems with their mental health. The last profile that has the least number is common mental illness. They don't matter under psychological pressure, but they also don't have a high level of psychological well-being (Figure 1).

Figure 1. Mental health profiling

The effect of spiritual on mental health

The results of hypothesis testing show that spiritual health affects mental health in a high mental health profile is accepted ($R=.450$, $p<.005$), While the results of the

analysis on other profiles are rejected. The profile of high mental illness ($R=.185$, $p= >.005$), low mental illness ($R=.215$, $p= >.005$), low mental health ($R=.098$, $p= >.005$), Full results are shown in Table 4.

Table 4. The effect of workplace spirituality on teacher's mental health

Profile	N	R	R Square	F	Sig.
High mental health	35	.450	.203	8.386	.007**
High mental illness	40	.185	.034	1.344	.253 ^{ns}
Low mental illness	13	.215	.049	.486	.502 ^{ns}
Low mental health	29	.098	.010	.259	.615 ^{ns}

level of significance **=.001, *=.005, ^{ns}=no significant

Table 4 shows that spiritual health affects mental health only in subjects who have a high mental health profile, while the influence of spirituality on the other three profiles (high mental illness, low mental illness, and low mental health) is not significant.

Teacher strategies for mental health

Based on qualitative data obtained from nine teachers who have a high mental health profile, three strategies for developing spirituality-based teacher mental health were found. The three strategies are being grateful for all gifts, building the meaning of work as a teacher, and being patient in dealing with problems at work. All three findings were revealed from the teacher's statement.

The first statement that gratitude is a strategy for developing mental health is revealed through the teacher's statement as follows:

The work of a teacher is a very noble job. Extraordinary devotion, in which there are experiences or new things that a teacher must do. However, the teacher is not guaranteed to become financially prosperous. But to become teachers, we must be rich in knowledge (Informant 1, male, age 32).

Alhamdulillah is very grateful to be a teacher. Being a teacher is a glorious opportunity to learn. Many life lessons were learned from students as a provision for life for me (Informant 2, female, age 29).

I always feel grateful to work as a teacher. Therefore, I strive to make learning fun. I believe that teaching is a field of charity for me later (Informant 3, female, age 31).

The second statement states that building the meaning of work as a teacher is a good strategy for developing their mental health. The statements are revealed through the teacher's statement as follows:

While working as a teacher, I felt some improvement in my life. I began to understand the meaning of friendship and the meaning of the life I was living right now. I also discovered a lot of different traits for each individual, and I began to learn how to respond to those traits (Informant 4, male, age 30).

At work, I always accept every incident that happens to me sincerely. I also pray and try to motivate and maximize my potential without complaining too much to others (Informant 5, female, 24).

Teachers as a job are indeed following what I aspire to. My interest and passion were achieved. Therefore, I am able to fully work and carry out my work as a teacher sincerely (Informant 6, female, age 26).

The third statement states that patience in dealing with life problems is another strategy for developing mental health is revealed through the teacher's statement as follows:

Being a teacher is difficult because of flexible working hours, but it is a big task and responsibility. Every day is a challenge, one of which is when faced with various student characters in one classroom. Nevertheless, being a teacher is very entertaining, and children's behavior sometimes causes laughter. Whatever the ups and downs during work, what is certain is that a teacher must be excellent in dedicating his knowledge (Informant 7, male, 28).

Being a teacher is something very extraordinary. Being a teacher is difficult, but that doesn't mean you can't. Being a teacher requires patience to face every student's problem. Being a teacher is very valuable when you can instill positive values and students can apply these values (Informant 8, female, age 30).

My effort to cope with the pressure of work is to consider tasks as challenges that must be completed and passed well as long as I can be patient with all trials (Informant 9, female, age 26).

Three findings of teacher strategies in mental health development are the ability to be grateful for God-given blessings, giving meaning to work as a teacher, and patience with trials. Thus, all three strategies are strategies based on spirituality.

Discussion

The results of this study showed that of the four hypotheses tested, only one hypothesis was accepted, while the other three hypotheses were rejected. The hypothesis accepted in this study is that spiritual health will positively affect the mental health of teachers with a high mental health profile. It means that the higher spiritual health of the teacher will be followed by the higher level of mental health and vice versa. Being grateful for the gifts received, building the meaning of work as a teacher, and patiently facing trials are three strategies to develop their mental

health. These three strategies are mental health development strategies for teachers based on spiritual health.

The results of this study suggest that the positive influence of spirituality on teachers' mental health was only seen in individuals with high levels of mental health. It marks an innovation in research, breaking down the standard view that assumes the positive impact of spirituality without considering differences in mental health profiles (Pandya, 2018; Turner, Hastings and Neighbors, 2019) By exploring variability in mental health levels, the study provides deep insight into situations where the effects of spirituality are more influential on teacher mental health. These findings suggest that spirituality as a protective factor appears to be more pronounced in individuals with good mental health. Thus, this study provides new and stimulating insights to examine further how spirituality can reinforce teachers' mental health.

Spirituality has a significant impact on a person's mental health. First, one can find inner calm through spiritual practice and promote emotional balance. Various spiritual activities such as meditation, prayer, or spiritual reflection can help reduce stress and anxiety levels that can affect mental health (MacDougall, 2020). Second, spirituality provides meaning and purpose in life that can be a strong foundation for facing life's challenges (Aziz et al., 2023). Spirituality helps overcome feelings of emptiness or disorientation that can often lead to mental problems. In addition, a connection with something bigger than oneself, whether through religious beliefs or a connection with nature, can create a sense of connectedness and community that supports mental well-being (Pandya, 2018; Walt, 2018). Fourth, spirituality can also provide hope and comfort in the face of adversity or failure, providing the necessary psychological endurance (Kehinde, Aliya and Oralbaevich, 2023). Thus, the positive influence of spirituality on mental health proves that the psychiatric aspect has an undeniable role in achieving holistic balance and well-being.

Ignoring the state of mental well-being of teachers in educational practice has the potential to result in severe repercussions for the entire education system. Teachers who face mental stress without adequate treatment can experience a decline in teaching quality, directly impacting student learning (Carroll et al., 2021; Pressley, 2021). The risk of burnout or emotional exhaustion also increases, leading to high turnover in the education profession, which is detrimental to learning continuity (Shackleton, 2019; Khajehnasiri et al., 2022) In addition, neglect of teachers' mental well-being can create an unhealthy work environment, hinder collaboration and communication, and potentially damage school culture (Söderberg, 2020; Drescher et al., 2022). In a long time, this can affect the overall learning atmosphere, creating an environment that is not conducive to the development of both teachers and students. Therefore, supporting teachers' mental well-being is an ethical obligation and essential for maintaining the quality and sustainability of the education system.

The importance of integrating spiritual values and holistic approaches in educational practice in schools becomes clear when facing the challenges of teachers' mental well-being. In reflecting on such conditions, schools should prioritize developing specialized mental well-being training programs for teaching staff (Brick, 2021). It is also worth emphasizing the importance of work-life balance

through flexible working time policies and psychological support (Mulyani, 2021). In addition, schools must create a school culture that supports open communication and cooperation between various parties to reduce stress levels and increase social support in the work environment (Hu, 2019). Through this holistic approach, schools create a positive and productive learning environment and support teachers' professional growth and overall well-being, recognizing that aspects of mental well-being are highly relevant in achieving holistic educational goals.

Conclusion

The study results indicate that spirituality has a more significant impact on teachers with high mental health. Spiritual practices to achieve mental balance are associated with heightened levels of well-being in the workplace. Teachers with good mental health exhibit the ability to navigate stress, cultivate positive student relationships, and enhance learning outcomes. Thus, this discovery reveals that spirituality has a positive impact not only on the spiritual dimension but also on teachers' mental health. By integrating spirituality into their daily lives, teachers can receive ongoing support to enhance the quality of teaching and improve the learning environment.

The implications of this study for the teaching profession are profound, emphasizing the importance of the spiritual dimension in improving mental health. Education policymakers must consider integrating spirituality into teacher training programs and creating a supportive work environment. Focusing on teachers' mental well-being can lead to policy changes to provide adequate mental health services in educational settings. Thus, the teaching profession can experience improved well-being and job satisfaction, positively impacting the quality of education offered to students.

The main limitation of this study is that the number of subjects was limited to 117 teachers, which may not cover the diversity within the profession. In addition, the correlational research approach used does not allow for definite cause-and-effect inferences to be drawn. It is recommended to replicate it with a larger sample, consider an experimental research design, and include additional relevant variables, such as work environment factors. These steps will increase the validity and generalizability of the results and provide a more holistic understanding of the factors that influence teachers' mental health in an educational context.

Declarations

Funding

This research was funded by the Directorate General of Islamic Higher Education, Ministry of Religious Affairs of the Republic of Indonesia through the Institute for Research and Community Service, Maulana Malik Ibrahim State Islamic University of Malang.

Conflicts of Interest

The authors declare that there's no conflict of interest for the manuscript.

Ethical Approval

The research has been granted ethical clearance by the Research Ethics Commission of the Psychology Faculty at the State Islamic University of Maulana Malik Ibrahim Malang (Number 220/FPSI.1/KP/00.1/02/2023, dated February 8, 2023).

Data Availability Statement

The dataset obtained and analyzed during this study is available from the corresponding author upon reasonable request.

References

- Aziz, R. and Mangestuti, R., 2023. Profiling and action plan strategies for teachers' mental health. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology*, 5(2), pp.121–128. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.23.2.04>.
- Aziz, R., Mangestuti, R., Sholichatun, Y., Ridho, A. and Mukhibat, 2023. Reconstructing the meaning of work to promote teachers' mental health. *Health Education and Health Promotion*, 11(2), pp.273–278. <https://doi.org/10.58209/hehp.11.2.273>.
- Aziz, R. and Zamroni, 2020. Analisis faktor konfirmatori terhadap alat ukur kesehatan mental berdasarkan teori dual model. *Psikoislamika: Jurnal Psikologi dan Psikologi Islam*, 16(2), pp.1–7. <https://doi.org/10.18860/psi.v16i2.8199>.
- Badri, S.K.Z., 2023. The perceived effects of spirituality, work-life integration and mediating role of work passion to millennial or gen Y employees' mental health. *Management Research Review*, [online] 46(9), pp.1278–1295. <https://doi.org/10.1108/MRR-04-2021-0275>.
- Berry, C., 2021. A mixed-methods investigation of mental health stigma, absenteeism and presenteeism among UK postgraduate researchers. *Studies in Graduate and Postdoctoral Education*, [online] 12(1), pp.145–170. <https://doi.org/10.1108/SGPE-06-2020-0034>.
- Bradbury, A., 2020. Mental health stigma: the impact of age and gender on attitudes. *Community mental health journal*, [online] 56(5), pp.933–938. <https://doi.org/10.1007/s10597-020-00559-x>.
- Brick, K., 2021. Training of trainers neuroscience and mental health teacher education in Liberia improves self-reported support for students. *Frontiers in Human Neuroscience*, [online] 15. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2021.653069>.
- Carroll, A., York, A., Fynes-Clinton, S., Sanders-O'Connor, E., Flynn, L., Bower, J.M., Forrest, K. and Ziaei, M., 2021. The downstream effects of teacher well-being programs: Improvements in teachers' stress, cognition and well-being benefit their students. *Frontiers in Psychology*, [online] 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.689628>.
- Chirico, F., 2020. Spirituality and Prayer on Teacher Stress and Burnout in an Italian Cohort: A Pilot, Before-After Controlled Study. *Frontiers in Psychology*, [online] 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02933>.
- Drescher, A., Valido, A., Woolweaver, A.B. and Espelage, D.L., 2022. Teacher concern during COVID-19: Associations with classroom climate. *School Psychology Review*. [online] <https://doi.org/10.1080/2372966X.2022.2064727>.
- Hayes, R., 2020. The incredible years teacher classroom management programme and its impact on teachers' professional self-efficacy, work-related stress, and general well-being: Results from the STARS randomized controlled trial. *British Journal of Educational Psychology*, [online] 90(2), pp.330–348. <https://doi.org/10.1111/bjep.12284>.

- Hu, B.Y., 2019. The relation between school climate and preschool teacher stress: The mediating role of teachers' self-efficacy. *Journal of Educational Administration*, [online] 57(6), pp.748–767. <https://doi.org/10.1108/JEA-08-2018-0146>.
- Huang, L., 2020. Peer victimization, teacher unfairness, and adolescent life satisfaction: The mediating roles of sense of belonging to school and schoolwork-related anxiety. *School Mental Health*, [online] 12(3), pp.556–566. <https://doi.org/10.1007/s12310-020-09365-y>.
- Jeon, L., 2020. Work climate in early care and education and teachers' stress: Indirect associations through emotion regulation. *Early Education and Development*, [online] 31(7), pp.1031–1051. <https://doi.org/10.1080/10409289.2020.1776809>.
- Kehinde, L.C., Aliya, M.S. and Oralbaevich, B.N., 2023. Psychosocial-spiritual factors associated with well-being of older population in Africa. *Journal of Education and Community Health*, 10(2), pp.61–70. <https://doi.org/10.34172/jech.2023.2289>.
- Khajehnasiri, F., Khazarloo, L., Poursadeghiyan, M. and Dabiran, S., 2022. Burnout level in Iranian teachers and its related factors: A health promotion approach. *Journal of Education and Health Promotion*, [online] 11(1), p.38. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_444_21.
- MacDougall, E., 2020. Past or present spirituality? Predicting mental health outcomes in older adults. *Journal of Religion, Spirituality and Aging*, [online] 32(1), pp.70–87. <https://doi.org/10.1080/15528030.2019.1663772>.
- Mahipalan, M., 2019. Workplace spirituality, psychological well-being and mediating role of subjective stress: A case of secondary school teachers in India. *International Journal of Ethics and Systems*, [online] 35(4), pp.725–739. <https://doi.org/10.1108/IJOES-10-2018-0144>.
- Mucci, N., Agyapong, B., Obuobi-Donkor, G., Burbach, L. and Wei, Y., 2022. Stress, Burnout, Anxiety and Depression among Teachers: A Scoping Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, [online] 19(17), pp.1–42. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710706>.
- Muldoon, M. and King, N., 1995. Spirituality, health care, and bioethics. *Journal of Religion and Health*, [online] 34(4), pp.329–349. <https://doi.org/10.1007/BF02248742>.
- Mulyani, S., 2021. Emotional regulation as a remedy for teacher burnout in special schools: Evaluating school climate, teacher's work-life balance and children behavior. *Frontiers in Psychology*, [online] 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.655850>.
- Pandya, S.P., 2018. Spirituality for mental health and well-being of adult refugees in Europe. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 20(6), pp.1396–1403. <https://doi.org/10.1007/s10903-018-0717-6>.
- Pressley, T., 2021. Teacher stress and anxiety during COVID-19: An empirical study. *School Psychology*, [online] 36(5), pp.367–376. <https://doi.org/10.1037/spq0000468>.
- Ramakrishnan, P., 2018. Teachers' and parents' perspectives on a curricular subject of "religion and spirituality" for Indian schools: A pilot study toward school mental health program. *Journal of Religion and Health*, [online] 57(4), pp.1330–1349. <https://doi.org/10.1007/s10943-017-0474-1>.
- Schneiders, S.M., 1986. Theology and spirituality: Strangers, rivals, or partners? *Horizons*, 13(2), pp.253–274. <https://doi.org/10.1017/S036096690003632X>.
- Shackleton, N., 2019. Teacher burnout and contextual and compositional elements of school environment. *Journal of School Health*, [online] 89(12), pp.977–993. <https://doi.org/10.1111/josh.12839>.
- Sharma, P.K., 2020. Relationship between workplace spirituality, organizational justice and mental health: mediation role of employee engagement. *Journal of Advances in Management Research*, [online] 17(5), pp.627–650. <https://doi.org/10.1108/JAMR-01-2020-0007>.
- Shaver, N., Michaelson, V., Whitehead, R., Pickett, W., Brooks, F. and Inchley, J., 2020. Structural validity of a brief scale adapted to measure adolescent spiritual health. *SSM - Population Health*, 12(25). <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2020.100670>.
- Smith, E.I., 2021. Relationships between psychometrically distinct Brief Multidimensional Measure of Religiousness/Spirituality (BMMRS) factors and mental health among U.S. college students. *Mental Health, Religion and Culture*, [online] 24(2), pp.211–225. <https://doi.org/10.1080/13674676.2021.1871596>.
- Söderberg, M., 2020. Study demands, social support and mental health in teacher education students: A cross-sectional study. *Journal of Educational and Social Research*, [online] 10(3), pp.1–12. <https://doi.org/10.36941/JESR-2020-0040>.
- Troesch, L., 2017. Second career teachers: Job satisfaction, job stress, and the role of self-efficacy. *Teaching and Teacher Education*, [online] 67, pp.389–398. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.07.006>.
- Turner, N., Hastings, J.F. and Neighbors, H.W., 2019. Mental health care treatment seeking among African Americans and Caribbean Blacks: what is the role of religiosity/spirituality? *Aging & Mental Health*, [online] 23(7), pp.905–911. <https://doi.org/10.1080/13607863.2018.1453484>.
- Vertanen-Greis, H., 2020. Work ability of teachers associated with voice disorders, stress, and the indoor environment: A questionnaire study in Finland. *Journal of Voice*, [online] 36(6). <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2020.09.022>.
- Walt, F. Van Der, 2018. Workplace spirituality, work engagement and thriving at work. *SA Journal of Industrial Psychology*, 44, pp.1–11. <https://doi.org/https://doi.org/10.4102/sajip.v44i0.1457>.
- Zhang, D., 2022. Do teacher autonomy support and teacher-student relationships influence Students' depression? A 3-year longitudinal study. *School Mental Health*, [online] 14(1), pp.110–124. <https://doi.org/10.1007/s12310-021-09456-4>.
- Zhou, J., Jiang, S., Zhu, X., Huebner, E.S. and Tian, L., 2020. Profiles and transitions of dual-factor mental health among Chinese early adolescents: The predictive roles of perceived psychological need satisfaction and stress in school. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(10), pp.333–353. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01253-7>.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Reliability and Validity of Turkish Version of the COVID-19 Stressors Scale

COVID-19 Stresörler Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Burcu Arkan¹ Aylin Bostanlı² Murat Bektas³

Abstract:

The aim of this study was to produce a Turkish version of the COVID-19 Stressors Scale and to assess it for reliability and validity. The scale is designed to evaluate stressors related to the COVID-19 pandemic and their levels. The sample of the methodological-descriptive-cross-sectional study was comprised of adults who were over the age of 18, could read and write, and had no objections against participating in the study. The study included 259 participants. "Sociodemographic Data Form" and "COVID-19 Stressors Scale" created by the researchers based on the literature were used for data collection. The Cronbach's alpha coefficient of the entire scale was 0.908. The results of the content validity analysis showed that the scale provided both content and language validity for the Turkish sample and measured the subject matter as adequately as its original version. The present study determined that the scale was valid and reliable for use with mental status assessment and mental health services planning.

Keywords: COVID-19, Stressors, Scale, Mental health, Validity, Reliability.

¹Associate Professor, Bursa Uludag University, Faculty of Health Sciences, Psychiatric Nursing Department, Bursa, Turkey, e-mail:arkanburcu@yahoo.com ORCID ID: 0000-0002-7285-6196

²RN, Bursa Uludag University, Institute of Health Sciences, Psychiatric Nursing Department, Bursa, Turkey, e-mail: aylinbostanlı@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-4149-2593

³Professor, Dokuz Eylül University, Faculty of Nursing, Pediatric Nursing Department, Izmir, Turkey, e-mail: muratbektas35@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-3327-8204

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Burcu Arkan, Associate Professor, Bursa Uludag University Faculty of Health Sciences, Psychiatric Nursing Department, Bursa, Turkey (Phone: +90 532 7764843 / +90 224 2942477 Fax: +90 224 2942451 e-mail:arkanburcu@yahoo.com)

Date of Received/Geliş Tarihi: 25.12.2023, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 30.04.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 24.05.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Arkan B., Bostanlı A. & Bektas M. (2024). Reliability and Validity of Turkish Version of the COVID-19 Stressors Scale, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 240-248

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu araştırmanın amacı, COVID-19 Stresörlerini Belirleme Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve geçerlilik güvenilirliğini test etmektir. Ölçek COVID-19 pandemisiyle ilişkili stresörleri ve stresörlerin düzeylerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Metodolojik-tanımlayıcı-kesitsel tipteki çalışmanın örneklemini 18 yaş üstü olan, okuma ve yazma bilen, çalışmaya katılmayı kabul eden yetişkinler oluşturdu. Araştırmaya 259 katılımcı dâhil edildi. Veri toplamada araştırmacılar tarafından literatüre dayalı olarak oluşturulan "Sosyodemografik Veri Toplama Formu" ve "COVID-19 Stresörlerini Belirleme Ölçeği" kullanıldı. Ölçeğin tamamının Cronbach alfa kat sayısı 0.908 olarak belirlendi. Kapsam geçerlilik analizi sonuçları, ölçeğin Türk örneklemini için hem içerik hem de dil geçerliliğini sağladığını ve konuyu Türk örnekleminde de orijinal yapı kadar yeterli olarak ölçtüğünü gösterdi. Geçerlilik güvenilirliği yapılan ölçeğin bireylerin mevcut ruhsal durumunun/sorunlarının hangi alanlarda daha fazla strese neden olduğunu ve stres düzeyini belirlemede alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Stresörler, Ruh sağlığı, Geçerlilik, Güvenirlik.

Introduction

The World Health Organization (WHO) declared a global pandemic on 11 March 2020, as COVID-19, first detected in Wuhan, China in December 2019, began to spread rapidly around the world (WHO, 2020). The fact that the virus could not be fully defined, and that different kinds of information about its infectiousness, effects and symptoms were disseminated, made the process even more complicated. In this confusion and uncertainty, the rapidly increasing number of cases and increasing deaths created an air of panic all over the world (Zhang et al., 2020a). In addition to creating physical problems, the COVID-19 outbreak, which was experienced for the first time and which spread widely, caused anxiety, fear, stress and anger in all people. These emotional effects caused psychological problems over time (Huang et al., 2020). Various studies were conducted on stressors causing mental problems, which can be traced back to COVID-19. Stressors including fears of infection with COVID-19 caused disruptions with work and education life, daily activities, and routines. The fear of being infected or transmitting the virus to others caused increasing mental problems, particularly among those feeling severe fear or anxiety (Zhang et al., 2020b).

Restrictions, quarantines, isolations etc. that came with the pandemic tend to aggravate psychological problems (Sporthy et al., 2020). Individuals in social isolation and quarantine may experience stress because they are deprived of social relationships and activities. In this process, the likelihood of psychological problems, such as high levels of anxiety, panic, depression and anger, increases as a result of false or incomplete information provided by social media and mass media (Brooks et al., 2020; Mohindra et al., 2020). Horesh and Brown (2020) argue that the COVID-19 pandemic was the kind of traumatic stress that leads to worsening psychiatric problems for a number of individuals while causing an onset of new disorders in healthy individuals. Since the beginning of the pandemic, many studies have revealed negative effects associated with the COVID-19 pandemic. The frequency and level of feelings of anxiety coupled with depression symptoms were compared to the previous year. Large-sample studies conducted in the United States and the United Kingdom in May 2020, found that mental health had deteriorated and anxiety and depression had increased compared to 2019 (Twenge & Joiner, 2020). A cross-sectional study conducted in Germany, which reported similar findings, stated that in addition to the

increase in anxiety and depression symptoms, negative affects persisted even after lockdowns (Bräscher et al., 2023). A study conducted by Wang et al. (2020) with 1210 adults living across various cities in China, revealed that the stress, anxiety and depression levels of the participants were severe. Odriozola-González et al. (2022) conducted a web-based study on 3550 adults in Spain and similarly found that participants had high levels of stress, anxiety and depression. The responses of 18,147 adults in Italy, obtained through a similar web-based study, also proved that post-traumatic stress disorder, adjustment and sleep disorders, anxiety, depression, and stress symptoms were at high levels (Rossi et al., 2020). Similar to other countries, studies conducted in our country revealed high levels of anxiety, depression and other negative effects (Özdin & Bayrak, 2020; Demir et al., 2021).

With the COVID-19 pandemic, the pathogenic effects of stress can worsen over time and its effects can last for weeks or even months. With the pandemic, the deteriorating economy, increasing unemployment and anxiety about the future caused the effects of stress to be accentuated even more. The negative socioeconomic impact of quarantines, mandatory isolations and temporary closures on individuals is considered a risk factor that negatively affects mental health, especially among low-income families (Pellecchia et al., 2015). In this context, it is very important to identify stressors in order to detect or diagnose early on mental disorders that may occur due to the pandemic (Galea, 2020).

Scales developed to identify stressors specific to an event and situation usually examine a single situation and are therefore fall short of measuring other stressors that play a role. Various studies were conducted to determine COVID-19-related distress. One of these studies was the COVID-19-specific "Fear Scale" developed by Ahorsu et al. (2020) and this scale was a one-dimensional measurement tool as it focused only on the general concept of fear. The "Coronavirus Anxiety Scale (CAS)" developed by Lee et al. (2020) was broader and multidimensional, and it is stated to be a valid and reliable scale that also evaluates COVID-19 diagnoses, history of anxiety, fear, and functional impairment. The "Perceived Coronavirus Scale", which measures the perception of threat and anxiety related to COVID-19, assesses individuals' coronavirus perceptions, experiences, and reactions to government practices. In terms of the studies

conducted in our country, they measured the levels of reactions such as depression, anxiety, fear, and stress against the virus in order to evaluate the impact of the pandemic on the psychological health of individuals. These scales were namely the COVID-19 Perception Scale (Geniş et al., 2020), Multidimensional COVID-19 Scale (Batgün & Ertürk, 2020), Scale for Assessing Perceptions and Attitudes Towards COVID-19 Pandemic (Artan et al., 2020). They tend to fall short of evaluating the stress caused by the COVID-19 pandemic since they are not exclusively concerned with stress response. Therefore, as a result of the literature review, we found that there was no measurement tool in our country, which could evaluate the stressors related to the COVID-19 pandemic and the level of stress caused by these stressors. Since the stress caused by lifelong crises such as pandemics also affects the physical and mental health of individuals, studies on stress areas and stress levels related to COVID-19 are gaining importance.

This study aims to test the validity and reliability of the COVID-19 Stressors Scale developed by Park et al. in 2020 to adapt it to Turkish. We believe the insights to be gained from this study may help researchers evaluate in which areas the current mental state/problems of individuals cause more stress.

Method

This study is a methodological-descriptive-cross-sectional study planned to adapt the COVID-19 Stressors Scale to Turkish and test its reliability and validity.

Sample/Participants

The study was conducted with adults who were over 18 years of age, could read and write, and had no objections against taking part in the study. The study included 259 participants. To examine the scale's functionality, we used 20 volunteering independent individuals. When determining the sample size in determining validity and reliability, the literature mentions three rules: the rule of 5, the rule of 10 and the rule of 100. It is stated that researchers should have at least five people for each item to be able to carry out factor analysis. When there are no problems in terms of achieving the sample numbers, the recommended number of people should be 10 for each item (Tavşancıl, 2010). To evaluate the reliability and validity of the twenty-three item Anxiety Syndrome Scale, the sample consisted 230 participants, with 10 health workers chosen for each item. A total of 259 participants met the research criteria and they were included in the sample. The "Sociodemographic Data Form" and the "COVID-19 Stressors Scale" developed by the researchers were used to obtain the study data.

Sociodemographic Data Form

The sociodemographic data form consisted of 12 questions. Through this form, participants were asked about their gender, age, marital status, family type, occupation, education, income, whether they had COVID-19, and if so, whether they had been hospitalized.

COVID-19 Stressors Scale

The COVID-19 Stressors Scale was developed by Park et al. (2021) and consists of 23 items aiming to psychometrically assess crisis-related stressors. The scale aimed to assess the stressors and levels of stressors associated with the COVID-19 pandemic. The validity and reliability test included 437 participants over the age of 18. The scale consisted of 23 stressors conceptually grouped

into (1) infection-related stressors, (2) daily activity stressors, and (3) finance/resource-related stressors. Firstly, each item had a yes/no binary option. When participants checked "yes" for each item, the next question assessed the level of stress caused by the event using a Likert-type rating scale from 1 to 5 ("not at all stressful" to "extremely stressful"). Thus, the scale provided an assessment of exposure to the stressor.²¹ Binary ratings were coded as 0/1 and multiplied by each other to determine the stress level. The scores of those who answered "yes" to the item were in the range of 1-5. Participants who chose the "no" option received 0 points from the relevant item. A score of 0 indicated that the participant did not experience the event or situation and therefore did not experience stress. Participants with a score of 5 meant that they experienced the event and therefore had a high level of stress. The Cronbach's alpha coefficient ($\alpha = .96$) obtained as a result of the analysis showed that the internal consistency of the scale was quite high. The scale is considered a valid and reliable instrument for participants over the age of 18 living in the United States. Studies have also indicated that the scale is a valid and reliable tool for identifying COVID-19 stressors (Park et al., 2021).

Data Analysis

Language Validity

To ensure language validity, two native-speaker Turkish linguists translated the scale independently translated from English to Turkish. The then researchers developed the text in Turkish by assessing the most suitable translation of each item. Two translators fluent in Turkish and English then translated the Turkish version of the scale back into English and this translation was compared to the original form. Statements that were inappropriate were revised.

Content Validity

The draft scale was examined by 10 experts in psychiatric nursing to check for content validity. They were asked assess the items both for the language used and the content. The experts evaluated the scale items using a four-point system: (a) appropriate, (b) the item needs to be slightly revised, (c) the item needs to be extensively revised, (d) the item is inappropriate. The number of experts marking options (a) and (b) was divided by the total number of experts and the content validity indices were thereby calculated for each item and the total scale.

Implementation Phase: The developed draft scale was applied to people who were not included in the sample for pilot application and the comprehensibility and application process were evaluated.

Construct Validity

Exploratory and confirmatory factor analysis was employed to test construct validity.

Reliability Determination

Cronbach's-Alpha reliability coefficient, split-half and item-total score analyses were conducted.

Individuals who agreed to take part in the study were informed about the purpose and nature of the research and provided their consent. The researcher distributed the questionnaire forms to the participants and asked them to answer the questions, explaining that all of the data would be used for a scientific study and that the answers would not be shared with third parties in any way.

In the analysis of the data, Cronbach's alpha and McDonald's Omega were used to determine the internal

consistency of the scale and its sub-dimensions, and Pearson correlation analysis, inter-item correlation and bisection analysis were used for item total score analysis of the scale and sub-dimensions. Response bias in the scale was evaluated using Hotelling's T-squared test. Exploratory factor analysis was employed to assess the item-factor relationship. Principal axis factoring was used as the estimation method and promax rotation technique was used as the rotation technique in the exploratory factor analysis. Eigenvalue was accepted as 1 in factor determination. The factor loading coefficient was determined as 0.32 in deciding in which sub-dimension the item would be included. Whether the items and sub-dimensions explained the original structure of the scale was evaluated by confirmatory factor analysis. Before the confirmatory factor analysis, multicollinearity analysis was performed and it was determined that there was no multicollinearity between the items. Correlation matrix was used for exploratory factor analysis and covariance matrix for confirmatory factor analysis. In the evaluation of the data, the margin of error (error) was $p=0.05$. SPSS 24.0, AMOS 24.0 and JAMOVI 2.2 programs were used for statistical analysis.

Ethical principles

For the research, the necessary permission was obtained by applying online to the Scientific Research Platform of the Ministry of Health of the Republic of Turkey since the study covers the COVID-19 pandemic. Permission was obtained via e-mail from Park et al. (2021) who developed the scale, to adapt the COVID-19 Stressors Scale to Turkish. Then, approval was obtained from the Health Sciences Research Department and Publication Ethics Committee (2022-02 / Decision No: 9). In addition, the name, purpose and confidentiality principles of the research were explained to the participants, who were informed that the data obtained would be reported without specifying their names and that their names would be kept confidential.

Results

68% ($n=176$) of the participants were female, mean age was 36.03 ± 12.03 ($\text{min}=19\text{-max}=79$), 39% ($n=101$) were self-employed and 23.6% ($n=61$) were civil servants, 59.5% ($n=154$) were married, 91.1% ($n=236$) had a nuclear family, 60.2% were university graduates, 62.5% ($n=162$) had income equal to their expenses and 45.9% ($n=119$) had COVID-19 (Table 1).

Table 1. Distribution of Socio-Demographic Characteristics of Participants ($n=259$)

Variables	Min-Max	Average
Age	19-79	36.03
	n	%
Gender		
Female	176	68.0
Male	83	32.0
Marital Status		
Married	154	59.5
Single	105	40.5
Family Type		
Nuclear Family	236	91.1
Extended Family	16	6.2
Fragmented Family	7	2.7
Education Status		
Primary School	10	3.9
Secondary School	11	4.2
High School	31	12.0
Associate degree	36	13.9
Undergraduate degree	156	60.2
Graduate degree	15	5.8
Occupation		
Unemployed	39	15.1
Officer	61	23.6
Worker	44	17.0
Retired	14	5.3
Other	101	39.0
Income Status		
Income Higher than Expenses	48	18.6
Income Equivalent to Expenses	162	62.5
Income Lower than Expenses	49	18.9
Previous COVID-19 Infections		
Yes	119	45.9
No	140	54.1
Hospitalization due to COVID-19		
Yes		
No.	9	3.5
	250	96.5

Kaiser-Meyer Olkin (KMO) coefficient was 0.885, Bartlett's test X^2 value was 2389.080 and $p=0.000$. EFA determined that the scale consisted of four sub-dimensions. The sub-dimensions of the scale accounted for 30.926%, 6.748%, 4.453% and 2.890% of the total

variance, respectively. The four sub-dimensions accounted for 45.017% of the total variance. The factor loadings of the sub-dimensions of the scale ranged between 0.371-0.864, 0.310-0.750, 0.453-0.662 and 0.247-0.522, respectively (Table 2).

Table 2. Explanatory Factor Analysis Results (n= 259)

Items	Factor Loadings			
	1st Sub Dimension	2nd Sub-dimension	3rd Sub-dimension	4th Sub-dimension
I1		0.709		
I2		0.692		
I3		0.717		
I4		0.750		
I5	0.522			
I6				0.522
I7				0.455
I8	0.339			
I9	0.501			
I10			0.662	
I11			0.453	
I12	0.481			
I13		0.310		
I14	0.864			
I15	0.782			
I16	0.824			
I17	0.516			
I18				
I19			0.606	
I20			0.636	
I21	0.518			
I22	0.371			
I23				0.247
Variance Accounted for (%)	30.926	6.748	4.453	2.890
Total Variance Accounted For (%)	45,017 %			
KMO	0.885			
Bartlett $X^2(p)$	2389.080 ($p<0.001$)			

I=Item

The calculated chi-square value of the four-factor model was 433.766, the degree of freedom was 214 and $p=0.000$.

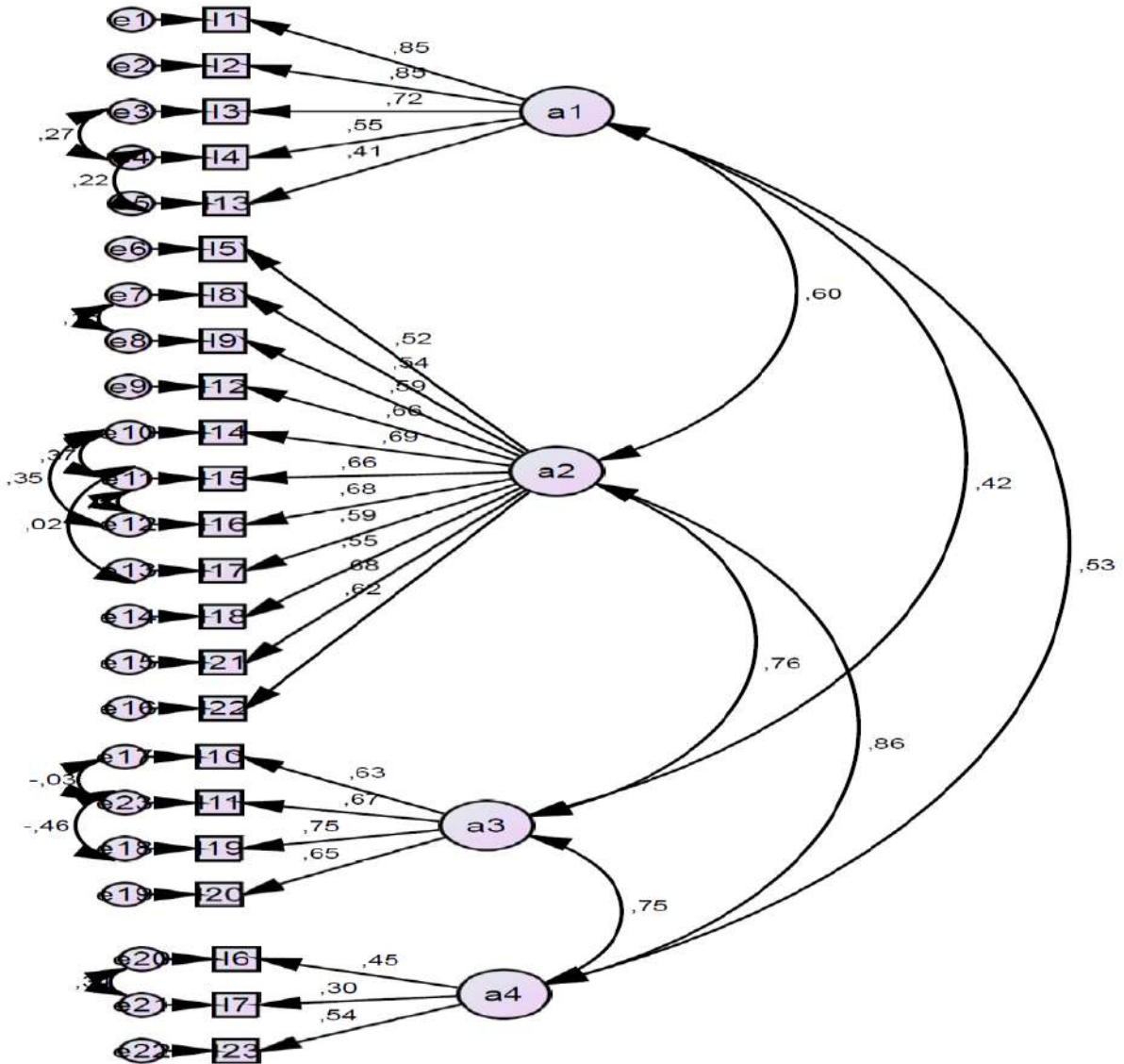
X^2/SD was 2.027. The fit indices were RMSEA 0.066, CFI 0.903, IFI 0.905, TLI 0.885 and NFI 0.828 (Table 3).

Table 3. Confirmatory Factor Analysis Model Fit Indices (n= 259)

	X ²	SD	X ² /SD	RMSEA	CFI	IFI	TLI	NFI
Four-Factor Model	433.776	214	2,027	0.066	0.903	0.905	0.885	0.828

CFA determined that the factor loadings of the sub-dimensions of the scale ranged between 0.41-0.85, 0.52-0.69, 0.63-0.75 and 0.30-0.54, respectively (Figure 1).

Figure 1. Confirmatory Factor Analysis

The Cronbach's alpha coefficient for the whole scale was 0.908. The Cronbach's alpha coefficients for the sub-dimensions of the scale were 0.819, 0.877, 0.737 and 0.538, respectively. As per the split-half analysis, the Cronbach's alpha value of the first half was 0.801 and that of the second half was 0.829. The correlation between the two halves was 0.858. Spearman-Brown coefficient was 0.923 and Guttman split-half coefficient was 0.921. The McDonald's Omega coefficient of the scale was 0.899,

that of the first sub-dimension was 0.865 and that of the second sub-dimension was 0.792. The inter-item correlation coefficients of the scale ranged between 0.022 and 0.729. Hotelling's T-square test was performed to determine whether there was response bias in the scale and Hotelling's T-squared value was 384.638, F=16.060 and p=0.000. As per the analysis, there was no response bias in the scale (Table 4).

Table 4. Scale Reliability Analysis Results (n=259)

	Analysis of Division by Two Halves (Split Half)						Correlation between the two halves	Mean ± Standard Deviation (Min-Max)
	Cronbach's Alfa	McDo nald's Ome ga	First half Cronbach's Alfa	Second half Cronbach's Alfa	Spearm an- Brown	Guttman split-half		
Scale Total	0.908	0.899	0.801	0.829	0.923	0.921	0.858	49.63±24.7 0 (0-111)
First sub- dimension	0.819	0.865						11.19±7.05 (0-25)
Second sub- dimension	0.877	0.792						26.43±13.8 3 (0-55)
Third sub- dimension	0.737	0.740						7.18±5.67 (0-20)
Fourth sub- dimension	0.538	0.570						4.69±3.96 (0-15)

The correlations of the scale items with the scale total score ranged between 0.285-0.656. The correlations of the scale items with the sub-dimension total score ranged

between 0.265-0.695. There was no item that significantly increased Cronbach's alpha when removed from the scale (Table 5).

Table 5. Cronbach's Alpha, Item Scale Total Score and Subscale Total Score Adjusted Correlations when the item was deleted (n=259)

Items	Cronbach's Alpha When Item Deleted	Corrected Item-Total Score Correlation (r)*	Corrected Item- Subscale Total Score correlation (r)*
I1	,904	,553	,695
I2	,904	,566	,693
I3	,904	,532	,675
I4	,907	,397	,610
I5	,906	,473	0.496
I6	,906	,443	0.399
I7	,909	,285	0.403
I8	,905	,517	0.495
I9	,904	,526	0.571
I10	,905	,490	0.558
I11	,904	,539	0.459
I12	,903	,595	0.596
I13	,906	,469	0.407
I14	,902	,656	0.695
I15	,902	,646	0.670
I16	,902	,630	0.693
I17	,904	,543	0.557
I18	,905	,519	0.487
I19	,905	,516	0.525
I20	,905	,508	0.577
I21	,903	,605	0.616
I22	,904	,554	0.548
I23	,906	,441	0.265

Significant at* p<.001, I=It

Discussion

This section contains a discussion on the validity and reliability results of the COVID-19 Stressors Scale for the Turkish sample. The content validity rates were higher than 0.80 for both the items and the scale in the present study, demonstrating that the scale had achieved content validity for use in a Turkish setting (DeVellis, 2016; Özdamar, 2016; Karagöz, 2016; Seçer, 2018; Tambling et al., 2021).

As per EFA, four dimensions were obtained that differed from the original scale. While 23 items were grouped into three sub-dimensions in the original scale, there were more dimensions in the Turkish sample with some items included in different dimensions. As per EFA, the scale accounted for nearly half of the total variance and the factor loadings of all items were above 0.32, except 23 items. These results showed that the new construct had good validity for the Turkish sample (DeVellis, 2016; Özdamar, 2016; Karagöz, 2016; Kartal & Bardakçı, 2018; Seçer, 2018; Tambling et al., 2021). In order to decide whether to remove 23 items from the scale, both total item and item subscale total correlations were examined and the change in Cronbach's alpha was examined when 23 items were removed, and as per these evaluations, it was decided to keep the item in the scale because there was no significant change with respect to validity and reliability results and the item contained a feature (Kartal & Bardakçı, 2018; Seçer, 2018; Tambling et al., 2021).

CFA was used to test the structure obtained as per EFA. As per CFA analysis, it was determined that all factor loadings were greater than 0.30, the RMSEA value was less than 0.08, and all other fit indices were greater than ≥ 0.90 . These results proved that the four-factor structure was sufficient to measure the stressors associated with COVID-19 and that the scale items were interrelated and could accurately measure the subject matter (Jonhson & Christensen, 2014; Karagöz, 2016; Kartal & Bardakçı, 2018; Seçer, 2018; Özdamar, 2016). These findings showed that the scale had good validity for the Turkish sample. Because no CFA was performed on the original scale, it was not possible to compare these results with those from the original scale (Karagöz, 2016; Kartal & Bardakçı, 2018; Seçer, 2018; Tambling et al., 2021).

As per reliability analyses, both alpha and Omega coefficients were greater than 0.90 for the total scale and greater than 0.70 for the sub-dimensions, except for the last sub-dimension. With two-half analyses, both the alpha value of both halves and the correlation between the two halves were greater than 0.80. The Spearman Brown and Guttman Half coefficients were determined to be near to one. Except for one sub-dimension, the items were compatible with each other with respect to the whole scale and the sub-dimensions, measured similar constructs, and showed consistency with measurements. These results demonstrated the scale's high level of reliability for the Turkish sample (Seçer, 2018; Tambling et al., 2021). The fact that the alpha value in the last sub-dimension was on the borderline was thought to be due to both the low number of items in this sub-dimension and the culturally different characteristics of the items. In the original scale, the alpha value for the total scale and its sub-dimensions was relatively high in the original scale, and the results in

the present study were similar. However, since a split-half analysis was not performed for the original scale, it was not possible to compare the results of the scale (Tambling et al., 2021).

With respect to this present study, both item total and sub-dimension total correlations and inter-item correlations greater than 0.20 supported the reliability of the results. In the original scale, item total correlations showed similarities to the results of present study. These results demonstrated the scale's high level of reliability (Kartal & Bardakçı, 2018).

One of the things that would negatively affect the results of the scale was response bias. The analysis showed that there was no response bias in the scale and that the respondents filled out the scale to reflect their own opinions and in a way that would not cause bias. These results suggested that the respondent factor, which would negatively affect both the validity and reliability of the scale, was managed (Tambling et al., 2021).

Conclusion

The present study determined that the scale was valid and reliable for use with a Turkish sample and is a valid and reliable tool for evaluating the mental states of Turkish individuals and the problems they face in the current moment. Establishing the validity and reliability of this scale will make a contribution to the field in terms of assessing the areas in which the current mental state and problems of individuals lead to greater stress, as well as the level of that stress. Studies should be conducted on both clinical and healthy using the scale and further studies should be planned with the aim of making intercultural comparisons.

Limitations

Despite all its strengths, the scale has several limitations. These are: the study was conducted with 259 adults and the random sampling method was used. It is recommended to conduct studies with greater number of adults on both healthy and clinical samples using the scale and to plan further studies in which intercultural comparisons are made. Another limitation of the study is that a similar test was not selected as a criterion. It was requested to use a parallel form for criterion validity, but since there was no similar scale that directly measured this issue in our country, an equivalent scale could not be used for criterion validity in the study. For this reason, reliability results of the equivalent scale could not be given. This can be stated as a limitation of this study. These limitations may affect the extent to which the results from the study can be generalized.

Declarations

Ethical Approval and Consent to Participate

Approval was received from Health Sciences Research Department and Publication Ethics Committee of Bursa Uludağ University for the implementation of the research (Decision No: 9, Date: 23.02.2022).

Consent for Publication

Not applicable.

Availability of Data and Materials

Competing Interests

The authors declare that they have no competing interests.

Funding

Not applicable.

Author Contributions

BA carried out the proposal of the main idea of the research, BA and AB contributed to the collection of data, analysis. MB carried out revision of the article content. All authors have read and approved the final article.

References

- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). The Fear of COVID-19 Scale: Development and initial validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1(1): 1–9. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00270-8>
- Artan, T., Karaman, M., Arslan, İ., & Cebeci, F. (2020). COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumları Değerlendirme Ölçeği'nin değerlendirilmesi. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2): 101–107.
- Bräscher, A. K., Benke, C., Weismüller, B. M., et al. (2023) Anxiety and depression during the first wave of COVID-19 in Germany - results of repeated cross-sectional surveys. *Psychological Medicine* 53(3): 1115-1119. <http://doi.org/10.1017/S0033291721000866>.
- Batugün, A. D., & Ertürk, İ. Ş. (2020). Çok Boyutlu COVID-19 Ölçeği geliştirme, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne*, 8(18): 406–421. <http://doi.org/10.7816/nesne-08-18-04>
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *Lancet*, 395(10227): 912–920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
- Demir, B., Demir, S., & Doğrul, A. C. (2021). COVID-19 salgını sürecinde Türkiye'de endişe, stres, öfke ve korkudaki değişim: seri-kesitsel takip bulguları. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 24(4): 537-546.
- DeVellis, R. F. (2016). *Scale development, theory and applications*. 4th ed. India, SAGE Publication Inc, pp.31-59.
- Galea, S., Merchant, R. M. & Lurie, N. (2020). The mental health consequences of COVID-19 and physical distancing the need for prevention and early intervention. *JAMA Internal Medicine*, 180(6): 817–818. <https://doi.org/10.1001/jamainternmed>.
- Geniş, B., Gürhan, N., Koç, M., Geniş, Ç., Şirin, B., Çırakoğlu, O. C., & Coşar, B. (2020). Development of perception and attitude scales related with COVID-19 pandemia. *Pearson Journal of Social Sciences-Humanities*, 5(7): 306–328. <https://doi.org/10.46872/pj.127>
- Horesh, D., & Brown, A. D. (2020). Traumatic stress in the age of COVID-19: A call to close critical gaps and adapt to new realities. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice and Policy*, 12(4): 331–335. <https://doi.org/10.1037/tra0000592>
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Research*, 288: 112954. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112954>.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS 23 and AMOS 23 applied statistical analysis*. Ankara: Nobel Akademi Publishing, pp.878-940.
- Kartal, M., & Bardakçı, S. (2018). *Reliability and validity analysis with SPSS and AMOS applied examples*. Turkey: Akademisyen Publishing, pp.1-192.
- Lee, S.A. (2020). Coronavirus Anxiety Scale: a brief mental health screener for COVID-19 related anxiety. *Death Studies*. 44: 393–401. <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1748481>.
- Mohindra, R., Ravaki, R., Suri, V., Bhalla, A., & Singh, S. M. (2020). Issues relevant to mental health promotion in frontline health care providers managing quarantined/isolated COVID-19 patients. *Asian Journal of Psychiatry*, 51: 102084. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102084>
- Ordiozola-González, P., Planchuelo-Gómez, Á., Irturra, M. J., & de Luis-García, R. (2022). Psychological symptoms of the outbreak of the COVID-19 confinement in Spain. *Journal of Health Psychology*, 27(4): 825–835. <https://doi.org/10.1177/1359105320967086>.
- Özdamar, K. (2016). *Scale and test development structural equation modeling*. Ankara: Nisan Kitabevi Publishing, pp.6-286.
- Özdin, S., & Bayrak Özdin, Ş. (2020). Levels and predictors of anxiety, depression and health anxiety during COVID-19 pandemic in Turkish society: The importance of gender. *The International Journal of Social Psychiatry*, 66(5): 504–511. <https://doi.org/10.1177/0020764020927051>
- Park, C. L., Finkelstein-Fox, L., Russell, B. S., Fendrich, M., Hutchison, M., & Becker, J. (2021). Psychological resilience early in the COVID-19 pandemic: Stressors, resources, and coping strategies in a national sample of Americans. *The American psychologist*, 76(5): 715–728. <https://doi.org/10.1037/amp0000813>
- Pellecchia, U., Crestani, R., Decroo, T., Van den Bergh, R., & Al-Kourdi, Y. (2015). Social Consequences of Ebola Containment Measures in Liberia. *PloS One*, 10(12): e0143036. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0143036>
- Rossi, R., Soccia, V., Talevi, D., Mensi, S., Niuolu, C., Pacitti, F., Di Marco, A., Rossi, A., Siracusano, A., & Di Lorenzo, G. (2020). COVID-19 Pandemic and Lockdown Measures Impact on Mental Health Among the General Population in Italy. *Frontiers in psychiatry*, 11: 790. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.00790>
- Seçer, I. (2018). *Psychological test development and adaptation process; Spss and Lisrel applications*. 2nd ed. Ankara: Am Publishing, pp.10-168.
- Spoorthy, M. S., Pratapa, S. K., & Mahant, S. (2020). Mental health problems faced by healthcare workers due to the COVID-19 pandemic-A review. *Asian Journal of Psychiatry*, 51: 102119. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102119>
- Tambling, R., Russell, B., Park, C., Feindrich, M., Hutchison, M., Horton, A. L., & Tomkunas, A. J. (2021). Measuring cumulative stressfulness: Psychometric properties of the COVID-19 Stressors Scale. *Health Education & Behavior*, 48(1):20-28. <https://doi.org/10.1177/1090198120979912>
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, pp.12-80
- Twenge, J. M., & Joiner, T. E. (2020). U.S. Census Bureau-assessed prevalence of anxiety and depressive symptoms in 2019 and during the 2020 COVID-19 pandemic. *Depression and Anxiety*, 37(10): 954–956. <https://doi.org/10.1002/da.23077>
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5): 1–25. <http://doi.org/10.3390/ijerph17051729>.
- World Health Organization. (2020). Coronavirus disease pandemic. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Zhang, J., Lu, H., Zeng, H., Zhang, S., Du, Q., Jiang, T., & Du, B. (2020a). The differential psychological distress of populations affected by the COVID-19 pandemic. *Brain Behav Immun*. Jul, 87:49-50. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.04.031>.
- Zhang, J., Shuai, L., Yu, H., Wang, Z., Qiu, M., Lu, L., Cao, X., Xia, W., Wang, Y., & Chen, R. (2020b). Acute stress, behavioural symptoms and mood states among school-age children with attention-deficit/hyperactive disorder during the COVID-19 outbreak. *Asian Journal of Psychiatry*, 51: 102077. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102077>

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers

Sağlıkta Şiddet: Youtube İzleyicilerinin Duyguları Üzerinden Bir Analiz

Özlem Duğan¹

Abstract:

Among the professionals groups most exposed to violence while performing their duties in the workplace are healthcare workers. While the Turkish Ministry of Health has released a public service announcement on YouTube regarding the prevention of violence, other media outlets have also shared videos focusing on violence in healthcare. Comments on YouTube regarding violence in healthcare were analyzed using content analysis technique. The data were examined in five categories. The numbers of positive comments towards healthcare workers (n=21), as well as the number of negative comments stating that they deserve violence or that violence is justified (n=9), were determined. It was found that viewers were against violence towards healthcare workers (n=38). The number of comments expressing negative attitudes and behaviors of healthcare workers towards patients and their families was also determined (n=30). In the comments directed towards healthcare workers, it was observed that patients and their families had negative experiences with healthcare workers (n=10). According to the results of the study, viewers expressed their opposition to violence in healthcare, called for measures to be taken against violence, acknowledged that there is a cause for violence, and expressed discomfort with the negative attitudes and behaviors of healthcare workers towards patients and their families.

Keywords: Healthcare workers, Violence in health, YouTube, Viewer, Emotion

¹Assoc. Prof. Dr. Uşak University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising, Uşak-Türkiye, ozlem.dugan@usak.edu.tr, Orcid ID: 0000-0001-9028-7989

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Özlem Duğan, Uşak University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising, Uşak-Türkiye, Email: ozlem.dugan@usak.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 18.03.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.09.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 07.09.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Duğan, Ö. (2024). Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 249-254

Öz:

İş yerlerinde görevlerini yerine getirirken en fazla şiddete maruz kalan meslek grupları arasında sağlık çalışanları yer almaktadır. T.C. Sağlık Bakanlığı YouTube'da şiddetin önlenmesine yönelik kamu spotu yayınlarken diğer medya organları da sağlıkta şiddeti konu alan videolar paylaşmıştır. YouTube'da izleyicilerin sağlıkta şiddete yönelik yorumları, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler 5 kategoride incelenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik olumlu yorumların sayısı (n=21), bununla birlikte sağlıkta şiddeti hak ettikleri, şiddetin bir nedeni olduğu şeklinde olumsuz ifadelerin sayısı (n=9) belirlenmiştir. İzleyicilerin sağlık çalışanlarına yapılan şiddete karşı oldukları (n=38) saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarının ifade edildiği yorum sayısı (n=30) belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik yorumlarda hasta ve hasta yakınlarının sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşadıkları (n=10) görülmüştür. Çalışma sonuçları doğrultusunda, izleyicilerin sağlıkta şiddete tepki gösterdikleri, şiddete yönelik önlemler alınmasını istedikleri, şiddetin bir nedeni olduğu ve sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarından rahatsız oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanları, Sağlıkta şiddet, Youtube, İzleyici, Duygu.

Giriş

Sağlık çalışanları işyerinde mesleklerini yerine getirirken çeşitli şiddet durumları ile karşılaşmaktadır. Sağlıkta şiddetin hangi düzeyde olduğuna yönelik birçok akademik çalışma yapılmıştır. Türkiye'de yapılan bir çalışmada, şiddete maruz kalanların % 85,7'si kadın, % 14,2'si erkek, % 47,4'ü tıbbi sekreter veya hasta danışmanı, % 36,8'i hekim, % 10,5'i idari personel ve % 5,3'ü sağlık teknisyeni olarak tespit edilmiştir (Akça vd., 2014). Benzer çalışmada 12 ayda sözlü veya fiziksel şiddete uğrayan sağlık çalışanı % 55,98 olarak belirlenmiştir (Kibar vd., 2019). Başka bir çalışmada sağlıkta şiddeti uygulayanların büyük çoğunluğunun hasta (% 58,7), hasta yakınları (% 60,2) ve erkek (% 75,5) oldukları görülmektedir (Uskun vd., 2022). DSÖ farklı ülkelerde şiddetin oranlarını ABD % 75, İsrail % 74, Hindistan % 70, Avustralya % 67, Birleşik Krallık % 65, Güney Afrika % 64, Tayland % 54, Brezilya % 47 olarak açıklamıştır (Godhi vd., 2024). Türkiye'de 2017-2018 yılları arasında beyaz kod verileri incelenmiş, şiddetin % 80,3 oranında sözel şiddet olduğu, şiddetin % 31,1 oranında acil servislerde yaşandığı ortaya çıkmıştır (Bekar ve Çalış, 2021).

Sağlıkta yaşanan şiddetin birçok nedeni olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Bekar ve Çalış (2021) yaptıkları çalışmada sağlıkta şiddetin en sık ifade edilen nedenini hasta/hasta yakınının tutumu ve davranış hataları (%43,1) olarak tespit etmişlerdir. Sağlık çalışanları, şiddetin en önemli sebebi olarak toplumun sosyokültürel düzeyinin düşük olması göstermişlerdir (Kibar vd., 2019). Sağlık çalışanları sağlıkta yaşanan şiddetin nedenini muayene için bekleme sürelerinin uzun olması, hasta ve yakınlarının sabırsız ve anlayışsız davranması, sağlık çalışanlarının ilgisiz ve duyarsız olması ve hastaları ciddiye almaması şeklinde ifade etmişlerdir (Öztürk ve Babacan, 2014). Sağlıkta şiddet nedenleri arasında istediği ilacı yazdırılmaması, hasta olmadan ilaç yazdırmaya çalışmak, hasta olmadığı halde rapor almaya çalışmak gibi istekler yer almaktadır (Erten vd., 2019). Sağlık çalışanlarına şiddet sebebi olarak ilk üç sırada çalışanların hastalarla ilgilenmemesi, hastaların sabırsızlıkları ve çalışanların hastalara kötü davranmaları olarak belirlenmiştir. Aynı çalışmada katılımcılar şiddeti bir hak arama yöntemi olarak görmediklerini, şiddetin nedenlerinin araştırılmasında toplumun görüşlerine yer verilmesini önermişlerdir (Filiz vd., 2022).

Şiddet gören sağlık çalışanlarında kaygı, korku ve değersizlik hissi görülürken, şiddet gören sağlık çalışanlarının işten ayrılma niyeti ve işten ayrılma davranışı içerisinde olduğu belirlenmiştir (Özveren, 2023). Şiddete uğrayan hekimlerin şiddete uğramayanlara göre; duyarsızlık, duygusal tükenme ve intihar etme düzeylerinin daha yüksek olduğu, kişisel başarı ve iş doyumunu düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Usluoğulları ve Yurtsever, 2023). Hemşireler ile yapılan çalışmada, yaşadıkları fiziksel şiddetin psikolojik ve fiziksel sağlıklarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir (Atan vd., 2013). Benzer çalışmada sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin performanslarına olumsuz yansıdığı görülmüştür (Lafta ve Falah, 2019). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin iş memnuniyetini azalttığı ve personel değişimini artırdığı tespit edilmiştir (Adams vd., 2024). Bir başka çalışmada şiddetin iş motivasyonunu düşürdüğü, işi sürdürme eğilimini azalttığı, zihinsel sağlık şikayetlerini artırdığı belirtilmektedir (Mukhtar vd., 2024). Sağlıkta şiddetin psikolojik olarak travma sonrası stres ve depresyona neden olduğu, bu durumun olumsuz duygusal öfke ve korkuya neden olabileceği ifade edilmektedir (Lancot ve Guay, 2014).

Sağlıkta şiddetin bir nedeni olarak hasta ve hasta yakınları ile doğru ve etkili iletişim kuramamak olduğu literatürde yapılan çalışmalarda belirlenmiştir. Hasta ve hasta yakınlarına tanının ve tedavinin yetersiz açıklanması, hastalıkla ilgili şüphelerin yeteri kadar giderilememesi durumunun hastanın güvenini azalttığı ve dolayısıyla gelecekte tıbbi-yasal sorunlara neden olabileceği belirtilmektedir. Aynı çalışmada hasta ve hasta yakınlarının ani ölümlerinin öfkeyi ve şiddet uygulama eğilimini artırdığı vurgulanmaktadır (Godhi vd., 2014). Bir başka çalışmada, doktor, hasta ve yakını arasında iletişim sorunlarını konu alan 113 karikatürde doktorun hastayla iletişim kurma becerisindeki eksiklikler olduğu anlatılırken, hastanın doktor dilinden anlamayan ve kurban olarak tasvir edildiği tespit edilmiştir (Taşdelen vd., 2022). Hasta ve yakınlarının görüşlerine göre sağlıkta şiddetin en büyük nedeni sağlık çalışanlarının hastalara kötü davranması olarak belirlenmiştir (Fener ve Aydın, 2019; Filiz vd., 2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin %44,0'ı halkın eğitimsiz olmasını, %48,6'sı doktor ve hastaların karşısındakine yönelik empati eksikliğini, %33'ü karşılıklı

iletişim eksikliğini ve %33,9'u doktordan beklentinin fazla olmasını şiddet nedeni olarak ifade etmişlerdir (Demirbaş ve Karaoğlu, 2021). Şiddete uğrayan sağlık çalışanının şiddeti uygulayanlarla iletişim kurmak istediği belirlenirken (Ghareeb vd., 2021) benzer çalışmada hastaların sağlık okuryazarlık düzeyinin düşük olması ve sağlık çalışanlarının iş yükünün fazla olması nedeniyle sağlık çalışanlarının etkili iletişim becerilerini kullanma durumlarının zayıfladığı, şiddete yönelik cezaların yetersizliği nedeniyle etkili iletişim becerilerini kullanma motivasyonlarının azaldığı belirlenmiştir (Aslan ve Durmuş, 2024). Çeşitli hastanelerde çalışan sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyleri arttıkça saldırganlık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (Kılınç ve Uludağ, 2017). Bu çerçevede yeni yetişen sağlık çalışanlarına empati ve temel iletişimin önemi anlatılmalı, daha iyi bir tedavi sonucu elde edebilmek için etkili iletişimin şart olduğu bilinmeli, doktor-hasta ilişkileri daha iyi kurularak hastaların güveni kazanılmalıdır (Godhi vd., 2024). Bu bağlamda çalışmada sağlıkta yaşanan şiddetin nedenlerini izleyici görüşleri açısından ortaya koymak ve bu konuda çeşitli öneriler sunmak amaçlanmıştır. Literatür incelemesi sonrası yapılan çalışmaların daha çok sağlıkta şiddet oranlarını ortaya koymaya yönelik olduğu görülmektedir. Oysa sağlıkta şiddetin nedenlerinin nitel olarak ortaya konulması ve hasta ve yakınlarının bu konudaki duygularının ve görüşlerinin analiz edilmesi önem taşımaktadır. Dolayısıyla çalışmanın hasta ve hasta yakınlarının şiddet ile ilgili görüşlerinin incelenmesi açısından alana katkı sağlayacak niteliktedir. Sağlıkta şiddeti önlemeye yönelik kamu spotlarının ve haberlerin hazırlandığı bilinmektedir. Çalışmada "sağlıkta şiddete af yok" konulu kamu spotu ve sağlıkta şiddeti konu alan 9 adet haber içerikli videolara yapılan yorumlar analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında 108 yorum çalışmaya dahil edilmiştir. İçerik analizi tekniği ile incelenen verilerin bulguları üzerinden çeşitli öneriler sunulmuştur.

Yöntem

Sağlıkta şiddet konusunda toplumun görüşleri ve duyguları önem arz ederken, toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi de önemlidir. T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla kamu spotu "sağlıkta şiddete af yok" etiketiyle hazırlanmıştır (kamu spotu, 2021). Söz konusu kamu spotuna ve sağlıkta şiddeti konu alan 9 videoya (haber ve tartışma içerikli) yapılan yorumlar incelenmiştir. Baydili (2020)'ye göre, Youtube birçok deneyim ve bilginin paylaşıldığı önemli bir sosyal mecradır. Huang (2013)'ye göre, Youtube büyük bir etki yaratmakta ve binlerce insan Youtube kanalını izlemektedir. Aydın (2020), Youtube kanalında kullanıcıların yapmış oldukları yorumların başka kullanıcıların ilgi ve motivasyonları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Marchal vd., (2020), Youtube'da sağlık haberleri ve bilgilendirici faaliyetlerin diğer video türlerine oranla daha fazla yorum aldıklarını tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar doğrultusunda Youtube kanalının fikir ve davranışları değiştirebilme ile kamuoyu oluşturabilme özelliğine sahip olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmada seçilen videolar

sağlıkta yaşanan şiddete yönelik videoları izleyen kişilerin duygu ve görüşlerini ortaya koymak amacıyla seçilmiştir. Buradan elde edilen bulgularla sağlıkta şiddetin önlenmesine yönelik çeşitli öneriler sunulması amaçlanmaktadır. Bu çalışma kapsamında çalışmanın verileri Youtube kanalına yapılan yorumlardan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında sorular oluşturulmuş ve yanıtları aranmıştır:

Soru-1: Youtube'da yayımlanan sağlıkta şiddet ile ilgili içeriklere yönelik izleyicilerin yorumları sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

Soru-2: Youtube'da yayımlanan sağlıkta şiddet ile ilgili içeriklere yönelik izleyicilerin yorumları içerik açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

Verilerin İşlenmesi

Çalışma verileri analiz etmek amacıyla kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler literatürde yer alan çalışmalardan faydalanılarak (Kaygısız, 2023; Günyaktı ve Bursa, 2022; Liu, 2012) ve yorumların içerikleri analiz edilerek oluşturulmuştur. Sağlıkta şiddet konusunda sağlık çalışanlarına destek çıkararak olumlu görüşlerini paylaşanların ifadeleri (1), sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadeler (2), sağlıkta şiddete karşı olduğunu belirtenlerin ifadeleri (3), sağlık çalışanlarının davranışlarına yönelik tepkilerini dile getirenlerin ifadeleri (4) ve sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşayanların ifadeleri (5) kategori oluşturularak analiz edilmiştir. Kategorilerde yer alan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi tekniği, bir metni, belirli özellikler kapsamında sayısallaştırarak var olan mevcut durumu belirlemeyi sağlamak amacıyla yapılan taramadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Karasar, 2015). İzleyicilerin sağlık çalışanlarına yönelik uygulanan şiddete yönelik nasıl duygulara ve görüşlere sahip oldukları elde edilen veriler üzerinden araştırılmıştır. Söz konusu çalışmanın amacı sağlık hizmetlerinde sık sık yaşanan sağlıkta şiddetin nedenlerine dair Youtube kanalı izleyicilerinin bakış açısı aracılığıyla ışık tutabilmektir. Yorumlarda sadece sağlıkta yaşanan şiddete yönelik yorumlar çalışmaya dahil edilmiş, diğer yorumlar kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmanın verileri 10 Ocak-1 Mart 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışma bu haliyle sınırlılık oluşturmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik kurul izni ile ilgili olarak, çalışmanın veri seti tüm kullanıcıların erişimine açık olan YouTube platformundan elde edilmiştir. YouTube platformunda kullanıcı yorumları herkesin erişimine açık olması ve çalışmada herhangi bir beşeri katılımcı grubu ile çalışma yapılmaması nedeniyle etik kurul onayı alınmamıştır. Çalışmada kamuya açık veri kullanıldığı için etik kurul belgesi gerekmemektedir (Kaygısız, 2023).

Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen veriler incelenmiş ve oluşturulan kategoriler dahilinde bulgular analiz edilmiştir.

Tablo 1. Sağlıkta Şiddete Yönelik Yorumların Dağılımı

No	Yorumların İçeriği	Sayı	Yüzde
1.	Sağlık Çalışanlarına Yönelik Olumlu İfadeler	21	21,0
2.	Sağlık Çalışanlarına Yönelik Olumsuz İfadeler	9	9,0
3.	Sağlıkta Şiddete Karşı Olan İfadeler	38	38,0
4.	Sağlık Çalışanlarının Davranışlarına Yönelik Tepki İfadeleri	30	30,0
5.	Sağlık Çalışanları ile Yaşanılan Olumsuz Tecrübeler Yönelik İfadeler	10	10,0
Toplam		108	100

Sağlık çalışanlarına yönelik minnet, saygı, vefa duygusunu ifade eden yorumların sayısı (n=21) olarak belirlenmiştir. Yorumlarda sağlıkta şiddete yönelik yaklaşımı doğru bulmayanlar genellikle sağlık çalışanlarına minnet duyulması, saygı duyulması, değer verilmesi, vefa duygusunun olması gerektiğine yönelik görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=9) yorumlarda sağlıkta yaşanan şiddetin nedeni olduğu, hasta ve hasta yakınlarının nedensiz bir şekilde sağlık çalışanlarına saldırmayacağı ve sağlık çalışanlarının bazılarının davranışlarından dolayı şiddeti hak ettikleri şeklinde görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ilgili (n=38) yorumlarda şiddete karşı çıkmış ve sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet ile ilgili çeşitli öneriler sunulmuştur. Şiddete tepki/idam gelsin (n=1), şiddeti tepki/kınama (n=2), şiddete tepki/hastalara şiddete de tepki (n=2), şiddete karşı çıkanlar (n=11), şiddete tepki/beddua (n=2), şiddete tepki/dua (n=1) şiddete tepki/sağlık hizmeti almasınlar (n=6), şiddete tepki/ceza uygulansın (n=6), şiddete tepki/önlem alınsın (n=1), şiddete tepki/hastanede güvenlik taraması olsun (n=1), şiddete tepki/sağlık çalışanları yaşasın (n=1), şiddete tepki/öfke kontrolü (n=1), şiddete tepki/sağlıkçılar boks kursuna gitsin (n=1), şiddete tepki/şikayet edin, şiddet uygulamayın (n=2) olmak üzere toplamda 38 yorum ile görüşlerini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Sağlık çalışanlarına uygulanan şiddete yönelik izleyicilerin tepkileri arasında sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarının (n=30) yer aldığı tespit edilmiştir. Sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına iyi davranmadığı, hasta ve yakınlarına bağırdıkları, onlarla yeterince ilgilenmedikleri, sağlık hizmeti alırken olumsuz tavır ve davranışlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir.

Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=10) yorumlarda genel olarak hasta ve hasta yakınlarının sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşadıkları, sağlık çalışanlarının tutum ve davranışlarından dolayı memnuniyetsiz oldukları belirlenmiştir. Sağlık çalışanları ile sağlık hizmeti alırken yaşadıkları olumsuz tecrübeler nedeniyle sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz duygu ve görüşlere sahip olduklarını yorumlarında ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Şekil 1. Sağlıkta şiddete yönelik kelime bulutu

Sağlıkta şiddet konusunda izleyicilerin yorumları üzerinden kelime bulutu hazırlanmıştır. Yorumlarda anlamlı kelimelerin olmasına dikkat edilmiştir. Yorumlardan oluşturulan kelime bulutunda anahtar kelime olarak en fazla şiddet (n=45) kelimesinin kullanıldığı, ikinci olarak sağlık (n=35) kelimesinin, üçüncü olarak doktor/doktorlar (n=28) kelimesinin, dördüncü olarak insan/insanlar (n=20) kelimesinin, beşinci olarak hasta (n=14) kelimesinin, altıncı olarak hak (n=13) kelimesinin ve en son olarak şiddete hayır (n=10) kelimesinin ön plana çıktığı belirlenmiştir.

Tartışma

Sağlık çalışanları işyerinde en fazla şiddete uğrayan meslek grupları arasında yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı kamu spotu yayımlayarak şiddet konusunda toplumu bilinçlendirme faaliyetleri yürütmektedir. Medya yayın organları da kamuoyu oluşturarak şiddetin nedenlerini uzman konukları ile tartışmaktadır. Bu doğrultuda Youtube kanalında yayınlanan sağlıkta şiddet konulu kamu spotu (n=1) ve sağlıkta şiddet ile ilgili videolara (n=9) izleyicilerin yaptığı yorumlar çalışma kapsamında analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 108 yorum çalışmaya dahil edilmiştir. İçerik analizi tekniği ile analiz edilen çalışmada elde edilen veriler üzerinden kategoriler oluşturulmuştur. Birinci kategoride sağlık çalışanlarına yönelik olumlu duyguları ifade eden 21 içerik belirlenmiştir. Bu içeriklerde sağlık çalışanlarına minnet duygusu, vefa duygusu, değer verme ve saygı duyma ifadeleri yer aldığı belirlenmiştir. İkinci

kategoride sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz duyguları ifade eden içeriklerden oluştuğu belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=9) yorumlarda sağlıkta yaşanan şiddetin nedeni olduğu, hasta ve hasta yakınlarının nedensiz bir şekilde sağlık çalışanlarına saldırmayacağı ve sağlık çalışanlarının bazılarının davranışlarından dolayı şiddeti hak ettikleri şeklinde görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda sağlık çalışanlarının şiddeti hak ettiği görüşlerine sahip hasta ve hasta yakınlarının olduğu belirlenmiştir (Terkeş vd., 2021; Özdemir Takak ve Baydar Artantaş, 2018). Başka bir çalışmada farklı sonuç çıkmış, hasta ve yakınlarının sağlık çalışanlarına uygulanan şiddeti haksızlık olarak gördükleri belirlenmiştir (Fener ve Aydın, 2019). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ilgili (n=38) yorumda şiddete karşı çıkmış ve sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet ile ilgili çeşitli öneriler sunulmuştur. Terkeş vd., (2021) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların % 76'sının cezaların caydırıcı olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına uygulanan şiddete yönelik izleyicilerin tepkileri arasında sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarının (n=30) yer aldığı tespit edilmiştir. Sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına iyi davranmadığı, hasta ve yakınlarına bağdırdıkları, onlarla yeterince ilgilenmedikleri, hasta ve yakınlarının sağlık hizmeti alırken olumsuz tavır ve davranışlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Bu konuda yapılan benzer çalışmalarda hasta ve yakınlarına göre sağlıkta şiddetin en büyük nedeni sağlık çalışanlarının hasta ve yakınlarına kötü davranması olarak belirlenmiştir (Fener ve Aydın, 2019; Filiz vd., 2022). Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=10) yorumlarda genel olarak hasta ve hasta yakınının sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşadıkları saptanmıştır. Sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada, hastaların sağlık okuryazarlık düzeyinin düşük olması ve sağlık çalışanlarının iş yükünün fazla olması nedeniyle sağlık çalışanlarının etkili iletişim becerilerini kullanma durumlarının zayıfladığı, şiddete yönelik cezaların yetersizliği nedeniyle de etkili iletişim becerilerini kullanma motivasyonlarının azaldığı belirlenmiştir (Aslan ve Durmuş, 2024). Çeşitli hastanelerde görev yapan sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyleri arttıkça saldırganlık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (Kılınç ve Uludağ, 2017). Sağlıkta şiddet sorununu çözüme kavuşturmak amacıyla yapılan politik çalışmalarda sağlık çalışanı ile hasta ve yakınlarının iletişim süreçlerinin de önemsenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Bu çalışma sağlıkta şiddete yönelik yayımlanan videolara yapılan yorumları incelemek ve bu konuda ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda hasta ve yakınlarının görüşleri çerçevesinde çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde sağlık çalışanlarının hasta ve yakınlarına yönelik tutum ve davranışlarının rahatsızlık yarattığı şeklindedir. İletişim sürecini ilgilendiren bu sonuçlar çerçevesinde sağlıkta şiddet sorununu çözmek için sağlık çalışanlarının kadar hasta ve hasta yakınlarının da bu konuda görüşlerinin alınması çözümü kolaylaştırıcı bir rol oynayabilir. Sağlık çalışanlarının tıp fakültesinde başlayan eğitim süreçlerinden itibaren etkili iletişim, iletişimde empati, ani ölümlerde hasta ve hasta yakınları ile nasıl iletişim kurulur konularında eğitim almaları çok önemli bir konu olarak görülmeli ve tıp eğitiminde müfredatlara daha fazla iletişim konusunda dersler eklenmelidir. Medyanın sağlık çalışanlarına yönelik toplumun algısını olumsuz yönde etkileyecek haberlere ve dizilere yer vermemesi ve bu konuda daha özenli olması gerekir. Sağlık kurumlarının toplumun sağlık okuryazarlık düzeyini artırıcı ve dolayısıyla sağlık çalışanlarının işini kolaylaştırıcı çeşitli eğitimler düzenlemesi önerilebilir. Çalışma sonuçları üzerinden değerlendirildiğinde bundan sonraki çalışmalarda sağlık çalışanlarının yanı sıra hasta ve yakınlarının duygu, düşünce ve görüşlerinin ön plana çıktığı karma yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Uygulanamaz.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

ÖD çalışmanın tasarımını, planlanmasını ve metodolojisini oluşturmuştur. Yazar, çalışmanın özet, giriş, literatür taraması, veri toplama, veri analizi, yorumlama, tartışma ve sonuç ile revizyon süreçlerini gerçekleştirmiştir. Yazar, makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

- Adams, K., Topper, L., Hashim, I., Rajwani, A., Montalvo, C. (2024). Screening and Intervention to prevent violence against health professionals from hospitalized patients: A pilot study. *The Joint Commission Journal Quality and Patient Safety*, 5, 1553-7250(24)00099-0.
- Akça, N., Yılmaz, A., Işık, O. (2014). Sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet: Özel bir tıp merkezi örneği. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(1), 1-12.
- Aslan, B.B., Durmuş, S.B. (2024). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin çözümünde kriz iletişimi ve iletişim becerilerinin önemi: Bir kamu hastanesi örneği. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(9), 44-54.

- Atan, Ü. Ş., Baysan Arabacı, L., Sirin, A., Isler, A., Donmez, S., Unsal Guler, M., Oflaz U., Yalçınkaya Özdemir, G., Yazar Tasbasi, F. (2013). Violence experienced by nurses at six university hospitals in Turkey. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 20(10), 882-889.
- Aydın, S. (2020). Youtube seyahat kanallarının kişilerin seyahat ilgi ve motivasyonları üzerine etkileri. *Yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Kocaeli.
- Baydili, İ. (2020). Covid-19 sürecinde YouTube'daki doktor videolarının WHO ve Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı söylemleri ile karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 15(4), 153-178.

- Bekar, E. Ö., Çalış, E. (2021). Beyaz kod verileri ışığında Düzce ilindeki sağlık çalışanlarına yönelik şiddet. *D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 298-304.
- Demirbaş, N., Karaoğlu, N. (2021). Hekim ve hekim adaylarının hekime yönelik şiddet algıları: Bir n alışma. *Genel Tıp Dergisi*, 31(2), 130-134.
- Erten, R., ztor, S., Dağdeviren, H.N. (2019). Sağlık kuruluşlarında doktorlara yönelik şiddet maruziyetinin değerlendirilmesi. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 23(2), 52-63.
- Fener, E., Aydıntuğ, N. (2019). Sağlıkta şiddet nedenlerinin toplum bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1272-1282.
- Filiz, E., Ünal, S.N., Kahveci, ř., Uyar, S. (2022). Toplumun sağlık çalışanlarına yönelik şiddet konusundaki tutumu. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 9(4), 328-335.
- Ghareeb, N.S., El-Shafei, D.A., Eladl, A.M. (2021). Workplace violence among healthcare workers during COVID-19 pandemic in a Jordanian governmental hospital: The tip of the iceberg. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(43), 61441-61449.
- Godhi, B.S., Darla, H.T., Saha, S., Kaul, S., Tejasvi, M.L.A. (2024). Violence against health-care professionals. *Journal of Data Meghe Institute Medical Sciences University*, 19 (1), 5-8.
- Günyaktı, R.İ., Bursa, N. (2022). Covid-19 pandemisinde sağlık çalışanları ve öğretmenlere yönelik algının duyu analizi ile Twitter verileri üzerinden incelenmesi. *Selçuk İletifim*, 15(1), 265-285.
- Huang E. (2013). US hospitals on YouTube™: A test to the altruistic marketing approach. *Journal of Communication in Healthcare*, 6(2), 128-134.
- Kamu spotu (2021). Sağlık Bakanlığı sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla hazırlanan kamu spotu. https://www.youtube.com/watch?v=ZMEaVO7_4w4,03.03.202.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaygısız, E.G. (2023). Sosyal medyada mobbing: Youtube ve Twitter kullanıcı yorumları analizi. *Bmij*, 11 (1), 226-242.
- Kılınç, M., Uludağ, A. (2017). Sağlık alışanlarının empatik eğilim düzeyinin saldırgan davranış düzeyleri ile ilişkisi. *G.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 809-825.
- Kıbar, F.A., Oturak, G., Ekerbiçer, H.., Berberoğlu, U. (2019). Sağlıkta şiddet bir iş güvenliği sorunu mudur: Sakarya'da görev yapan bir grup sağlık çalışanının sağlıkta şiddet ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 9(4), 612-618.
- Lafta, R.K., Falah, N. (2019). Violence against health-care workers in a conflict affected city. *Medicine, Conflict and Survival*, 35(1), 65-79.
- Lancett, N., Guay, S. (2014). The aftermath of workplace violence among healthcare workers: A systematic literature review of the consequences. *Aggression and violent behavior*, 19(5), 492-501.
- Liu, B. (2012). Sentiment analysis and opinion mining. Toronto: Morgan & Claypool Publishers.
- Marchal, N., Au, H., Howard, P.N. (2020). Coronavirus news and information on Youtube: A content analysis of popular search terms. *Health*, 1(1), 0-3.
- Mukhtar, S., Rana, W., Mukhtar, S. (2024). Trends of violence against health care workers and facilities understanding the unheard. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan*, 21(1), 86-92.
- zdemir Takak, S., Artantaş, A. B. (2018). Hastalar ve yakınlarının sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin nedenleri konusunda görüş ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Ankara Medical Journal*, 18(1), 103-116.
- zveren, C.G. (2023). şiddete maruz kalmış sağlık alışanlarının Covid-19 sürecinde işten ayrılma niyetlerini etkileyen faktörleri keşfetmek: Bir saha araştırması ve eğitim nerileri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, zel Sayı (Cumhuriyetin 100. Yılına), 1507-1528.
- Öztürk, H., Babacan, E. (2014). Hastanede alışan sağlık personeline hasta/ yakınları tarafından uygulanan şiddet: Nedenleri ve ilgili faktörler. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(2), 70-80.
- Taşdelen, B., Ayaz, H., Ayaz, F. (2022). Bir gülmece unsuru olarak doktor-hasta-hasta yakını ilişkileri: Online karikatürler üzerinden bir inceleme. *İletifim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 60, 51-71.
- Terkeş, N., Değerimenci, K., Bedir, G. (2021). Hasta/hasta yakınları bakış açısıyla sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin nedenleri. *D.E.Ü. Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(4), 328-336.
- Uskun, E., Batmaz, K., Aydın, G. (2022). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ve ilişkili faktörler: Araştırma uygulama hastanesi rneği. *S.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(1), 23-35.
- Usluoğulları, F.H., Yurtsever, N.T. (2023). İşyerinde hekimlere yönelik şiddetin değerlendirilmesi ve hekimler üzerindeki etkileri. *Adli Tıp Bülteni*, 28(2), 135-144.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Mediator Role of Experiential Avoidance in the Relationship between Perceived Stress and Somatic Symptoms

Algılanan Stres ve Somatik Semptomlar Arasındaki İlişkide Deneyimsel Kaçınmanın Aracı Rolü

Erinç Erbildim¹ Gabriel E. Nweke²

Abstract:

Experiential avoidance is a coping strategy that is adopted so often when dealing with unwanted internal experiences, such as emotions, thoughts and memories. Experiential avoidance is associated with mental disorders, such as depression and PTSD, as well as the manifestation of somatic symptoms despite providing short-term relief. This study aimed to explore the mediator role of experiential avoidance in the relationship between perceived stress and somatic symptoms. Data were collected from 371 participants who filled out the survey on online platforms. The survey consisted of demographic form and scales for experiential avoidance, perceived stress and somatic symptoms. SPSS version 23 was used to analyse data. Pearson correlation, descriptive statistics and mediation analysis were employed. According to the research analysis, it was revealed that experiential avoidance had a mediator role in the relationship between perceived stress and somatic symptoms' intensity. Furthermore, three variables were significantly correlated with each other. Experiential avoidance as a coping strategy with perceived stress was a mediator for the manifestation of somatic symptoms burden. The results will guide mental health professionals and individuals with chronic somatic symptom burden, such as headaches, dizziness and fibromyalgia, to adopt more acceptance-based strategies in dealing with stressful situations.

Keywords: Perceived stress, Experiential avoidance, Somatic symptom, Mindfulness, Somatization, Fibromyalgia

¹Research Assist., Bahçeşehir Cyprus University, Nicosia, TRN Cyprus, erinc.erbildim@baucuyprus.edu.tr ORCID ID: 0009-0005-9958-1849

²Assist. Prof., Girne American University, Kyrenia, TRN Cyprus, nwekegabriel@gau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2067-4494

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Erinç Erbildim, Bahçeşehir Cyprus University, Faculty of Economics and Social Sciences, Psychology Department, Lefkoşa-Kıbrıs, Mersin 10 – Türkiye, E-mail: erinc.erbildim@baucuyprus.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 20.03.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.07.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 14.08.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Erbildim, E. & Nweke, G. E. (2024). The Mediator Role of Experiential Avoidance in the Relationship between Perceived Stress and Somatic Symptoms. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 255-261.

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpjppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Deneyimsel kaçınma; duygu, düşünce ve anılar gibi istenmeyen içsel deneyimlerle uğraşırken sıklıkla benimsenen bir başa çıkma stratejisidir. Deneyimsel kaçınma, kısa süreli rahatlama sağlamasına rağmen, depresyon ve TSSB gibi zihinsel bozuklukların yanı sıra bedensel semptomların ortaya çıkmasıyla da ilişkilidir. Bu çalışma, algılanan stres ile bedensel belirtiler arasındaki ilişkide deneyimsel kaçınmanın aracı rolünü araştırmayı amaçlamıştır. Hazırlanan anketi çevrimiçi platformlarda dolduran 371 katılımcıdan veri elde edilmiştir. Anket, deneyimsel kaçınma, algılanan stres ve bedensel semptomlara yönelik ölçekler ve demografik formdan oluşmaktadır. Elde edilen veriler SPSS versiyon 23 kullanılarak korelasyon analizi, betimsel analiz ve aracı rolü analizleriyle değerlendirilmiştir. Araştırma analizine göre, algılanan stres ile bedensel belirtilerin yoğunluğu arasındaki ilişkide deneyimsel kaçınmanın aracı rolü olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca üç değişkenin birbiriyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Algılanan stresle başa çıkma stratejisi olarak deneyimsel kaçınma, somatik semptomların ortaya çıkmasında aracıdır. Sonuçlar, ruh sağlığı uzmanlarına ve baş ağrısı, baş dönmesi ve fibromiyalji gibi kronik somatik semptom yüküne sahip bireylere, stresli durumlarla başa çıkmada daha kabule dayalı stratejiler benimseme konusunda rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Stres, Deneyimsel kaçınma, Somatik semptom, Somatizasyon, Fibromiyalji

Introduction

Lazarus & Folkman (1984) defined perceived stress as the beliefs and feelings of individuals about the amount of stress they are experiencing at a given point in time or over a period of time. Perceived stress is associated with feelings of uncontrollability and unpredictability in one's life, the amount of irritating hassles they have to experience, how often their life changes, and their perceived ability to cope with life problems and struggles. Perceived stress is not related to the types or frequencies of stressful events but rather the beliefs and attitudes of an individual towards stress and his/her ability to handle it. Different individuals might experience similar distressing life events; however, they might evaluate the impact and severity of those events to various extents due to factors, such as personality, resources for coping and support. Perceived stress is a reflection of interaction between an individual and the environment, which is considered threatening or overwhelming and affects well-being (Lazarus & Folkman, 1984).

Stress impacts mental well-being significantly and negatively. Higher levels of perceived stress are associated with an increased probability of mental disorders and physical problems (Cohen et al., 2007). Two disorders that are closely associated with stress are Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD) and depression (Campbell et al., 2008). PTSD develops as a result of exposure to a significant stressor (APA, 2013). PTSD symptoms also cause increases in somatic symptoms, such as chronic pain, externalizing symptoms, such as substance abuse and internalizing symptoms like anxiety and depression (Miller et al., 2008).

Experiential avoidance refers to the unwillingness of an individual to stay in contact with a particular internal experience, such as bodily sensation, emotion, thought, memory, image or behavioural disposition. As a result, one might take further action to vary the form or frequency of these private experiences although this kind of avoidance leads to behavioural harm (Hayes et al., 2004). Kashdan et al. (2006) mention that experiential avoidance may occur

on several occasions, such as while trying to reduce anxiety during a job interview. However, when adopted as a coping strategy with undesired internal experiences, experiential avoidance draws one back from moving towards valued goals, reduces contact with the present moment and leads to dysfunction in life. Although avoidance provides short-term reductions in undesired private experiences and relief, in the long term, it contributes to the development and maintenance of several mental health disorders, such as depression and anxiety disorders (Hayes et al., 1999). Additionally, experiential avoidance is closely related to somatization, where avoiding psychological or physical distress leads to experiencing somatic symptoms, such as headaches, muscle pain, nausea or fatigue (Jacobson et al., 2001; Mayorga et al., 2022).

Somatic symptoms refer to physical or bodily symptoms which might be related to a certain disease or labelled as medically unexplained symptoms without any apparent underlying medical cause (Fink & Rosendal, 2008). Somatic symptoms for medically unexplained conditions do not mean that symptoms are not real or perceived like other physical symptoms. For example, headaches are a common physical symptom experienced by almost everyone at some point in life. However, not all cases of headaches are attributed to a medical condition, such as a brain tumour. The vast majority of individuals experiencing headaches can tolerate while some of them look for medical care, considering it intolerable. Abdominal pain, nausea, heart palpitations, fatigue and dizziness are among other common somatic symptoms (Eriksen & Ursin, 2004). Somatization is defined as an expression of psychological and emotional distress as physical symptoms (Lipowski, 1968). Husain et al. (2007) define somatic symptoms as "persistent, severe, and distressing symptoms that cannot fully be explained by medical knowledge or whose severity cannot be accounted for after medical investigation" (p. 2). These definitions indicate that there are no detected medical causes underlying symptoms, but rather, they occur in emotional distress.

This study aims to understand the role of experiential avoidance in the relationship between perceived stress and somatic symptoms. The literature illustrates that emotional responses towards a stressing event or stimuli can be manifested as somatic symptoms. Thus, an association between perceived stress intensity and somatic symptoms is expected. On the other hand, literature related to experiential avoidance indicates that avoiding internal experiences, such as emotions and thoughts, intensifies the levels of distress. As a result, it is expected for experiential avoidance to have a mediator role in relationship between perceived stress and somatic symptoms as repressing negative emotions related to a stressful event will lead to higher levels of stress and manifestation as somatic symptoms due to repression. The proposed hypotheses of this study are as follows:

Hypothesis 1 (H1): There is a significant correlation between perceived stress and somatic symptoms

Hypothesis 2 (H2): There is a significant correlation between experiential avoidance and somatic symptoms

Hypothesis 3 (H3): There is a significant correlation between perceived stress and experiential avoidance

Hypothesis 4 (H4): Experiential avoidance has a mediator role between perceived stress and somatic symptoms.

The findings of study will help understand the role of experiential avoidance in experiencing somatic symptoms during stressful times as well as the relationship between perceived stress and somatization.

Materials and Methods

Participants and Procedure

The current study aims to determine the relationship between perceived stress and somatic symptoms as well as the role of emotional avoidance between them. Using convenience sampling technique, the online surveys including three scales for variables and demographic questions, were sent to participants using social media platforms. The surveys included informed consent to inform the participants regarding confidentiality, the aim of this study and voluntariness to consent. The ethical approval for this research was provided by the Girne American University ethical committee of the Faculty of Humanities. The date for approval is 01/02/2024, and the approval number is 2023-2024/-HUM07.

The sample size of this study was 371 adults with ages ranging between 18 and 76. 53% of the participants were male, while 46% were female. 54% of the participants mentioned their perceived income as average. This was followed by low-income and high-income participants consecutively, with percentages of 31% and 11%. In this study, 3% of the participants declared they had no income. 46% of 371 participants were married, and 43% of them were at single status while 9% were divorced, and 1% was widowed. A vast majority of the participants hold a bachelor's degree, with a percentage of 55%, which was followed by high school, master and doctoral degree holders with percentages of 27%, 15% and 3%.

Measurement Instruments

Perceived Stress Scale (PSS-14) is a tool used for measuring the intensity of psychological stress. The self-reported questionnaire is designed to determine to what extent respondents evaluate their lives as unpredictable and uncontrollable based on their answers. The internal consistency reliability for PSS-14 was 0.79, as calculated by Cronbach's alpha coefficient (Cohen et al., 1999). The scores for the 10-item scale range from 0 to 40, with higher scores indicating higher levels of psychological stress. The items are scored on a 5-item Likert scale, and questions 4,5,7, and 8 are reversed for scoring (0=never, 4=very often). In the current study, the Cronbach's alpha value was calculated as 0.78.

The Brief Experiential Avoidance Questionnaire (BEAQ) is a 15-item self-report inventory that measures experiential avoidance. The items are scored on a 6-point Likert scale ranging from 1=strongly disagree to 6=strongly agree. The scores range from 15 to 90 points, with higher scores indicating higher levels of avoidance from internal and private experiences. Item 6 is reversed while scoring. The inventory is reliable, with a Cronbach's alpha of 0.84 (Gamez et al. 2014). In the current study, the Cronbach's alpha value was calculated as 0.845.

Somatic Symptom Scale (SSS-8) is an 8-item inventory used for measuring somatic symptom burden. The scale is valid and reliable, with a Cronbach's alpha of 0.81. The items are scored on a 5-point Likert scale ranging between 0=not at all, and 4=very much. Higher scores indicate higher levels of somatic symptom burden (Gierk et al., 2014). In the current study, the Cronbach's alpha value was calculated as 0.855.

Analysis

The data in this study were managed and analysed using the SPSS IBM 29 statistical program and SPSS Process Macro 4.2 extension. The present study was conducted with correlational research design which aims to understand relationship and direction of association between two or more variables without manipulating or controlling any of them. The reverse items were recoded and outliers were detected and deleted using z-score (standard score) and Q-Q plot. The normality was investigated by evaluating the skewness and kurtosis values and histogram graphs. As the data distribution was normal, parametric tests were used to analyse the variables. To understand the relationship among variables and test hypothesis descriptive method of frequency analysis, Pearson correlation and mediation analysis were used. The mediation analysis was conducted according to the bootstrapping method of Hayes (2018).

Results

This section includes results of analysis for descriptive statistics, correlation analysis to understand relationship between variables and mediation analysis aiming to determine whether there was a mediating role of experiential avoidance in the relationship between perceived stress and somatic symptoms. The four hypotheses of this study were accepted according to the results obtained. Descriptive statistics for the research variables are presented in Table 1.

Table 1. Descriptive statistics regarding the skewness and kurtosis of data (n= 371)

	Min	Max	Mean	SS	Skewness	Kurtosis
Perceived Stress	0	40	16.71	10.03	.21	-.97
Experiential Avoidance	15	85	45.41	13.71	.17	-.47
Somatic Symptoms	0	32	8.98	7.20	.91	.29

Accordingly, the lowest value of the Perceived Stress variable was 0, while the highest value was 40. The mean value of the variable was 16.71 and the standard deviation was 10.03. For Experiential Avoidance, the lowest value was 15, while the highest value was 85. The mean of the variable was 45.41 and the standard deviation was 7.20. Somatic symptoms variable had a mean score of 8.98, while the standard deviation was calculated as 7.20.

Since the skewness and kurtosis coefficients of the research variables ranged from +2 to -2, it can be stated that the research variables had a normal distribution, and HOTEL therefore, parametric tests could be used (George and Mallery, 2010).

As shown in Table 2, the Perceived Stress variable was significantly related to both Somatic Symptoms ($r = .64$, $p < .01$) and Experiential Avoidance ($r = .54$, $p < .01$) variables.

Table 2. Results of correlation between perceived stress, experiential avoidance and somatic symptoms

		Perceived Stress	Experiential Avoidance	Somatic Symptoms
Perceived Stress	Pearson Correlation	1	,544**	,640**
	Sig.		,000	,000
	N	371	371	371
Experiential Avoidance	Pearson Correlation	,544**	1	,417**
	Sig.	,000		,000
	N	371	371	371
Somatic Symptoms	Pearson Correlation	,640**	,417**	1
	Sig.	,000	,000	
	N	371	371	371

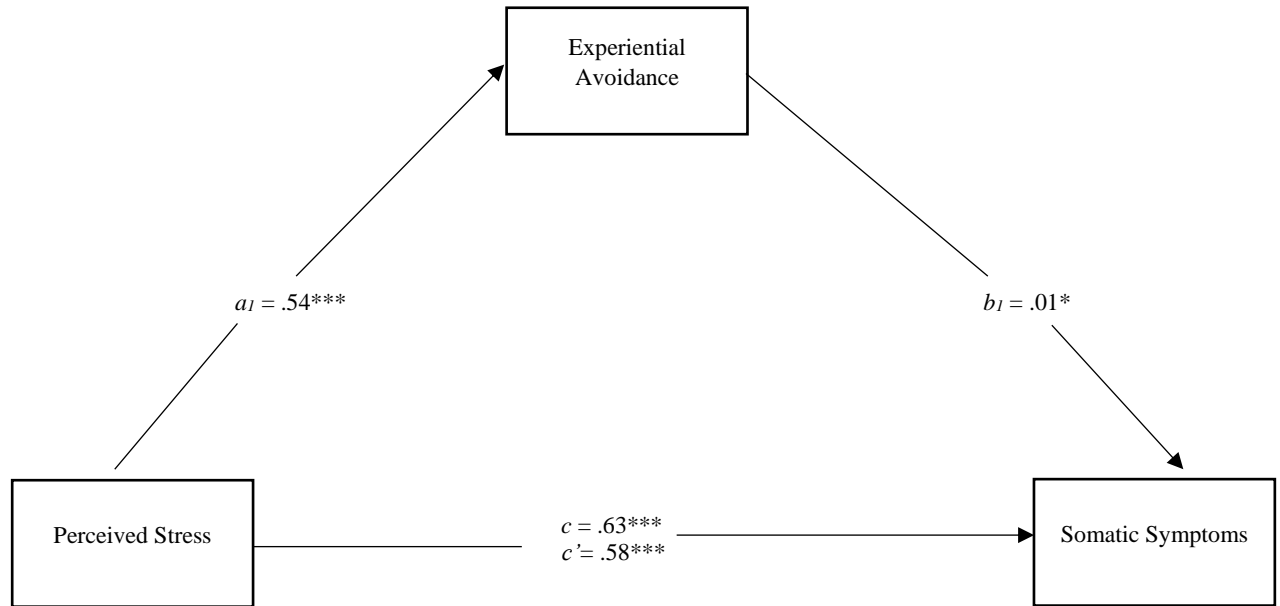
** . Correlation is significant at the 0.01 level

The somatic symptoms variable was significantly associated with Experiential Avoidance ($r=.42$, $p<0.01$).

According to the results obtained from correlation analysis, Hypothesis 1, Hypothesis 2 and Hypothesis 3 of the study were accepted as three variables were significantly related with each other.

When Figure 1 is examined, the model established is fit, and the explanatory variables together can explain 41% of the total variance of the Somatic Symptoms variable ($F(2;368) = 131$, $p < .001$, $R^2 = .41$).

Figure 1. Mediation Model Findings

***p < .001, *p < .05. Standardized coefficients are reported

When the paths related to the model were examined, the Perceived Stress variable alone (path c) before the mediation variable was included in the model positively predicted the Somatic Symptoms variable (B = .63, t = 15.98, p < .001). After adding the mediator variable to the model, the positive predictive coefficient value of the Perceived Stress variable on the Somatic Symptoms variable decreased (B = .58, t = 12.34, p < .001). When the other paths in the model are examined, the Perceived

Stress variable predicted the avoidance variable positively (B = .54, t = 12.44, p < .001). The Experiential Avoidance variable predicted the somatic variable positively (B = .01, t = 2.07, p < .05).

To determine whether the experiential avoidance variable mediated the relationship between perceived stress and the somatic symptoms variable, the confidence intervals for the indirect effects in the mediation model were examined, as shown in Table 3 (indirect effect's confidence intervals).

Table 3. Mediating Effects of Experiential Avoidance between Perceived Stress and Somatic Symptoms

	B	S.E	Confidence Interval (CI)	
			Lower Level CI	Upper Level CI
Total Effect	.63	.02	.40	.51
Direct Effect	.58	.03	.35	.48
Indirect Effect	.04	.02	.01	.07

Indirect effects were examined in the model for the mediation effect. Accordingly, the relationship between perceived stress and somatic symptoms was mediated by experiential avoidance (B = .04, CI [.01, .07]), as the indirect effect of perceived stress on somatic symptoms does not include zero (Hayes, 2018)

As a result, the research hypothesis was accepted. It can be said that the relationship between perceived stress and somatic symptoms is mediated by experiential avoidance.

Discussion

This study revealed the positive relationship between perceived stress and somatic symptoms that intensified perceived stress was related to an increase in the burden of somatic symptoms. This finding is consistent with the previous studies conducted on the relationship between

these variables. Brown (2004) identified somatic symptoms as physical symptoms without any organic basis and occurring as representations of emotional and psychological distress. The cross-sectional study of Hjern et al. (2007) indicated that school-related stressors, such as excessive workload and peer pressure, were associated with psychosomatic pain among college students. Additionally, Ursin (1997) mentioned that perceived stress has a role on development of subjective health complaints, including headaches, abdominal pain, musculoskeletal symptoms and difficulty in sleeping. Overall, perceived stress and somatic symptoms are closely related. When the distress experienced due to a negative event is not coped with or resolved efficiently, somatic symptoms in various parts of the body take place, influencing the functioning of life negatively.

Another finding of this study is the correlation between experiential avoidance and somatic symptoms, confirming the second hypothesis. The literature on experiential avoidance and somatic symptoms demonstrate the association between two variables. Bakhshaie et al. (2019) and Campbell et al. (2009) reported that experiential avoidance is a crucial factor in the severity of somatic pain and disability. Aldrich et al.'s (2000) study shows that avoiding internal experiences, such as pain and distress, leads to greater amount of psychological suffering and somatic symptoms. On the other hand, a lower level of avoidance is associated with less amount of fatigue and psychological distress among individuals with chronic fatigue (Jacobsen et al., 2001). Mayorga et al. (2022) conducted research to understand the role of experiential avoidance in pain perception among COVID-19 patients who already suffered from physical complaints. The result demonstrated that the level of avoidance was related to severity, intensity, and pain disability significantly and positively. Summing up, repression of internal experiences, such as thoughts, emotions, memories and pain, leads to increase in the severity of somatic burden in the body.

Perceived stress and experiential avoidance were significantly correlated. The quantitative study conducted by Farr et al. (2021) revealed that experiential avoidance and perceived stress are closely related. Furthermore, avoidance of internal experiences is explained as the core underlying process for the relationship between early life experiences and psychological distress acting as a mediator. The literature on thought repression explains the relationship between perceived stress and experiential avoidance in a way that avoiding existing distress or unwanted thoughts leads to an intensified amount of perceived stress in comparison to managing and accepting current private experiences (Clark et al., 1991; Gold & Wegner, 1995; Wegner et al., 1991). Compared to avoidance of perceived stress, an approach of understanding and acceptance is shown to be negatively associated with the intensity of distress experienced when faced with a stress-provoking event (Irons et al., 2006; Leary et al., 2007). This finding puts forward the paradoxical impact of avoidance on perceived stress.

The final finding of this study is experiential avoidance acting as a mediator in the relationship between perceived stress and somatic symptoms. Although three variables are significantly related to each other according to the literature, and this study, the process between perceived stress and somatic symptoms is missing. Perceived stress can be coped with as one has efficient emotion regulation strategies, such as acceptance and self-compassion, downregulating the distress (Gilbert, 2005; Macbeth & Gumley, 2012). Otherwise, in cases when one adopts experiential avoidance as a coping mechanism, the impact of stress perceived is intensified instead of being resolved and manifested as somatic symptoms in the form of repression.

Implications

The current study highlights the role of experiential avoidance in the relationship between perceived stress and somatic symptoms. Somatic distress includes various symptoms affecting physical as well as psychological well-being. Patients make visits to different types of medical services in the hope of finding solutions for their symptoms, which are not explained by an organic cause. As these people are unaware of the underlying causes of somatic symptoms, their time and money is wasted in pursuit for a solution. The initial step to cope with somatic symptoms should be informing individuals about the relationship between repressed perceived stress and somatization as the finding obtained in this study suggests. This will provide relief by eliminating other possible causes of pain and suffering. Furthermore, acquiring knowledge about effective emotion and stress regulation strategies instead of avoidance and repression might provide tools for reducing the intensity of distress and somatic symptoms as a result.

Limitations

The present study has some limitations. Firstly, it is correlational research, not experimental. Therefore, a causal interpretation cannot be provided, but the predictive role of the variable is confirmed. Second, the findings are based on data collected from a limited number of participants. Conducting research with larger sample sizes might increase the reliability of the findings. Third, between two variables of perceived stress and somatic symptoms, other mediator variables might have a role, such as emotion regulation, early childhood experiences and genetic makeup. The research can be replicated with various mediator variables. Finally, conducting the research in different cultures might be crucial to generalizing results.

Declarations

Ethics Approval and Consent to Participate

This study obtained ethical approval from the Ethics Committee of Girne American University with application number 2023-2024/-HUM017, date: 01/02/2024. Ethical rules were followed during this study, and consent forms were obtained from participants.

Publication Permission

Not applicable.

Availability of Data and Materials

Not applicable.

Conflict of Interest

The authors declare that they have no conflict of interest.

Financing

Not applicable

Author Contributions

EE contributed to the conceptualization, writing of the method, data collection, analysis, and interpretation of data, as well as literature review and revision of content.

References

- Aldrich, S., Eccleston, C., & Crombez, G. (2000). Worrying about chronic pain: vigilance to threat and misdirected problem solving. *Behaviour research and therapy*, 38(5), 457-470.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>

- Bakhshaie, J., Kauffman, B. Y., Viana, A. G., Garza, M., Ochoa-Perez, M., Lemaire, C., & Zvolensky, M. J. (2017). Synergistic effects of pain intensity and experiential avoidance in relation to anxiety symptoms and disorders among economically disadvantaged latinos in a community-based primary care setting. *Journal of anxiety disorders*, 48, 54-62.
- Campbell, R., Greeson, M. R., Bybee, D., & Raja, S. (2008). The co-occurrence of childhood sexual abuse, adult sexual assault, intimate partner violence, and sexual harassment: A mediational model of posttraumatic stress disorder and physical health outcomes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76(2), 194–207. <https://doi.org/10.1037/0022-006x.76.2.194>
- Campbell, L. C., Andrews, N., Scipio, C., Flores, B., Feliu, M. H., & Keefe, F. J. (2009). Pain coping in Latino populations. *The Journal of Pain*, 10(10), 1012-1019.
- Cohen, S., Kamarck, T., & Mermelstein, R. (1994). Perceived stress scale. *Measuring stress: A guide for health and social scientists*, 10(2), 1-2.
- Cohen, S., Janicki-Deverts, D., & Miller, G. E. (2007). Psychological stress and disease. *Jama*, 298(14), 1685-1687.
- Eriksen, H. R., & Ursin, H. H. (2004). Subjective health complaints, sensitization, and sustained cognitive activation (stress). *Journal of Psychosomatic Research*, 56(4), 445-448. doi:10.1016/S0022-3999(03)00629-9
- Farr, J., Ononaiye, M., & Irons, C. (2021). Early shaming experiences and psychological distress: The role of experiential avoidance and self-compassion. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 94(4), 952-972.
- Fink, P., & Rosendal, M. (2008). Recent developments in the understanding and management of functional somatic symptoms in primary care. *Current Opinion in Psychiatry*, 21(2), 182–188. <https://doi.org/10.1097/ycp.0b013e3282f51254>
- Gámez, W., Chmielewski, M., Kotov, R., Ruggero, C., Suzuki, N., & Watson, D. (2014). The brief experiential avoidance questionnaire: development and initial validation. *Psychological assessment*, 26(1), 35.
- George, D., & Mallery, P. (2018). Descriptive statistics. In *IBM SPSS Statistics 25 Step by Step* (pp. 126-134). Routledge.
- Gierk, B., Kohlmann, S., Kroenke, K., Spangenberg, L., Zenger, M., Brähler, E., & Löwe, B. (2014). The somatic symptom scale–8 (SSS-8): a brief measure of somatic symptom burden. *JAMA internal medicine*, 174(3), 399-407.
- Gilbert, P. (2005). Social Mentalities: A Biopsychosocial and Evolutionary Approach to Social Relationships.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (1999). Acceptance and commitment therapy: An experiential approach to behaviour change. New York, NY US: Guilford Press.
- Hayes, A. F., & Aut, V. X. X. (2018). Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis a Regression-Based Approach Andrew f. Hayes; Series Editor's Note by Todd d. Little.
- Hjern, A., Alfvén, G., & Östberg, V. (2008). School stressors, psychological complaints and psychosomatic pain. *Acta paediatrica*, 97(1), 112-117.
- Husain, K., Browne, T., & Chalder, T. (2007). A Review of Psychological Models and Interventions for Medically Unexplained Somatic Symptoms in Children. *Child and Adolescent Mental Health*, 12(1), 2–7. <https://doi.org/10.1111/j.1475-3588.2006.00419.x>
- Irons, C., Gilbert, P., Baldwin, M. W., Baccus, J. R., & Palmer, M. (2006). Parental recall, attachment relating and self-attacking/self-reassurance: Their relationship with depression. *British Journal of Clinical Psychology*, 45(3), 297-308.
- Jacobson, N. S., Martell, C. R., & Dimidjian, S. (2001). Behavioral activation treatment for depression: returning to contextual roots. *Clinical Psychology: science and practice*, 8(3), 255.
- Lazarus, R. S. & Folkman, S. (1984). Stress, appraisal, and coping. Springer: New York.
- Leary, M. R., Tate, E. B., Adams, C. E., Batts Allen, A., & Hancock, J. (2007). Self-compassion and reactions to unpleasant self-relevant events: the implications of treating oneself kindly. *Journal of personality and social psychology*, 92(5), 887.
- Lee, E. H. (2012). Review of the psychometric evidence of the perceived stress scale. *Asian nursing research*, 6(4), 121-127.
- Lipowski, Z. J. (1968). Review of Consultation Psychiatry and Psychosomatic Medicine. *Psychosomatic Medicine*, 30(4), 395–422. <https://doi.org/10.1097/00006842-196807000-00005>
- MacBeth, A., & Gumley, A. (2012). Exploring compassion: A meta-analysis of the association between self-compassion and psychopathology. *Clinical psychology review*, 32(6), 545-552.
- Mayorga, N. A., Manning, K. F., Derrick, J. L., Viana, A. G., Garey, L., Nizio, P., ... & Zvolensky, M. J. (2022). Evaluating experiential avoidance in terms of COVID-19 fear and pandemic emotional distress symptoms among Latinx adults. *Cognitive therapy and research*, 46(2), 358-366.
- Miller, M. W., Fogler, J. M., Wolf, E. J., Kaloupek, D. G., & Keane, T. M. (2008). The internalizing and externalizing structure of psychiatric comorbidity in combat veterans. *Journal of Traumatic Stress*, 21(1), 58–65. Portico. <https://doi.org/10.1002/jts.20303>
- Ursin, H. (1997). Sensitization, somatization, and subjective health complaints. *International journal of behavioral medicine*, 4, 105-116.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The New Environmental Factor of Depression, Anxiety and Stress: Excessive Social Network Loading

Depresyon, Anksiyete ve Stresin Yeni Çevresel Faktörü: Aşırı Sosyal Ağ Yüklenmesi

Mete Kazaz¹ Nihal Acar²

Abstract:

The research examined the environmental factors of depression, anxiety, and stress related to Excessive Social Network Uploading. The study aimed to investigate the effects of new communication technologies on individuals' mental states. Descriptive analyses and parametric tests were used in the study. A total of 483 participants took part in the research, including 225 women and 258 men. The data were collected online from individuals aged 18 and above, using social networks across Turkey. Data were gathered using the Excessive Social Network Uploading (ESNU) Scale, the Depression, Anxiety, and Stress Scale (DAS-21), and a socio-demographic information form. Participants' exposure to excessive social network uploading was found to be at a moderate level. Varied distribution levels were found related to depression, anxiety, and stress among participants. Regression analysis pointed to excessive social network uploading predicting depression, anxiety, and stress. The researchers suggest these two variables should be explored in different study samples and models.

Keywords: Depression, Stress, Anxiety, Excessive Social Network Uploading.

¹Assoc. Prof. Dr., Selcuk University, Faculty of Communication, Department of Radio, Television and Cinema, Konya-Türkiye, mkazaz@selcuk.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0367-1091

²Asist. Prof. Dr, Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Communication, Department of New Media and Communication, Sivas-Türkiye, nihalacar@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1552-5654

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Communication, Department of New Media and Communication, Yenişehir Neighborhood, No: 95/2, Postal Code: 58140, İmaret/Center/Sivas/Turkey, Telephone: 0553 499 46 09

Date of Received/Geliş Tarihi: 08.06.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 24.08.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 26.08.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Kazaz, M. & Acar, N. (2024). The New Environmental Factor of Depression, Anxiety and Stress: Excessive Social Network Loading. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 262-268

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Araştırma depresyon, anksiyete ve stresin çevresel faktörlerini aşırı sosyal ağ yüklenmesi açısından incelemiştir. Araştırmada yeni iletişim teknolojilerinin kişilerin ruhsal durumlarına olan etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimleyici analizler ile parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmaya 225 kadın, 258 erkek olmak üzere 483 kişi katılmıştır. Araştırmada veriler tüm Türkiye’de sosyal ağ kullanan 18 yaş ve üstü kişilerden çevrim içi toplanmıştır. Veriler, aşırı sosyal ağ yüklenmesi ölçeği (ASAYÖ), depresyon, anksiyete, stres ölçeği (DAS-21) ve sosyo-demografik bilgi formu ile toplanmıştır. Katılımcıların, aşırı sosyal ağ yüklenmesine maruz kalma durumu orta seviyededir. Katılımcıların depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri farklı puanlarda dağılım göstermiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda aşırı sosyal ağ yüklenmesinin depresyon, anksiyete ve stresi yordadığı anlaşılmıştır. Araştırmacılar gelecekte yapılabilecek çalışmalarda bu 2 değişkenin farklı örneklemelerde ve farklı modellerde incelenmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Stres, Anksiyete, Aşırı Sosyal Ağ Yüklenmesi.

Introduction

Individuals are exposed to various emotional states throughout their lives. In modern times, one of the frequently discussed and complaint-oriented issues is stress (Yavuz, 2023). Stress is a significant personal problem (Selye, 1956). Stress arises from individuals interacting with their environment (Lazarus, 1999). Stress is a consequence of individual and environmental factors (Okutan & Tengilimioğlu, 2012). Stress can result in mental disorders like depression and anxiety (Folkman, 1984). When a person is exposed to intense, unmanageable stress, it leads to anxiety (Şahin, 2019). When an individual faces a threatening situation, they tend to compare it to past stressful experiences, initiating an anxiety process (Topçuoğlu, 2022). Anxiety is one of the fundamental human emotions. It is characterized by disruptions in thought, behavior, physiological activity, and mood (Adwas et al., 2019). Anxiety is also related to depression (Knorrning, 2005). Anxiety disorders are often accompanied by other mood disorders, such as major depression (Topçuoğlu, 2022). Depression is classified as a psychiatric disorder characterized by sadness and a sense of hopelessness (Bartha et al., 2013). Depression, as a mental disorder, also stems from personal and environmental factors similar to stress and anxiety (Gurung & Shrestha, 2023). Depression, anxiety, and stress are personal reactions arising from internal and external (environmental) factors (Knorrning, 2005; Şahin, 2019; Yavuz, 2022). Internal factors include traits, temperament, character, and abilities that contribute to an individual's personality (Akçan, 2022). Internal factors include personality traits and a broad range of factors, including family and social life (Çökük, 2018). External factors include the individual's environment, their society, their role in organizations or work, interpersonal communication processes, use of technical devices, system characteristics, information overload, excessive sociability, new communication technologies, social changes, transportation issues, economic difficulties, changes in the city of residence, socio-economic status of the country, and political and economic uncertainties (Güçlü, 2001; Okutan & Tengilimioğlu, 2002; Cao & Sun, 2018; Shi et al., 2020). Selye (1956) referred to environmental factors triggering specific responses in

individuals as stressors. Each of the environmental factors related to triggering depression, anxiety, and stress is considered a stressor. The emergence of new environmental factors in the rise of psychiatric disorders such as anxiety and stress is discussed. Some studies (Müezzin, 2023) have determined that smartphone addiction leads to psychopathological conditions like depression and anxiety and psychological states like stress and sadness. Dhir et al. (2018) found that the fear of missing out (FOMO) due to compulsive social network use is an environmental factor contributing to depression and anxiety. Another study (Fu et al., 2020) found that excessive social network uploading is an environmental trigger factor for individuals. Whelan et al. (2020) identified that individuals exposed to excessive social network uploading experience negative moods such as depression and boredom. Excessive social network uploading includes following other users and the technical characteristics of the system in social networks. Excessive social network uploading is an environmental precursor to experiencing social network fatigue (Yu et al., 2019; Shi et al., 2020; Acar, 2020; Lin et al., 2021). Social network fatigue is defined as a physical or psychological negative mood that results from exposure to environmental stimuli (Acar, 2022). Initial studies on the concept adapted the precursors of medical fatigue found in clinical and occupational research to social networks (Acar & Gülnar, 2023). Literature indicates that excessive social network uploading contributes to psychological disorders in social network users (Cao & Sun, 2018; Shi et al., 2020). Studies (Cao & Sun, 2018; Acar, 2020; Shi et al., 2020) suggest this variable, which could be an environmental precursor, can potentially lead to various negative outcomes such as depression, anxiety, stress, restlessness, dissatisfaction, burnout, and technostress. However, there is no research in the literature specifically examining whether excessive social network uploading is an environmental precursor to depression, anxiety, and stress. This research is significant as it examines a different environmental precursor. The study aims to investigate the effects of new communication technologies on individuals' mental states. Based on this objective, the following research questions have been formulated:

Research Question 1: What are the levels of the participants' states of excessive social network uploading?

Research Question 2: What are the levels of the participants' states of depression, anxiety, and stress?

Research Question 3: Does excessive social network uploading significantly predict depression, anxiety, and stress?

H1: Excessive social network uploading significantly predicts depression, anxiety, and stress.

Method

Research Design

The study was designed using a quantitative research model. It examined whether excessive social network uploading predicts depression, anxiety, and stress using parametric tests.

Participants and Sample

The study sample consists of 483 individuals. Among the participants, 225 are female and 258 are male. Surveys were collected online via Google Forms between November 11, 2023, and January 29, 2024. The average age of the sample is $\bar{X}=34.56$. The youngest participant is 18 years, and the oldest is 71 years. Of the participants, 326 are employed, and 157 unemployed. The participants' educational backgrounds vary. 18 participants have completed primary education, 17 have completed secondary education, 61 have completed high school, 34 have completed associate degrees, 235 have completed bachelor's degrees, 70 have completed master's degrees,

and 48 have completed doctoral studies. Among the participants, 266 are married and 217 are single.

Data Collection Tools

Excessive Social Network Uploading (ESNU) Scale

The ESNU Scale was developed by various researchers. The social load items of the scale were developed by Maier et al. (2014). The overall Cronbach's Alpha coefficient of the scale is $\alpha = .90$. Zhang et al. (2016) added two different subdimensions: the load of system features (4 items, $\alpha = .81$) and the load of information (8 items, $\alpha = .86$). Cao and Sun (2018) added the communication load subdimension (5 items, $\alpha = .94$). Acar (2022) adapted the scale into Turkish by combining these subdimensions. The Cronbach's Alpha coefficients for the subdimensions are: information overload (IO, 3 items) $\alpha = .602$, loading of communication (CO, 5 items) $\alpha = .580$, overload of sociability (SO, 5 items) $\alpha = .672$, and overload of system (SYSO, 3 items) $\alpha = .563$. The ESNU Scale is a 5-point Likert scale (1 = Strongly Disagree; 2 = Disagree; 3 = Neutral; 4 = Agree; 5 = Strongly Agree).

Depression-Anxiety-Stress Scale (DAS-21)

The Depression Anxiety Stress Scales (DASS-42) were developed by Lovibond and Lovibond in 1995 with 42 items. Sarıcam (2018) adapted the shorter version of the DASS-42 into Turkish with 21 items. The subdimension coefficients are: depression (7 items) $\alpha = .85$; anxiety (7 items) $\alpha = .80$; and stress (7 items) $\alpha = .77$. The cutoff score ranges for the DAS are provided for non-clinical samples in Table 1.

Table 1. DAS-21 Cutoff Scores

	Depression	Anxiety	Stress
Normal	0-4	0-3	0-7
Mild	5-6	4-5	8-9
Moderate	7-10	6-7	10-12
Severe	11-13	8-9	13-16
Very Severe	14+	10+	17+

Socio-Demographic Information Form

The socio-demographic information form gathers information on the participants' gender, age, marital status, education, and employment status.

Ethical Approval

Approval was received from the Social Sciences Ethics Review Board of Sivas Cumhuriyet University (Decision No: 2, Date: 14/09/2023).

Statistical Analysis of the Data

In the study, the IBM SPSS 17.0 statistical software package was used. Initially, the Skewness and Kurtosis values were examined to assess the normality distribution. The Skewness value is .111, and the Kurtosis value is .222. It was understood that the data set showed a normal distribution since the Kurtosis and Skewness values were in the accepted range of -1.5 and +1.5 (Tabachnick and Fidell, 2013). Since the data exhibited a normal distribution, it was determined that parametric tests such

as correlation and regression analysis could be used. Subsequently, the representativeness of the scales for the sample was assessed. The KMO value for the ESNU Scale is .84,8, and the Bartlett's test value is 2369.238 ($p < 0.005$). For the DAS-21, the KMO value is .95,3 and the Bartlett's test value is 5270.566 ($p < 0.005$), indicating significance. These coefficients confirm that the scales are representative of the sample. The overall Cronbach's Alpha coefficient for the 16 items of the ESNU Scale is $\alpha = .836$, with subdimension coefficients being: IO $\alpha = .740$, CO $\alpha = .809$, SO $\alpha = .804$, and SYSO $\alpha = .553$. For the DAS-21, the overall Cronbach's Alpha coefficient for the 21 items is $\alpha = .942$. The reliability coefficients for the subdimensions of the DAS-21 are: depression $\alpha = .875$, anxiety $\alpha = .870$, and stress $\alpha = .850$.

Findings

In the study, the level of exposure to excessive social network uploading among participants was determined using descriptive analysis.

Table 2. Analysis of Participants' Level of ESNU

ESNU Subdimensions	N	Mean	SD
IO	483	3,1953	,96995
CO	483	3,0348	,93903
SYSO	483	2,9068	,83122
SO	483	2,1844	,82482

To determine the participants' levels of exposure to the ESNU Scale, a range of 0.80 (4/5) was used, which extends from a 5-point Likert scale. The levels of these ranges are: 1.00-1.80 = very low; 1.81-2.60 = low; 2.61-3.40 = moderate; 3.41-4.20 = high; 4.21-5.00 = very high (Şahin & Gülnar, 2016). Participants were exposed most to IO (M = 3.19) and least to SO (M = 2.18). The overall

level of exposure to ESNU Scale for participants is M = 2.85, which is moderate.

In the study, the participants' levels of depression, anxiety, and stress were determined through separate frequency analyses according to the cutoff score ranges used for non-clinical samples.

Table 3. Analysis of Participants' Depression, Anxiety and Stress Levels

Level	Depression (%)	Anxiety (%)	Stress (%)
Normal	41,6	49,1	60,2
Mild	15,5	16,5	13,9
Moderate	28,4	13,9	15,3
Severe	7,0	7,2	8,7
Very Severe	7,5	13,0	1,9
Total	100,0	100,0	100,0

Participants' depression levels are as follows: 41.6% are normal, 15.5% have mild depression, 28.4% have moderate depression, 7.0% have severe depression, and 7.5% have very severe depression. Regarding anxiety, 49.1% are normal, 16.5% have mild anxiety, 19.9% have moderate anxiety, 7.2% have severe anxiety, and 13.0% have very severe anxiety. Regarding stress, 60.2% are normal, 13.9% have mild stress, 15.3% have moderate stress, 8.7% have severe stress, and 1.9% have very severe stress.

The study used regression analysis to determine whether excessive social network uploading predicts depression, anxiety, and stress. First, the assumptions of regression analysis were checked for correlation, autocorrelation, and issues of multicollinearity among variables. Correlation analysis was conducted to determine the direction and

strength of relationships between variables. It was found that all subdimensions of the dependent and independent variables are related and significant. There is a positive and significant relationship between depression, anxiety, and stress with IO ($r = .187^{**}$; $r = .126^{**}$; $r = .232^{**}$, $p < 0.001$), CO ($r = .259^{**}$; $r = .267^{**}$; $r = .311^{**}$, $p < 0.001$), SO ($r = .263^{**}$; $r = .264^{**}$; $r = .243^{**}$, $p < 0.001$), and SYSO ($r = .236^{**}$; $r = .280^{**}$; $r = .340^{**}$, $p < 0.001$). To identify autocorrelation among the variables in the model, the Durbin-Watson value was examined, which was 1.873, 1.812, and 1.866. It was determined that there is no relationship between consecutive values of the error term. The VIF values (IO: 1.308, CO: 1.490, SO: 1.169, SYSO: 1.265) and tolerance values (IO: .764, CO: .671, SO: .855, SYSO: .790) indicate that the regression analysis is suitable. The data meet the assumptions of regression analysis.

Table 4. Regression Analysis Results

	Model 1				Model 1				Model 3			
	Depression				Anxiety				Stress			
Constant	B	SHB	β	t	B	SHB	β	t	B	SHB	β	t
	-1,62	,133		-1,218	-2,88	,123		-2,329	-1,96	,125		-1,563
Variables												
IO	,050	,033	,075	1,538	-,012	,030	-,020	-,411	,050	0,31	0,78	1,632
CO	,080	,036	,116	2,216	,094	,033	,146	2,808	,097	0,34	0,145	2,851
SO	,144	,036	,183	3,950	,122	,034	,166	3,610	,094	0,34	0,123	2,732
SYSO	,089	,038	,114	2,371	,133	,035	,184	3,829	,016	0,35	0,223	4,755

Note 1: For Model 1, $R = 0.346$, $R^2 = 0.112$, $F = 16.207$, sig., 0.125; sig., 0.027; sig., 0.000; sig., 0.018, $p < 0.05$ **Note 2:** For Model 2, $R = 0.363$, $R^2 = 0.125$, $F = 18.161$, sig., 0.681; sig., 0.005; sig., 0.000; sig., 0.000, $p < 0.05$ **Note 3:** For Model 3, $R = 0.411$, $R^2 = 0.162$, $F = 24.304$, sig., 0.103; sig., 0.005; sig., 0.007; sig., 0.000, $p < 0.05$.

Table 4 presents three models to examine the relationship between dependent variables (depression, anxiety, stress) and independent variables (excessive social network load). In all models, the dependent variables are depression, anxiety, and stress; the independent variables are IO, CO, SO, and SYSO. In Model 1, the effect of excessive social network uploading on depression is investigated. Except for the IO variable (sig., 0.125, $p < 0.005$), all other variables (sig., 0.027, $p < 0.005$; sig., 0.000, $p < 0.005$; sig., 0.018, $p < 0.005$) significantly predict depression. The summary statistics ($R^2 = 0.112$, $F = 16.207$, $p < 0.005$) indicate that excessive social network uploading is a significant predictor of depression.

In Model 2, all independent variables except for IO (sig., 0.681, $p < 0.005$) significantly predict anxiety (sig., 0.005; sig., 0.000; sig., 0.000, $p < 0.005$). The model summary ($R^2 = 0.125$, $F = 18.161$, $p < 0.005$) shows that the independent variables, excluding IO, are significant predictors of anxiety.

In Model 3, all independent variables except for IO (sig., 0.103, $p < 0.005$) significantly predict stress (sig., 0.005; sig., 0.007; sig., 0.000, $p < 0.005$). The model summary ($R^2 = 0.162$, $F = 24.304$, $p < 0.005$) shows that excessive social network uploading is a significant predictor of stress.

According to Table 4, the independent variables significantly explain the dependent variables ($p < 0.005$). In Model 1, the independent variables account for 11.2% of the variance in depression, 12.5% of the variance in anxiety, and 16.2% of the variance in stress.

Discussion

The study first identified that participants are highly exposed to an information overload on social networks. Similarly, Cao and Sun (2018) and Shi et al. (2020) also found that participants are overexposed to excessive information overload on social networks. Another study with similar findings by Lin et al. (2021) determined that

people using social networks are primarily exposed to information related to content and posts from other users. In line with Yu et al. (2019), this study also revealed that participants experience loading of communication. Findings parallel to Zhang et al. (2016) and Fu et al. (2020) indicate that participants are not only overwhelmed by other users but also by the system's own features. Additionally, findings suggest that virtual sociability also imposes a burden on users. In alignment with the findings of Fu et al. (2020), Zhang et al. (2016), and Cao and Sun (2018), this study determined that sociability creates excessive overload for users.

The study also examined participants' levels of depression, anxiety, and stress. It found a variation in the distribution of depression, anxiety, and stress levels among participants. When excluding participants at normal levels and interpreting from mild to very severe, findings indicate that 58.4% of the sample showed signs of depression, 50.9% showed anxiety, and 39.8% showed stress. The scores were highest for anxiety at very severe levels and lowest for stress. There were challenges in co-relating these findings with other studies. Despite the extensive research on social network use and mental health, analyses were conducted directly with parametric tests without performing score distributions for depression, anxiety, and stress. As a result, this study's findings could not be compared with others.

The study found that an overload on social networks significantly predicts depression, stress, and anxiety, similar to the results of Dhir et al. and Cao and Sun (2018). Yu et al. (2019), Fu et al. (2020), and Shi et al. (2020) also identified that excessive social network uploading negatively affects mental health due to technostress and burnout. Fantasia et al. (2023) found that participants experience fear and insecurity due to overloads such as information on social networks. The findings are supported by the H1 hypothesis, indicating that individual and environmental factors could be predictors of

depression, anxiety, and stress, similar to the research results of Okutan and Tengilimioğlu (2012), Knorrning (2005), and Gurung and Shrestha (2023).

Conclusion

The study has established that excessive social network uploading is an environmental predictor of depression, anxiety, and stress. This finding adds the environmental factor as an additional trigger to the prevalence of depression, stress, and anxiety. Excessive social networking or overload is thus identified as the emerging environmental factor contributing to these conditions.

Recommendations

Going forward, research should focus on determining the score ranges for depression, anxiety, and stress. There is a need for studies to conclusively establish whether excessive social network overload can predict depression, anxiety, and stress. It is recommended that studies include participants from adolescents and diverse cultures. Lastly, governments should formulate policies regarding social network use to protect citizens' mental well-being.

Limitations

The study was limited to people aged 18 and over who use social networks in Turkey.

Declarations

Approval was received from the Social Sciences Ethics Review Board of Sivas Cumhuriyet University (Decision No: 2, Date: 14/09/2023).

Publication Permission

Not applicable

Availability of Data and Materials

Not applicable

Funding

Not applicable

Authors' Contributions

MK contributed greatly to the writing of the method and discussion section, summary and abstract of the article. He also contributed to the overall writing and proofreading of the article. NA analyzed and interpreted the research data. She also contributed to the overall writing and proofreading of the article. MK made a great contribution to writing the introduction and discussion section of the article. NA contributed greatly to data collection. All authors have read and approved the final version of the article.

References

- Acar, N. (2022). Sosyal Ağ Yorgunluğunun Öncülleri: Bir Model Önerisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Acar, N. & Gülnar, B. (2023). İletişim bilimlerinde yeni bir kavram: "sosyal ağ yorgunluğu". *Etikleşim*, 12(2), 506-524.
- Adwas, A. A., Jbireal, J.M. & Azab, A. E. (2019). Anxiety: insights into signs, symptoms, etiology, pathophysiology, and treatment. *East African Scholars Journal Of Medical Sciences*, 2, 580-591.
- Akçan, G. (2021). Stresle başa çıkma yolları—III kişilerarası ilişkilerde stres yönetimi, (Ed.) D. Ş. Stres ve Stresle Başa Çıkma Yolları. Eğitim Yayınevi.
- Bartha, C. Parker, C. & Thomson, K. K. (2013). *Depression: an information guide*. Printed in Canada.
- Cao, X. & Sun, J. (2018) Exploring the effect of overload on the discontinuous intention of social media users: an S-O-R perspective. *Computers In Human Behavior*, 81: 10-18.
- Çökük, B. (2019). Örgütsel stres düzeyinin ölçümü ve demografik değişkenlerle ilişkisi: bir kamu organizasyonu örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 9, 59-83.
- Dhir, A. Yassotorn, Y. Kaur, P. & Chen, S. (2018) Online social media fatigue and psychological wellbeing—a study of compulsive use, fear of missing out, fatigue, anxiety and depression. *International Journal of Information Management*, 40, 141-152.
- Emre Yavuz, D. (2023). Stres ve sağlıkta geliştirmede stres yönetimi. *Sağlık Hizmetleri ve Eğitimi Dergisi*, 7, 9-14.
- Fantasia, A. T, Prybutok, G. & Prybutok, V. (2023) The relationship between post-traumatic stress disorder and social media addiction: A qualitative study. *Emerging Trends in Drugs, Addictions and Health*, 3, 1-6.
- Fu, S., Li, H., Liu, Y., Pirkkalainen, H. & Salo, Markus. (2020). Social media overload, exhaustion, and use discontinuance: examining the effects of information overload, system feature overload, and social overload. *Information Processing And Management*, 57, 1-15.
- Gurung, M. & Shristy, S. (2023) Effect of depression on daily life of adults literature review. Bachelor's Degree, Diaconia University, Finland.
- Güçlü, N. (2001). Stres yönetimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91-109.
- Knorrning, L.V., Lundberg, V.A., Beckman, V. (2005). Treatment of anxiety disorders a systematic review. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/nbk447974/> (accessed January 12, 2024)
- Lazarus, R. S. (1999). Stress and emotion: A new synthesis. Springer Publishing Co.
- Lazarus RS, Folkman S (1984) Stress, appraisal, and coping. Springer.
- Lin, S., Lin, J., Luo, X. & Liu, S. (2021). Juxtaposed effect of social media overload on discontinuous usage intention: the perspective of stress coping strategies. *Information Processing & Management*, 58, 1-15.
- Lovibond, P. F. & Lovibond, S. H. (1995a). The structure of negative emotional states: comparison of the depression anxiety stress scales (DASS) with the Beck depression and anxiety inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33, 335-343.
- Maier, C., Laumer, S., Eckhardt, Andreas E., & Tim, W. (2014). Giving too much social support: social overload on social networking sites. *European Journal of Information Systems*, 24(5), 447-464.

Müezzın, E. E. (2023). A Review on the Psychological Effects of Smartphone Addiction. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 5(4), 361-367.

Okutan, M. & Tengilimoğlu, D. (2002). İş ortamında stres ve stresle başa çıkma yöntemleri: bir alan uygulaması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4, 15-42.

Sarıçam, H. (2018). The psychometric properties of Turkish version of Depression Anxiety Stress Scale-21 (DASS-21) in health control and clinical samples. *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research*, 7, 19-30.

Selye, H. (1956). *The stress of life*. McGraw-Hill.

Shi, C., Yu, L. Wang, N., Cheng B. & Cao, X. (2020). Effects of social media overload on academic performance: a stressor strain outcome perspective. *Asian Journal Of Communication*, 30, 179-197.

Şahin, M. & Gülnar, B. (2016). The relationship between communication apprehension and internet usage: A survey among Turkish university students. *Selçuk İletişim Dergisi*, 9(2), 5-26.

Şahin, M. (2019) Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.

Topçuoğlu, V. (2022). Anksiyete bozuklukları. *İstanbul Kent University Journal Of Health Sciences* 1, 38-40.

Whelan, E, Islam A, Brooks, S. (2020). Is boredom proneness related to social media overload and fatigue? a stress-strain-outcome approach. *Internet Research*, 30, 869-887.

Yu, L., Shi, C. & Cao, X. (2019). Understanding the effect of social media overload on academic performance: a stressor-strain-outcome perspective. In *Proceedings Of The 52nd Hawaii International Conference On System Sciences*.

Zhang, S., Zhao, L., Lu, Y. & Yang, J. (2016) Do you get tired of socializing? An empirical explanation of discontinuous usage behaviour in social network services. *Information & Management*, 53, 904-914.

REVIEW ARTICLE / DERLEME YAZISI

Systematic Review on Borderline Personality Disorder and Dialectical Behavior Therapy

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu ve Diyalektik Davranış Terapisi Üzerine Sistemik Derleme

Filiz Rado¹ Meryem Karaaziz²

Abstract:

The aim of this review study is to examine the use of dialectical behavior therapy in individuals with borderline personality disorder. In this study, a systematic review method was used, and no fieldwork or specific scale was employed. The studies considered were in Turkish and English languages and conducted between 2010 and 2024. These studies consist of case presentations and review articles. This review study was conducted in two phases, in February 2024 and May 2024. A total of 11 studies were included following the literature review. As a result of these 11 studies, dialectical behavior therapy was found to be an effective method in terms of enhancing therapy compliance and accelerating recovery, as well as achieving results in a short period. It was observed that after the application of dialectical behavior therapy in individuals with borderline personality disorder, symptoms significantly decreased and even disappeared. Therefore, dialectical behavior therapy is considered an effective method in the treatment of borderline personality disorder.

Keywords: Borderline, Dialectical, Systematic review.

¹BSc, Near East University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Nicosia-Cyprus, filizrado.3@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-9940-8201

²Assoc. Prof. Dr., Near East University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Nicosia-Cyprus, meryem.karaaziz@neu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Assoc. Prof. Dr., Near East University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Nicosia-Cyprus, meryem.karaaziz@neu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>

Date of Received/Geliş Tarihi: 15.04.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 26.06.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 04.07.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Rado, F. & Karaaziz, M. (2024). Systematic Review on Borderline Personality Disorder and Dialectical Behavior Therapy *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 269-277

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpdpdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu derleme çalışmasının amacı borderline olan bireylerde diyalektik davranış terapisinin kullanımını incelemektir. Yapılan bu çalışmada sistematik derleme yöntemi kullanılmış olup saha çalışması ya da herhangi bir ölçek kullanılmamıştır. Türkçe ve İngilizce dillerinden ele alınan çalışmalar 2010-2024 yılları arasındadır. Bu çalışmalar olgu sunumlarından ve derleme makalelerinden oluşmaktadır. Bu derleme çalışması Şubat, 2024 ve Mayıs, 2024 olmak üzere iki aşamada gerçekleşmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda 11 çalışma ele alınmıştır. Ele alınan bu 11 çalışma sonucunda Diyalektik davranış terapisinin terapiye uyumu artırıcı ve iyileşmeyi hızlandıran bir terapi yöntemi ve kısa süre içerisinde sonuca ulaşabilme yönünden etkin bir yöntem olduğu görülmüştür. Borderline yaşayan bireylerde Diyalektik davranış terapisi uygulandıktan sonra belirtilerin büyük oranda azaldığı ve ortadan kaybolduğu bulunmuştur. Bu sebeple de borderline tedavisinde diyalektik davranış terapisi etkili bir yöntemdir. Borderline bireylerde diyalektik davranış terapisinin uygun olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınırdaki Kişilik Bozukluğu, Diyalektik, Sistematik derleme.

Giriş

Borderline bireyler günlük hayatını etkileyecek düzeyde yüksek dürtüsellik, sosyal ilişkilerde tutarsızlık, davranışsal dürtüleri kontrol edememe, düşük öz güven, yoğun terk edilme korkusu, ani öfke nöbetleri ve tutarsız duygu değişimleri gibi ruhsal sorunları barındırır. Bu çalışmada sınırdaki kişilik bozukluğunun nasıl bir bozukluk olduğu, sınırdaki kişilik bozukluğu olan bireylerin günlük hayatlarında karşılarına çıkan sorunların neler olduğu ve tedavisinin de kullanılan yöntemlerden diyalektik davranışçı tedavi yöntemi ele alınmıştır.

"Borderline" kelimesi sınırdaki belirsizlik anlamını taşımaktadır. Bunun anlamı ise bordeline bozukluğu ilk tanımlandığı dönemde nevroz ve psikoz arasında sınırdaki kabul edilmesidir. Borderline olan bireylerde genellikle belirtiler ergenlik ve genç erişkinlik döneminde ortaya çıkar. Bu bireylerde ciddi karakteristik sorunlar vardır. Özellikle intihar etme ve intihara yönelik düşünceleri çoktur. Belirtilerin ortaya çıkışı günlük yaşamda karşılaşılan basit sorunlar ile tetiklenebilir (Aydın, 2016). Borderline olan bireylerde bir bireye ya da aileye bağımlı olma durumu gözlemlenmiştir. Bağlı olduğu birey/bireyler tarafından yoğun terk edilme korkusu ve bunun yanı sıra birey/bireyler tarafından önemsenmediğini düşündüğünde ya da reddedildiğinde ciddi öfke nöbetleri yaşamaktadır. Borderline bireylerde görülen en temel özelliklerden biri de duygularını kontrol altına alamamalarıdır. Borderline kişilerin sosyal ve ikili ilişkilerinde ciddi bir şekilde tutarsızlık söz konusudur. Bu bireylerin duygu değişimleri çok değişkendir. Özellikle ilişki kurma konusunda çok ani duygusal iniş çıkışlar yaşamaktadırlar ve genellikle öfke ön plandadır. Bu durum borderline olan bireylerin iş hayatında, sosyal hayatında ve ikili ilişkilerinde ciddi sorunlara ve kayıplara yol açmaktadır (Kutlu, 2018). Bütün bozukluklardan farklı olarak algılanır, etkili ve ağır bir bozukluktur. Yeni başlangıçlı ya da erken tanı durumunda olan borderline bireyler psikoterapi ile çok fazla ilerleme katedebilirler. Bunun yanısıra tedavinin devamlılığı ve aile ile iletişim içinde olunması çok önemlidir. Borderline bireylerde günün sonunda intihar ve kendine zarar verme ile sonuçlanabilecek bir bozukluk olması ile birlikte diğer psikolojik bozukluklar arasında anlaşılması zor olan bozukluklardan biridir (Leichsenring, 2011). Sınırdaki kişilik bozukluğu kronik, psikiyatrik bir bozukluktur. İstikrarsızlık, yüksek dürtüsellik, sosyal ilişkileri çok dip uçlardadır, Ya çok severler ya da nefret ederler, arası yoktur. Hayatlarında, yaşantılarında

kendilerini hep yetersiz görürler. Bu bireylerde temelde yatan sebep güvensizliktir.

Güvensizlik, özbenlikte düşüş gözlemlenirken, ilerleyen dönemlerde tam aksine yüksek özgüven görülmektedir. Sınırdaki kişilik bozukluğu olan bireyler ciddi seviyede uyarılırlar ve bu uyarılmaya karşın olarak ya dürtüsel ya da duygusal olarak ciddi tepki verirler. Bu durumda onları yoğun strese sokar. Sosyal hayatlarında ve iş ortamlarında güvene çok önem verdikleri için hayatlarında çok az insan bulunur. Güvendikleri birey ya da bireyler kısıtlı olduğu için ciddi bir kaybetme korkusu yaşarlar.

Bu tarz bireyler stres altına girdiklerinde kontrolü tamamen kaybederler ve yarımsız hayatlarını düzene sokamazlar. (Kulaçoğlu vd., 2018).

Diyalektik davranışçı terapiden bahsedecek olursak, son zamanlarda bu bozukluk için çok sık kullanılan ve başarılı olan bir tedavi yöntemidir. Bazı terapistler bu tedavi yöntemini hem zorluğundan kaynaklı hem de kesin olmamasından kaynaklı tercih etmiyorlar. Borderline olan bireylerde farklı sağlık sıkıntıları yaşaması nedeniyle bu tedavinin kullanılması en sağlıklı yöntemlerden biridir. Alternatif müdahalelerden çok daha etkili olduğu ortaya konulmuştur (Barlow, 2021). Diyalektik davranış terapisi intihara yönelik düşünceler ve eğilimler için geliştirilen bir duygu düzenleme yöntemidir. Sınırdaki kişilik bozukluğu kriterlerini karşılayan hastalarda kendine zarar verme, intihar girişimi ya da düşünceleri gibi davranışları ortadan kaldırmak için yapılandırılmıştır (Budak, & Kocabaş, 2019). Bu derleme çalışmasının amacı borderline olan bireylerde diyalektik davranış terapisinin kullanımını incelemektir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Yapılan bu çalışmada sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Herhangi bir saha çalışması veya ölçek kullanılmamıştır. Sistematik derleme, bir araştırma sorusuna cevap niteliğinde, araştırma sorusu ile bağlantılı çalışmalarda, çerçevesi önceden belirlenmiş yayınların bir araya getirilerek sentezlenmesidir (Yılmaz, 2020).

Tasarım

Çalışma boyunca makalelerin seçilmesi ve tanımlanması gibi bütün aşamalar PRISMA (Sistematik İncelemeler ve Meta-Analizler için Tercih Edilen Raporlama Ögeleri)

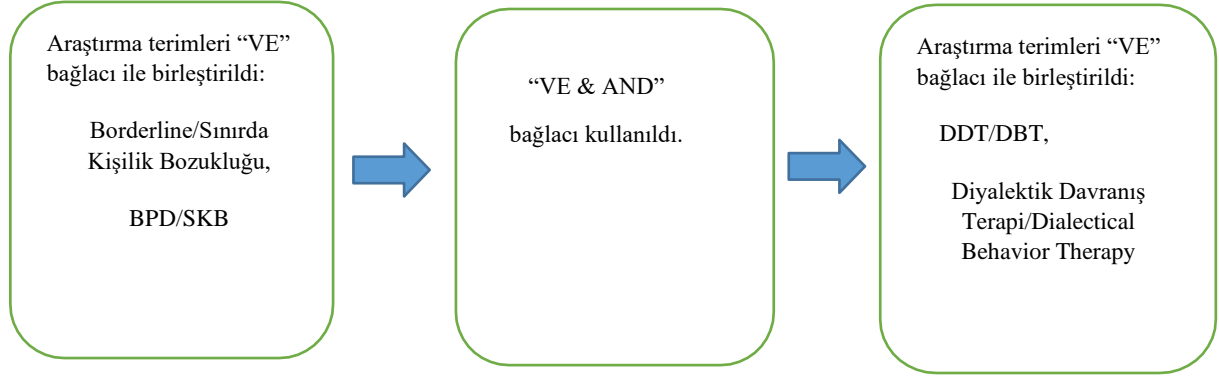

yönergeleri doğrultusunda yürütülmüştür (Moher ve ark., 2009).

Literatür Araştırması

Araştırmada 2010'dan 2024 yılına kadar olan Google Akademik veri tabanından Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış, ilgili anahtar kelimelerle özet ve tam metnine ulaşılabilen araştırma ve derleme makaleleri değerlendirilmiş olup, gözden geçirme sürecinde tutarlılığı sağlayabilmek için başlıktaki kelimelere yönelik basit bir

arama algoritması uygulanmıştır. Araştırmacıdan kaynaklanabilecek hataları en az düzeyde tutabilmek için çalışmaların başlık ve özet kısımları uygunluk yönünden ilk olarak Şubat 2024 ve ikinci olarak Mayıs 2024'de sistemli bir şekilde incelenmiştir. Çalışmaların özetinde ve başlığında yeterli bilginin olmadığı durumlarda, gerekli verilere tam metinden ulaşılmış ve değerlendirilmiştir. Reddedilmiş çalışmalar ayrı ayrı kaydedilmiş olup dışlanma nedenleri gösterilmiştir. İnceleme aşamasında kullanılmış olan arama terimleri şunlardır:

Şekil 1. İnceleme sürecinde kullanılan arama terimleri.

Tablo 1. Araştırmaya dahil edilme ve dışlama kriterleri.

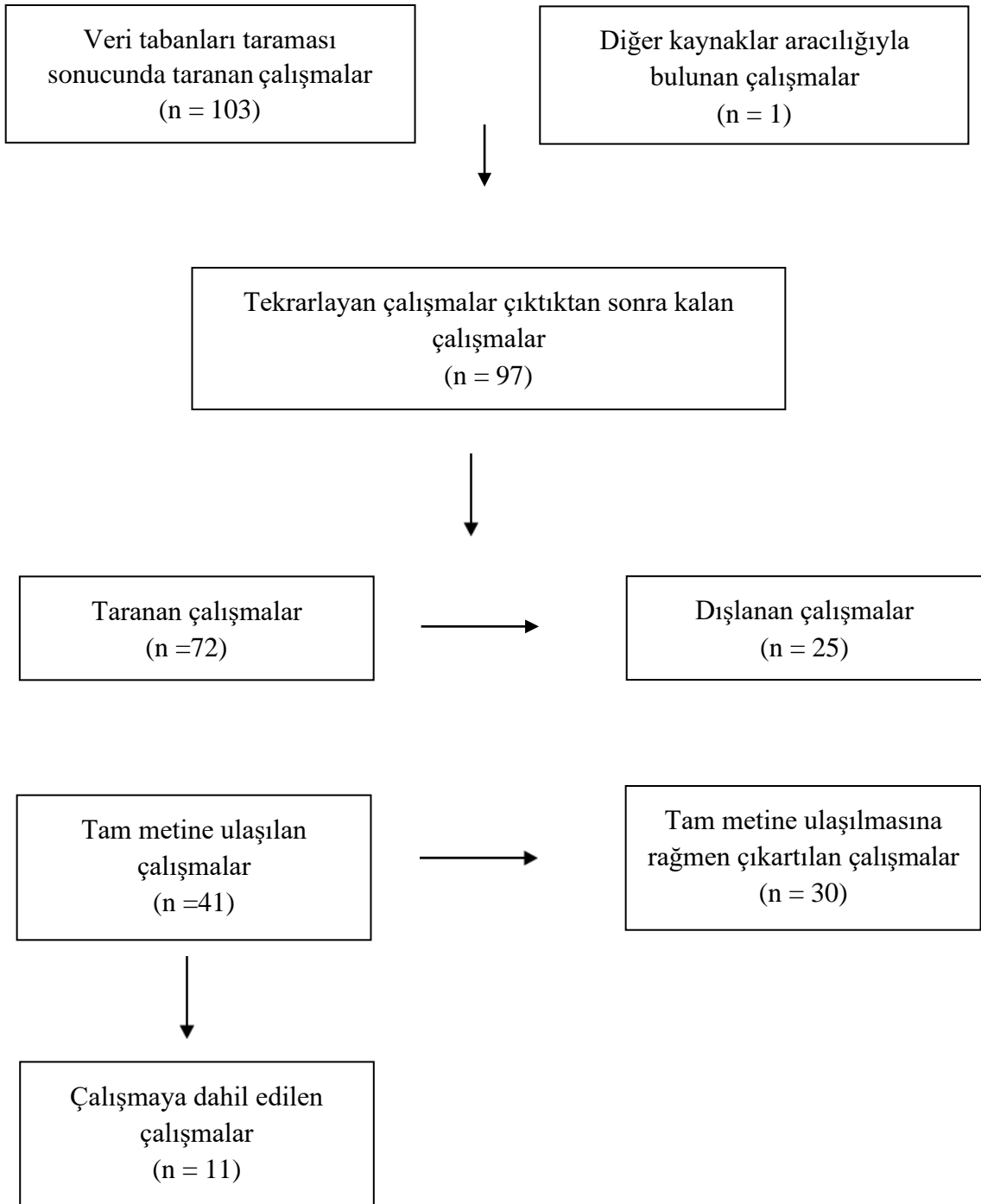
Dahil Etme Kriterleri	Dışlama Kriterleri
SKB ve DDT tedavisi ile ilgili konuları ele alan çalışmalar; Google Akademik veri tabanında kullanılan Türkçe- İngilizce makaleler; Konuyla ilgili randomize çalışmalar.	Gri edebiyat, kohort tasarımına sahip el yazmaları; Çalışma protokolleri, kurumsal raporlar veya yerel veya endekslenmemiş dergilerden veya kitaplardan metinler;

Bulgular

Çevrimiçi olarak, Google Akademik veri tabanında yapılmış olan taramada, dialectical behavior therapy borderline başlığı ile toplam 103 çalışmaya ulaşılmış olup, bu çalışmalar arasında 72 tanesi taranmış ve içeriğe uygun olmayan 25 çalışma dışlanmıştır. 2010-2024 Yılları arasında uygun olan yalnızca 11 kesişen çalışma değerlendirmeye alınmıştır. Bu çalışmaların her biri farklı bölgelerde yapılmıştır. 11 Kesişen çalışmanın içinde 2014,2015,2019,2022 yıllarından birer tane, 2012, 2016 ve 2017 yıllarından ikişer tane çalışma bulunmuştur.

Bunlardan bir tanesi olgu sunumu olup, geriye kalan çalışmalar Diyalektik terapinin Borderline'ı nasıl tedavi ettiği üzerinde durmuştur.

Şekil 2'de çalışmaya dahil edilen çalışmalar PRISMA akış diyagramı şeklinde verilmiştir. Araştırmada yer alan arama kriterlerine uymayan, psikofarmakolojik araştırmalar, olgu sunumları ve takip çalışması olmayan çalışmalar tam metinlerine ulaşılmasına rağmen dışlanmıştır.

Şekil 2: Çalışmanın PRISMA akış diyagramı

Barnicot ve arkadaşları 2016 yılında 70 sınırdaki kişilik bozukluğu olan bireyle DDT faaliyetini ölçmek amacıyla uyguladıkları araştırmada bireylerin DDT becerileri kullanma sıklığı, kendine zarar verme tutumu, tedavinin güvenilir olarak düşünülmesi terapötik alyans ve öz/yeterlik seviyeleri tetkik edilmiştir. Çalışmanın sonuçları SKB bireylerin öz-yeterlik, terapötik alyans ya da anladıkları tedavi güvenilirliklerinden bağımsız bir biçimde tedavinin faydalı yönlerini daha seyrek yararlanan bireylerin tedaviden daha çabuk vazgeçtiklerini ifade etmiştir. DDT fonksiyonlarının sıklık daha fazla kullanılması ve öz-yeterliğin fazla olması diğerlerinden bağımsız bireylerin kendilerine zarar verecek durumlarda bulunmaktan kaçındıkları da gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra bu tedavi yönteminin uygulanması bireyde kendine risk yaratacak durumlarda azalma olduğu kanıtlanmıştır (Barnicot vd., 2016).

Priebe ve arkadaşları 2012 yılında SKB olan bireyler ve geçmiş dönemlerde en az 5 gününde kendine zarar verme davranışında bulunan 40 kişiyle araştırma yürütülmüştür. 1 Yıl devam eden DDT haftada 60 dakika süren bireysel seans, haftada 120 dakika yeteneğin farkına varma programı ve telefon görüşmeleri bulunmaktadır. 1 yıl devam eden bu çalışmada DDT dışında olması gereken tedavi çeşitleri de uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında DDT kendine zarar verme durumlarında inişler gözlemlenmiştir. Kontrol grubuna bakıldığında terapiyi tamamlayan bireylerde kendine zarar verme davranışında %9'luk bir düşüş görülmüştür (Priebe vd., 2012).

Main ve arkadaşları 2012 yılında yaptıkları gruplar arası kıyaslama da 18 ile 60 yaş aralığında 180 SKB tanısı alan bireylerin yarısına DDT uygulanmış ve uygulanmayanlara ise psikiyatrik tedavi verilmiştir. Bireyleri seçerken SKB olmalarının yanı sıra son beş sene içerisinde en az iki defa olmak üzere kendine zarar verme ve ya intihar girişimi ile sonuçlanan girişimin bulunmasına özen gösterilmiştir. Ve bunlarında yanı sıra bireylerin davranışlarının sıklığı, şiddeti, sosyal işlevsellikleri sınırdaki kişilik bozukluğu psikopatolojisi ve remisyonda geçen süreleri kayıt altına alınmıştır. Bu çalışmada tedavi yöntemlerinin tedaviden iki sene sonra istatistiksel olarak mantıklı ve aynı başarılı sonuçlar olduğu öne sürülmüştür. (Mc. M. vd.,2012).

Bu çalışmanın amacı DDT terapisinin sınırdaki kişilik bozukluğu olan bireylerde 6 ay yapılan tedavi ve 12 ay yapılan tedavinin arasındaki etkinliğini incelemektir. Bu çalışma, Kanada'daki iki bölgede gerçekleştirilmiş olup, intihara meyilli ve ya kendine zarar veren Sınırdaki Kişilik Bozukluğu olan bireylerde yapılmıştır. Toplamda 240 katılımcı %79 kadın çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcılar, rastgele olarak 6 aylık Diyalektik Davranış Terapisi veya 12 aylık DDT almak üzere seçilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak, bu çalışma, 6 aylık DDT ile 12 aylık DDT'nin klinik etkililik açısından eşit düzeyde olduğunu göstermektedir. Bulgulara kendine zarar verme açısından bakıldığında her iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır (McMain vd.,2022).

Çalışmada, katılımcılara 16 hafta boyunca diyalektik davranış terapisi ya da iş birliğine dayalı değerlendirme ve intihar eğilimi yönetimi (CAMS) tedavisi sunulmuştur. Bulgulara bakıldığında 28 hafta boyunca, DDT grubunda yeni kendine zarar verme vakası yaşayan katılımcı sayısı 57 kişiden 21 iken CAMS tedavi grubunda bu sayı 51 kişiden 12 idi.

DDT ve CAMS tedavisi arasındaki farkın incelendiği zaman, birincil sonuç olan yeni kendine zarar verme bileşenlerinin herhangi birinde (NSSI veya intihar girişimi) anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. NSSI vakalarında DDT ile CAMS tedavisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Andreasson vd.,2016).

Bu çalışmanın DDT'nin beceri eğitimi bileşeninin önemini değerlendirmek için beceri eğitimi vaka yönetimi, DBT bireysel terapi, etkinlikler grubu, beceri eğitimi ve bireysel terapiyi içeren standart DDT'yi karşılaştırmak. 1 Yıllık bir tedavi sürecini içeren klinik bir çalışma gerçekleştirildi. Katılımcılar, son 5 yılda en az 2 kez intihar eğilimi veya kendine zarar verme girişimi olan sınırdaki kişilik bozukluğu olan 99 kadına uygulandı. Sonucunda ise DDT beceri eğitimi içeren müdahaleler, beceri eğitimi olmadan DDT'ye göre daha etkilidir ve bazı alanlarda standart DDT üstün olduğu gözlemlenmiştir. yüksek derecede intihar eğilimli bireyler için en iyi DDT müdahalesinin ne olduğuna dair sağlam sonuçlara varılmadan önce daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Linehan vd.,2006).

Bu çalışma, Travma sonrası stres bozukluğunun ve sınırdaki kişilik bozukluğunun DDT tedavisi ile etkinliğini değerlendirmektedir. Sınırdaki Kişilik Bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu ve kendine zarar veren kadınlardan oluşan toplam 26 kişilik bir çalışmadır. Sonucunda ise DDT alan hastalar 2,4 kat daha az intihara teşebbüs etme olasılığı ve daha az kendine zarar verme olasılığı gözlemlendi(Harned, 2014).

Bu çalışmada yoğunlaştırılmış Diyalektik Davranış Terapisinin etkinliği bilişsel Terapi ile karşılaştırıldı. Toplam 82 Depresif SKB üniversite öğrencisi bireyler 6 aylık süre zarfında uygulama yapılmıştır. Her iki grupta da intihar oranlarında benzer azalmalar görüldü. Her iki grup da depresyon ve intiharı azaltmada etkiliydi. Deneyimli bir terapist tarafından yürütülen düzenli programların sonucunda, intihar girişimlerini ve intiharı başarılı bir şekilde azaltabildiği ortaya konmuştur (Lin vd.,2019).

Bu çalışmanın amacı Kazvin şehrinde borderline kişilik bozukluğu olan hastalarda diyalektik davranış terapisi ve şema terapinin duygudurum aktivitesi ve intihar düşünceleri üzerindeki etkisini karşılaştırmaktır. Bunlardan 24 hasta rastgele 12 kişiden oluşan iki deney grubu ve 12 hastadan oluşan bir kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrıldı. Sonuçlar diyalektik davranışçı terapi ile şema terapi arasında anlamlı bir fark olduğunu gözlemlendi (Mohamadizadeh, 2017).

Sınıf 1, 2 ve 3 şeklinde gruplar şeklindeydiler. Sınıf 1, "hızlı iyileşen" olarak adlandırıldı. İntihar ve kendine zarar verme davranışları en iyi sonuçlara sahip olduğu öne sürüldü. Sınıf 2, "yavaş iyileşen" olarak adlandırıldı ve tedavi sırasında intihar ve kendine zarar verme davranışlarında yavaş bir azalma gösterirken, taburcu olduktan sonra, intihar ve kendine zarar verme davranışlarının oranları Sınıf 1 ile karşılaştırılabilir bir seviyeye düştü. Sınıf 3, "iyileşen ve nükseden" olarak adlandırıldı intihar ve kendine zarar verme davranışlarının en yüksek başlangıç oranına sahip olduğu ortaya konuldu. Bu gruptaki katılımcılar tedavi sırasında bu davranışlarda hızlı bir azalma gösterdi; ancak, taburcu olduktan sonra, bu davranışlarda bir artış yaşadılar ve bu artış neredeyse başlangıç seviyesine yakındı (McMain, 2017)

Tablo 2: Borderline/SKB Tedavisinde DDT Terapisinin Kullanımı

Yazar/Yıl/Ülke	Araştırma Tasarımı	Örneklem	Ölçekler	Müdahale	Sonuçlar
Burnicot, vd., 2016. Birleşik Krallık	Randomize Kontrollü çalışma	70 Kişi	-SCID-II -MINI (Mini mental test) - BKB için Zanarini Ölçeği (ZAN-BPD)	DDT -DDT becerileri kullanma sıklığı - Kendine zarar verme -Tedavinin güvenilir algılanması (treatment credibility) - Terapötik alyans - Öz-yeterli	DDT'nin öz yeterliliğinin bağımsız olarak borderline bireylerden daha az kendine zarar verme ilişkisi olduğu ortaya konmuştur.
Priebe Vd.,2012.	Randomize Kontrollü çalışma	40 SKB bireyler ve kendine zarar verme eğilimi olanlar.	Sınırdaki Kişilik Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği -Kısa Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri Manchester Kısa Yaşam Kalitesi Değerlendirme Ölçeği	12 ay devam eden DDT ve 12 ay devam eden TAU Tedavisi	DDT yöntemi ile kendine zarar verme durumu en aza inmiş durumdadır. Tedaviyi bitiren bireylerde daha gözle görülür düzelme vardır. TAU'ya bakıldığında İkinci çıkan sonuçlarda terapiler arasında bir fark görülmemiştir..
McMain.Vd., 2012.	Randomize Kontrollü çalışma	Gruplar arası kıyas	İntihar girişimi /kendine zarar verme davranışı ölçeği. Sınırdaki Kişilik Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği	Kendine zarar verme davranışlarının sıklık ve yoğunluğu Sıkıntı Öfke Depresyon Kişilerarası fonksiyonellik	Tedavinin bitmesinden 2 yıl sonra istatistiksel olarak bakıldığında yüksek faydalanım gözlemlenmiştir.
McMain.vd., 2022 Kanada	Randomize kontrollü çalışma	240 Kişi %79 Kadın 18-60 Yaş	DDT Uyum Ölçeği	DDT Tedavisi	Sonuçlar, 2 yılda genel psikopatoloji ve başa çıkma becerileri açısından DDT nin eşit düzeyde olduğunu ifade etti.
Andreasson vd.,2016.	Randomize kontrollü çalışma	57 Kişi	NSSI Ölçeği ZAN-BPD Ölçeği HDRS Ölçeği BHS Ölçeği RSE Ölçeği	16 Haftalık DDT Tedavisi	DBT ile CAMS tedavisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır
Linehan.vd., 2015	Randomize kontrollü çalışma	99 Kadın	NSSI Ölçeği	1Yıllık DDT Tedavisi	DDT beceri eğitimini içeren müdahaleler, beceri eğitimi olmadan DDT'ye göre daha etkilidir ve bazı alanlarda standart DDT üstün olduğu gözlemlenmiştir.
McCauley.,vd., 2018.	Randomize kontrollü çalışma	173 Ergen	SIQ-JR Ölçeği	1Yıllık DDT Tedavisi	Yapılan araştırmada DDT' nin kendine zarar veren ergenlerde faydalı olduğu öne sürülmüştür. Daha fazla bilgi için çalışmalara ihtiyaç olduğunu ifade etmişlerdir.
Harned, 2014.	Randomize kontrollü çalışma	18-60 Yaş arası 26 kadın	IPDE PSS-I SCID-1 TLEQ 3-CEQ	4 Ay DDT Tedavisi	DDT alan hastalar 2,4 kat daha az intihara teşebbüs etme olasılığı ve daha az kendine zarar verme olasılığı gözlemlendi.

Lin, 2019.	Randomize kontrollü çalışma	82 depresif BPD üniversite öğrencisi	BPDFS SCID-II	6 Ay DDT Tedavisi	DDT' nin etkinliği bilişsel Terapi ile karşılaştırıldı. Her iki grup da depresyon ve intiharı azaltmada etkiliydi.
Mohamadizadeh,2017.	Randomize kontrollü çalışma	36 Öğrenci	Millon Klinik Çok Eksenli Envanteri, Beck Depresyon Envanteri ve Mach İntihar Hayal Gücü Ölçeği (SSIM) kullanıldı	8Hafta boyunca, 90 dakikalık seanslar.	Diyalektik davranışçı terapi ile şema terapi arasında anlamlı bir fark olduğunu gösterdi.
McMain, 2018.	Randomize kontrollü çalışma	180 SKB Birey	ZAN-BPD DSM-IV	3 Ay DDT Tedavisi	Bu çalışmadaki katılımcılar tedavi sırasında bu davranışlarda hızlı bir azalma gösterdi; ancak, taburcu olduktan sonra, bu davranışlarda bir artış yaşadılar ve bu artış neredeyse başlangıç seviyesine yakındı.

Tartışma

Bu sistemik derleme çalışmasında, Diyalektik Davranış Terapisi' nin Sınırdaki Kişilik Bozukluğu üzerindeki etkililiğini inceleyen çalışmalar bir araya getirilmiştir. DDT müdahalelerinin SKB belirtilerinde sağladığı iyileşmelerin anlaşılması için bu müdahalelerin ortaya konması ve tartışılması önemlidir. Yapılan araştırmaların bulguları incelendiğinde, DDT'nin SKB hastalarının duygu düzenlemelerinde iyileşmeler sağladığı belirlenmiştir. Özellikle kaygı ve depresyon gibi duygusal belirtileri azalttığı ve ayrıca intihar girişimi içeren veya içermeyen kendine zarar verme davranışlarının sıklığını azalttığı gözlemlenmiştir (Neacsiu, 2010). Sınır Kişilik Bozukluğu olan bireylerin tedavisinde, standart tedavi, kapsamlı onay ve 12 adımlı terapi ve uzmanlar tarafından topluluk terapisi ile karşılaştırıldığında, diyalektik davranış terapisi için orta düzeyde bir etkini büyüklüğü söz konusu olmuştur (Kliem, 2010).

DDT Terapisinin SKB üzerindeki sonuçları araştıran çalışmalara bakıldığında ve karşılaştırıldığında, sınırdaki kişilik bozukluğu olan bireylerde intihar riski taşıyan hastaların tedavisi için 1 yıl boyunca diyalektik davranış terapisi veya genel psikiyatrik tedavinin önemli ölçüde intihar davranışlarında, sınırdaki kişilik belirtilerinde, semptomlardan kaynaklanan genel sıkıntıda, depresyonda, öfke ve sağlık hizmeti kullanımında azalmaya neden olduğunu gözlemlendi. Aynı zamanda, kişilerarası işlevsellikte iyileşmeler sağlandı (McMain vd. 2009).

Farklı bir çalışmada yayınlanan verilerin, çeşitli araştırma ekipleri tarafından uyarlanmış olan yatan hastalarda Diyalektik Davranış Terapisi' nin sınırdaki kişilik bozukluğu belirtilerini azaltmada etkili olabileceğini öne sürmektedir. Bu çalışmada, işlevsellik alanlarında iyileşmeler olduğu gözlemlenmiştir. Yatan hasta ortamlarında DDT' nin farklı adaptasyonlarının, sınırdaki kişilik bozukluğu belirtilerinde azalmayı kolaylaştırdığı ortaya konulmuştur. Bunlar ise kendine zarar verme davranışları, depresif semptomlar, anksiyete semptomları ve değişken deneyimler ile birlikte genel uyumu artırmayı içerir. Yatan hasta DDT'nin öfke, saldırganlık ve intihar düşüncelerinde azalmaya yol açabileceği fikrine kısmi destek bulunmakla birlikte, daha fazla kanıtı ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (Bloom, 2012).

Farklı bir çalışmada, sınırdaki kişilik bozukluğu kriterlerini karşılayan ve yüksek intihar eğilimine sahip bireyler için, psikiyatrik kriz hizmetleri kullanımı (örneğin, psikiyatrik acil servis ziyaretleri) sonraki intihar davranışlarını doğrudan ve benzersiz bir şekilde öngörebilir olduğunu ifade etmiştir. Bulgulara bakıldığında, psikiyatrik kriz hizmetlerinin kullanımını en aza indiren tedaviler arasında DDT gibi intihar riskini azaltmada özellikle faydalı olabileceği olasılığını işaret etmekte olduğu belirtilmiştir. Kriz hizmetleri kullanımı ile intihar riski arasındaki ilişkiyi hem DDT bağlamında daha iyi anlamak, genişletmek, bilgilendirmek ve sorgulamak için daha fazla araştırmaya bir şekilde ihtiyaç olduğu belirtilmiştir (Coyle, 2018).

Bir diğer çalışmaya bakıldığında ise ciddi derecede bozukluk gösteren SKB hastalarının tedavisinde, DDT' nin umut verici sonuçlara sahip olduğu ifade edilmiştir ve, DDT'yi öğrenmek ve uygulamak için harcanan çaba ve zamanın da değerli olduğu öne sürülmüştür. Ayrıca terapistler, resmi DDT uygulamasalar da uygulamasalar da, çeşitli teorik arka planlardan gelen hastaları tedavi ederken DDT tekniklerinden büyük ölçüde faydalandıklarını dile getirdi. DDT' nin başarılı bir tedavi yaklaşımı olduğunu gözlemlenmiştir (Yüce, 2020).

Diğer bir çalışmanın sonucuna bakıldığında ise, SKB tanısı alan yetişkinlerin DDT'ye katılımının, SKB ile ilişkilendirilen maladaptif semptom ve davranışlarda önemli bir azalma olduğu, genel psikolojik sıkıntı ve depresyon belirtilerinde önemli düşümlere yol açabildiğini öne sürmektedir. Ayrıca, DBT' ye katılımın, SKB olan bireylerde sağlık hizmeti kullanımını azaltarak kamu sağlık sistemine olan yükü azalttığı görülmüştür. Önemli olan, bulguların, standart bireysel DDT terapisi olmaksızın DBT' nin SKB bireylerde önemli klinik değişikliklere yol açabileceğini, daha önce düşünülenin aksine daha düşük bırakma oranları olduğunu öne sürmektedir. Ancak, yüksek düzeyde intihar eğilimli, karmaşık, kronik ve şiddetli SKB olan kişiler için ek tedaviler gerekebileceği de ifade edilmiştir (Heerebrand, 2021).

Sonuç ve Öneriler

Sınırdaki kişilik bozukluğu, duygusal iniş çıkışlar, ilişki kurmakta ve sürdürmekte zorluk yaşama, hızlı öfkelenme gibi belirgin semptomları olan karmaşık bir psikiyatrik

bozukluktur. Bu bozukluğun tedavisi zorlu bir süreci içermektedir. Çünkü kendine zarar verme, intihar ve intihar düşüncelerini içeren bir bozukluktur. Diyalektik davranış terapisi, borderline kişileri tedavi etmek amacıyla oluşturulmuş bir çeşiddir. DDT, duygusal dengeyi sağlamak, benlik değerini yükseltmek ve iletişim kurabilmeyi amaçlar. Bu terapi yöntemi, bireylerde dürtüsellikleriyle baş etmeyi öğretmeyi amaçlar.

Bu sistemli derleme çalışması, Diyalektik Davranış Terapisi' nin Sınırdaki Kişilik Bozukluğu üzerindeki etkinliğini araştırmayı amaçlamıştır. DDT terapisinin SKB semptomlarında faydasının olup, olmadığını farkına varmak ve tartışmayı hedeflemiştir. Yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında, DDT'nin SKB hastalarının duygusal düzenleme yeteneklerinde gelişme sağladığı, özellikle kaygı ve depresyon gibi duygusal semptomlarda düşüşler olduğu ve bunun yanı sıra kendine zarar verme, intihar girişimlerini içeren ya da içermeyen, durumlarda düşüşler olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan sistematik derleme çalışmasının sonuçlarına göre, DDT becerilerinin intihar girişimlerinin sıklığını azaltmada oldukça etkili olduğu kanısına varılmıştır. Terapinin SKB tedavisinde oldukça faydalı olduğu gözlemlenmiştir ve incelenen araştırmalarda, DDT'nin SKB olan bireylerde belirtilerde düşüş ve işlevselliği yerine getirmekte faydalanım sağladığını gözlemlenmiştir. Araştırmalar da yüksek oranda DDT terapisinin faydalı olduğu söz konusu olsa çoğu çalışmada belirtildiği gibi daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu öne sürmektedir.

Ayrıca DDT terapisinin de diğer terapi yöntemleri gibi faydalanım gösterme şekli bireysel farklılıklara göre değişim göstermektedir. DDT terapisinin bir diğer faydalanım gösteren önemli noktaları ise terapiye düzenli ve istekli bir şekilde katılım göstermektir. Ailenin desteğinin de olması terapiyi güzel yerlere getirmekte olduğu da gözlemlenmiştir.

Beyannameleler

Etik Onay ve Katılma İzni

Uygulanamaz.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

MK çalışmanın tasarımını oluşturmuş ve süpervizyonu gerçekleştirmiştir. FR, literatür taraması, veri toplama, veri analizi, yorumlama ve kritik revizyon aşamalarını yürütmüştür. MK, makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

Andreasson, K., Krogh, J., Wenneberg, C., Jessen, H. K., Krakauer, K., Gluud, C., ... & Nordentoft, M. (2016). Effectiveness of dialectical behavior therapy versus collaborative assessment and management of suicidality treatment for reduction of self-harm in adults with borderline personality traits and disorder—A randomized observer-blinded clinical trial. *Depression And Anxiety*, 33(6), 520-530.

Aydın, B. N. (2016). Sınır kişilik bozukluğunun suç ve şiddet ile ilişkisi: Bir gözden geçirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 37-44.

Barlow, D. H. (2021). *Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual*. New York: Guilford Publications.

Barnicot, K., Gonzalez, R., McCabe, R., & Priebe, S. (2016). Skills use and common treatment processes in dialectical behaviour therapy for borderline personality disorder. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 52, 147-156.

Budak, A. M. Ü., & Kocabaş, E. Ö. (2019). Diyalektik davranış terapisi ve beceri eğitimi: kullanım alanları ve koruyucu ruh sağlığındaki önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(2), 192-204.

Bloom, J. M., Woodward, E. N., Susmaras, T., & Pantalone, D. W. (2012). Borderline Kişilik Bozukluğunun Yatarak Tedavisinde Diyalektik Davranış Terapisinin Kullanımı: Sistematik Bir İnceleme. *Psikiyatri Hizmetleri Dergisi*, 63(9), 881-888.

Coyle, TN, Tıraş Makinesi, JA ve Linehan, MM (2018). Psikiyatrik kriz hizmetlerinin iatrojenik etki potansiyeli üzerine: Borderline kişilik bozukluğu olan yetişkin kadınlar için diyalektik davranış terapisi örneği. *Danışmanlık ve Klinik Psikoloji Dergisi*, 86 (2), 116-124.

Harned, M. S., Korslund, K. E., & Linehan, M. M. (2014). Sınırdaki kişilik bozukluğu ve TSSB'si olan intihara meyilli ve kendine zarar veren kadınlar için Diyalektik Davranış Terapisi Uzun Süreli Maruz Kalma protokolü ile birlikte veya Diyalektik Davranış Terapisi olmadan pilot randomize kontrollü bir çalışma. *National Library of Medicine Dergisi*, 55, 7-17.

Heerebrand, S. L., Bray, J., Ulbrich, C., Roberts, R. M., & Edwards, S. (2021). Borderline kişilik bozukluğu olan yetişkinler için diyalektik davranış terapisi becerileri eğitim grubunun etkinliği. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 77(7), 1515-1775.

Kliem, S., Kröger, C., & Kosfelder, J. (2010). Dialectical behavior therapy for borderline personality disorder: a meta-analysis using mixed-effects modeling. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 78(6), 936.

Kulacaoğlu, F., & Köse, S. (2018). Sınırdaki Kişilik Bozukluğu (BPD): Kırılganlığın, Kaosun ve Korkunun Ortasında. *Beyin Bilimi Dergisi*, 8(11), 201.

Kutlu, M. A. (2018). Borderline kişilik bozukluğu: Bir gözden geçirme. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 11-20.

Leichsenring, F., Leibing, E., Kruse, J., New, A. S., & Leweke, F. (2011). Borderline personality disorder. *The Lancet*, 377(9759), 74-84.

Lin, T. J., Ko, H. C., Wu, J. Y. W., Oei, T. P., Lane, H. Y., & Chen, C. H. (2019). The effectiveness of dialectical behavior therapy skills training group vs. cognitive therapy group on reducing depression and suicide attempts for borderline personality disorder in Taiwan. *Archives of Suicide Research*, 23(1), 82-99.

Linehan, M. M., Comtois, K. A., Murray, A. M., Brown, M. Z., Gallop, R. J., Heard, H. L., ... & Lindenboim, N. (2006). Two-year randomized controlled trial and follow-up of dialectical behavior therapy vs therapy by experts for suicidal behaviors and borderline personality disorder. *Archives Of General Psychiatry*, 63(7), 757-766.

May, J. M., Richardi, T. M., & Barth, K. S. (2016). Dialectical behavior therapy as treatment for borderline personality disorder. *Mental Health Clinician*, 6(2), 62-67.

McMain, S.F., Links, P.S., Gnam, W.H., Guimond, T., Cardish, R.J., Korman, L., & Streiner, D.L. (2009). Sınırdaki Kişilik Bozukluğunda Diyalektik Davranış Terapisi ile Genel Psikiyatrik Tedavinin Rastgele Bir Denemesi. *Amerikan Psikiyatri Dergisi*, 166(12), 1365-1374.

McMain, S. F., Guimond, T., Streiner, D. L., Cardish, R. J., & Links, P. S. (2012). Dialectical behavior therapy compared with general psychiatric management for borderline personality disorder: clinical outcomes and functioning over a 2-year follow-up. *American Journal of Psychiatry*, 169(6), 650-661.

McMain, S. F., Guimond, T., Barnhart, R., Habinski, L., & Streiner, D. L. (2017). Sınırdaki hastalarda kısa diyalektik davranış terapisi becerileri eğitiminin randomize bir denemesi. *National Library of Medicine Dergisi*, 135(2), 138-148.

McMain, S. F., Fitzpatrick, S., Boritz, T., Barnhart, R., Links, P., & Streiner, D. L. (2018). Outcome trajectories and prognostic factors for suicide and self-harm behaviors in patients with borderline personality disorder following one year of outpatient psychotherapy. *Journal of Personality Disorders*, 32(4), 497-512.

Mohamadizadeh, L., Makvandi, B., Pasha, R., Bakhtiarpour, S., & Hafezi, F. (2017). Borderline kişilik bozukluğu olan hastalarda diyalektik davranış terapisi (DBT) ve şema terapinin (ST) duygudurum aktivitesini ve intihar düşüncelerini azaltmadaki etkisinin karşılaştırılması. *Uluslararası Bilimsel Klinik Tıp Dergisi*, (6), 1025-1031.

McMain, S. F., Chapman, A. L., Kuo, J. R., Dixon-Gordon, K. L., Guimond, T. H., Labrish, C., ... & Streiner, D. L. (2022). The effectiveness of 6 versus 12 months of dialectical behavior therapy for borderline personality disorder: a noninferiority randomized clinical trial. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 91(6), 382-397.

Priebe, S., Bhatti, N., Barnicot, K., Bremner, S., Gaglia, A., Katsakou, C., ... & Zinkler, M. (2012). Effectiveness and cost-effectiveness of dialectical behaviour therapy for self-harming patients with personality disorder: a pragmatic randomised controlled trial. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 81(6), 356-365.

REVIEW ARTICLE / DERLEME YAZISI

Treatment of Problematic Pornography Use: A Systematic Review

Sorunlu Pornografi Kullanımının Tedavisi: Sistemik Gözden Geçirme

Nadire Gülçin Yıldız¹ Harun İsmail İncekara² Enver Ulaş³

Abstract:

This study examined various intervention methods for problematic pornography use. Problematic pornography use refers to the inability of individuals who identify as problematic pornography viewers to control their behavioral impulses, which causes problems in their daily functioning. Since there is no clear definition of pornography addiction in the literature and pornography addiction is not classified as a disorder under the category of behavioral addiction, it is difficult to measure and assess pornography addiction. Conversely, new research on pornography addiction treatment is emerging. For this systematic review, studies on PsychINFO, ScienceDirect, Wiley Online Library, Web of Science, and PubMed databases were screened using the following keywords: addiction behavior, sexual addiction, pornography addiction, problematic pornography use, pornography treatment, and systematic review. Using the PRISMA guideline, 76 articles were retrieved and seven of them were included here that met the selection criteria based on their theory, method, context, and findings that allowed comparison concerning the effectiveness of their intervention programs used for problematic pornography use.

Keywords: Addiction behavior, sexual addiction, pornography addiction, problematic pornography use, pornography treatment, systematic review

¹Assoc. Prof., Boğaziçi University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Istanbul, Türkiye, e-mail: nadiregulcin.yildiz@bogazici.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5852-9658

²PhD Student, Istanbul Medipol University, Institute of Social Sciences, Istanbul, Türkiye, e-mail: incekaraharun@outlook.com.tr, Orcid ID: 0000-0003-0302-2814

³Assist. Prof., Istanbul Sabahattin Zaim University, Department of Guidance and Psychological Counseling, Istanbul, Türkiye, e-mail: enver.ulas@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-1881-7014

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Nadire Gülçin Yıldız, Associate Professor, Boğaziçi University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Bebek, Istanbul, 34342, Türkiye, e-mail: nadiregulcin.yildiz@bogazici.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5852-9658

Date of Received/Geliş Tarihi: 05.02.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 03.09.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 03.09.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Yıldız, N. G., İncekara, H. İ. & Ulaş, E. (2024). Treatment of Problematic Pornography Use: A Systematic Review, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 278-284

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu çalışmada, sorunlu pornografi kullanımına yönelik çeşitli müdahale yöntemleri incelenmiştir. Sorunlu pornografi kullanımı, kendilerini sorunlu pornografi izleyen kişiler olarak tanımlayan bireylerin davranışsal dürtülerini kontrol edememe sorununu ifade eder ve bu da günlük işleyişlerinde sorunlara neden olur. Literatürde pornografi bağımlılığının net bir tanımı olmadığından ve pornografi bağımlılığı davranışsal bağımlılık kategorisi altında bir bozukluk olarak sınıflandırılmadığından, pornografi bağımlılığının ölçülmesi ve değerlendirilmesi zordur. Buna karşılık, pornografi bağımlılığı müdahaleleri üzerine araştırmalar ortaya çıkmaktadır. Bu sistematik incelemede PsychINFO, ScienceDirect, Wiley Online Library, Web of Science ve PubMed veri tabanlarındaki çalışmalar şu anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır: bağımlılık davranışı, cinsel bağımlılık, pornografi bağımlılığı, sorunlu pornografi kullanımı, pornografi tedavisi ve sistematik inceleme. PRISMA kılavuzu kullanılarak 76 makaleye ulaşılmış ve bunlardan seçim kriterlerini karşılayan yedi tanesi buraya dahil edilmiştir. Teorilerine, yöntemlerine, bağlamlarına ve sorunlu pornografi kullanımı için kullanılan müdahale programlarının etkinliği ile ilgili karşılaştırmaya izin veren bulgularına dayanarak bu seçim yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık davranışı, cinsel bağımlılık, pornografi bağımlılığı, sorunlu pornografi kullanımı, pornografi tedavisi, sistematik inceleme

Introduction

The legitimacy of "pornography addiction" remains a matter of debate, particularly due to its non-recognition as an official diagnosis by the American Psychiatric Association (APA). Despite the affordability, accessibility, and the potential for anonymous engagement of therapy, these characteristics complicate the treatment landscape. Limited research is dedicated to treatments specifically targeting problematic pornography use, accompanied by a lack of comprehensive understanding and diagnosis of the issue. The available literature emphasizes a variety of treatment interventions utilizing diverse theoretical approaches and modalities to address problematic internet pornography viewing. Several theoretical conceptualizations differ that offer explanations for the development of pornography use. To describe the development and maintenance of problematic pornography use as a construct, the following categories have been utilized to classify problematic pornography use as a disorder: a) Obsessive-compulsive spectrum disorder, b) Addictive disorder, and c) Impulse control disorders.

Obsessive-Compulsive Disorder

According to the American Psychiatric Association, it is a form of anxiety disorder (APA, 2013), sexual compulsivity is described as a presentation of an obsessive-compulsive disorder (OCD) (Coleman, 1990). OCD is known to be intruded upon by one's cognitions and images, attempting to reduce one's anxiety or compulsions by habitual reactionary responses. Using the OCD approach to explain sexual compulsivity, involves behaviors that are driven by dysphoric anxiety about irrational sexual obsessions (Coleman, 1990). In this formulation, sexually compulsive behaviors are used to reduce anxiety. The time spent fantasizing about compulsive behavior characterizes sexual obsessions.

Addictive disorder

According to Orford (1985), behaviors that drive craving may be viewed similarly to addiction as a behavioral condition, in which they do not necessarily involve addictive substances. In the literature, problematic pornography use has focused on sexual behaviors, but it is in line with the above depiction. On the other hand, whether problematic pornography use is an addiction or not is a debated topic. Like problematic pornography use,

compulsive behaviors (e.g., pathologic gambling) are considered under the behavioral category of 'addictions,' and they have been classified as impulse-control disorders according to the American Psychiatric Association (APA, 2000). The National Council on Sexual Addiction and Compulsivity 2013 describes sexual addiction and sexual compulsivity as "engaging in persistent and escalating patterns of sexual behavior acted out despite increasing negative consequences to self and others". The Society for the Advancement of Sexual Health (SASH), which specializes in sexual addiction treatment, also addresses sexual issues within the context of chemical dependency and other therapeutic interventions.

Impulse Control Disorder

An impulse-control disorder approach has been suggested as the best fit for problematic pornography use. Excessive sexual behaviors, which include problematic pornography use suggested to be classified under an impulse-control disorder model (APA, 2000; Barth & Kinder, 1987). It was purported that "sexual risk-taking" (Kalichman & Rompa, 2001), "sexual sensation seeking" (Kalichman & Rompa, 1995), and "sexual impulsivity" constructs (Hoyle, Fefjar, & Miller, 2000) have significant similarities.

Literature Review on Psychosocial Intervention

The literature on psychosocial interventions for pornography addiction has seen a surge since the 1970s, with an escalating need due to internet accessibility by the late 1990s (Cooper, Delmonico, & Burg, 2000). The concept of "pornography addiction" has emerged in clinical discourse, prompting ongoing debates about its legitimacy and the absence of diagnostic criteria for treatment procedures. While the DSM-V doesn't recognize "pornography addiction" as a psychological disorder, the World Health Organization (ICD-11) includes "compulsive sexual behavior disorder," incorporating "compulsive pornography" under problematic pornography use (APA, 2013; WHO, 2019). The definition of pornography addiction varies, with terms like "compulsive pornography viewing" and "hypersexual disorder" used (Cooper et al., 2004). Studies indicate prevalent pornography consumption globally, with an average of 115 million daily visitors to a popular site in 2019 (Pornhub, 2019). During the COVID-19 pandemic,

this figure increased by 11.6% (Pornhub, 2020). While widespread across age groups, university-aged men show a higher prevalence. Effects on individuals include reduced sexual satisfaction, relationship dynamics, and life satisfaction. As noted by Prause and Pfaus (2015) “erectile problems may occur when real-life sexual stimulation does not match the broad content visual sexual stimuli (p. 91)”.

Research emphasizes the need for systematic reviews of psychometric tools, such as the “Pornographic Consumption Scale” and “Problematic Pornographic Use Scale,” developed to assess problematic pornography use. The term “problematic pornography use” is favored over “addiction” due to the lack of formal diagnostic criteria. Despite not being classified as a behavioral addiction, research on preventing pornography addiction is growing, while studies on treatment efficacy are relatively limited. Future studies should explore the long-term effectiveness of treatments and analyze differences in treatment components.

This study seeks to assess the effectiveness of intervention programs targeting problematic pornography use through a systematic review, using the following questions:

1. How were research models and participant groups identified in studies investigating the effectiveness of intervention programs for problematic pornography use?
2. What organization structure was employed for the intervention programs (e.g., number of sessions) targeting problematic pornography use, and what content did they encompass?
3. What measurement tools were employed in studies assessing the effectiveness of programs designed to prevent problematic pornography use?
4. What evidence exists regarding the effectiveness of intervention programs utilized for addressing problematic pornography use?

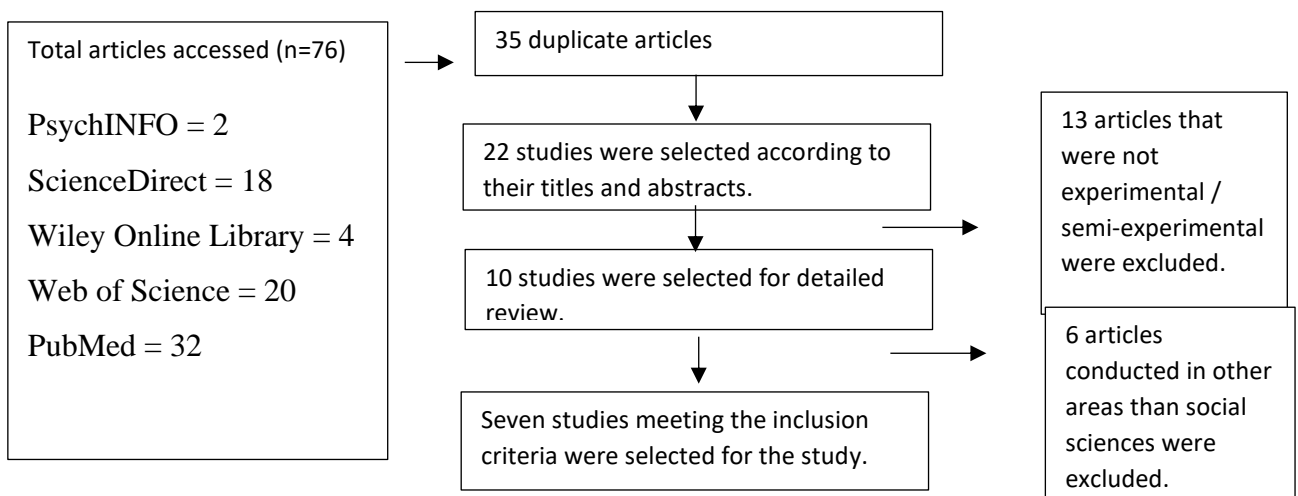
Methods

This is a systematic literature review study that examined the findings of prevention programs on problematic pornography views. Systematic literature review articles can be classified based on their domain, theory, and method. This study examines problematic pornography viewing in the domain of mental health, which uses psychoeducational programs as prevention methods. The goal is to provide the reader an understanding of the topic with their contribution and/or limitations, which may offer background for future research. Within the scope of this research, seven research articles were selected to be analyzed. Two of the selected articles included here were conducted in New Zealand and the others were conducted in the United States of America. This systematic review used the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-analyses (PRISMA) guidelines (Moher, Libertai, Tetzlaff, Altman, & PRISMA Group, 2009).

Selection of Study Sample

This systematic review utilized the databases PsychINFO, ScienceDirect, Wiley Online Library, Web of Science, and PubMed, with keywords including pornography addiction, problematic pornography use, pornography treatment, psychoeducation, and review. Articles from 2010 to 2022 were selected to capture the latest research on treatment and prevention efficacy. The inclusion criteria focused on studies providing recent information on problematic pornography use, while exclusion criteria encompassed studies with inaccessible summaries, non-English or non-Turkish publications, and non-experimental designs. From the initial 76 articles, seven were chosen based on the purpose and selection criteria for detailed examination and analysis, following the PRISMA scheme as depicted in Table.

Figure 1: PRISMA schema

Measurement Tools

The measurement tools and scales used to determine the effect of the treatment programs (i.e., among the studies that evaluated problematic pornography viewing) are presented in Table 1, along with the descriptive characteristics of selected studies.

Results

Problematic online pornography use, stemming from an inability to control its consumption, leads to negative cognitions and emotions, subsequently impacting one's overall quality of life and functioning (Bridges and Minarcik, 2012; Minarcik, 2016). Existing literature notes the use of both group and single-case designs in psychosocial intervention modalities. Various theoretical approaches, which include Acceptance and Commitment Therapy (ACT), cognitive-behavioral therapy, and mindfulness-based meditation practices, are employed to define and treat internet pornography addiction. Treatment interventions are conceptualized and described within these frameworks. While experimental treatment trials on pornography viewing are limited, seven studies examined which follow specific designs and procedures:

Twohig and Crosby (2010) employed ACT, a third-wave cognitive behavioral intervention that focuses on addressing inner experiences like emotions, cognitions, and sensations using behavior change strategies. In their study, ACT served as the treatment for six males reporting problematic internet pornography consumption. The researchers publicized the intervention program on campus and in public spaces, inviting interested individuals to contact them via telephone or email. Initial interviews included an evaluation session, and participants were tasked with completing a Self-Monitoring measure on issues related to pornography viewing. Subsequently, participants received cards indicating the frequency of watching pornographic content and engaging in masturbation, with daily responses sent via email. The intervention comprised eight sessions lasting 1.5 hours each, with participants answering ACT therapy evaluation questions before each session. One week after program completion, participants assessed the intervention, and three months later, they completed self-evaluation scales. Treatment resulted in an 85% reduction in pornography consumption post-treatment, sustained with an 83% reduction during a subsequent 3-month follow-up.

Crosby and Twohig (2016) conducted a study comparing a 12-session individual ACT protocol for problematic online pornography use with twenty-eight males, including a waitlist and control condition. The assessment involved self-reported pornography consumption, standardized evaluation of compulsive sexual behavior and relevant cognitions, and pre-and post-treatment quality of life measures, with a 3-month follow-up. Results indicated a substantial reduction (93%) in those receiving ACT compared to a 21% reduction in the waitlist condition. A 2-hour interview three months post-treatment assessed the effectiveness of ACT using a pre-test and post-test research design.

The third study included here was conducted by Orzack, Voluse, Wolf, and Hennen in 2006. The authors used a 12-step substance addiction treatment program for treating sexual addictions, employing group treatments to address problematic pornography use. Intervention programs

included a combination of Readiness to Change (RtC), Cognitive Behavioral Therapy (CBT), and Motivational Interviewing (MI) interventions. Closed-group therapy treatment for men with problematic Internet-enabled sexual behavior (IESB) continued for 16 weeks in five groups (n=35) and the member's average age was 44.5 in this empirically based outcome study. The following three scales were used to track participants' improvement: The Orzack Time Intensity Survey, the BASIS-32, and the BDI. Closed-group treatment was implemented for 16 weeks. The findings indicated a significant enhancement in the quality of life and a reduction in depressive symptoms among participants who underwent the group treatment intervention. Additionally, individuals in the "anxiety" cluster showed positive responses to the treatment, those in the "mood" cluster responded favorably, while those in the "AD and ADHD" cluster did not show a positive response.

Moreover, there is a scarcity of studies concentrating on individual interventions, such as case study designs, that conceptualize problematic pornography use. The fourth study in this review, conducted by McGahan and Bridges in 2010, utilized cognitive-behavioral therapy within a single-case study design involving a 23-year-old White male seeking treatment for his pornography use. The therapist implemented a functional analysis of the client's pornography use, guiding a nine-session treatment spanned over three months. The treatment protocol encompassed psychoeducation, identification of triggers, challenging cognitive distortions, exploring alternative activities, and environmental control by minimizing tempting materials. Due to treatment, the client stopped porn use completely as assessed in their two-month check in.

In 2016, a fifth study by Minarcik examined the effectiveness of a 12-session CBT, initially developed in 2012 by Bridges and Minarcik, for reducing problematic pornography use in men with "pornography addiction." Twelve participants were randomly assigned different baseline durations before treatment. While primary measures included daily pornography use, self-reported addiction levels, sexual thoughts, compulsivity, hypersexual behaviors, and craving, secondary measures focused on sexual cognitions, mood, relationship satisfaction, and OCD symptoms. Weekly pornography use consistently decreased according to self-reported daily monitoring forms, with reliable and clinically significant reductions in sexual cognitions, hypersexual behavior, compulsivity, and craving from treatment. The cognitive-behavioral protocol successfully reduced problematic pornography use by enhancing behavioral repertoire, and coping strategies, and addressing reinforcing factors. The treatment considered both positive reinforcement (pleasure-seeking) and negative reinforcement (escaping negative emotions) aspects of pornography use. It incorporated motivational components, psychoeducation, behavioral and cognitive strategies, relationship enrichment methods, and relapse prevention instruction.

The sixth study by Sniewski, Krägeloh, Farvid, and Carter (2022) used a standard two-stage AB design. In this study, the effect of meditation on pornography was examined using mixed and experimental methods, and participants were asked to record their daily pornographic content viewing time. Using meditation as an intervention (i.e.,

guided meditation through audio recording twice per day), the authors performed a randomized multi-base design. Twelve males with 'self-perceived problematic pornography use' participated in the study. Participants recorded their pornography use daily and completed the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS) as a pre and post-test. Participants were instructed to maintain a daily record of the time spent on daily pornography viewing. They submitted weekly updates in a spreadsheet to the primary researcher. The spreadsheet documented weekly totals for both the daily duration of pornography viewing and the daily number of meditation sessions during the intervention phase of the study. Post-study interviews provided important descriptive information assessing the outcome. Moreover, results indicated that due to meditation 'self-perceived problematic pornography use' was reduced. Their reported perceived impacts indicate decreased rumination, guilt, and shame after watching pornography and enhanced self-acceptance. Test results highlight significant improvement for seven participants out of eleven. Further exploration addressing the limitation of this study concerning meditation as a potentially effective intervention is needed (Sniewski, Krägeloh, Farvid, & Carter, 2022). The PPCS showed that results improved for participants who completed the study.

The last study, conducted by Sniewski and Farvid (2019), utilized semi-structured interviews created by the researchers and incorporated a Pornography Usage Diary. Lately, there has been increased attention on sexual addiction and compulsivity research on self-perceived problematic pornography use (SPPPU). Heterosexual men who perceive their pornography use as problematic face limited and supportive treatment alternatives. The study sought to offer a more profound understanding of men's personal, subjective, and contemplative encounters during the intervention of six cases of men experiencing mindfulness-based intervention training for 'self-perceived problematic pornography use.' Employing a mixed research method involving interviews, daily logs, journals, and guided meditations, findings indicate that the structure and context of interventions may influence their efficacy. In comparison to abstinence practices, the results indicate that setting treatment objectives focused on self-acceptance and embracing the use of pornography may be more attainable.

Discussions

Articles included in this review show that there is a range of assessment tools used to evaluate problematic pornography. Apart from the Pornography Consumption Scale which was originally developed by Böthe et al. in 2018 and is reviewed here, there is no other quantitative measurement tool used to assess pornography use. Other studies have used semi-structured interview forms, the Acceptance and Action Questionnaire to measure the effectiveness of therapy (Hayes et al., 2004), Face-to-face ACT Progress Interviews (Twohig et al., 2006), the Penn Conscience Inventory (Abramowitz et al. et al., 2002), the Obsessive Compulsive Inventory (Foa et al., 1998) and, Sexual Compulsiveness Scale (Kalichman & Rompa, 1995), Thought Action Scale (Shafran, Thordarson, & Rachman, 1996) and the Thought Control Scale (Wells and Davies, 1994) as measurement tools.

Overall, pornography as a construct is complex without stigmatizing the behavior. In order to measure the construct thoroughly, the Pornographic Consumption

Scale (COPS – G; Hatch et al., 2020) was developed as an assessment tool. Psychometric Development of the Problematic Pornographic Use Scale (PPUS; Kor et al., 2014) is another tool developed to help distinguish pornography addiction from other behavioral addictions such as gambling and Internet use. The lack of consensus in the literature regarding the diagnosis, definition, and classification of problematic pornography content is believed to influence the selection of measurement tools. Fernandez and Griffiths (2021) highlight that existing measurement tools for problematic pornography use mainly focus on the behavioral addiction dimension. Thus, it is necessary to define pornography as a construct so that it has thoroughly defined distinctive criteria with regards to what it is and when it becomes problematic. Moreover, the authors note a scarcity of empirical studies addressing this aspect.

The studies by Twohig and Crosby (2010) and Crosby and Twohig (2016) explored the use of ACT as an intervention method in the systematic review's scope. They addressed problematic pornographic content viewing and compulsive sexual behaviors, utilizing methods such as motivational interviewing, cognitive-behavioral therapy, and emotion-focused therapy. However, these studies employed non-empirical procedures to address issues in general functioning, which linked to pornographic content viewing. Acceptance-based interventions like ACT targeted behavior change through internal experiences, emphasizing psychological flexibility. Mindfulness-based interventions in studies by Sniewski and Farvid (2019) and Sniewski et al. (2022) were found to be promising in addressing problematic pornographic content viewing and hypersexuality. Awareness was considered crucial for behavior change in cases of hypersexuality (Reid and Woolley, 2006). The absence of problematic pornographic content viewing in the DSM-V criteria indicates shortcomings in treatment methods for both researchers and clinicians. Developing intervention programs based on existing contributions could alleviate these uncertainties.

Engaging in problematic pornography, casual sex, and multiple partners is linked to decreased well-being and increased shame (Poulsen, Busby, & Galovan, 2013; Duffy, Dawson, & Das Nair, 2016). To mitigate risks, participation in psychoeducation and group counseling programs addressing problematic pornography use is recommended. This study highlights the lack of interventions for this issue in Turkey due to regulations with regards to internet accessibility, suggesting a need for further research. Limitations include the absence of DSM-V recognition for problematic pornography use, differences in diagnostic classifications, and a shortage of randomized controlled studies.

Declarations

Ethics Approval and Consent to Participate

There were no human or animal participants in this study, and therefore, it did not require ethical approval.

Publication Permission

Not applicable.

Availability of Data and Materials

Not applicable.

Conflict Interest

The author declares that there is no conflict of interest with regard to this manuscript.

Financing

Not applicable.

Authors' Contributions

NGY and Hİİ proposed the main idea of the research, while Hİİ and EU were involved in reviewing and discussing the literature. NGY and Hİİ contributed to drafting the article and revising its content. All authors have reviewed and approved the final version of the article.

References

- Abramowitz, J. S., Huppert, J. D., Cohen, A. B., Tolin, D. F., & Cahill, S. P. (2002). Religious obsessions and compulsions in a non-clinical sample: The Penn Inventory of Scrupulosity (PIOS). *Behavior research and therapy*, 40(7), 825-838. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(01\)00070-5](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(01)00070-5)
- American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed., text revision). Washington, DC: Author.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.
- Antony, M. M., Bieling, P. J., Enns, Cox, B. J., Enns, M. W., & Richard, P. S., (1998). Psychometric properties of the 42-item and 21-item version of the Depression Anxiety Stress Scale in clinical groups and a community sample. *Psychological Assessment*, 10(2), 176-181. doi: 10.1037/1040-3590.10.2.176
- Barth, R. J., & Kinder, B. N. (1987). The mislabeling of sexual impulsivity. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 13, 15–23. doi: 10.1080/00926238708403875
- Bonino, S., Ciairano, S., Rabaglietti, E., & Cattellino, E. (2006). Use of pornography and self-reported engagement in sexual violence among adolescents. *European Journal of Developmental Psychology*, 3(3), 265-288. <https://doi.org/10.1080/17405620600562359>
- Bóthe, B., Tóth-Király, I., Zsila, Á., Griffiths, M. D., Demetrovics, Z., & Orosz, G. (2018). The development of the problematic pornography consumption scale (PPCS). *The Journal of Sex Research*, 55(3), 395-406. DOI: <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1291798>
- Bridges, A., & Minarcik, J. (2012). Treating Compulsive Pornography use. Unpublished manuscript.
- Burckhardt, C. S, Woods, S. L., Schultz, A. A., & Ziebarth, D.M. (1989). Quality of life of adults with chronic illness: A psychometric study. *Research in Nursing and Health*, 12, 347–354.
- Burckhardt, C. S., & Anderson, K. L. (2003). The Quality of Life Scale (QOLS): reliability, validity, and utilization. *Health Qual Life Outcomes*. 1:60. DOI: 10.1186/1477-7525-1-60.
- Coleman, E. (1990). The obsessive-compulsive model for describing compulsive sexual behavior. *American Journal of Preventive Psychiatry & Neurology*, 2, 9–14.
- Collins, R. L., Parks, G. A., & Marlatt, G. A. (1985). Social determinants of alcohol consumption: The effects of social interaction and model status on the self-administration of alcohol. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(2), 189-200. <https://doi.org/10.1037/0022006x.53.2.189>
- Cooper, A. L., Delmonico, D. L., Griffin-Shelley, E., & Mathy, R. M. (2004). Online sexual activity: An examination of potentially problematic behaviors. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 11(3), 129-143. <https://doi.org/10.1080/10720160490882642>
- Cooper, A., Delmonico, D. L., & Burg, R. (2000). Cybersex users, abusers, and compulsives: New findings and implications. *Sexual Addiction & Compulsivity: The Journal of Treatment and Prevention*, 7(1-2), 5-29. <https://doi.org/10.1080/10720160008400205>
- Crosby, J. M., & Twohig, M. P. (2016). Acceptance and commitment therapy for problematic internet pornography use: A randomized trial. *Behavior Therapy*, 47(3), 355-366. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2016.02.001>
- Duffy, A., Dawson, D. L., & Das Nair, R. (2016). Pornography addiction in adults: A systematic review of definitions and reported impact. *The Journal of Sexual Medicine*, 13(5), 760-777. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.03.002>
- Fernandez, D. P., & Griffiths, M. D. (2021). Psychometric instruments for problematic pornography use: A systematic review. *Evaluation & the health professions*, 44(2), 111-141. <https://doi.org/10.1177/016327871986168>
- Foa, E. B., Kozak, M. J., Salkovskis, P. M., Coles, M. E., & Amir, N. (1998). The validation of a new obsessive-compulsive disorder scale: The Obsessive-Compulsive Inventory. *Psychological Assessment*, 10(3), 206. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.10.3.206>
- Hatch, S. G., Esplin, C. R., Hatch, H. D., Halstead, A., Olsen, J., & Braithwaite, S. R. (2020). The Consumption of Pornography Scale-General (COPS-G). *Sexual and Relationship Therapy*, 1-25. <https://doi.org/10.1080/14681994.2020.1813885>
- Hayes, S. C., Strosahl, K., Wilson, K. G., Bissett, R. T., Pistorello, J., Toarmino, D., ... & McCurry, S. M. (2004). Measuring experiential avoidance: A preliminary test of a working model. *The Psychological Record*, 54(4), 553-578. <https://doi.org/10.1007/BF03395492>
- Jacobson, N. S., & Truax, P. (1991). Clinical significance: A statistical approach to defining meaningful change in psychotherapy research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59(1), 12-19.
- Justin P., & Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know? *International Business Review*, 29(4), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101717>
- Kalichman, S. C., & Rompa, D. (1995). Sexual Sensation Seeking and Sexual Compulsivity Scales: Validity and predicting HIV risk behavior. *Journal of Personality Assessment*, 65(3), 586-601. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6503_16
- Kalichman, S. C., & Rompa, D. (2001). The Sexual Compulsivity Scale: Further development and use with HIV positive persons. *Journal of Personality Assessment*, 76, 379–395. DOI: 10.1207/S15327752JPA7603_02
- Kalichman, S. C., Johnson, J. R., Adair, V., Rompa, D., Multhauf, K., & Kelly, J. A. (1994). Sexual sensation seeking: Scale development and predicting AIDS-risk behavior among homosexually active men. *Journal of Personality Assessment*, 62(3), 385–397. http://dx.doi.org/10.1207/s15327752jpa6203_1

- Kraus, S., & Rosenberg, H. (2014). The Pornography Craving Questionnaire: Psychometric properties. *Archives of Sexual Behavior*, 43, 451-462. doi: 10.1007/210508-013-0229-3
- McBride, K. R., Reece, M., & Sanders, S. A. (2008). Predicting negative outcomes of sexuality using the Compulsive Sexual Behavior Inventory. *International Journal of Sexual Health*, 19(4), 51-62. https://doi.org/10.1300/J514v19n04_06
- McGahan, T. C., & Bridges, A. J. (November, 2010). Cognitive behavioral treatment for excessive pornography use: A case study. Poster abstract accepted for the 44th Annual Meeting of the Association for Behavioral and Cognitive Therapies, San Francisco, CA.
- Minarcik, J. (2016). Proposed Treatment of Problematic Pornography Use: A Cognitive-Behavioral Approach. Graduate Theses and Dissertations. Retrieved from <https://scholarworks.uark.edu/etd/1453>
- Minarcik, J., & Brigdes, A.J., (2012). Measuring compulsive and addictive behaviors in internet pornography use: Development of the Clear Lake Addiction to Pornography Scale (CLAPS). (Unpublished study). University of Arkansas, Arkansas.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & Prisma Group. (2009). Reprint—preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Physical therapy*, 89(9), 873-880. <https://doi.org/10.7326/0003-4819-151-4-200908180-00135>
- Neighbors, C., Lee, C. M., Lewis, M. A., Fossos, N., & Larimer, M. E. (2007). Are social norms the best predictor of outcomes among heavy-drinking college students? *Journal of studies on alcohol and drugs*, 68(4), 556-565. <https://doi.org/10.15288/jsad.2007.68.556>
- Orford, J. (1985). *Excessive appetites: A psychological view of the addictions*. John Wiley & Sons.
- Orzack, M. H., Voluse, A. C., Wolf, D., & Hennen, J. (2006). An ongoing study of group treatment for men involved in problematic internet-enabled sexual behavior. *CyberPsychology & Behavior*, 9(3), 348-360. <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9.348>
- Pornhub. (2019). *2019 Yılı gözden geçiriliyor*. 21.11.2022 tarihinde <https://www.pornhub.com/insights/2019-year-in-review> adresinden alındı.
- Pornhub. (2020). *Koronavirüs içgörülleri*. 23.11.2022'de <https://www.pornhub.com/insights/corona-virus> adresinden alındı.
- Poulsen, F. O., Busby, D. M., Galovan, A. M. (2013). "Pornography Use: Who uses it and how it is associated with couple outcomes", *The Journal of Sex Research*, 50/1,72-83. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.648027>
- Prause, N., Pfaus, J. (2015). Viewing Sexual Stimuli Associated with Greater Sexual Responsiveness, Not Erectile Dysfunction. *Sex Med.*, 3(2),90-8. doi: 10.1002/sm2.58
- Prochaska, J. O., & DiClemente, C. C. (1983). Stages and processes of self-change of smoking: toward an integrative model of change. *Journal of consulting and clinical psychology*, 51(3), 390.
- Regnerus, M., Gordon, D., & Price, J. (2016). Documenting pornography use in America: A comparative analysis of methodological approaches. *The Journal of Sex Research*, 53(7), 873-881. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1096886>
- Reid, R. C., & Woolley, S. R. (2006). Using emotionally focused therapy for couples to resolve attachment ruptures created by hypersexual behavior. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 13(2-3), 219-239. DOI: 10.1080/10720160600870786
- Reid, R. C., Garos, S., & Carpenter, B. N. (2011). Reliability, validity, and psychometric development of the Hypersexual Behavior Inventory in an outpatient sample of men. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 18, 30-51: doi: 10.1080/10720162.2011.555709.
- Shafran, R., Thordarson, D. S., & Rachman, S. (1996). Thought-action fusion in obsessive compulsive disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 10(5), 379-391. [https://doi.org/10.1016/0887-6185\(96\)00018-7](https://doi.org/10.1016/0887-6185(96)00018-7)
- Sheehan, D. V., Lecrubier, Y., Sheenan, K. H., Amorim, P., Janavs, J., Weiller, E., ... Dunbar, G. C. (1998). The Mini-International Neuropsychiatric Interview (M.I.N.I.): The development and validation of a structured diagnostic psychiatric interview for DSM-IV and ICD-10. *Journal of Clinical Psychiatry*, 59(20), 22-33.
- Sniewski, L. (2018). The problem with problematic pornography use: A researcher's reflection, *Student Forum*, 10(2), 116-118. <https://www.lukesniewski.com/wpcontent/uploads/2019/01/The-Problem-with-Problematic-Pornography-Use.pdf> Access of Date: 12.12.2022
- Sniewski, L., & Farvid, P. (2019). Abstinence or acceptance? A case series of men's experiences with an intervention addressing self-perceived problematic pornography use. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 26(3-4), 191-210. <https://doi.org/10.1080/10720162.2019.1645058>
- Sniewski, L., Krägeloh, C., Farvid, P., & Carter, P. (2022). Meditation as an intervention for men with self-perceived problematic pornography use: A series of single case studies. *Current Psychology*, 41, 5151-5162. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01035-1>
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and Family*, 38(1), 15-28. doi: 10.2307/350547
- The National Council on Sexual Addiction and Compulsivity (2013) from www.ncsac.org.
- Twohig, M. P., & Crosby, J. M. (2010). Acceptance and commitment therapy as a treatment for problematic internet pornography viewing. *Behavior Therapy*, 41(3), 285-295. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2009.06.002>
- Twohig, M. P., Hayes, S. C., & Masuda, A. (2006a). Increasing willingness to experience obsessions: Acceptance and commitment therapy as a treatment for obsessive-compulsive disorder. *Behavior Therapy*, 37(1), 3-13. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2005.02.001>
- Twohig, M. P., Hayes, S. C., & Masuda, A. (2006b). A preliminary investigation of Acceptance and Commitment Therapy as a treatment for chronic skin picking. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 1513-1522.
- Wells, A., & Davies, M. I. (1994). The Thought Control Questionnaire: A measure of individual differences in the control of unwanted thoughts. *Behaviour research and therapy*, 32(8), 871-878. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(94\)90168-6](https://doi.org/10.1016/0005-7967(94)90168-6)

REVIEW ARTICLE / DERLEME YAZISI

A New Perspective on Animal-Human Relationship: Traditional Review on Veterinary Social Work

Hayvan - İnsan İlişisine Yeni Bir Bakış: Veteriner Sosyal Hizmeti Üzerine Geleneksel Derleme

Seda Topgül¹ Emre Kol² Okan Beytaş³

Abstract:

This study is one of the few conducted in our country on veterinary social work, a new field that intersects the profession of social work and veterinary medicine, providing a new perspective on human-animal interaction. The motivation of this study was to reflect the effects of animals, as “living beings”, on sensitive groups in the light of conducted studies while trying to shift the perception of animals being considered as Metas. This study discusses the conceptual framework of veterinary social work and its relationship with social work. This study also presents a general framework regarding the ethical issues of animal use in the field of social work. For this purpose, the study was carried out using the traditional review method. With the approach of individuals and their environment, social work has considered the environment in the context of people, human groups and systems, rather than the individual-nature or individual-animal relationships. However, anthropocentrism or the automatic privilege of human interests over all other animals, that is destroying the environment, reproduces social inequality not only between species but also between people. Change is a constant component of social work; therefore, the social work of the future does not have to be anthropocentric. Accordingly, animal-assisted interventions are expected to be covered to a further extent in the mainstream discussions of social work. In conclusion, this study aims to draw attention to the conjunction of veterinary and social work.

Keywords: Veterinary Social Work, Animal-Human Relationship, Animal Assisted Interactions.

¹ Associate Professor, Akdeniz University, Faculty of Social and Human Sciences, Department of Social Work, Manavgat/Antalya, sedatopgul@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1649-1732

²Associate Professor, Anadolu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Labor Economics and Industrial Relations, Eskişehir, ekol@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3242-6925

³Research Assistant, Akdeniz University, Faculty of Social and Human Sciences, Department of Social Work, Antalya/Manavgat-Türkiye, okanbeyts@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9996-2370

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Associate Professor, Akdeniz University, Faculty of Social and Human Sciences, Department of Social Work, Manavgat/Antalya, sedatopgul@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1649-1732

Date of Received/Geliş Tarihi: 26.07.2023, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.04.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 23.04.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Topgül, S., Kol, E., & Beytaş, O. (2024). A New Perspective on Animal-Human Relationship Veterinary Social Work: Traditional Review, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 285-290

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpjppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu çalışma insan ve hayvan etkileşimine yeni bir bakış açısı getiren sosyal hizmet mesleği ve veterinerlik mesleğinin kesiştiği yeni bir alan olan veteriner sosyal hizmeti üzerine ülkemizde yapılan sayılı çalışmalardandır. Söz konusu çalışmayı ortaya çıkaran motivasyon hayvanların birer meta olarak görülmeğe çıkarılıp birer “can” olarak hassas gruplar üzerindeki etkilerini, yapılan çalışmalar ışığında yansıtmaktır. Çalışmanın amacı, veteriner sosyal hizmetinin kavramsal çerçevesi ve sosyal hizmet ile ilişkisini ele almaktır. Ayrıca sosyal hizmet alanında hayvan kullanımının etik sorunlarına genel bir çerçeve sunmaktadır. Çalışmanın yöntemi, mevcut bilgileri sentezlemeyi ve analiz etmeyi amaçlayan geleneksel derleme çalışmasıdır. Araştırma sonuçlarına göre; sosyal hizmet, çevresi içinde birey yaklaşımı ile birey-doğa ya da birey-hayvan ilişkisinden ziyade çevreyi insan, insan grupları ve sistemler bağlamında ele almıştır. Oysaki çevreyi yok eden insan merkezilik veya insan çıkarlarının diğer tüm hayvanlar üzerinde otomatik olarak ayrıcalıklı hale getirilmesi, sadece hayvanlar değil, insanlar arasındaki sosyal eşitsizliği de yeniden üretmektedir. Değişim sosyal hizmetin değişmez bir özelliğidir, bu nedenle geleceğin sosyal hizmeti insan odaklı olmak zorunda değildir. Sonuç olarak; bu geleneksel derleme çalışmasında veteriner sosyal hizmet alanının sosyal hizmetin ana akım tartışmaları içerisinde giderek kendisine daha fazla yer bulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Veteriner Sosyal Hizmet, Hayvan-İnsan İlişkisi, Hayvan Destekli Etkileşimler.

Giriş

Tarihsel olarak sosyal hizmet, yoksulluk ve onunla ilişkili diğer sosyal sorunlara odaklanmıştır. Bunu münhasıran insanlara odaklanan hümanist bir entelektüel çerçeve içinde yapmıştır. Hayvanları kullanan terapilerin sayısındaki artışla birlikte, sosyal hizmet mesleğinde de yeni bir alan oluşmuştur; bu alan veteriner sosyal hizmet olarak adlandırılmaktadır. Baskıların kesişimselliğini tanıyan yaklaşımlar, insan/hayvan ayrımı içinde ve arasında daha uzun vadeli çözümler sunmaktadır. Veteriner sosyal hizmet hayvanların refahı ve insanların hayvanlarla olan ilişkilerinin iyileştirilmesi üzerine odaklanan bir sosyal hizmet dalıdır. Veteriner sosyal hizmet, veterinerlik ve sosyal hizmetin prensiplerini birleştirerek hayvanların sağlık, bakım ve korunması ile ilgili konuları ele alırken aynı zamanda insanlar arasındaki sosyal ilişkileri de değerlendirir. Veteriner sosyal hizmetin temel amacı, hayvanların refahını arttırmak ve hayvan haklarını korumaktır. Bu amaç doğrultusunda veteriner sosyal hizmet profesyonelleri hayvanlara yönelik kötü muamele, ihmal ve istismar vakalarını tespit eder ve durumlarla ilgili müdahalelerde bulunur. Ayrıca hayvan sahiplerine hayvanların bakımı ve korunması konusunda eğitim vererek, hayvanların daha iyi şartlarda yaşamasını sağlamaya çalışırlar. Diğer yandan hayvanlara yapılan muamelelerin insan ilişkileri boyutuna da özellikle vurgu yapmaktadır. Hayvanlar aile sistemlerinin bir parçasıdır. İşlevsel olarak ailelerdeki sorunlar ve bireylerin işlev bozukluklarının da giderilmesinde veteriner sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin önemli bir payı bulunmaktadır. Çocuklukta hayvanlara yönelik zulüm ile kişilerarası saldırganlık arasındaki ilişki (Ascione, 1993, s. 226), hayvanlara karşı zalimce davranan çocukların, hayatlarının ilerleyen dönemlerinde orantısız bir şekilde insanlara da şiddet uygulama eğiliminde (Petersen ve Farrington, 2007, s. 23) olduklarını göstermektedir. 1987’de çocuklukta hayvanlara eziyet, Amerikan Psikiyatri Birliği Tanısal İstatistik El Kitabı’nda (III-R) davranış bozukluğunun varlığını gösteren bir dizi semptomdan biri ve yetişkin antisosyal davranışlarıyla ilişkili bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Örneğin 180 cezaevi mahkumu üzerinde yapılan bir çalışmada, çocukluk döneminde tekrarlayan hayvan zulümü eylemleri

gerçekleştiren mahkûmların, kişilerarası şiddet eylemleri gerçekleştirme olasılıklarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Hensley, Browne ve Trentham, 2018, s. 495). Hayvan istismarı ve aile içi şiddet arasındaki bağlantıda sosyal hizmet uygulamaları önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal hizmetin birey ve aile temelli çalışma programları hayvan refahı ile birleştiğinde veteriner sosyal hizmetin önemli bir uygulama alanı olarak yerini alması beklenmektedir. Sadece insan ve hayvan şiddeti ilişkisi çerçevesinde değil, bir hayvan dostunun kaybı ve yas süreci içinde, şefkat yorgunluğunu önleme ve müdahale çabalarında ya da hayvan destekli müdahalelerde de veteriner sosyal hizmetlerin etkinliği bulunmaktadır. Sonuç olarak, veteriner sosyal hizmet hayvanların refahı ve insanların hayvanlarla olan ilişkilerinin iyileştirilmesi için önemli bir sosyal hizmet dalıdır. Bu alanda çalışan profesyoneller hayvan haklarına saygı göstererek, hayvanların korunması ve insanların hayvanlarla olan ilişkilerinin sağlıklı ve dengeli olması için çalışmalar yürütmektedir. Çalışmanın amacı, hayvan-insan ilişkisinde veterinerlik mesleğinin sosyal hizmet uygulamasına entegrasyonunu desteklemektir. Bu çalışma ile sosyal hizmet anlayışının uzmanlaşma yönünde değişimi için katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Veteriner sosyal hizmet alanında yapılan çalışmalara yönelik yeterli çalışma olmadığı için literatür boşluğunu doldurmak üzere gerçekleştirilen önemli çalışmalardan biri olarak özgün bir değer taşıdığına inanılmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sosyal hizmet; koruyucu-önleyici, değiştirici-geliştirici ve tedavi edici işlevleri barındıran bir meslek ve disiplindir. Sosyal hizmet, geleneksel bakış açısı ile savunmasız kişileri ve grupları desteklemeyi ayrıca çevre ile etkileşimlerini arttırmayı hedeflemektedir. Sosyal çalışmacılar, gereksinimlere en uygun kaynakları belirlemeye ve insan ile çevre arasındaki uyum sürecini kolaylaştırmaya yönelik olarak ekosistem yaklaşımını kabul ederler. Sosyal hizmet, ekolojik yaklaşım ile birey ve çevre arasındaki gerginlik ve stres alanlarını araştırarak onların kaynak edinmelerine ve yeteneklerini geliştirmelerine destek olan müdahaleler sağlamaktadır

(Birinci, 2020). Sosyal hizmet mesleği, insanların diğer hayvanlarla bağlantılarından elde edebileceği duygusal, psikolojik ve fiziksel faydaları takdir edebilmektedir. Ancak, Anglo-Amerikan egemen toplumlarda (Avustralya, İngiltere, Kanada ve ABD gibi) hayvanların sosyal hizmet mesleği tarafından resmi olarak kabulü bulunmamaktadır. Sosyal hizmetin dogmatik insan merkezçiliği metafiziktir, kendimizi diğer tüm hayvanlardan tür olarak farklı kavramsallaştırmakta ve insan-hayvan etkileşimine yönelik anlayışımızı karartmaya hizmet etmektedir. Bu kısmen, insan merkezçilik ve insanın doğa üzerindeki hâkimiyeti varsayımlarına dayanan hûmanizme dair entelektüel mirasımızdan kaynaklanmaktadır. İnsan merkezçilik ve eşitsizlik sosyal hizmetin uzun süredir devam eden, insanın diğer hayvanlardan üstün olduğunu varsayma durumu ve insanları diğer hayvanlardan ayıran çok geniş bir uyarlatırma projesini yansıtmaktadır (Ryan, 2011). İnsan merkezçilik veya insan çıkarlarının diğer tüm hayvanlar üzerinde otomatik olarak ayrıcalıklı hale getirilmesi, sadece hayvanlar değil, insanlar arasındaki sosyal eşitsizliği de yeniden üretmektedir. Ekofeministler de, kadınların "doğaya daha yakın" ve "evcilleştirilmeye" muhtaç olarak görüldüğü için bu fikrin kadınlara yönelik baskının temelini oluşturduğunu ikna edici bir şekilde tartışmışlardır (Topgöl, 2012, s. 72). Geleceğin sosyal hizmeti, sadece insanların değil, birden fazla türün habitat gereksinimlerini takdir etmemizi ve ekoloji ile ekolojik değişime gereken önemi vermemizi istemektedir (Evans ve Gray, 2012). Risley-Curtiss (2010), sosyal hizmet uzmanlarının insanlar ve hayvanlar arasındaki ilişkiyi ve bağı kabul etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun nedeni insan ve hayvan arasındaki bağı terapötik ve destekleyici etkilere sahip olmasıdır. Bu etkileri sosyal hizmet uzmanlarının nasıl değerlendirebilecekleri ve uygulamalara nasıl dâhil edecekleri önem taşımaktadır. Hayvan destekli terapi veya hayvan destekli aktiviteler gibi müdahalelerin sosyal hizmet pratiğine entegrasyonunu desteklemek amacı ile sosyal hizmet uzmanları katkıda bulunabilmektedir.

Hayvanları sosyal hizmetin kapsamına dâhil etmenin belki de en zorlayıcı argümanı, hayvanların sosyal hizmet tarzlarına ve uygulama alanlarına çoktan girmiş olmalarıdır. Onları görmezden gelmek, eskiden öyleyse bile, artık meşru değildir. Bu çerçevede yapılan bu araştırmanın amacı veteriner sosyal hizmet alanı ile ilgili çalışmaları tespit etmek ve değerlendirebilmektir.

Yöntem

Çalışmanın yöntemi, akademik veya bilimsel bir konuda mevcut literatürü kapsamlı bir şekilde gözden geçirerek, mevcut bilgiyi sentezlemeyi ve analiz etmeyi amaçlayan bir tür literatür taraması olan geleneksel derleme çalışmasıdır. Bu tür çalışmalar belirli bir araştırma konusu veya sorunu hakkında derinlemesine bilgi edinmeyi ve mevcut araştırmalardan elde edilen sonuçları anlamayı kolaylaştırır. Bu çalışma da veteriner sosyal hizmeti üzerinde gerçekleştirilen bir geleneksel derleme çalışması olup, ilgili konudaki çalışmalarda ortak noktaların daha anlaşılabilir olması için kelime bulutu (word cloud) grafik türünden yararlanılmıştır. Veteriner sosyal hizmet alanı ile bağlantılı kelime bulutu için 2010,2020 ve 2021 yıllarına ait birer adet çalışma seçilmiştir. Bu çalışmalar veteriner sosyal hizmetin çalışma alanları itibari ile geldiği aşamaları en iyi gösteren çalışmalar olması nedeni ile tercih edilmiştir. Yıllar içerisinde yaşanan değişimde öne

çıkan ve çoğunlukla tercih edilen kelimelerin neler olduğu, çalışmanın temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır.

Bulgular

Tennessee Üniversitesi'nde (2014), veterinerlik sosyal hizmeti (VSH), "veterinerlik tıbbi ve sosyal hizmet uygulamasının keşiftiği noktada ortaya çıkan insan ihtiyaçlarıyla ilgilenen bir sosyal hizmet uygulaması alanı" olarak tanımlanmaktadır. VSH'nin sınırları, mevcut sosyal hizmet etik kurallarına bağlı kalınarak insan-hayvan ilişkileri kapsamında belirlenmektedir (Taylor, Fraser, Signal ve Prentice, 2016). VSH'nin çalışma alanı şunlardır:

- Keder ve evcil hayvan kaybı (Turner, 2002).
- Hayvan destekli müdahaleler (Topgöl, 2022).
- İnsan ve hayvan şiddeti arasındaki bağlantı (Ascione, 2001).

Türkiye'de yapılan literatür taramasında veteriner sosyal hizmet alanında sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Diğer yandan hayvan refahı literatürü üzerinden yapılan incelemelerde de, hayvanlara ve onların bakımına yönelik tutumlara ilişkin sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Araştırmalardan birisi de Kıbrıs'ta ve Birleşik Krallık'ta hayvan refahına yönelik tutumu karşılaştıran Zalaf ve Egan'a (2015) ait bir çalışmadır. Bu çalışmada hayvanlara yönelik tutumlar iki ülke özelinde ölçülmüştür. Buna göre, Kıbrıs'ta insanların hayvanlar ile daha fazla temasından kaynaklı olarak daha iyi tutumlar geliştirdiği ifade edilmiştir. Veteriner sosyal hizmet alanında yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde (Dale ve Yeung, 2021; Arkow, 2020; Palley, O'Rourke ve Niemi, 2010) kelime bulutundan da anlaşılabilir gibi çoğunlukla hayvan destekli müdahaleleri ön plana çıkaran kelimelerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu çerçevede özellikle veterinerlik sosyal hizmetinin diğer alanlarının ihmal edildiğini söylemek mümkündür.

Şekil 1. Veteriner Sosyal Hizmet Üzerine Yapılan Çeşitli Çalışmalar İçin Oluşturulan Kelime Bulutu

Veteriner sosyal hizmeti üzerine yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde metinlerde tekrar edilen kelime ve kavramlara ilişkin dağılımı, metinde kullanılan kelime ve kavramlardan anlamak mümkündür. Veteriner sosyal hizmeti üzerine yapılan çalışmalarda en fazla tekrar eden kelime ve kavramlar şunlardır: Bağ, destek, sosyal, hayvan, insan, aile, çalışma, kayıp, veteriner kelimeleri öne çıkmaktadır. Daha az sıklıkla ise, şefkat, terapi, şiddet, hizmet, çocuk ve grup kelimeleri yer almaktadır. Sık kullanılan kelimeleri anlamak, öne çıkan temaları

göstererek analiz yapma imkânı sağlaması açısından önemlidir. Kelime bulutları yardımı ile konu ile ilgili önemli terimler hızlıca belirlenir. Anahtar noktalar ve odaklanılan konular vurgulanarak içeriğin özeti sağlanmaktadır. Aynı zamanda temalar, trendler ve yoğunlaşılacak konular görsel olarak anlamayı kolaylaştırır. Veteriner sosyal hizmete yönelik çeşitli çalışmalar incelendiğinde ise ortaya daha çok hayvan destekli müdahalelerin çıktığı ve diğer veteriner sosyal hizmet alanlarının göz ardı edildiği görülmektedir.

Amerikan Psikoloji Derneği'nin İnsan-Hayvan Etkileşimi Çalışmaları ve İngiliz Sosyoloji Derneği'nin Hayvan/İnsan Çalışmaları Grubu önemli örneklerdir. Diğer yandan Amerikan Veteriner Tıp Derneği ise veteriner hekimlik ve insan sağlığı arasındaki bağlantıları araştıran ve destekleyen bir Veteriner Psikoloji ve İnsan-Hayvan Etkileşimi bölümüne sahiptir. İnsan-hayvan ilişkilerini ele alan derslerin artması aynı zamanda akademik, toplumsal ve kişisel olarak önemlerinden de bahsetmektedir. Bunun yanında, insan-hayvan bağına artan ilgiye yönelik en büyük eleştirilerden biri, hayvanların hala insan "işlev bozukluğuna" yardımcı olacak araçlar olarak algılanma eğiliminde olmalarıdır (Taylor ve Signal, 2008). Bu sosyal hizmetin üstlenebileceği bir konum değildir. Bunun sebebi hayvanların yalnızca bizim yararımıza var olmayan duyarlı varlıklar olduğunu kabul edersek, o zaman onları nasıl kullanacağımızın etiği hakkında düşünmemiz gerekmesidir. Öncelikle, insanlara yardım etmeyi amaçlayan herhangi bir terapötik müdahaleye onları dâhil etmenin meşru olup olmadığını düşünmeye hazır olmalıyız. Terapötik roller üstlenen hayvanların, yalnızca hizmet ettikleri insanların değil, kendi ihtiyaçlarının ve çıkarlarının da tanınmasını sağlama ihtiyacı vardır.

Tartışma

Veteriner sosyal hizmet, veteriner hekimlerin veterinerlik becerilerini ve sosyal hizmetin ilkelerini birleştirerek hayvanların ve insanların yaşamlarını geliştirmeyi amaçlayan çok yönlü bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Veteriner sosyal hizmet alanında yapılan çalışmalarda kelime bulutundan da anlaşılacağı gibi çoğunlukla hayvan destekli müdahaleleri ön plana çıkan çalışmalar olduğu görülmektedir (Arkow, 2020; Dale ve Yeung, 2021; Palley ve ark., 2010, Odendaal, 2000). Evcil hayvan destekli müdahaleler, stresi azaltmak için havaalanlarında; mahkeme salonlarında çocukları eşlik etmek için; okullarda, çocukların stresini azaltmak ve motivasyonlarını, odaklanmalarını ve görev dayanıklılıklarını artırmak için (Jalongo, 2018); tıbbi merkezlerde ve hastanelerde, ön ve sonrası tedavi anksiyetesini azaltmak için (Uglow, 2019); hapishane sistemlerinde mahkumlara, meslek eğitimi sağlamak ve davranışsal olarak zorluk yaşayan barınak köpeklerinin eğitimini yeniden yapmak için (Corleto, 2018); ve savaş gazilerine, travma sonrası stres bozukluğu tedavisinde yardımcı olmak için kullanılmıştır (McKissock, 2018). Ancak çalışmalardan da görüldüğü gibi yapılan araştırmalar genel olarak hayvan destekli müdahaleler çerçevesinde yürütülmektedir. Diğer yandan ise hayvan ve insan ilişkisini şiddet boyutu ile elen alan çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar daha çok çocukluk döneminde hayvanlara gösterilen şiddet eylemleri ile yetişkin dönemindeki şiddet eylemlerinin örtüştüğü üzerinde yoğunlaşmaktadır (Ascione, 1993; Petersen ve Farrington, 2007; Hensley ve ark., 2018). Veteriner sosyal hizmetin diğer bir öneli ayağını oluşturan

keder ve evcil hayvan kaybı üzerine ise yapılan çalışma sayısı son derece sınırlıdır. Oysaki evcil hayvan kaybı ile başa çıkmaya yardımcı olmak için, Amerikan Veteriner Tıp Derneği'ne göre, veteriner hastanelerinde ve uygulamalarında büyüyen veteriner sosyal hizmet alanı genişlemektedir. Veteriner sosyal çalışanlar, hayvanların insanların yaşamlarındaki önemli rolünü ve bir evcil hayvanın ölümünün psikolojik ve duygusal etkisini anlarlar. Bu yüzden kuşatıcı bir alan olan veteriner sosyal hizmet alanına yönelik akademik çalışmalarla farkındalık yaratmak son derece önemli olup, bu alanın aktif olarak sosyal hizmet alanına dahil edilmesi de elzemdir.

Sonuç

Türkiye'de veteriner sosyal hizmet kavramı ve uygulamaları son yıllarda daha fazla dikkat çekmeye başlamış olsa da henüz tam olarak gelişmiş bir alt yapıya sahip değildir. Türkiye'de veteriner sosyal hizmet alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve bazı hayvan hakları dernekleri bu konuda bilinç oluşturma, eğitim, rehabilitasyon gibi çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu kuruluşlar özellikle hayvan istismarına karşı mücadele etmek ve hayvan haklarına dikkat çekmek için çalışmaktadır. Veteriner sosyal hizmet, hayvan destekli terapi alanında da sağladığı terapötik etkilerden faydalanma amacı ile Türkiye'de bazı uygulamalar görülmektedir. Bu uygulamaların bazıları huzurevlerinde yaşlı bireylerle, konuşma güçlüğü çeken çocuklarla, zekâ geriliği olan özel çocuklarla, öğrencilerin sınav kaygısını gidermeye yönelik çalışmalarla yapılmıştır (Özkul, 2022). Ancak bu alanda hizmet sunan kuruluşların sayısı tam olarak bilinmediği gibi sınırlıdır. Türkiye'de veteriner sosyal hizmet alanının gelişmesi için veteriner hekimler arasında farkındalığın artırılması, eğitim programlarının düzenlenmesi ve bu alanda yapılan çalışmalara destek sağlanması gerekmektedir. Aynı zamanda veteriner sosyal hizmetin resmi bir statü kazanması ve bu alanda çalışacak profesyonellerin belirlenmesi de önem taşımaktadır. Veteriner sosyal hizmet Türkiye'de henüz yeni bir alan olmasına rağmen hayvan refahı, insan-hayvan ilişkileri konularının giderek önem kazandığı bir dönemde gelişim potansiyeline sahiptir. İlerleyen yıllarda daha fazla kurulumun, veteriner hekimin ve sosyal çalışmacının bu alanda faaliyet göstermesi beklenmektedir. Sonuç olarak; sosyal çalışmacılar bir hayvana kötü muamele eden birini nasıl tedavi edeceğini, evcil hayvanlar için yas tutan insanlara nasıl yardımcı olabileceğini ve hayvan destekli terapi programlarını nasıl kurabileceğini öğrenebilir. Bu yüzden doldurulması gereken bu boşluk için sosyal hizmet alanının bunu yapma kapasitesi bulunmaktadır.

Öneriler

Sosyal hizmet mesleği, çeşitliliği kabul eder ve buna yanıt verirken veteriner sosyal hizmet alt uzmanlığı bulunmamaktadır. Sosyal hizmet eğitimi içinde öğrencilere bu alt uzmanlık hakkında seçmeli dersler konulabilir. Benzer şekilde veterinerlik fakültelerinde de seçmeli ders havuzlarına veteriner sosyal hizmet dersi eklenebilir. İkinci olarak bireylerin hayvanlara kötü muamelesi noktasında adli sosyal hizmet çerçevesinde veteriner sosyal çalışmacılara ilgili davalarda bilirkişilik yaptırılabilir. Üçüncü olarak insan-hayvan bağını ve insanı, hayvanı ve bu etkileşimi koruma ihtiyacı çerçevesinde savunuculuk çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Son olarak veteriner sosyal hizmet, veteriner sosyal çalışmacılar için hayvan barınaklarından at tesislerine, hayvanat bahçelerine, belediyelerin hayvan

kontrol kurumlarına veterinerliklere kadar çok geniş istihdam alanları yaratabilir. Bütün bu öneriler çerçevesinde veteriner sosyal hizmet hakkında farkındalık yaratmak, gelişimlerini teşvik etmek ve desteklemek için çaba gösterilmelidir. Bu alanda yapılacak araştırmaların sayısının artırılması da daha sonraki çalışmalara ışık tutması ve veteriner sosyal hizmetin Türkiye’de tanınması ve geliştirilmesi açısından önemlidir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Uygulanamaz.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

ST çalışmanın tasarımını oluşturmuş, veri toplama aşamasını yürütmüş, verileri analiz etmiştir. EK makalenin taslağını oluşturmuş, aynı zamanda makalenin genel yazımını ve kontrolüne katkı yapmıştır. OB çalışmanın kritik revizyonunu üstlenmiştir. Yazarlar, makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

Ascione, F. R. (1993). Children who are cruel to animals: a review of research and implications for developmental psychopathology, *Anthrozoös*, 6(4), 226–247.

Ascione, F. R. (2001). Animal abuse and youth violence, *Juvenile Justice Bulletin*, erişim adresi: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojdp/188677.pdf>, erişim tarihi: 25.09.2023.

Arkow, P. (2020). Human–animal relationships and social work: opportunities beyond the veterinary environment, *Child and Adolescent Social Work Journal*, 37, 573–588.

Australian Association of Social Workers (AASW) (2010). *Social work code of ethics*, Canberra.

Beddoe, L. (2013). Violence and the media. In A. Taylor ve M. Connolly (Eds.), *Understanding violence: Context and practice in the human services*. Canterbury: Canterbury University Press.

Birinci, E. (2020). Alzheimer hastalığına sosyal hizmet yaklaşımı. E. Birinci (Ed.), *Alzheimer hastalığına multidisipliner yaklaşım kitabı içinde* (s. 91-115). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

British Association of Social Workers (BASW) (2012). *Code of ethics statement of principles*.

Brown, L. ve Strega, S. (2005). *Research as resistance: critical, indigenous and anti-oppressive approaches*. Toronto: Canadian Scholars.

Corleto, D. (2018). Prison rehabilitation: The sociological, physiological, and psychological effects of animal-assisted interventions. *Themis: Research Journal of Justice Studies and Forensic Science*, 6(8), 112-131.

Dale, M. ve Yeung, P. (2021). Animal abuse and family violence: reflections from workshopping with veterinary students, *Aotearoa New Zealand Social Work*, 33(1), 99–107.

Davis, A. ve Wainwright, S. (2005). Combating poverty and social exclusion: implications for social work education, *Social Work Education The International Journal*, 24 (3), 259-273.

Dominelli, L. (2009). *Introducing social work, short introductions*. Cambridge: Policy Press.

Dunayer, J. (2001). *Animal equality: language and liberatio*. Derwood Ryce Publishing.

Evans, N. ve Gray, C. (2012). The practice and ethics of animal-assisted therapy with children and young people: is it enough that we don't eat our co-workers?, *British Journal of Social Work*, 42(4), 600–617.

Hensley, C., Browne, J. A., ve Trentham, C. E. (2018). Exploring the social and emotional context of childhood animal cruelty and its potential link to adult human violence. *Psychology, Crime & Law*, 24(5), 489–499.

Jalongo, M.R. (2015). An attachment perspective on the child–dog bond: interdisciplinary and international research findings. *Early Childhood Educational Journal*, 43, 395–405.

Jordan, B. (2008). Social work and world poverty, *International Social Work*, 51 (4), 440-452.

Katcher, A. H. ve Wilkins, G. G. (2000). The centaur's lessons: Therapeutic education through care of animals and nature study. In A. H. Fine (Eds.), *Handbook on animal- assisted therapy*. New York: Academic Press.

Louise Petersen, M. ve Farrington, D. P. (2007). Cruelty to animals and violence to people. *Victims & Offenders*, 2(1), 21–43.

McKissock, H. B. (2018). *Equine assisted learning as a model of applied ecopsychology: Phenomenological study of the benefits of connecting with horses for people with post traumatic stress disorder*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Akamai University, Durham, North Carolina, United States.

Odendaal, J. S. J. (2000). Animal-assisted therapy - magic or medicine?. *Journal of Psychosomatic Research*, 49(4), 275–280.

Özkul, T. (2022). *Hayvan Destekli Terapi*. <https://fikirturu.com/insan/hayvan-destekli-terapi/>

Palley, L. S., O'Rourke, P. P. ve Niemi, S. M. (2010). Mainstreaming animal-assisted therapy. *ILAR Journal*, 51(3), 199–207.

Ryan, T. (2011). *Animals and social work: A moral introduction*. Houndmills: Palgrave Macmillan.

Taylor, N., Fraser, H., Signal, T. ve Prentice, K. (2016). Social work, animal-assisted therapies and ethical considerations: A programme example from central Queensland, Australia. *British Journal of Social Work*, 46, 135–152.

Taylor, N. ve Signal, T. (2008). Throwing the baby out with the bathwater: towards a sociology of the human–animal abuse “link”?. *Sociological Research Online*, 13(1).

Topgül, S. (2012). Kadın ve doğa ilişkisi: ekofeminizm. *Sosyoloji Dergisi*, 27, 71-83.

Topgül, S. (2022). A systematic examination of animal assisted interventions for disadvantaged groups, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 4(4), 387-392.

Turner, W.G. (2003). Bereavement counseling: Using a social work model for pet loss, *Journal of Family Social Work*, 7(1), 69-81.

Twikirize, J., Asingwire, N., Omona, J., Lubango, R. ve Kafuko, A. (2013). The role of social work in poverty reduction and the realisation of millennium development goals in Uganda. Kampala: Fountain Publishers.

Uglow, L. S. (2019). The benefits of an animal-assisted intervention service to patients and staff at a children's hospital, *British Journal of Nursing*, 28 (8), 509-516.

Zalaf, A. ve Egan, V. (2015). A new questionnaire examining general attitudes toward animals in Cyprus and the United Kingdom, *Journal of Veterinary Behavior*, 10 (2), 111-117.

INSTRUCTION FOR AUTHORS

GENERAL INFORMATION

Aims and Scope:

The aim of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, Cyprus, Turkey and in the world, mainly Psychiatry and Psychology, to provide the scientific level of theoretical knowledge and clinical experience to create and promote a forum. In the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, original research articles, review articles, case reports, letters / debates, books and dissertations will be published. The Turkish Cypriot Journal of Psychiatry and Psychology, whose short name is Cyp Turk J of Psychiatry and Psychol, is published both in print (ISSN: 1302-7840) and online (E-ISSN: 2667-8225).

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology recommends that authors follow the Recommendations for the conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals formulated by the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE).

Link: <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Publication Frequency:

The journal is published 4 issues per year, in March, June, September and December.

Manuscripts are published after review of the editorial board and at least two reviewers, and after making necessary corrections.

Publication Language:

The language of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is Turkish and English. Articles published in full text in Turkish also contain the English title, abstract and keywords. Again, Articles Published in English contain Turkish title, abstract and keywords.

It is a policy that the Editorial Board attaches importance to the writing and grammar rules of the articles. It is expected that the articles should be written in an understandable, clear, and plain language in accordance with grammar, spelling rules and field writing.

Articles accepted for publication by the Editorial Board are read by language (Turkish, English) editors. During the evaluation process of the articles, the editorial board, referees, or language editors may suggest corrections regarding the writing of the article. It is the authors' responsibility to make these corrections. Authors seeking assistance with English language editing, translation, or figure and manuscript formatting to fit the journal's specifications should consider using Cyprus Mental Health Institute Language Services. Visit Cyprus Mental Health Institute Language Services on ruhsagligienstitusu.com.

Open Access Policy:

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is an open access, double-blind peer-reviewed journal. Each article accepted by peer review is made freely available online immediately upon publication, is published under a Creative Commons license and will be hosted online in perpetuity. There is no charge for submitting a paper to the journal.

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is published with the policy of transparency, open access and sharing of information in publishing. The Journal supports the Budapest Open Access Initiative. For this purpose, the open access policies available at <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-translations/turkish-translation> are adopted by the Editorial Board of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology. In addition, articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology within the scope of open access policies are licensed under "Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License" (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>).

Journal Content:

At the stage of submission, the application letter, title, authors and institutions, contact address, Turkish abstract and the title and summary of the manuscript should be written at the relevant stages.

Turkish abstract should be added to the works written in English. In the main text of the manuscript it will be used as follows: Introduction, Materials and Methods, Results, Discussion, Acknowledgments, References, Tables and Figures.

Manuscripts must not have been previously published or sent to another journal for publication.

Article Types:

The Journal accepts the following paper types for publication:

a)Original Articles: These should only include original findings from high-quality planned research studies such as experimental designs, outcome studies, case-control series, surveys with high response rates, randomized controlled trials, intervention studies, studies of screening and diagnostic tests, and cost-effectiveness analyses.

b)Review articles: These are systematic and critical assessments of the literature.

c)Viewpoints: These should be experience-based views and opinions on debatable or controversial issues that affect the profession. The author should have sufficient, credible experience on the subject.

d)Practical Psychotherapy: Manuscripts describing the use of psychotherapy in a single case or a series of cases can be submitted to this section. We are mainly looking for articles that describe the practicalities in conducting psychotherapy, the hurdles faced, how they were overcome, etc.

e)Case Series: More than one new, interesting, and rare cases belonging to a particular diagnosis/clinical feature/treatment can be reported in this section.

f)Commentaries: These should address important topics and may be linked to multiple or a specific article recently published in Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology.

g) Letter to the Editor: In this section, the authors publish their short observations on the mental health field.

Authorship:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology follows the requirements for authorship recommended by the International Medical Journal Editors Committee. Articles should be submitted for evaluation only after approval by all contributing authors. During the article submission phase, the Author Form must be sent together. Submitters should carefully check that all contributors to the article are considered contributing authors.

The list of authors should include anyone who can legally claim authorship. Accordingly, each author must meet all the following criteria:

Substantial contributions to the conception or design of the work; or the acquisition, analysis, or interpretation of data for the work; AND

Drafting the work or revising it critically for important intellectual content; AND

Final approval of the version to be published; AND

Agreement to be accountable for all aspects of the work in ensuring that questions related to the accuracy or integrity of any part of the work are appropriately investigated and

Those who do not meet the above 4 criteria should be named in the Acknowledgements.

The terms set forth herein have been arranged in accordance with the guidelines of the Journal Editors (ICMJE). For further details please see:

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>

Copyright Transfer Form:

Authors have to transfer the copyrights of their articles to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology at the time of article application. For this, the "Copyright Transfer Form" is filled and the publication rights of the articles are transferred to the journal. All authors sign the form, scan it in the browser and electronically upload it to the TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK system (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi>) with the article. The Editorial Board of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is authorized to publish the article.

In addition, the authors reserve the right to use the article free of charge in their lectures, presentations and book works other than copyright, the right to reproduce the article for their own purposes provided that they do not sell, and the right to distribute by mail

or electronically. In addition, the author can use any part of the article in another publication, if it is sent to the Journal (citation). The articles of the authors who do not upload the Copyright Transfer Form to the system with article application are not processed. Copyright transfer applies only to articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology. Please ensure that a 'Declaration of Conflicting Interests' statement is included at the end of your manuscript, after any acknowledgements and prior to the references. If no conflict exists, please state that 'The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest'.

For guidance on conflict of interest statements, please see the ICMJE recommendations.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities-conflicts-of-interest.html#two>

Please make sure that this statement is not included in the main manuscript but in the Title page.

For accepted manuscripts, the authors are deemed to have accepted the correctness by the editor-in-chief.

In case of studies presented previously in a congress / symposium, this should be stated as a footnote.

Financing:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology requires all authors to state their funds consistently under a separate heading. In the absence of funding, the acknowledgment should include the following statements after and before the resources section: "This research has not received a private grant from any funding institution in the public, commercial or non-profit sectors."

Statement of Conflict of Interests:

The policy of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is that all authors indicate conflict of interests in their articles. If there is no conflict, please use the phrase 'Author (s) declares no conflict of interest'. Please refer to the ICMJE recommendations for guidance on conflict of interest statements.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities-conflicts-of-interest.html#two>

All applications must be accompanied by the ICMJE Conflict of Interest Forms.

Ethics Committee:

Local ethics committee approval should be obtained for researches. In the manuscripts that report the results of the experimental studies, there should be a sentence indicating that the informed consent of the volunteer or the patients were taken after all the procedure(s) is fully described. In the case of such a study, the authors must accept internationally recognized guidelines and Turkish provisions of the regulations and also send the approval of the Ethics Committee from the institution. Studies on animals should be made clear of what has been done to prevent pain and discomfort.

Medical research involving human subjects must be conducted according to the World Medical Association Declaration of Helsinki.

<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

Submitted manuscripts should conform to the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals.

<http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

All papers reporting animal and/or human studies must state in the methods section that the relevant Ethics Committee or Institutional Review Board provided (or waived) approval.

All submissions must be accompanied by a title page.

Write the manuscript title.

Provide the full name and institution of the review committee, in addition to the approval number.

Include a statement to the editor that the paper being submitted has not been published, simultaneously submitted, or already accepted for publication elsewhere.

Include a statement that the manuscript has been read and approved by all the authors, that the requirements for authorship as stated earlier in this document have been met, and that each author believes that the manuscript represents honest work.

The author must declare that the manuscript, to the best of the author's knowledge, does not infringe upon any copyright or property right of any third party.

Information on informed consent to report individual cases or case series should be included in the manuscript text. A statement is required regarding whether written informed consent for patient information and images to be published was provided by the patient(s) or a legally authorized representative. Please do not submit the patient's actual written informed consent with your article, as this in itself breaches the patient's confidentiality. The Journal requests that you confirm to us, in writing, that you have obtained written informed consent, but the written consent itself should be held by the authors/investigators themselves, for example, in a patient's hospital record. The confirmatory letter may be uploaded with your submission as a separate file.

Please also refer to the ICMJE Recommendations for the Protection of Research Participants.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/protection-of-research-participants.html>

All research involving animals submitted for publication must be approved by an ethics committee with oversight of the facility in which the studies were conducted. The journal has adopted the Consensus Author Guidelines on Animal Ethics and Welfare for Veterinary Journals published by the International Association of Veterinary Editors.

<http://www.veteditors.org/consensus-author-guidelines-on-animal-ethics-and-welfare-for-editors/>

Clinical Studies:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology complies with the requirement of the ICMJE that clinical trials are recorded in a WHO approved public trials registry as an evaluation condition for publication at or before the initial patient registration. At the end of the abstract, the trial registration name and URL and registration number should be included.

Reporting Guidelines:

Relevant EQUATOR Network reporting guidelines should be followed depending on the type of study. For example, all randomized controlled trials submitted for publication must include a complete CONSORT flowchart as figure. Systematic reviews and meta-analyses should be arranged according to the completed PRISMA flowchart. The EQUATOR wizard can help you determine the appropriate grid.

Other resources can be found in NLM's Research Reporting Guidelines and Initiatives.

Research Data:

As the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, we believe that the clarity, transparency and reproducibility of the research should be facilitated. Regarding the subject, we encourage authors to share their research data in an appropriate public repository subject to ethical considerations and to include a data accessibility statement in their article files.

ARTICLE WRITING RULES AND FEATURES

General Information:

The language of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is Turkish and English. Manuscripts should be written in a clear, fluent, simple language and long narratives should be avoided. Turkish equivalents of foreign words and abbreviations must be fully written in parenthesis where they crossed. Generic names of drugs should be used. Footnotes should not be used.

The names of the authors should be placed at the bottom right of one line of the article title and the title, institution, address, telephone, e-mail address should be given with the asterisk (*). Authors / text-specific terminology and / or abbreviations should be explained in footnotes. The author (s) must be the person (s) who makes the work and writes directly.

If the research has received financial support from an organization or has been presented in a congress, it should be placed on the last word of the title of the manuscript (*) and should be indicated as a bottom note.

Articles are on one side of A4 paper size, 2.5 cm on all sides. It should be written with "Times New Roman" font with 12 pt and one and a half line spacing. The Turkish title should not exceed 19 words. Subheadings must be preceded by line spacing, no space between paragraphs and no paragraph indented.

Footnotes should be used to provide additional information, not for source representation, should be numbered on the page, written in 10 pt and 1 line spacing and justified. The page numbers must also be placed at the bottom with 11 pt.

Accepted articles are published in order.

Preparation of articles:

Title page:

The Turkish and English title of the article should not exceed 19 words. Abbreviations should not be used in the title. In the article, only the names and surnames of the authors who directly contributed to the study, their titles, and the institutions they work for should be written clearly. Funds and organizations supporting the study should be specified on the title page.

Contact information of the author to be contacted should be written at the bottom of the title page (Author's name, surname, full address, postal code, telephone number, fax number and e-mail address should be written).

Abstracts:

Abstracts should be written in Turkish and English and should contain a maximum of 250 words. The abstract should be organized according to purpose-method-results-discussion sections. Turkish and English key words (3-8) for the article should be given right after the abstracts. English keywords should be given in accordance with "Medical Subject Headings (MESH)" (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>). Turkish keywords should be in accordance with Turkey Science Terms (TBT) (<http://www.bilimterimleri.com>). Using abbreviations in abstracts should be avoided as much as possible. When abbreviations must be used, they should be used after they are defined in parentheses at the first mention.

Article Text Body:
Research articles: After the abstract, the subtitles of introduction-method and materials-results-discussion-resources should be included, the latest information on the subject should be included, the method should be written clearly, the validity and reliability studies of the measurement tools used and the tests used for evaluation, standard deviation, test values must be specified. In the discussion, the clinical and theoretical benefits of the results, application areas, and innovations should be emphasized. Articles should not exceed 3500 words. The article should contain a maximum of 6 tables or figures. Care should be taken that the number of references does not exceed 50 resources.

Review articles: The purpose, the method used, the sources used, the results obtained should be stated. Articles should not exceed 3500 words. The article should contain a maximum of 6 tables or figures. Care should be taken that the number of references does not exceed 50 resources.

Case reports: Case reports should include introduction, description of the cases, discussion and references sections. The article should not exceed 3000 words. It should be noted that the number of references for typical or rare cases that are found useful in terms of clinical or theoretical education should not exceed 30 references. The number of tables or figures should not exceed 2.

Perspectives: In these articles, experience-based opinions on controversial or controversial issues affecting the profession should be discussed with the introduction of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Practical Psychotherapy: In these articles, the introduction and information about psychotherapy application should be discussed in the light of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Comments: The features of the article discussed with the introduction should be discussed in the light of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Letter: Opinions in which a discussion forum can be formed on various issues in the journal are included in the letter section. The article should not exceed 500 words.

Translation, book and thesis presentation: Translation, book and thesis introductions should be short, an original copy of the translation texts and thesis should be sent. The article should not exceed 500 words.

Thank letter: The letter of acknowledgment can be added to the individuals who contributed or to the funds and organizations supporting the study, if any.

Resources: In-article citations and bibliography in the journal should be shown according to the international APA format. For detailed information, see the Resources section on the website.

Reference in Text:

References should be written in parentheses in the text by including the surnames and publication date of the manuscripts. If more than one source is to be shown, the (;) sign must be used between the references. References should be sorted alphabetically.

Single author References;

(Akyolcu, 2007)

References with two authors;

(Saymer and Demirci, 2007, p. 72)

References with three, four and five authors;

For the first use in the text: (Ailen, Ciambune and Welch 2000, pp. 12 .13) In repeated use within the text: (Ailen et al., 2000).

References with six and more authors;

(Çavdar et al., 2003)

References in References Section

All references should be given in a separate section at the end of the text in alphabetical order.

Examples of literature writing are given below.

Book

a) Book Example

Onur, B. (1997). *Developmental Psychology*, Ankara: İmge Kitapevi.

b) Translation of Books

Schuckit MA. (1993). *Alcohol and Substance Abuse*. K Kamberoglu (trans.), Izmir: Kanyilmaz Matbaasi.

c) Multi Writer Turkish Book

Tonta, Y., Bitirim, Y. and Sever, H. (2002). *Performance evaluation in Turkish search engines*. Ankara: Total Informatics.

d) English Book

Kamien R., & amp; Kamien, A. (2014). *Music: An appreciation*. New York, NY: McGraw-Hill Education.

e) Section in English Book

Bassett, C. (2006). *Cultural studies*. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), *New cultural studies: Adventures in theory* (pp. 220 Bir237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

f) Section in Turkish Book

Erkmen, T. (2012). *Organizational culture: Functions, elements, the importance of business management and leadership*. M. Zencirkiran (Ed.), *In the book of Organizational Sociology* (pp. 233an263). Bursa: Dora Edition Publication.

Article

a) Article

Mutlu, B. and Savaşer, S. (2007). *Causes of stress in parents in the intensive care unit after surgery and attempts to reduce*. *Istanbul University Florence Nightingale Nursing Journal*, 15 (60), 179ing182.

b) More Than Seven Writers in Article

Lal, H., Cunningham, A. L., Godeaux, O., Chlibek, R., Diez-Domingo, J., Hwang, S.-J. ... Heineman, T. C. (2015). *Efficacy of an adjuvanted herpes zoster subunit vaccine in older adults*. *New England Journal of Medicine*, 372, 2087 Medicine2096. <http://dx.doi.org/10.1056/nejmoa1501184>

Thesis, Presentation, Paper

a) Thesis

Yellow, E. (2008). *Cultural identity and policy: Interculturalism in Mardin*. (Unpublished PhD Thesis). Ankara University Institute of Social Sciences, Ankara.

b) Congress Presentation

Çepni, S., Bacanak, A. and Özsevgeç, T. (2001, June). *The relation of science teacher candidates attitudes towards science branches and their success in science branches*. Paper presented at the X. National Educational Sciences Congress, Abant İzzet Baysal University, Bolu

Tables and Figures:

Tables should be written on a separate page with single spacing. Each table should have a number and descriptive information on top. If abbreviations are included in the table, the expansions of these abbreviations should be placed under the table in the form of subtitles and in alphabetical order.

When using previously printed or electronically published tables, written permission must be obtained from both the author and the publisher, and this must be sent to the editor of the journal by fax or mail.

Transverse and longitudinal lines should not be used in the table, only straight lines should be drawn at the top and bottom.

The visuals and note examples in the articles should be numbered as Figure / Table 1.... with their short explanations centered. All images should be sent separately in JPG format with a minimum resolution of 300 dpi in order to avoid resolution problems in printing. Placements in the text can be changed according to the page layout when necessary.

Tables, graphics, figures and photographs should not be more than six, they should be placed on a separate page and their place in the text should be specified. Periods should not be used in arabic numbers and decimals.

Article Submission:

Article submissions are through the magazine park system and are given below;

Link: <https://dergipark.org.tr/tr/>

THE BLIND REVIEW AND EVALUATION PROCESS

Blind refereeing is a method applied for publishing scientific publications with the highest quality. This method forms the basis of the objective evaluation process of scientific studies and is preferred by many scientific journals. All studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are evaluated by blinding according to the following stages.

Blind Arbitration Type:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology uses the double blind method in the evaluation process of all studies. In the double blind method, the identities of the authors and referees of the studies are hidden.

Initial Evaluation Process:

Studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are first evaluated by the editors. At this stage, studies that do not comply with the purpose and scope of the journal, are weak in terms of language and expression rules in Turkish and English, contain scientific critical errors, have no original value and do not meet the publication policies are rejected. Authors of rejected studies are informed within one month at the latest from the date of submission. Studies that are deemed appropriate are sent to a field editor for the field of interest for pre-evaluation.

Pre-Evaluation Process:

In the pre-evaluation process, field editors examine the introduction and literature, method, findings, conclusion, evaluation and discussion sections of the studies in detail in terms of journal publishing policies and scope and originality. Studies deemed unsuitable as a result of this review are returned within four weeks at the latest with the field editor's evaluation report. Studies found appropriate are taken into the refereeing process.

Refereeing Process:

Studies are refereed according to their content and expertise of the referees. The editor of the field who examines the study suggests at least two referees from the referee pool of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, or may suggest new referees suitable for the field of study. The referee suggestions from the field editor are evaluated by the editors and the studies are forwarded to the referees by the editors. Referees must guarantee that they will not share any process and document about the work they evaluate.

Referee Reports:

Referee evaluations are generally; It is based on originality, method used, compliance with ethical rules, consistent presentation of findings and results, and review of the literature. This review is based on the following factors: Introduction and literature: the evaluation report includes the presentation and aims of the problem in the study, the importance of the subject, the scope of the literature on the subject, its currency and the originality of the study.

Method: The evaluation report includes information on the suitability of the method used, the selection and characteristics of the research group, validity and reliability, as well as an opinion on the data collection and analysis process

Findings: The evaluation report includes opinions on the presentation of the findings obtained within the framework of the method, the accuracy of the analysis methods, the consistency of

the findings reached with the aims of the research, the presentation of the tables, figures and visuals needed, and the conceptual evaluation of the tests used.

Evaluation and discussion: the evaluation report includes discussion of the topic based on the findings, compliance with the research question (s) and hypothesis (s), generalizability and applicability.

Conclusion and suggestions: the evaluation report includes a contribution to the literature, an opinion on suggestions for future studies and applications in the field.

Style and expression: the evaluation report includes the opinion about the content of the study title, the use of Turkish in accordance with the rules, the submission and references to the language of the full text in accordance with the examples under the journal publication principles.

General evaluation: the evaluation report includes an opinion about the originality of the study as a whole, and its contribution to the literature and practices in the field.

During the evaluation process, the referees are not expected to make adjustments according to the typographical features of the study.

Referee Evaluation Process:

The time given to the referees for the referee evaluation process is 3 weeks. Correction suggestions from referees or expert editorial board members must be completed by the authors within 3 weeks. Referees can examine the revisions of a work and decide whether it is appropriate or, if necessary, request corrections more than once.

Evaluation Result:

Comments from referees are reviewed by the field editor within two (2) weeks at the latest. As a result of this review, the editor of the field transmits its final decision regarding the study to the editors.

Editorial Board Decision:

Editors prepare editorial board opinions on the study based on the opinions of the field editor and referees. The opinions prepared are forwarded to the author (s) by the editor together with the field editor and referee recommendations within 1 week at the latest. In this process, the works that are given negative opinions are returned without requesting a plagiarism check. The final decision is made according to the results of the plagiarism audit reports for the studies with positive opinions.

Publication Evaluation Process:

It is envisaged that the publication evaluation process of the studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology will be completed within approximately 3 months. However, the period between the date when the referees or editors request a correction from the author (s) and the date when the author (s) complete the corrections are not included in this 3-month period.

Citation and Reference Control:

According to the publication ethics of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, it is mandatory to cite the articles accurately and completely. Authors must ensure that they have written entirely original works and that if authors have used the works and / or words of others, it is properly quoted or quoted. This audit is done first by the referees during the evaluation and then by the editors according to the result of the similarity-plagiarism (iThenticate) program. All works plagiarism report is also checked over intihal.net.

Early View and Publishing of the Article:

The articles that are edited in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are published in electronic media under the title of "Early View" by giving a Digital Object Identifier (DOI). Minor adjustments can be made, if necessary, while early view articles are published in the journal. Articles in early view are published in volumes and numbers determined by the Editorial Board, by removing the "EARLY VIEW" watermark on it. After the electronic journal is published, the printed version of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, which includes the same articles, is also published in the same month.

Archiving:

The data and full texts of the articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are published as .pdf on the server of TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK.

OCLC WorldCat and EBSCOhost digital archiving (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>), (<https://www.worldcat.org/>) stored and archived in a closed way. (LOCKSS; <https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/lockss-manifest>).

EASE Statement on Quality Standards

The European Association of Science Editors encourages all editors to ensure that reports of research on COVID-19 meet required standards and comply with agreed guidelines, and that any limitations are clearly stated. Members of EASE have noted poor standards of reporting in many studies related to the COVID-19 pandemic. Medical and public health measures to treat infected patients and to limit the spread of the coronavirus have to be based on high quality evidence if they are to succeed. EASE urges all involved in collecting and publishing data related to the pandemic to adhere to ethical guidelines, and to follow standard reporting guidelines (see www.equator-network.org), for example CONSORT for clinical trials and STROBE for epidemiological studies. Demographic data should include age and sex of all individuals and follow the SAGER guidelines to ensure that data on sex and gender are fully and correctly reported. We encourage full and open sharing of data where possible.

We recognise that in times of crisis it may not always be possible to obtain all required data, and that reporting may – of necessity – be curtailed. To avoid misinterpretation, but also to facilitate the rapid sharing of information, we encourage editors to ensure that authors include a statement of limitations on their research. This will inform readers and strengthen the usefulness of any published research.

In addition, whilst always advocating high language standards, we acknowledge that to facilitate rapid dissemination of important research it may be necessary to limit editorial involvement to ensuring that the published research is understandable, and not to enforce stringent language requirements on authors.

The relevant statement can be found at the website <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/ease-statement-on-quality-standards/>.

YAZARLARA BİLGİLER

GENEL BİLGİLER

Amaçlar ve Kapsam:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin amacı, Kıbrıs Türkiye ve Dünya'da Psikiyatri ve Psikoloji başta olmak üzere kuramsal bilgileri ve klinik deneyimleri bilimsel düzeyde sunmak, yayımlaştırmak bir forum oluşturmaktır. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde Psikiyatri ve Psikoloji ile ilgili alanlardaki araştırma, gözden geçirme/ derleme, olgu sunumu, eğitimde/ uygulamada ve psikiyatride yeni ufuklar açacak özgün yazılar/görüşler, çeviri yazılar, mektup/tartışma, kitap ve tez tanıtımı yayımlanır. Kısa Adı KTPP Dergisi olan Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi hem basılı (ISSN: 1302-7840) hem de online (E-ISSN: 2667-8225) olarak yayımlanmaktadır. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, yazarların International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) tarafından formüle edilen Tıbbi Dergilerde Bilimsel Çalışmanın Yürütülmesi, Raporlanması, Düzenlenmesi ve Yayımlanması için Önerilere uymalarını önermektedir. Link: <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Yayın Sıklığı:

Dergi Mart, Haziran, Eylül ve Aralık olmak üzere üç ayda bir, dört sayı olarak yayımlanır. Dergiye gönderilen yazılar yayın kurulu ve en az iki danışmanın incelemesinden ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayımlanır.

Yayın Dili:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Türkçe tam metin yayımlanan makalelerde İngilizce başlık, öz ve anahtar sözcükler de yer alır. Yine İngilizce Yayınlanan Makalelerde Türkçe başlık, öz ve anahtar sözcükler yer alır.. Makalelerin yazımı ve dil bilgisi kurallarına uygun olması, Editörleri Kurulunun önem verdiği bir politikadır. Makalelerin dil bilgisi, yazım kuralları ve alan yazına uygun, anlaşılır, açık ve yalın bir dil ile yazılması beklenir.

Editörler Kurulu'nca yayına kabul edilen makaleler, dil (Türkçe, İngilizce) editörlerince okunur. Yazarlara, makalelerin değerlendirme sürecinde editörler kurulu, hakemler ya da dil editörlerince makalenin yazımına ilişkin düzeltmeler önerilebilir. Bu düzeltmelerin yapılması, yazarların sorumluluğundadır.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi herhangi bir çeviri hizmeti vermemektedir. Derginin beklentilerine uyması için İngilizce düzenleme, çeviri veya şekil ve makale biçimlendirme konusunda yardım arayan yazarlar, Kıbrıs Ruh Sağlığı Enstitüsü Dil Hizmetlerini kullanmayı düşünebilirler. Kıbrıs Ruh Sağlığı Enstitüsü'ndeki dil hizmetleri için enstitünün web sitesi <http://ruhsagligienstitusu.com>'u ziyaret edebilirler.

Açık Erişim Politikası:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, açık erişimli, çift kör hakemli bir dergidir. Hakem değerlendirmesi sonrasında kabul edilen her makale, yayımlandıktan hemen sonra çevrimiçi olarak ücretsiz olarak bir Creative Commons lisansı altında yayımlanır ve sürekli olarak çevrimiçi olarak barındırılır. Dergiye makale göndermenin herhangi bir bedeli yoktur.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, yayıncılıkta saydamlık, açık erişim sağlama ve bilginin paylaşılması politikasıyla yayımlanmaktadır. Dergimiz, Budapeşte Açık Erişim Girişimi'ni desteklemektedir. Bu amaçla <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-translations/turkish-translation> web adresinde bulunan açık erişim politikaları, Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi Editörler Kurulu'nca benimsenmektedir. Ayrıca, açık erişim sağlama politikaları kapsamında Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makaleler "Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License" ile lisanslanmıştır.

(<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>)

Dergi yazım içeriği:

Gönderim aşamasında, başvuru mektubu, başlık, yazarlar ve kurumları, iletişim adresi, Türkçe özet ve yazının İngilizce başlığı ve özeti ilgili aşamalarda yazılmalıdır. İngilizce yazılan çalışmalara da Türkçe özet eklenmesi gerekmektedir. Yazının ana metnindeyse şu sıra kullanılacaktır: Giriş, Gereç ve Yöntem, Bulgular, Tartışma, Teşekkür, Kaynaklar. Yazıların daha önce

yayımlanmamış ya da yayımlanmak üzere başka dergiye gönderilmemiş olması gerekir.

Yazı Cesitleri:

Dergi aşağıdaki yazı türlerini yayın için kabul eder:a)Özgün Makaleler: Bunlar sadece deneysel tasarımlar gibi yüksek kaliteli planlanmış araştırma çalışmalarından orijinal bulgular içeren sonuç çalışmaları, vaka-kontrol serileri, yüksek yanıt oranlarına sahip anketler, randomize kontrollü çalışmalar, müdahale çalışmaları, tarama ve teşhis testleri çalışmaları ile maliyet-etkinlik analizleri.

b)Derleme makaleleri: Bunlar, literatürün sistematik ve eleştirel değerlendirmeleridir.

c)Vaka Serileri: Bu bölümde belirli bir tanıya / klinik özelliğe / tedaviye ait birden fazla yeni, ilginç ve nadir vaka rapor edilebilir.

d)Bakış Açılırları: Bu yazılar, mesleği etkileyen tartışmalı veya tartışmalı konulara ilişkin deneyime dayalı görüş ve görüşler olmalıdır. Yazar konu hakkında yeterli ve güvenilir deneyime sahip olmalıdır.

e)Pratik Psikoterapi: Tek vakada veya bir dizi vakada psikoterapinin kullanımını anlatan yazılar bu bölüme gönderilebilir. Esas olarak psikoterapi uygulamasındaki pratiklikleri, karşılaşılan engelleri, nasıl aşıldıklarını vb. Açıklayan makaleler arıyoruz.

f)Yorumlar: Bunlar önemli konuları ele almalıdır ve Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yakın zamanda yayımlanan birden fazla veya belirli bir makaleye bağlanabilir.

g)Editöre Mektup: Bu bölümde yazarlar ruh sağlığı alanı ile ilgili kısa gözlemlerini bu bölümde yayımlarlar.

Yazarlık:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, Uluslararası Tıp Dergisi Editörleri Komitesi tarafından yazarlık için önerilen gereksinimlerini takip etmektedir. Makaleler, yalnızca katkıda bulunan tüm yazarlar tarafından onaylandıktan sonra değerlendirilmek üzere sunulmalıdır. Makale gönderim aşamasında Yazar Formu da birlikte gönderilmelidir. Makaleyi gönderenler, makaleye katkıda bulunan herkesin katkıda bulunan yazarlar olarak kabul edildiğini dikkatlice kontrol etmelidir.

Yazar listesi, yasal olarak yazarlık iddia edebilecek herkesi içermelidir. Buna göre, her yazar aşağıdaki kriterlerin tümünü karşılamalıdır:

Çalışmanın ana fikir veya tasarımına önemli katkılar veya çalışma için verilerin toplanması, analizi veya yorumlanması; VE Çalışmanın taslağını hazırlamak veya önemli entelektüel içerik için eleştirel olarak yeniden gözden geçirmek; VE Yayınlanacak versiyonun son onayı; VE

İşin herhangi bir kısmının doğruluğu veya bütünlüğü ile ilgili soruların uygun şekilde araştırılıp çözülmesini sağlamada çalışmanın tüm yönlerinden sorumlu olmayı kabul etmek

Yazarlık kriterlerini karşılamayan tüm katkıda bulunanların Teşekkür bölümünde belirtilmelidir. Yazarlık hakkında daha fazla bilgi için lütfen International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) yazarlık kılavuzuna bakın.

Telif Hakkı Devir Formu:

Yazarlar makalelerinin telif haklarını, makale başvurusu sırasında Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'ne devretmek zorundadır. Bunun için "Telif Hakları Devir Formu" doldurularak yazıların yayın hakları dergiye devredilir. Formu tüm yazarlar imzalar, tarayıcıda tarar ve elektronik olarak makaleyle birlikte TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK sistemine (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi>) yükler. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi Editörler Kurulu, makalenin yayımlanmasında yetkilidir.

Ayrıca yazarların telif hakkı dışında kalan patent hakları, dersleri, sunumları ve kitap çalışmalarında makaleyi ücret ödemeksizin kullanabilme hakkı, satmamak koşuluyla kendi amaçları için makaleyi çoğaltma hakkı, postayla veya elektronik yolla dağıtma hakkı saklıdır. Ayrıca makalenin herhangi bir bölümünün başka bir yayında kullanılmasına Dergiye yollamada (atıfta) bulunulması koşuluyla yazarına izin verilir. Telif Hakları Devir Formu'nu makale başvurusu ile sisteme yüklemeyen yazarların makalelerine işlem yapılmaz. Telif hakkı devri yalnız Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makaleler için geçerlidir.

Finansman:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, tüm yazarların fonlarını tutarlı bir şekilde ayrı bir başlık altında belirtmelerini talep etmektedir. Finansman bulunmaması durumunda teşekkür metninde sonra ve kaynaklar bölümünden önce şu ifadelerin bulunması gerekir: "Bu araştırma, kamu, ticari veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki herhangi bir finansman kuruluşundan özel bir hibe almadı."

Çatışan Çıkarların Beyanı:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin politikası, tüm yazarlardan çatışan çıkar beyanını yazılarında belirtmeleridir. Çatışma yoksa lütfen 'Yazar (lar) çıkar çatışması olmadığını beyan eder' ifadesinin kullanılması gerekir. Çıkar çatışması bildirimleri hakkında rehberlik için lütfen ICMJE önerilerine bakın.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities--conflicts-of-interest.html#two>

Tüm başvurulara ICMJE Çıkar Çatışması Formları eşlik etmelidir.

Etik Kurul:

Araştırmalar için yerel etik kurul onayı alınmalıdır. Deneysel çalışmaların sonuçlarını bildiren yazılarda, çalışmanın yapıldığı gönüllü ya da hastalara uygulanacak prosedür(lerin) özelliği tümüyle anlatıldıktan sonra, onaylarının alındığını gösterir bir cümle bulunmalıdır. Yazarlar, bu tür bir çalışma söz konusu olduğunda, uluslararası alanda kabul edilen kılavuzlara ve T.C ve/veya K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından getirilen yönetmelik ve yazılarda belirtilen hükümlere uyulduğunu belirtmeli ve kurumdan aldıkları Etik Komitesi onayını göndermelidir.

İnsan denekleri içeren tıbbi araştırmalar Dünya Tıp Birliği Helsinki Deklarasyonu'na göre yapılmalıdır.

<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

Gönderilen makaleler, Tıbbi Dergilerde Bilimsel Çalışmanın Yürütülmesi, Raporlanması, Düzenlenmesi ve Yayınlanması için ICMJE Tavsiyelerine uygun olmalıdır.

<http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Hayvan ve / veya insan çalışmalarını bildiren tüm makaleler ile ilgili Etik Kurul veya Kurumsal İnceleme Kurulunun verdiği onay yöntemler bölümünde belirtilmelidir.

Tüm başvurulara bir başlık sayfası eşlik etmelidir.

Makalenin başlığı olmalı.

Onay numarasına ek olarak inceleme komitesinin tam adı ve kurumu belirtilmeli.

Editöre, gönderilen makalenin basılmadığına, eşzamanlı olarak gönderilmediğine veya başka bir yerde yayınlanmak üzere kabul edilmediğine dair bir açıklama eklenmeli.

Yazının tüm yazarlar tarafından okunduğuna ve onaylandığına, bu belgede daha önce belirtildiği gibi yazarlık gereksinimlerinin karşılandığına ve her yazarın yazının dürüst çalışmayı temsil ettiğine inandığına dair bir açıklama eklenmeli.

Yazar, yazının bilgisi dahilinde, herhangi bir üçüncü şahsın telif hakkını veya mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan etmeli

Bireysel vakaları veya vaka serilerini bildirmek için bilgilendirilmiş onam hakkındaki bilgiler makale metnine dahil edilmelidir. Yayınlanacak hasta bilgileri ve görüntüleri için yazılı bilgilendirilmiş onamın hasta (lar) tarafından mı yoksa yasal olarak yetkili bir temsilci tarafından mı sağlandığına dair bir açıklama gereklidir. Kendi başına hastanın gizliliğini ihlal ettiği için, lütfen makale ile hastanın gerçek yazılı bilgilendirilmiş onayı gönderilmemelidir. Dergi, yazılı bilgilendirilmiş onay aldığı yazılı olarak onaylamanızı talep etmektedir. Ancak yazılı izin kendisi, örneğin bir hastanın hastane kaydında yazarlar / araştırmacılar tarafından tutulması gerekmektedir. Onay mektubu ayrı bir dosya olarak yüklenebilir. Lütfen ayrıca Araştırma Katılımcılarının Korunması için ICMJE Önerilerine bakın.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/protection-of-research-participants.html>

Yayınlanmak üzere gönderilen hayvanları içeren tüm araştırmalar, çalışmaların yürütüldüğü tesisin gözetiminde bir etik komite tarafından onaylanmalıdır. Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalarda ağrı, acı ve rahatsızlık verilmesi için neler yapıldığı açık bir şekilde belirtilmelidir.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, International Association of Veterinary Editors tarafından yayınlanan Veterinerlik Dergileri için Hayvan Etiği ve Refahına İlişkin Mutabakat Yazım Kılavuzunu benimsemiştir.

<http://www.veteditors.org/consensus-author-guidelines-on-animal-ethics-and-welfare-for-editors/>

Klinik Araştırmalar:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, ICMJE'nin , klinik araştırmaların DSÖ onaylı bir kamu araştırmaları kayıt defterine ilk hasta kaydı sırasında veya öncesinde, yayın için bir değerlendirme koşulu olarak kaydedilmesi şartına uyar. Özetin sonunda deneme kayıt adı ve URL'si ve kayıt numarası yer almalıdır.

Raporlama Yönergeleri:

İlgili EQUATOR Ağı raporlama kılavuzları, çalışmanın türüne bağlı olarak takip edilmelidir. Örneğin, yayınlanmak üzere gönderilen tüm randomize kontrollü çalışmalar , şekil olarak tamamlanmış bir CONSORT akış şemasını içermelidir. Sistematik incelemeler ve meta-analizler, tamamlanmış PRISMA akış şemasına göre düzenlenmelidir. EQUATOR sihirbazı uygun kılavuz belirlemenize yardımcı olabilir.

Diğer kaynaklar, NLM'nin Araştırma Raporlama Yönergeleri ve Girişimlerinde bulunabilir.

Araştırma Verileri:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi olarak, araştırmaların açıklığının, şeffaflığının ve tekrarlanabilirliğinin kolaylaştırılması gerektiği düşüncesindeyiz. Konuyla ilgili olarak yazarları, araştırma verilerini etik değerlendirmelere tabi olarak uygun bir kamuya açık depoda paylaşmaya ve makale dosyalarına bir veri erişilebilirliği beyanı eklemeye teşvik ederiz.

MAKALE YAZIM KURALLARI VE ÖZELLİKLERİ

Genel Bilgileri:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin dili Türkçe ve İngilizcedir. Yazılar anlaşılır, akıcı, yalın bir dille yazılmalı ve uzun anlatımlardan kaçınılmalıdır. Yabancı sözcüklerin ve kısaltmaların Türkçe karşılıkları ilk geçtikleri yerde parantez içinde tam olarak yazılmalıdır. İlaçların jenerik adları kullanılmalıdır. Yazılarda dipnot kullanılmamalıdır.

Yazarların adları makale başlığının bir satır sağ altında yer almalı ve yıldız (*) dipnotla unvanı, kurumu, adresi, telefonu, e-posta adresi verilmelidir. Yazara/metne özgü terminoloji ve/veya kısaltmalar ilk kullanımlarında dipnotla açıklanmalıdır. Yazar(lar) doğrudan çalışmayı yapan ve yazan kişi(ler) olmalıdır. Araştırma herhangi bir kuruluş tarafından maddi bir destek görmüşse veya bir kongrede tebliğ edilmişse makalenin başlığının son kelimesi üzerine (*) konularak dip not olarak belirtilmelidir. Makaleler A4 kağıt boyutunun bir yüzüne, tüm kenarlardan 2,5 cm. boşluk bırakılarak, Times New Roman yazı karakteriyle, 12 punto ve 1,5 satır aralığıyla iki yana yaslı olarak yazılmalıdır. Alt başlıklar ve başlık sonrası paragraflar arasında boşluk olmamalı ve hiçbir paragraf girintili yazılmamalıdır. Dipnotlar kaynak gösterimi için değil ek bilgi vermek için kullanılmalı, sayfa altında numaralandırılmalı, 10 punto ve 1 satır aralığı ile iki yana yaslı olarak yazılmalıdır. Sayfa numaraları da 11 puntoyla, sağ altta yer almalıdır. Kabul edilen yazılar sıraya alınarak yayımlanır.

Makalelerin hazırlanması:

Başlık sayfası

Yazının Türkçe ve İngilizce başlığı 19 kelimeyi geçmemelidir. Başlıkta kısaltma kullanılmamalıdır. Yazıda sadece çalışmaya doğrudan katkısı bulunan yazarların ad ve soyadları, unvanları, çalıştıkları kurumlar açık olarak yazılmalıdır. Çalışmayı destekleyen fon ve kuruluşlar başlık sayfasında belirtilmelidir. Başlık sayfasının en altına iletişim kurulacak yazarın iletişim bilgileri yazılmalıdır (Yazarın adı, soyadı, açık adresi, posta kodu, telefon numarası, faks numarası ve e-posta adresi yazılmalıdır).

Özetler:

Özetler Türkçe ve İngilizce olarak yazılmalı ve en fazla 250 kelime içermelidir. Özet, amaç-yöntem-sonuçlar-tartışma bölümlerine göre düzenlenmelidir. Makale için verilecek Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler (3-8 adet) özetlerden hemen sonra verilmelidir. İngilizce anahtar kelimeler "Medical Subject Headings (MESH)"e uygun olarak verilmelidir (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>). Türkçe anahtar kelimeler Türkiye Bilim Terimleri (TBT)'ne uygun olarak verilmelidir (<http://www.bilimterimleri.com>). Özetlerde kısaltma kullanılmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Kısaltma

kullanılması mutlaka gerektiğinde, ilk geçtiği yerde parantez içinde tanımlandıktan sonra kullanılmalıdır.

Makale Metni Gövdesi:

Araştırma yazıları: Özetten sonra giriş-yöntem ve gereç-sonuçlar tartışma-kaynaklar alt başlıklarını taşımaları, konuyla ilgili en son bilgiler yer almalı, yöntem açık olarak yazılmalı, kullanılan ölçüm araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ile değerlendirme için kullanılan testler, standart sapma, test değerleri belirtilmelidir. Tartışmada sonuçların klinik ve kuramsal yönlerden yararları, uygulanma alanları, getirdiği yenilikler vurgulanmalıdır. Yazılar 3500 kelimeyi geçmemelidir. Yazıda en çok 6 tablo veya figür olmalıdır. Kaynak sayısının 50 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir.

Derleme yazıları: Amacı, kullanılan yöntem, yararlanılan kaynaklar, çıkarılan sonuçlar belirtilmelidir. Yazılar 3500 kelimeyi geçmemelidir. Yazıda en çok 6 tablo veya figür olmalıdır. Kaynak sayısının 50 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir.

Olgu sunumu: Olgu sunumlarında giriş bölümü, olguların tanımı, tartışma ve kaynaklar bölümü yer almalıdır. Yazı 3000 kelimeyi geçmemelidir. Klinik veya kuramsal eğitim yönünden yararlı görülen tipik veya az görülen olguların kaynak sayısının 30 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir. Tablo veya figür sayısı en fazla 2 olmalıdır.

Bakış Açıları: Bu yazılarda giriş bölümü ile mesleği etkileyen tartışmalı veya tartışılmalı konulara ilişkin deneyime dayalı görüşler literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Pratik Psikoterapi: Bu yazılarda giriş bölümü ile psikoterapi uygulaması ile ilgili bilgiler literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Yorumlar: Giriş bölümü ile tartışılan makalenin özellikleri literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Mektup: Dergide yer alan değişik konularda tartışma forumu oluşturulabilecek görüşler mektup bölümünde yer almaktadır. Yazı 500 kelimeyi geçmemelidir.

Çeviri, kitap ve tez tanıtımı: Çeviri, kitap ve tez tanıtımları kısa olmalı, çeviri yazılarının ve tezin bir özgün kopyası gönderilmelidir. Yazı 500 kelimeyi geçmemelidir.

Teşekkür: Teşekkür yazısı katkı koyan bireylere veya çalışmayı destekleyen fon ve kuruluşlara varsa eklenebilir.

Kaynaklar: Dergide makale içi atıflar ve kaynakça uluslararası APA formatına göre gösterilmelidir. Ayrıntılı bilgi için web sayfasında Kaynaklar bölümüne bakınız.

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Kaynaklar metinde parantez içinde yazarların soyadı ve yayın tarihi yazılarak belirtilmelidir. Birden fazla kaynak gösterilecekse kaynaklar arasında (;) işareti kullanılmalıdır. Kaynaklar alfabetik olarak sıralanmalıdır.

Tek yazarlı kaynak;

(Akyolcu, 2007)

İki yazarlı kaynak;

(Sayiner ve Demirci, 2007, s. 72)

Üç, dört ve beş yazarlı kaynak;

Metin içinde ilk kullanımda: (Ailen, Ciambri ve Welch 2000, s. 12-13) Metin içinde tekrarlayan kullanımlarda: (Ailen ve ark., 2000)

Altı ve daha çok yazarlı kaynak;

(Çavdar ve ark., 2003)

Kaynaklar Bölümünde Kaynak Gösterme

Kullanılan tüm kaynaklar metnin sonunda ayrı bir bölüm halinde yazar soyadlarına göre alfabetik olarak numaralandırılmadan verilmelidir.

Kaynak yazımı ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

Kitap

a) Kitap Örneği

Karasar, N. (1995). Araştırmalarda rapor hazırlama (8.bs). Ankara: 3A Eğitim Danışmanlık Ltd.

b) Kitap Çevirisi

Mucchielli, A. (1991). Zihniyetler (A. Kotil, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

c) Çok Yazarlı Türkçe Kitap

Tonta, Y., Bitirim, Y. ve Sever, H. (2002). Türkçe arama motorlarında performans değerlendirme. Ankara: Total Bilişim.

d) İngilizce Kitap

Kamien R., & Kamien, A. (2014). Music: An appreciation. New York, NY: McGraw-Hill Education.

e) İngilizce Kitap İçerisinde Bölüm

Bassett, C. (2006). Cultural studies and new media. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), New cultural studies: Adventures in theory (pp. 220-237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

f) Türkçe Kitap İçerisinde Bölüm

Erkmen, T. (2012). Örgüt kültürü: Fonksiyonları, öğeleri, işletme yönetimi ve liderlikteki önemi. M. Zencirkıran (Ed.), Örgüt sosyolojisi kitabı içinde (s. 233-263). Bursa: Dora Basım Yayın.

Makale

a) Makale

Granqvist, P. ve Kirkpatrick, L. A. (2004). Religious conversation and perceived childhood attachment: a meta-analysis, The International Journal for the Psychology of Religion, 14(4), 223-250.

b) Yediden Fazla Yazarlı Makale

Rodriguez, E.M., Dunn, M.J., Zuckerman, T., Hughart, L., Vannatta, K., Gerhardt, C.A., Saylor, M., Schuele, C.M. ve Compas, B.E. (2011). Mother-child communication and maternal depressive symptoms in families of children with cancer: integrating macro and micro levels of analysis. Journal of Pediatric Psychology, 38 (7), 732-743

Tez, Sunum, Bildiri

a) Tezler

Karaaziz, M. (2017). Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumar Bağımlılarının Kumar Oynama Nedenlerinin ve Kültürlenme Tutum Farklılıklarının Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa-KKTC.

b) Kongre Bildirisi

Çepni, S., Bacanak A. ve Özsevgeç T. (2001, Haziran). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen branşlarına karşı tutumları ile fen branşlarındaki başarılarının ilişkisi. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Tablolar ve Şekiller:

Tablolar tek satır aralıklı olarak ayrı bir sayfaya yazılmalıdır. Her tablonun üstünde numarası ve açıklayıcı bilgi olmalıdır. Tabloda kısaltmalara yer verilmişse bu kısaltmaların açılımı alt yazı şeklinde tablonun altında ve alfabetik sıraya göre yer almalıdır. Daha önce basılmış veya elektronik olarak yayınlanmış tablolardan yararlanıldığında hem yazarı hem de basım evinden yazılı izin alınmalıdır ve bu, dergi editörlüğüne faks veya posta ile gönderilmelidir.

Tablo içerisinde enlemesine ve boylamasına çizgiler kullanılmamalı, sadece üst ve altına düz çizgi çizilmelidir.

Makalelerde yer alan görseller ve nota örnekleri kısa açıklamalarıyla birlikte ortalanmış olarak Şekil/Tablo 1. ... şeklinde numaralandırılmalıdır. Tüm görseller, baskıda çözünürlük problemi olmaması için minimum 300 dpi çözünürlükte ve JPG formatında ayrıca gönderilmelidir. Metin içerisindeki yerleştirmeler, gerektiğinde sayfa düzenine göre değiştirilebilirler.

Tablo, grafik, şekil ve fotoğraflar altıdan çok olmamalı, ayrı bir sayfaya konmalı, yazıdaki yeri belirtilmelidir. Arabik rakamlar ve ondalıklarda nokta kullanılmamalıdır.

Makale Gönderme:

Makale gönderimleri dergi park sistemi üzerinden olup aşağıda verilmiştir;

Link: <https://dergipark.org.tr/tr/>

KÖR HAKEMLİK VE DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Kör hakemlik, bilimsel yayınların en yüksek kalite ile yayınlanması için uygulanan bir yöntemdir. Bu yöntem, bilimsel çalışmaların nesnel (objektif) bir şekilde değerlendirilme sürecinin temelini oluşturmaktadır ve birçok bilimsel dergi tarafından tercih edilmektedir. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi gönderilen tüm çalışmalar aşağıda belirtilen aşamalara göre körleme yoluyla değerlendirilmektedir.

Körleme Hakemlik Türü:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, tüm çalışmalarında değerlendirme sürecinde çifte körleme yöntemini kullanmaktadır.

Çift körleme yönteminde çalışmaların yazar ve hakem kimlikleri gizlenmektedir.

İlk Değerlendirme Süreci:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi gönderilen çalışmalar ilk olarak editörler tarafından değerlendirilir. Bu aşamada, derginin amaç ve kapsamına uymayan, Türkçe ve İngilizce olarak dil ve anlatım kuralları açısından zayıf, bilimsel açıdan kritik hatalar içeren, özgün değeri olmayan ve yayın politikalarını karşılamayan çalışmalar reddedilir. Reddedilen çalışmaların yazarları, gönderim tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bilgilendirilir. Uygun bulunan çalışmalar ise ön değerlendirme için çalışmanın ilgili olduğu alana yönelik bir alan editörüne gönderilir.

Ön Değerlendirme Süreci:

Ön değerlendirme sürecinde alan editörleri çalışmaların, giriş ve alan yazın, yöntem, bulgular, sonuç, değerlendirme ve tartışma bölümlerini dergi yayın politikaları ve kapsamı ile özgünlük açısından ayrıntılı bir şekilde inceler. Bu inceleme sonucunda uygun bulunmayan çalışmalar en geç dört hafta içerisinde alan editörü değerlendirme raporu ile iade edilir. Uygun bulunan çalışmalar ise hakemlendirme sürecine alınır.

Hakemlendirme Süreci:

Çalışmalar içeriğine ve hakemlerin uzmanlık alanlarına göre hakemlendirilir. Çalışmayı inceleyen alan editörü, Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi hakem havuzundan uzmanlık alanlarına göre en az iki hakem önerisinde bulunur veya çalışmanın alanına uygun yeni hakem önerir. Alan editöründen gelen hakem önerileri editörler tarafından değerlendirilir ve çalışmalar editörler tarafından hakemlere iletilir. Hakemler değerlendirdikleri çalışmalar hakkındaki hiçbir süreci ve belgeyi paylaşmayacakları hakkında garanti vermek zorundadır.

Hakem Raporları:

Hakem değerlendirmeleri genel olarak çalışmaların; özgünlük, kullanılan yöntem, etik kurallara uygunluk, bulguların ve sonuçların tutarlı bir şekilde sunumu ve literatür açısından incelenmesine dayanmaktadır. Bu inceleme aşağıdaki unsurlara göre yapılır:

Giriş ve literatür: değerlendirme raporu çalışmada ele alınan problemin sunumu ve amaçları, konunun önemi, konuyla ilgili literatür kapsamı, güncelliği ve çalışmanın özgünlüğü hakkında görüş içerir.

Yöntem: değerlendirme raporu, kullanılan yöntemin uygunluğu, araştırma grubunun seçimi ve özellikleri, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgilerin yanı sıra veri toplama ve analiz süreci hakkında görüş içerir.

Bulgular: değerlendirme raporu, yöntem çerçevesinde elde edilen bulguların sunumu, analiz yöntemlerinin doğruluğu, araştırmanın amaçları ile erişilen bulguların tutarlılığı, ihtiyaç duyulan tablo, şekil ve görsellerin verilmesi, kullanılan testlerin kavramsal açıdan değerlendirilmesine yönelik görüşler içerir.

Değerlendirme ve tartışma: değerlendirme raporu, bulgulara dayalı olarak konunun tartışılması, araştırma sorusuna/larına ve hipoteze/lerere uygunluk, genellenebilirlik ve uygulanabilirlik ile ilgili görüş içerir.

Sonuç ve öneriler: değerlendirme raporu literatüre katkı, gelecekte yapılabilecek çalışmalara ve alandaki uygulamalara yönelik öneriler hakkında görüş içerir.

Stil ve anlatım: değerlendirme raporu, çalışma başlığının içeriği kapsamı, Türkçe'nin kurallara uygun kullanımı, gönderme ve referansların Dergi yayın ilkeleri başlığı altındaki örneklere doğrultusunda tam metnin diline uygun verilmesi ile ilgili görüş içerir.

Genel değerlendirme: değerlendirme raporu çalışmanın bir bütün olarak özgünlüğü, literatüre ve alandaki uygulamalara sağladığı katkı hakkında görüş içerir.

Değerlendirme sürecinde hakemlerin çalışmanın tipografik özelliklerine göre düzeltme yapmaları beklenmemektedir.

Hakem Değerlendirme Süreci:

Hakem değerlendirme süreci için hakemlere verilen süre 3 haftadır. Hakemlerden veya uzman yayın kurulu üyesinden gelen düzeltme önerilerinin yazarlar tarafından 3 hafta içerisinde tamamlanması zorunludur. Hakemler bir çalışmanın düzeltmelerini inceleyerek uygunluğuna karar verebilecekleri gibi gerekliyse birden çok defa düzeltme talep edebilir.

Değerlendirme Sonucu:

Hakemlerden gelen görüşler, alan editörü tarafından en geç iki (2) hafta içerisinde incelenir. Bu inceleme sonucunda alan editörü çalışmaya ilişkin nihai kararını editörlere iletir.

Yayın Kurulu Kararı:

Editörler, alan editörü ve hakem görüşlerine dayanarak çalışma ile ilgili yayın kurulu görüşlerini hazırlar. Hazırlanan görüşler editör tarafından alan editörü ve hakem önerileri ile birlikte en geç 1 hafta içerisinde yazar(lar)a iletilir. Bu süreçte olumsuz görüş verilen çalışmalar intihal denetimi talep edilmeksizin iade edilir. Olumlu görüş verilen çalışmalar için son karar, intihal denetim raporları sonuçlarına göre verilir.

Yayın Değerlendirme Süreci:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'ne gönderilen çalışmaların yayın değerlendirme sürecinin yaklaşık 3 ay içerisinde sonuçlandırılması öngörülmektedir. Ancak, hakem ya da editörlerin yazar(lar)dan düzeltme istedikleri tarih ile yazar(lar)ın düzeltmeleri tamamladıkları tarih arasındaki süre, bu 3 aylık süreye dahil edilmemektedir.

Değerlendirme Sonucuna İtiraz Etme:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde değerlendirme sonucuna, yazar (lar)ın itiraz etme hakkı saklıdır. Yazar(lar), çalışmalarını için yapılan değerlendirme sonucu görüş ve yorumlara ilişkin itiraz gerekçelerini bilimsel bir dille ve dayanaklarını referans göstererek "mehmet.cakici@neu.edu.tr" adresine e-postayla iletmelidir. Yapılan itirazlar editörler tarafından en geç bir ay içerisinde incelenerek (Çalışmanın hakemlerine yapılan itirazlar hakkında görüş talep edilebilir) yazar (lar)a olumlu veya olumsuz dönüş sağlanır. Yazar (lar)ın değerlendirme sonucuna itirazları olumlu bulunması durumunda, yayın kurulu çalışmanın konu alanına uygun yeni hakemlendirme yaparak değerlendirme sürecini yeniden başlatır.

Atf ve Kaynakça Denetimi:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi yayın etiğine göre, makalelere atıfların doğru ve eksiksiz verilmesi zorunludur. Yazarlar tamamen orijinal eserler yazdıklarından ve yazarlar başkalarının eserlerini ve / veya sözlerini kullanmışlarsa, bunun uygun şekilde alıntılanmış olduğundan veya alıntı yapıldığından emin olmalıdırlar. Bu denetim, önce değerlendirme sırasında hakemlerce, sonra benzerlik-intihal (iThenticate) programı sonucuna göre editörlerce yapılır. Tüm çalışmalar intihal raporu intihal.net üzerinden de kontrol edilmektedir.

Makalenin Erken Görünümü ve Yayınlanması:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde sayfa düzenlemesi yapılan makaleler elektronik ortamda "Erken Görünüm" başlığı altında Dijital Nesne Kimlik Numarası (Digital Object Identifier, DOI) verilerek yayınlanır. Erken görünümdeki makaleler dergide yayımlanırken gerekli olduğunda küçük düzenlemeler yapılabilir. Erken görünümdeki makaleler sırası geldiğinde Editörler Kurulu'nun belirlediği cilt ve sayıda, üzerindeki "ERKEN GÖRÜNÜM" filigranı kaldırılarak yayımlanır. Elektronik dergi yayımlandıktan sonra, aynı ay içerisinde aynı makalelerin yer aldığı Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin basılı hali de yayınlanır.

Arşivleme:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makalelere ilişkin veriler ve tam metinler .pdf olarak TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK, OCLC WorldCat ve EBSCOhost dijital arşivleme sunucusunda yayımlanmaktadır (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>), (<https://www.worldcat.org/>) erişime kapalı bir şekilde saklanır ve arşivlenir (LOCKSS; <https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/lockss-manifest>).

Kalite Standartları Hakkında EASE Açıklaması

Avrupa Bilim Editörleri Birliği, tüm editörleri COVID-19 hakkındaki araştırma raporlarının gerekli standartları karşılaması ve üzerinde anlaşılacak yönergeler uymasını, ve tüm sınırlılıkların açıkça belirtilmesini sağlamaya teşvik eder. EASE üyeleri COVID-19 pandemisi ile ilgili birçok çalışmada kötü raporlama standartlarına dikkat çekmiştir. Enfekte hastaları tedavi etmek ve koronavirüsün yayılmasını sınırlamak için tıbbi ve halk sağlığı önlemlerinin başarılı olması, yüksek kaliteli kanıtlara bağlıdır. EASE, pandemi ile ilgili verilerin toplanmasına ve yayımlanmasına dahil olan herkesi etik yönergeler uymaya ve standart raporlama yönergelerine (bkz. www.equator-

network.org), örneğin klinik araştırmalar için CONSORT'a ve epidemiyolojik çalışmalar için STROBE'ye bağlı kalmaya davet etmektedir.

Demografik veriler tüm bireylerin yaş ve cinsiyetini içermeli, ve cinsiyet ve toplumsal cinsiyet hakkındaki verilerin tam ve doğru bir şekilde raporlanmasını sağlamak için SAGER yönergelerini takip etmelidir. Mümkmün olduğunda verilerin tam ve açık olarak paylaşılmasını teşvik ediyoruz.

Kriz zamanlarında, gerekli tüm verilerin elde edilmesinin her zaman mümkmün olmayabileceğini ve zorunlu olarak raporlamanın kısıtlanabileceğini kabul ediyoruz. Yanlış yorumlardan kaçınmak ve aynı zamanda bilgilerin hızlı bir şekilde paylaşılmasını kolaylaştırmak için, editörleri yazarların araştırmalarına bir sınırlama bildirimini eklemeye teşvik ediyoruz. Bu, okuyucuları bilgilendirecek ve yayınlanan herhangi araştırmaların kullanılışlığını güçlendirecektir.

Buna ek olarak, her zaman yüksek dil standartlarını savunurken, önemli araştırmaların hızlı bir şekilde yayılmasını kolaylaştırmak amacıyla, yayımlanmış araştırmanın anlaşılabilir olmasını sağlamak ve yazarlar üzerinde katı dil gereklilikleri uygulamamak için, editöryal katılımı sınırlamanın gerekli olabileceğini kabul ediyoruz.

İlgili bildiriye <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/ease-statement-on-quality-standards/web> adresinden ulaşılabilir.

KIBRIS RUH SAĞLIĞI ENSTİTÜSÜ

- ✓ NAADAC (ALKOL VE MADDE BAĞIMLILIĞI TERAPİSTİ EĞİTİMİ)
- ✓ POZİTİF PSİKOTERAPİ -TEMEL VE MASTER EĞİTİMİ
  - ✓ PSİKODRAMA EĞİTİMİ
  - ✓ SPOR PSİKOLOJİSİ EĞİTİMİ
- ✓ TERAPİDE KLİNİK GÖRÜŞME TEKNİKLERİ EĞİTİMİ
  - ✓ ADLİ PSİKOLOJİ EĞİTİMİ
  - ✓ ÇOCUK DİKKAT TESTLERİ EĞİTİMİ
  - ✓ YAŞAM BECERİLERİ EĞİTİMİ
  - ✓ YÖNETİM BECERİLERİ EĞİTİMİ
  - ✓ BEDEN DİLİ EĞİTİMİ
- ✓ MOTİVASYONAL GÖRÜŞME TEKNİKLERİ EĞİTİMİ

Adres: Meriç Sokak, No: 22, Kumsal-Lefkoşa-KKTC

Tel: +90 533 889 19 21

Koordinatör: Kübra ÖZSAT (ozsatk@gmail.com) - Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ebru ÇAKICI (ebru.cakici@neu.edu.tr)

Websitesi: www.ruhsagligienstitusu.com

Cyprus Mental Health
Institute

ISSN 1302-7840
E-ISSN 2667-8225

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol/ Cilt 6. Issue/Sayı:3, September 2024

- The Mediating Role of Positive Affect in the Relationship between a Sense of Meaning and Life Satisfaction in Individuals with Severe Visual Impairment
Ağır Görme Bozukluğu Olan Bireylerde Anlam Duygusu ile Yaşam Doymu Arasındaki İlişkide Pozitif Duygulanımın Aracı Rolü
- An Examination of the Relationship between Peer Relationships, Attachment Styles, and Alcohol and Cigarette Use in Adolescents: Sample of Famagusta
Ergenlerde, Akran İlişkileri ve Bağlanma Stilleri ile Alkol-Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mağusa Örnekleme
- Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample
Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri ve Psikolojik Manipülasyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirmesi: İstanbul Örnekleme
- Teachers' Mental Health: A Mixed-Method Study on Spirituality, Well-Being, and Distress in the Workplace
Öğretmenlerin Ruh Sağlığı: İşyerinde Maneviyat, İyi Oluş ve Sıkıntı Üzerine Karma Yöntemli Bir Çalışma
- Reliability and Validity of Turkish Version of the COVID-19 Stressors Scale
COVID-19 Stresörler Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması
- Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers
Sağlıkta Şiddet: Youtube İzleyicilerinin Duyguları Üzerinden Bir Analiz
- The Mediator Role of Experiential Avoidance in the Relationship between Perceived Stress and Somatic Symptoms
Algılanan Stres ve Somatik Semptomlar Arasındaki İlişkide Deneyimsel Kaçınmanın Aracı Rolü
- The New Environmental Factor of Depression, Anxiety and Stress: Excessive Social Network Loading
Depresyon, Anksiyete ve Stresin Yeni Çevresel Faktörü: Aşırı Sosyal Ağ Yüklenmesi
- Systematic Review on Borderline Personality Disorder and Dialectical Behavior Therapy
Sınırda Kişilik Bozukluğu ve Diyalektik Davranış Terapisi Üzerine Sistemik Derleme
- Treatment of Problematic Pornography Use: A Systematic Review
Sorunlu Pornografi Kullanımının Tedavisi: Sistemik Gözden Geçirme
- A New Perspective on Animal-Human Relationship: Traditional Review on Veterinary Social Work
Hayvan - İnsan İlişisine Yeni Bir Bakış: Veteriner Sosyal Hizmeti Üzerine Geleneksel Derleme